

De gegevens werden bijgewerkt tot 30 september 2012. Voor een groot deel van de cijferreeksen zijn actuele updates beschikbaar op <http://www.antwerpen.buurtmonitor.be>.

Inhoud

Hoofdstuk 5: Onderwijs en kinderopvang.....	1
5.1 Lijst van grafieken, kaarten en tabellen	3
5.2 Onderwijs.....	5
5.2.1 Basis- en secundair onderwijs	5
5.2.1.1 Algemene cijfers	5
5.2.1.1.1 Basisonderwijs	5
5.2.1.1.2 Secundair onderwijs	9
5.2.2 Gelijke onderwijskansen in het Antwerpse onderwijs.....	14
5.2.2.1 GOK in het basisonderwijs	14
5.2.2.1.1 Definitie GOK.....	14
5.2.2.1.2 GOK-indicatoren en financiële gevolgen.....	15
5.2.2.1.3 GOK in cijfers: evolutie	15
5.2.2.1.4 GOK: geografische spreiding.....	17
5.2.2.1.5 Segregatie.....	21
5.2.2.2 GOK in het secundair onderwijs	24
5.2.2.2.1 Achtergrond	24
5.2.2.2.2 Evolutie en geografische spreiding	24
5.2.2.2.3 Segregatie.....	32
5.2.3 Spijbelen	35
5.2.3.1 Spijbelregistratie in het basisonderwijs.....	35
5.2.4 Diversiteit in het onderwijs.....	43
5.2.5 Capaciteit in het Antwerpse basisonderwijs	46
5.2.5.1 Huidige capaciteitstekorten.....	46
5.2.5.2 Prognose van het te verwachten aantal leerlingen	51
5.2.5.3 Tevredenheid over het aanbod aan basisscholen	52
5.2.6 Tekort aan leerkrachten in het basisonderwijs.....	54
5.2.6.1 Profiel van de leerkrachten	54
5.2.6.2 Doorstroom en uitstroom van jonge leerkrachten	58
5.2.7 Hoger Onderwijs	62
5.2.7.1 Algemene cijfers	62
5.3 Kinderopvang.....	68
5.3.1 Voorschoolse kinderopvang	68
5.3.2 Buitenschoolse kinderopvang (BKO).....	72
5.4 Literatuurlijst.....	74

5.1 Lijst van grafieken, kaarten en tabellen

Grafiek 1: aantal leerlingen in het basisonderwijs in Antwerpen	5
Grafiek 2: aantal leerlingen in het lager onderwijs met schoolse vertraging	6
Grafiek 3: aantal leerlingen in het lager onderwijs met schoolse vertraging	6
Grafiek 4: leerlingenstromen in het Antwerpse basisonderwijs.....	7
Grafiek 5: aantal leerlingen in het secundair onderwijs naar onderwijsvorm	9
Grafiek 6: aantal leerlingen in het secundair onderwijs naar onderwijsvorm	9
Grafiek 7: schoolse vertraging in het secundair onderwijs naar onderwijsvorm	10
Grafiek 8: schoolse vertraging (totaal) in het secundair onderwijs naar onderwijsvorm.....	10
Grafiek 9: schoolse vertraging in het secundair onderwijs naar nationaliteit	11
Grafiek 10: leerlingenstromen in het Antwerpse secundair onderwijs	12
Grafiek 11: evolutie van het aandeel TNN-, indicator- en GOK-leerlingen in lager onderwijs	15
Grafiek 12: evolutie van aandeel leerlingen met laag opgeleide moeder.....	16
Grafiek 13: aandeel tnn-, indicator- en gok-leerlingen per deelgebied.....	17
Grafiek 14: segregatie in het basisonderwijs naar deelgebied	22
Grafiek 15: aandeel indicator-, GOK- en TNN leerlingen in secundair	26
Grafiek 16: Segregatie in het secundair onderwijs naar onderwijsvorm.....	33
Grafiek 17: evolutie van het aandeel spijbelaars in het basisonderwijs	35
Grafiek 18: aandeel van elk leerjaar bij spijbelaars en bij leerlingen in het gewoon basis onderwijs	36
Grafiek 19: aandeel leerlingen met schoolse vertraging bij spijbelaars en bij totaal aantal leerlingen in het gewoon lager onderwijs	37
Grafiek 20: evolutie van het aandeel spijbelaars in het secundair onderwijs.....	38
Grafiek 21: aandeel spijbelaars per hoofdstructuur en onderwijsvorm.....	39
Grafiek 22: evolutie aandeel spijbelaars naar hoofdstructuur	40
Grafiek 23: aandeel meisjes en jongens bij spijbelaars en totaalaantal leerlingen – naar onderwijsvorm....	41
Grafiek 24: aandeel leerlingen met schoolse vertraging bij spijbelaars en alle leerlingen naar onderwijsvorm	42
Grafiek 25: te verwachten aantal leerlingen versus huidige capaciteit	51
Grafiek 26: aandeel inwoners dat ontevreden is over het aanbod aan basisscholen per kwartaal	52
Grafiek 27: aandeel inwoners dat ontevreden is over het aanbod aan basisscholen naar zone	53
Grafiek 28: Leeftijdsprofiel van het leerkrachtenkorps in 2005 en 2011 – uitgedrukt in FTE	54
Grafiek 29: Leeftijdsprofiel van de vervangers in 2005 en 2011 – uitgedrukt in FTE	55
Grafiek 30: evolutie van het aandeel voltijds/deeltijds tewerkgestelde leerkrachten, opgedeeld naar leeftijd	57
Grafiek 31: instroom van studenten lerarenopleidingen Antwerpse hogescholen naar jaar van afstuderen	58
Grafiek 32: uitstroom van leerkrachten in schooljaar 2010-2011 volgens schooljaar van afstuderen.....	59
Grafiek 33: Te verwachte toename van aantal vereiste leerkrachten (FTE) door bevolkingsevolutie.....	60
Grafiek 34: Te verwachten uitstroom van oudere leerkrachten op basis van uitstroom 2000-2010	61
Grafiek 35: Evolutie van aantal studenten in Antwerpen 2006-2011	62
Grafiek 36: aantal studenten hoger onderwijs in Antwerpen naar instelling	63
Grafiek 37: aantal studenten (18-26 jaar) hoger onderwijs in Antwerpen naar leeftijd en geslacht	63
Grafiek 38: aandeel studenten met domicilie in Antwerpen die buiten Antwerpen gaan studeren.....	64
Grafiek 39: aandeelstudenten naar vooropleiding secundair onderwijs – hogescholen en universiteiten	65
Grafiek 40: Verdeling respondenten volgens categorie tevredenheid voorschoolse kinderopvang.....	68
Grafiek 41: Verdeling respondenten volgens mening op de stelling: “er is voldoende kinderopvang aanwezig”	69
Grafiek 42: Evolutie van het aantal 0 tem 2-jarigen, aantal kinderopvangplaatsen en aantal plaatsen per 100 kinderen.....	70
Grafiek 43: Verdeling respondenten volgens categorie tevredenheid buitenschoolse kinderopvang	72

Kaart 1: leerlingenstromen uit Antwerpen- schooljaar 200-2011	8
Kaart 2: uitstroom naar scholen secundair onderwijs buiten Antwerpen - schooljaar 2010-2011	13
Kaart 3: aandeel gok-leerlingen naar woonplaats	19
Kaart 4: verschil tussen aandeel gok-leerlingen op woon-en op vestigingsplaatsniveau	20
Kaart 5: aandeel gok-leerlingen per wijk naar vestigingsplaats	27
Kaart 6: aandeel gok-leerlingen per wijk naar woonplaats	29
Kaart 7: Verschil tussen aandeel gok-leerlingen op woonplaats – en vestigingsplaatsniveau	31
Kaart 8: Aandeel niet-Belgen in het Antwerpse basisonderwijs naar woonplaats kinderen	44
Kaart 9: aandeel niet-Belgen in het Antwerpse secundair onderwijs naar woonplaats kinderen	45
Kaart 10: Verschil tussen maximale capaciteit instapklas en het aantal kinderen geboortejaar 2010 per wijk	47
Kaart 11: verschil tussen maximale capaciteit eerste leerjaar en het aantal kinderen geboortejaar 2006 per wijk	48
Kaart 12: verschil tussen maximale capaciteit inloopklas en het aantal kinderen geboortejaar 2010 per wijk - na correctie voor bijkomende plaatsen	49
Kaart 13: verschil tussen maximale capaciteit eerste leerjaar en het aantal kinderen geboortejaar 2006 per wijk - na correctie voor bijkomende plaatsen	50
Kaart 14: Aandeel leerkrachten in het Antwerpse basisonderwijs die in Antwerpen wonen	56
Kaart 15: Participatie 18-26 jarigen aan hoger onderwijs	67
Kaart 16: Verschil opvangplaatsen in vergelijking met de Barcelonanorm	71
Kaart 17: Aandeel 3 tem 11-jarigen en spreiding buitenschoolse kinderopvang	73
 Tabel 1: aandeel leerlingen per gok-indicator	 25
Tabel 2: Aantal voorzieningen en plaatsen in de kinderopvang, afgewogen met Barcelonanorm, 39%-norm en 50%-norm	70

5.2 Onderwijs

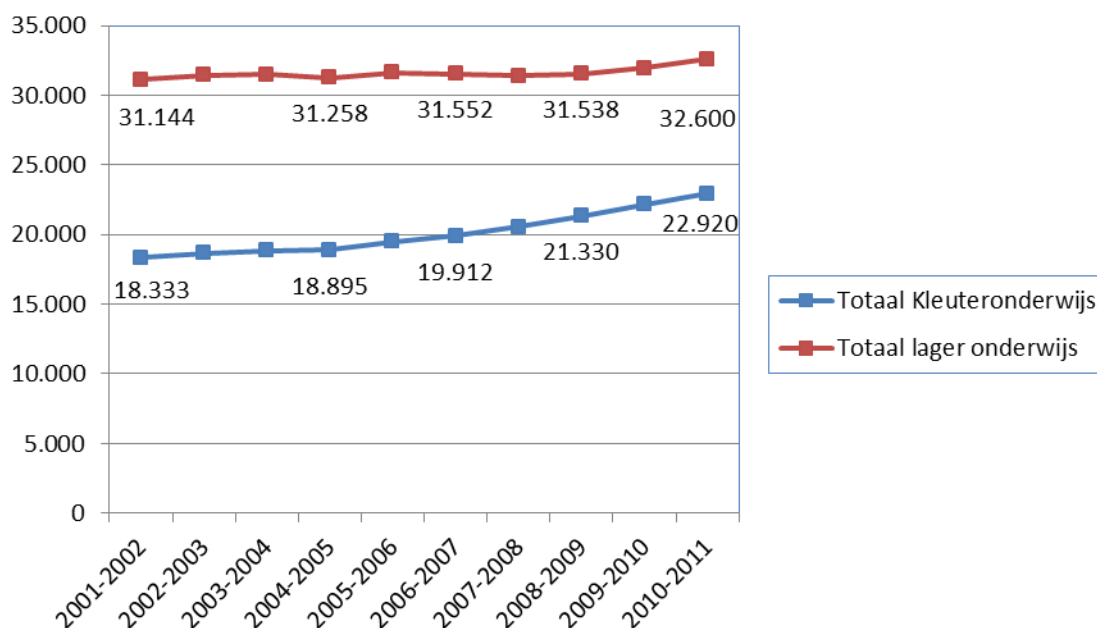
5.2.1 Basis- en secundair onderwijs

5.2.1.1 Algemene cijfers

5.2.1.1.1 Basisonderwijs

In het schooljaar 2010-2011 telt het kleuter- en het basisonderwijs in Antwerpse scholen respectievelijk 22.920 en 32.600 kinderen. Sinds het schooljaar 2003-2004 is er een continue stijging van het aantal kleuters in de Antwerpse basisscholen (zie figuur 1). Het aantal leerlingen lager onderwijs is de afgelopen drie schooljaren gestegen. Meer dan één op vier leerlingen in het basisonderwijs heeft schoolse vertraging¹ (28%), 5% heeft zelfs meer dan één jaar vertraging. Het aantal leerlingen met schoolse vertraging in het Antwerpse basisonderwijs is de afgelopen tien schooljaren vrij stabiel gebleven (zie figuur 2).

GRAFIEK 1: AANTAL LEERLINGEN IN HET BASISONDERWIJS IN ANTWERPEN

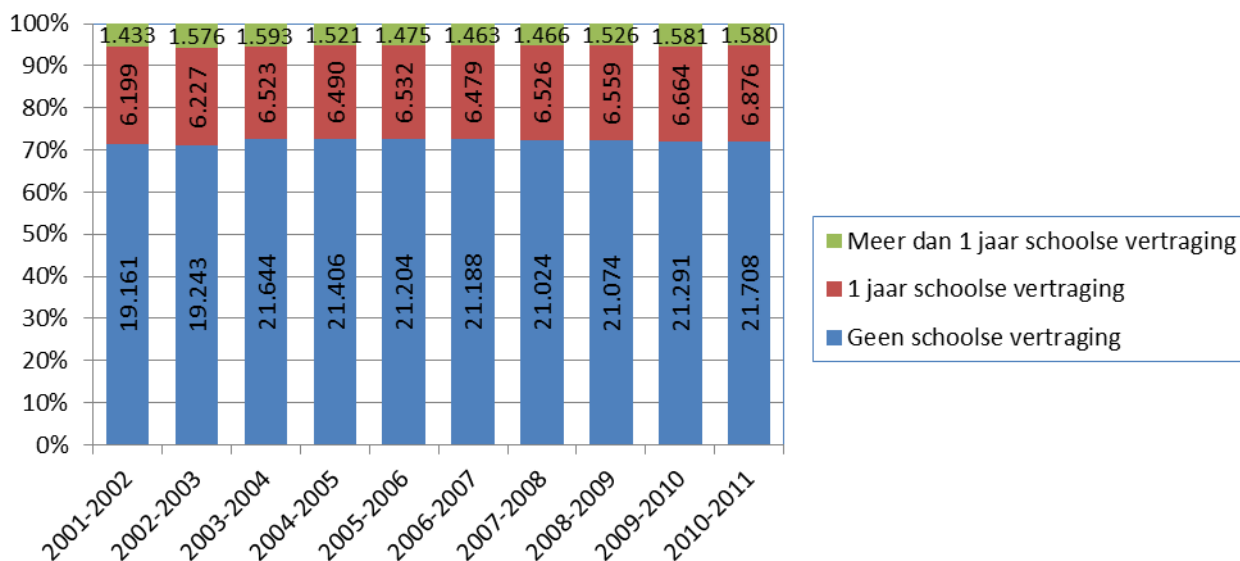

Bron: Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs – schooljaren 2001-2002 tot en met 2010-2011
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

¹ Schoolse vertraging of schoolse achterstand is de vertraging die een leerling oploopt ten opzichte van de groep leerlingen van hetzelfde geboortjaar. Schoolse vertraging is niet noodzakelijk een gevolg van zittenblijven, maar kan ook veroorzaakt worden door ziekte, atypische studieovergangen, enz...

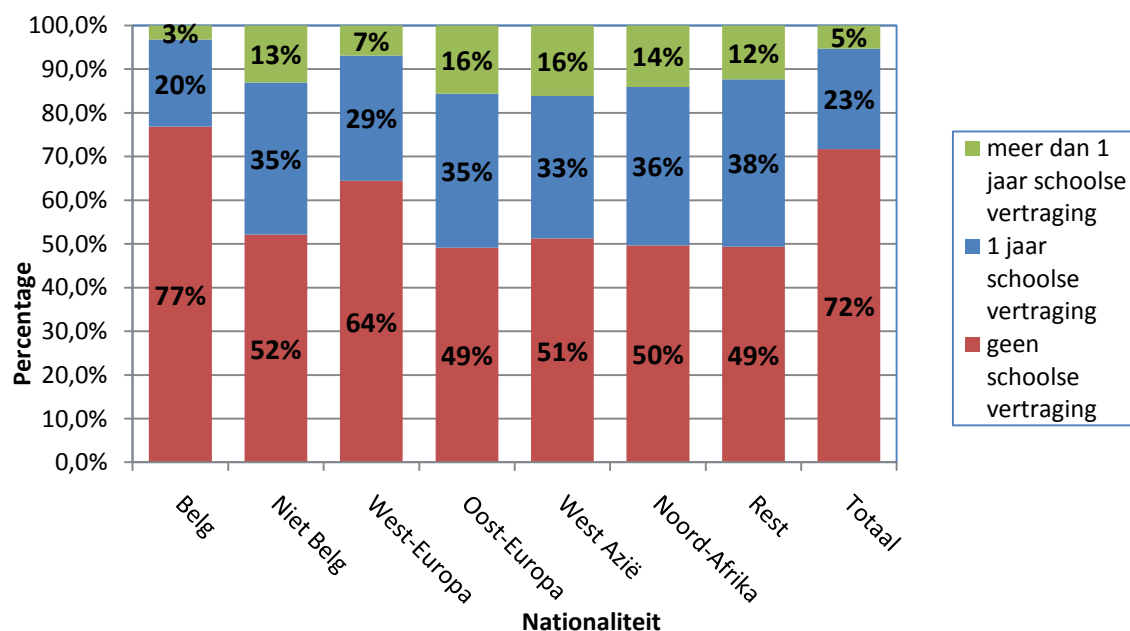
GRAFIEK 2: AANTAL LEERLINGEN IN HET LAGER ONDERWIJS MET SCHOOLSE VERTRAGING

Bron: Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs – schooljaren 2001-2002 tot en met 2010-2011
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

Het aandeel leerlingen met schoolse vertraging ligt hoger bij de leerlingen die niet de Belgische nationaliteit hebben².

GRAFIEK 3: AANTAL LEERLINGEN IN HET LAGER ONDERWIJS MET SCHOOLSE VERTRAGING

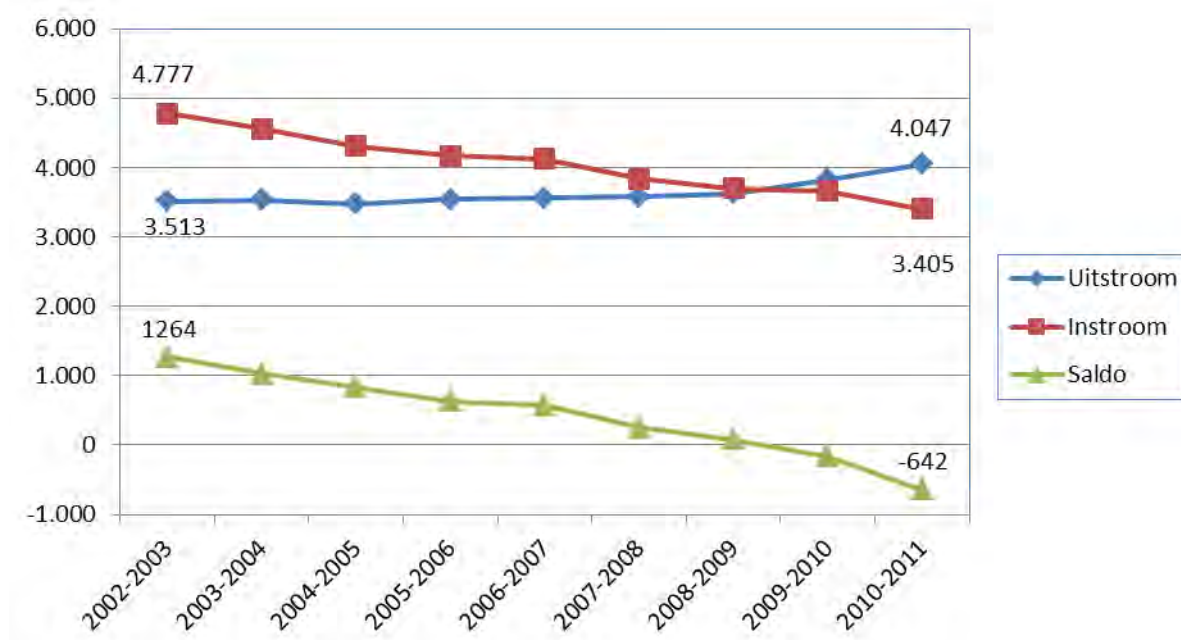
Bron: Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs – schooljaar 2010-2011
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

² Voor de basisgegevens onderwijs beschikken we niet over gegevens met betrekking tot de herkomst van allochtonen met de Belgische nationaliteit.

Het saldo van de leerlingenstroom voor de stad is lange tijd positief gebleven. Dit wil zeggen dat meer leerlingen van buiten Antwerpen naar een basisschool in Antwerpen komen, dan dat er leerlingen met woonplaats in Antwerpen naar een basisschool buiten Antwerpen gaan. Het verschil werd de laatste jaren echter steeds kleiner. Dit kon aanvankelijk vooral toegeschreven worden aan een daling van de instroom van buiten Antwerpen. Sinds 2009 merken we echter een negatief saldo op: meer leerlingen verlaten de stad om les te volgen dan er leerlingen van buiten de stad naar een basisschool in Antwerpen komen. Dit negatieve saldo is sinds 2009 dus niet enkel toe te schrijven aan een daling van de instroom maar ook een stijgende uitstroom. Deze situeert zich wel voornamelijk in de wijken aan de rand van Antwerpen (zie kaart).

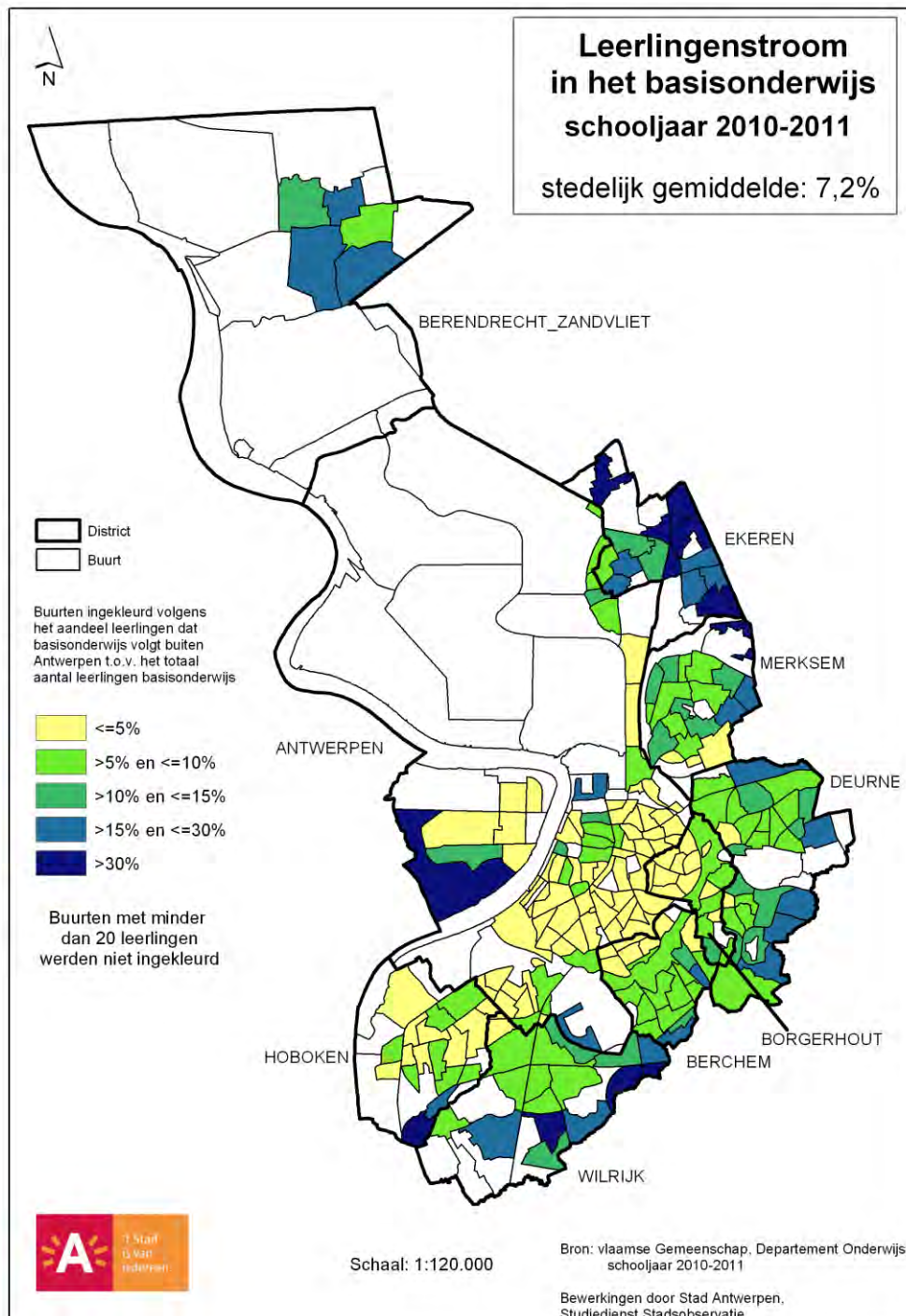
GRAFIEK 4: LEERLINGENSTROMEN IN HET ANTWERPSE BASISONDERWIJS

Bron: Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs – schooljaren 2001-2002 tot en met 2010-2011
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

KAART 1: LEERLINGENSTROMEN UIT ANTWERPEN- SCHOOLJAAR 200-2011

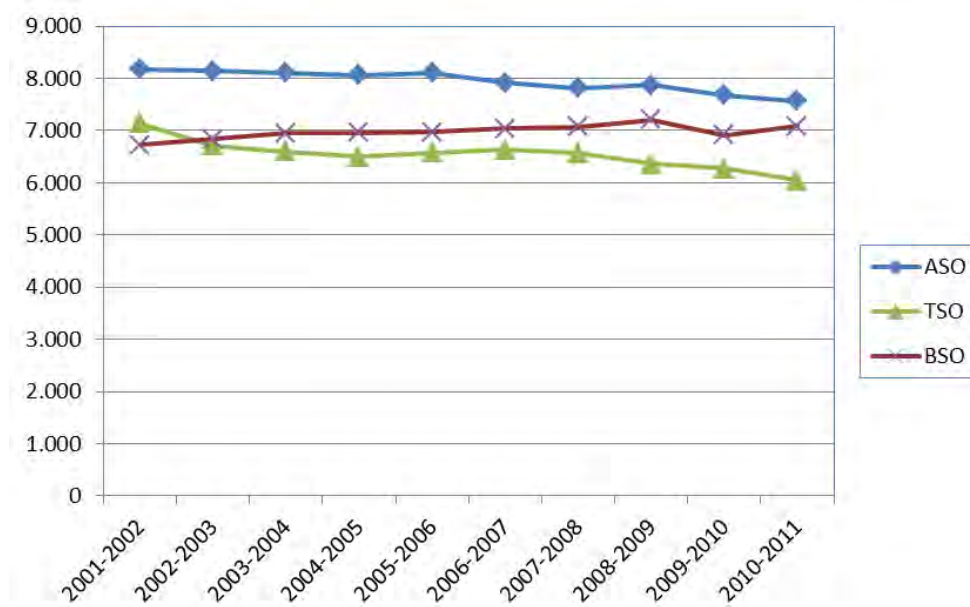

5.2.1.1.2 Secundair onderwijs

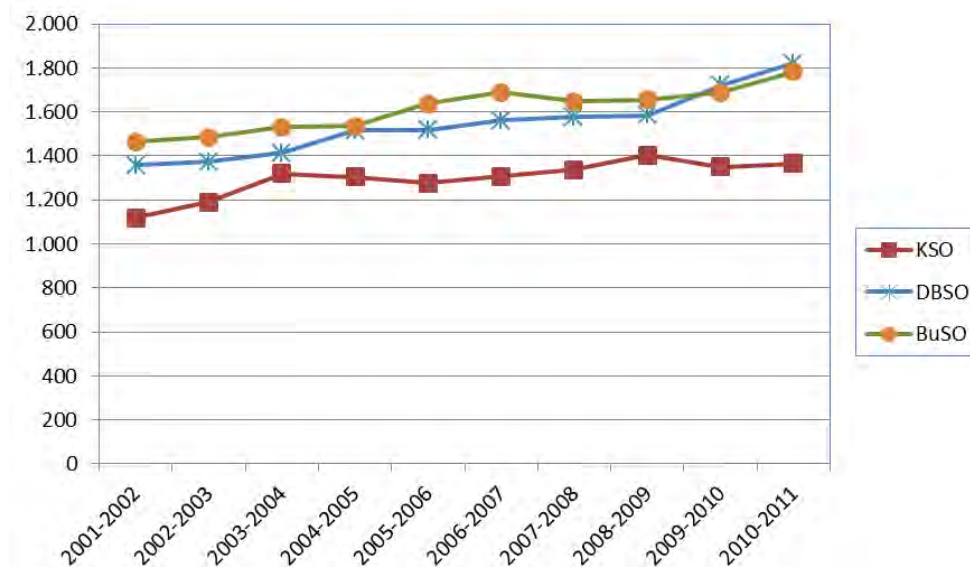
Het secundair onderwijs in Antwerpse scholen telt in het schooljaar 2010-2011 36.821 leerlingen. Dit aantal is de laatste vijf schooljaren licht gedaald. Opvallend is dat er vooral een dalend aantal leerlingen is in het ASO en TSO. Het aantal leerlingen in het BSO en KSO blijft stabiel. In deeltijds secundair en het BUSO is er zelfs een stijging van het aantal leerlingen.

GRAFIEK 5: AANTAL LEERLINGEN IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS NAAR ONDERWIJSVORM

Bron: Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs – schooljaren 2001-2002 tot en met 2010-2011
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

GRAFIEK 6: AANTAL LEERLINGEN IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS NAAR ONDERWIJSVORM

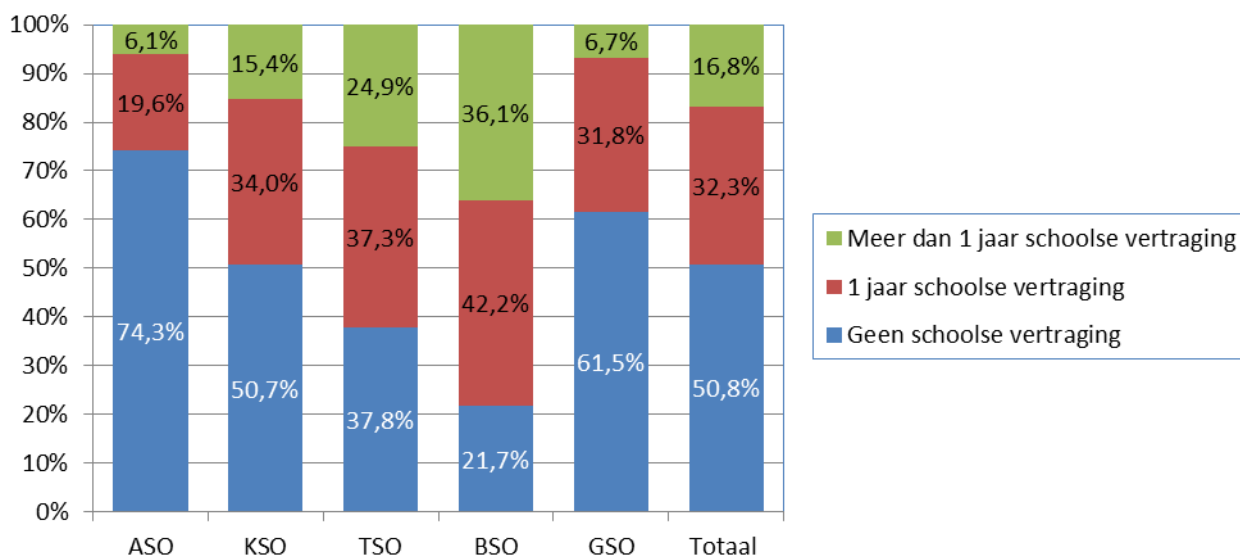
Bron: Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs – schooljaren 2001-2002 tot en met 2010-2011
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

Schoolse vertraging hoog maar stabiel

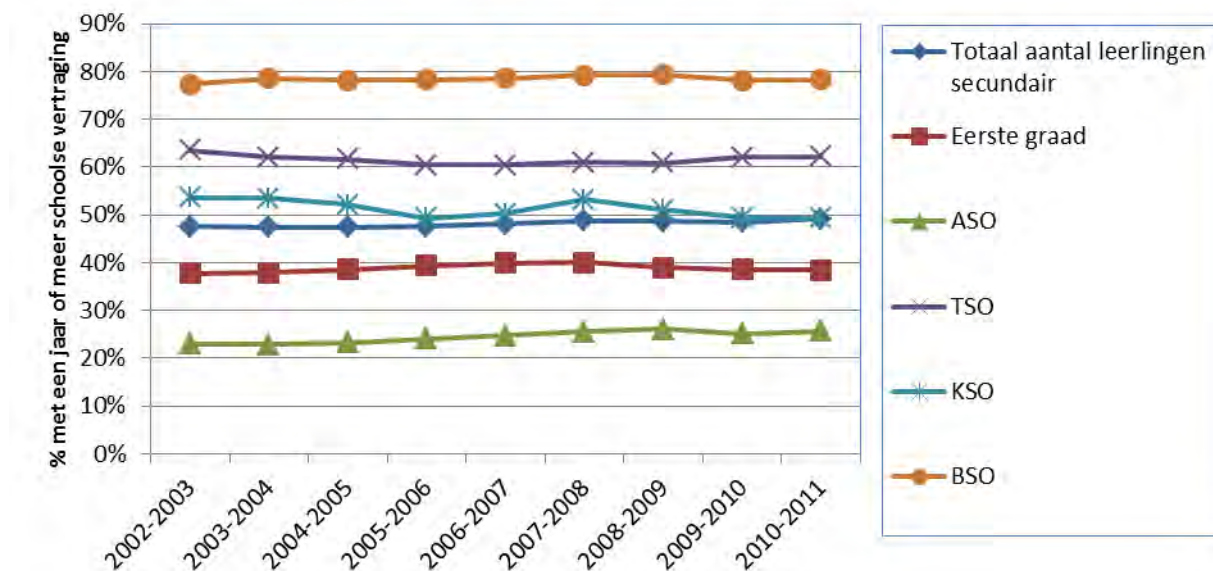
Bijna de helft van de leerlingen secundair onderwijs heeft schoolse vertraging. In het ASO (26%) ligt dit aandeel echter gevoelig lager en in het TSO (62%) en BSO (78%) opmerkelijk hoger. Het aandeel leerlingen met schoolse vertraging is de afgelopen jaren stabiel gebleven (zie figuur 8).

GRAFIEK 7: SCHOOLSE VERTRAGING IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS NAAR ONDERWIJSVORM

Bron: Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs – schooljaar 2010-2011
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

GRAFIEK 8: SCHOOLSE VERTRAGING (TOTAAL) IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS NAAR ONDERWIJSVORM

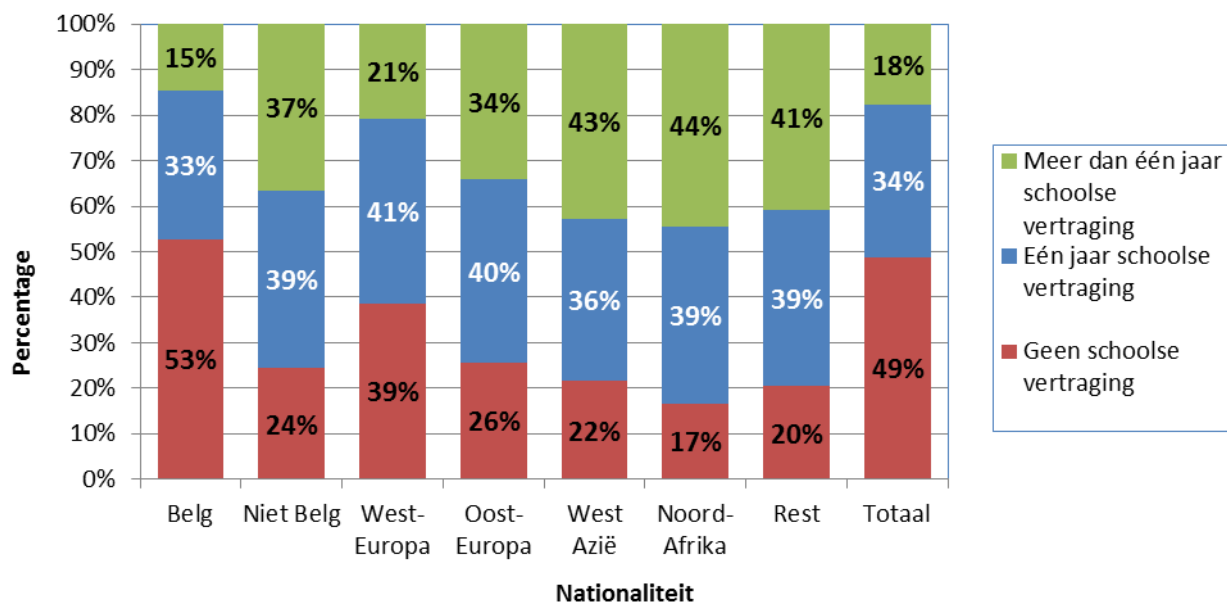

Bron: Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs – schooljaren 2002-2003 tot 2010-2011
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

Net zoals in het lager onderwijs stellen in het secundair onderwijs vast dat het aandeel schools vertraagden bij de niet-Belgen gevoelig hoger ligt. Zo is bij de niet-Belgen 76% schools vertraagd en 37% heeft een schoolse vertraging van meer dan een jaar. Bij de leerlingen met de Belgische nationaliteit bedragen deze percentages respectievelijk 53% en 15%.

GRAFIEK 9: SCHOOLSE VERTRAGING IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS NAAR NATIONALITEIT

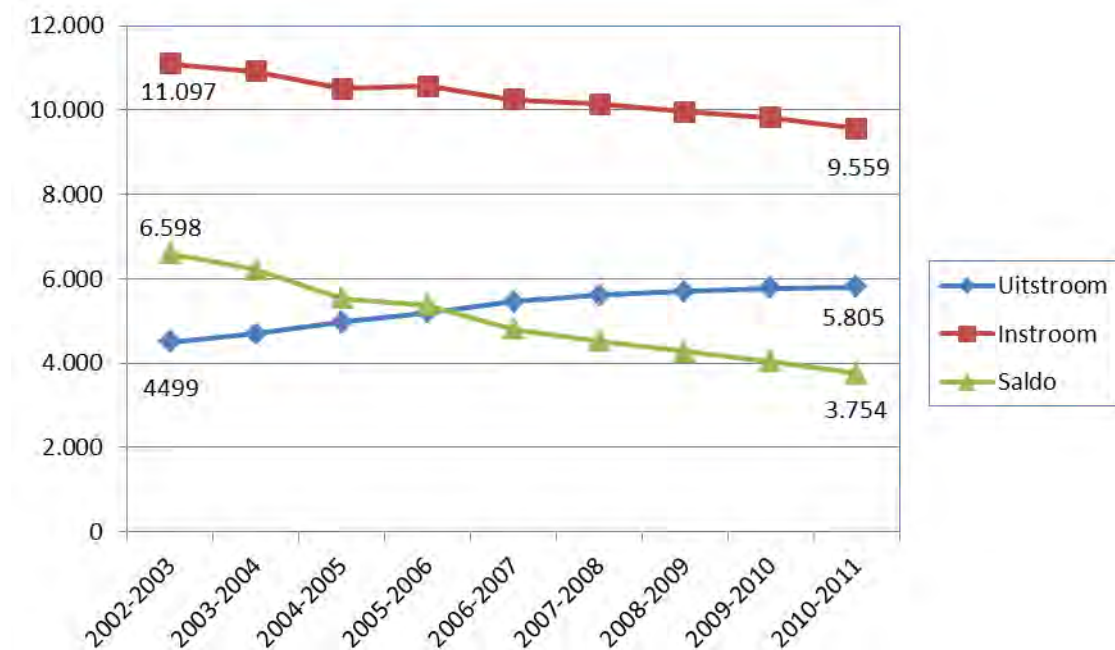
Bron: Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs – schooljaar 2010-2011, Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

Instroom neemt af, uitstroom licht stijgend

Het verschil tussen het aantal instromers en het aantal uitstromers wordt ook hier kleiner. Het aantal leerlingen met woonplaats buiten Antwerpen dat kiest voor een school binnen Antwerpen daalt, het aantal leerlingen met woonplaats in Antwerpen dat buiten Antwerpen naar school gaat, stijgt. In tegenstelling tot het basisonderwijs blijft het saldo wel positief. De uitstroom is vooral groot in de buurten aan de rand van de stad (zie grafiek 10).

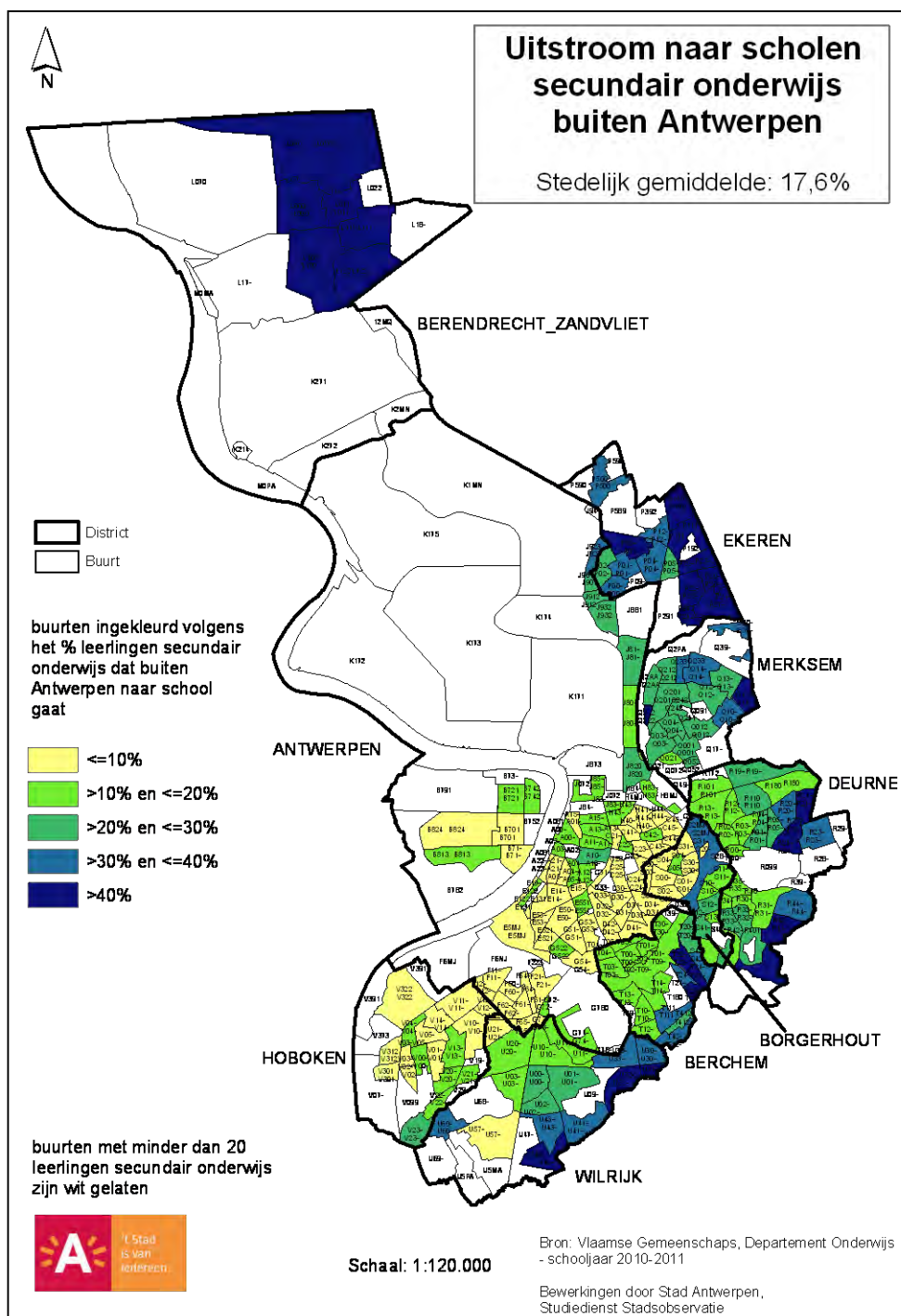
GRAFIEK 10: LEERLINGENSTROMEN IN HET ANTWERPSE SECUNDAIR ONDERWIJS

Bron: Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs – schooljaren 2002-2003 tot 2010-2011
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

KAART 2: UITSTROOM NAAR SCHOLEN SECUNDAIR ONDERWIJS BUITEN ANTWERPEN - SCHOOLJAAR 2010-2011

5.2.2 Gelijke onderwijskansen in het Antwerpse onderwijs

Het decreet Gelijke Onderwijskansen (GOK) werd opgestart in september 2002. Dit geïntegreerd ondersteuningaanbod wil alle kinderen dezelfde optimale mogelijkheden bieden om te leren en zich te ontwikkelen. Op basis van de tellingen voorzien in dit decreet zijn heel wat statistieken over GOK-leerlingen voor handen. We vatten de voornaamste cijfers hieronder samen.

5.2.2.1 GOK in het basisonderwijs

5.2.2.1.1 Definitie GOK

Sinds de opstart van het GOK-beleid werden in het basisonderwijs vier GOK-tellingen uitgevoerd (1 februari 2002, 1 februari 2005, 1 februari 2008 en 1 februari 2011). Op basis van een vijftal indicatoren wordt het aantal doelgroepkinderen bepaald waarvoor de school extra middelen krijgt in het kader van gelijke onderwijskansen. In 2002 en 2005 ging het om dezelfde vier socio-economische indicatoren en de thuistaal van de leerling:

- De ouders behoren tot de rondtrekkende bevolking (woonwagenbewoners)
- De moeder is niet in het bezit van een diploma hoger secundair onderwijs
- De leerling wordt tijdelijk of permanent buiten het eigen gezinsleven opgenomen
- Het gezin leeft van een vervangingsinkomen
- De thuistaal is niet het Nederlands

Opgelet: In 2008 werden een aantal (beperkte) wijzigingen doorgevoerd. Vooreerst wordt de indicator „vervangingsinkomen“ niet langer geregistreerd. Uit onderzoek is gebleken dat deze indicator geen meerwaarde biedt. Leerlingen die hierop scoren, scoren vrijwel altijd ook op minstens één van de andere socio-economische indicatoren. Daarnaast werd de indicator „thuistaal niet Nederlands“ geherdefinieerd. In 2002 en 2005 was het aan de ouders zelf om te bepalen wat hun thuistaal was. Voor de telling van 2008 werd de definitie strikter geformuleerd. Ouders dienden te registreren welke taal de leerling spreekt met de moeder, met de vader en eventueel met broers en/of zussen. Wordt op maximum één van de drie vragen Nederlands geantwoord, dan is de thuistaal niet Nederlands. In het andere geval wordt geregistreerd dat de leerling thuis Nederlands spreekt. Bijvoorbeeld:

In 2011 komt er een indicator bij: schooltoelage. De uiteindelijke indicatoren voor de telling van 2011 worden hieronder weergegeven.

Vier socio-economische indicatoren:

- De ouders behoren tot de rondtrekkende bevolking
- De moeder is niet in het bezit van een diploma hoger secundair onderwijs
- De leerling wordt tijdelijk of permanent buiten het eigen gezinsleven opgenomen
- Het gezin heeft recht op een schooltoelage

Eén culturele indicator:

- De thuistaal is niet het Nederlands

5.2.2.1.2 GOK-indicatoren en financiële gevolgen

De GOK-telling geeft enerzijds aanleiding tot extra financiële middelen voor de school en anderzijds tot extra uren omkadering. Het aantal uren omkadering wordt berekend op basis van het aantal GOK-leerlingen in de school. De extra financiering is gebaseerd op het aantal indicatorleerlingen. Elke indicator geeft aanleiding tot extra financiering. Voor de uren omkadering daarentegen is “Thuis taal niet Nederlands” op zich niet voldoende, maar moet deze indicator gecombineerd zijn met ten minste één van de socio-economische indicatoren.

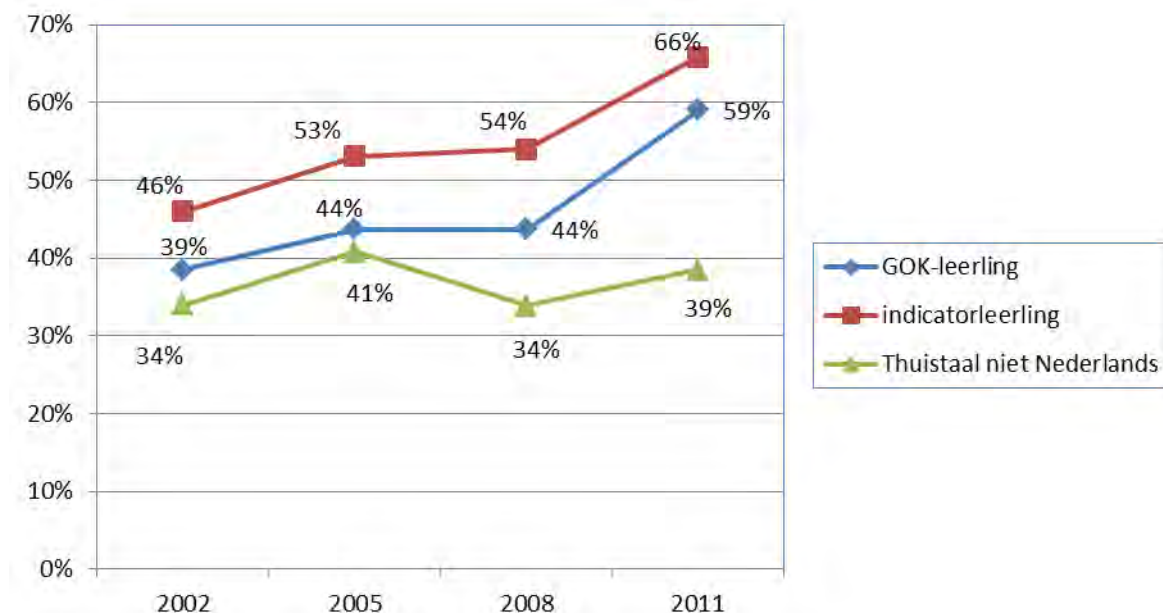
GOK-leerling: de leerling scoort ten minste op één van de vier socio-economische indicatoren en eventueel ook op thuis taal niet Nederlands

Indicatorleerling: de leerling scoort op ten minste één van de vijf indicatoren (socio-economische en/of thuis taal)

5.2.2.1.3 GOK in cijfers: evolutie

In onderstaande grafiek wordt de evolutie van het aandeel indicator-, GOK- en „thuis taal niet Nederlands (TNN)“-leerlingen weergegeven. Omwille van alternerende indicatoren is het echter bijzonder moeilijk om uitspraken te doen over mogelijke evoluties. Een stijging of daling kan immers ook het gevolg zijn van een gewijzigde definitie.

GRAFIEK 11: EVOLUTIE VAN HET AANDEEL TNN-, INDICATOR- EN GOK-LEERLINGEN IN LAGER ONDERWIJS

Bron: Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs, - GOK-telling 2002, 2005, 2008 en 2011

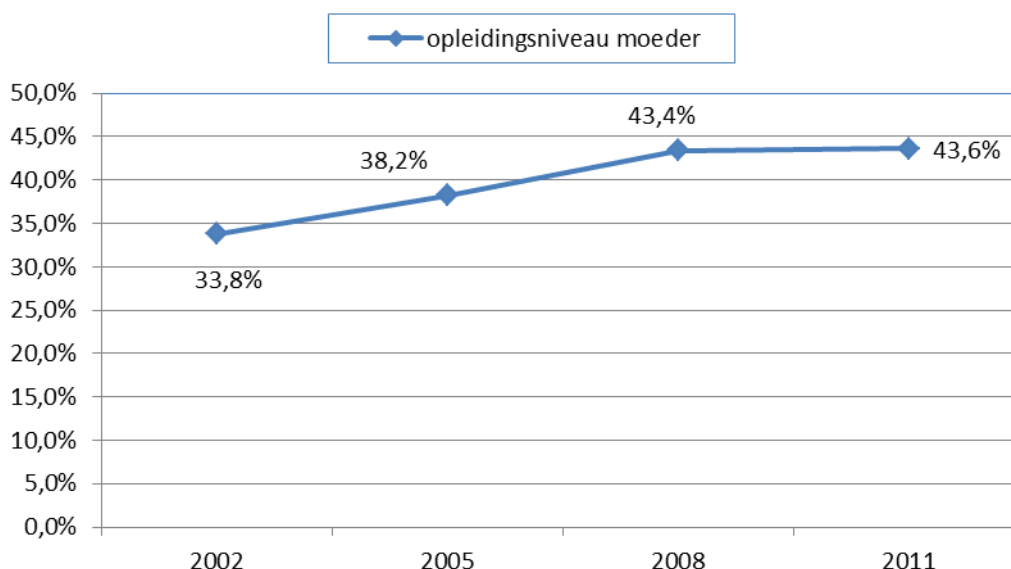
Bewerkingen: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

Zo is er in 2008 een sterke daling van het aandeel leerlingen dat thuis geen Nederlands spreekt. Dit kan gedeeltelijk verklaard worden door de nieuwe definitie van „Thuis taal niet Nederlands“, waardoor de registratie in 2008 eigenlijk niet vergelijkbaar is met de registratie in 2002 en 2005. Toch spreekt nog één op drie leerlingen thuis geen Nederlands volgens de nieuwe definitie. Aangezien TNN één van de bepalende indicatoren is bij de definiëring van de doelgroep leerlingen zal de veranderde definitie uiteraard ook invloed hebben op de aandelen GOK- en indicatorleerlingen. Toch blijft het aandeel indicatorleerlingen en GOK-leerlingen stijgen in het Antwerpse basisonderwijs. In 2011 noteren we een sterke stijging op van het aandeel GOK-leerlingen en indicatorleerlingen. Volgens de meeste recente data is 59% een GOK-leerling en 67% een indicatorleerling.

De indicator „opleidingsniveau moeder“ wordt reeds van bij het begin van de GOK-tellingen meegenomen. Ten opzichte van 2002 is er een gevoelige stijging van het aandeel leerlingen met een laaggeschoolde moeder.

GRAFIEK 12: EVOLUTIE VAN AANDEEL LEERLINGEN MET LAAG OPGELEIDE MOEDER

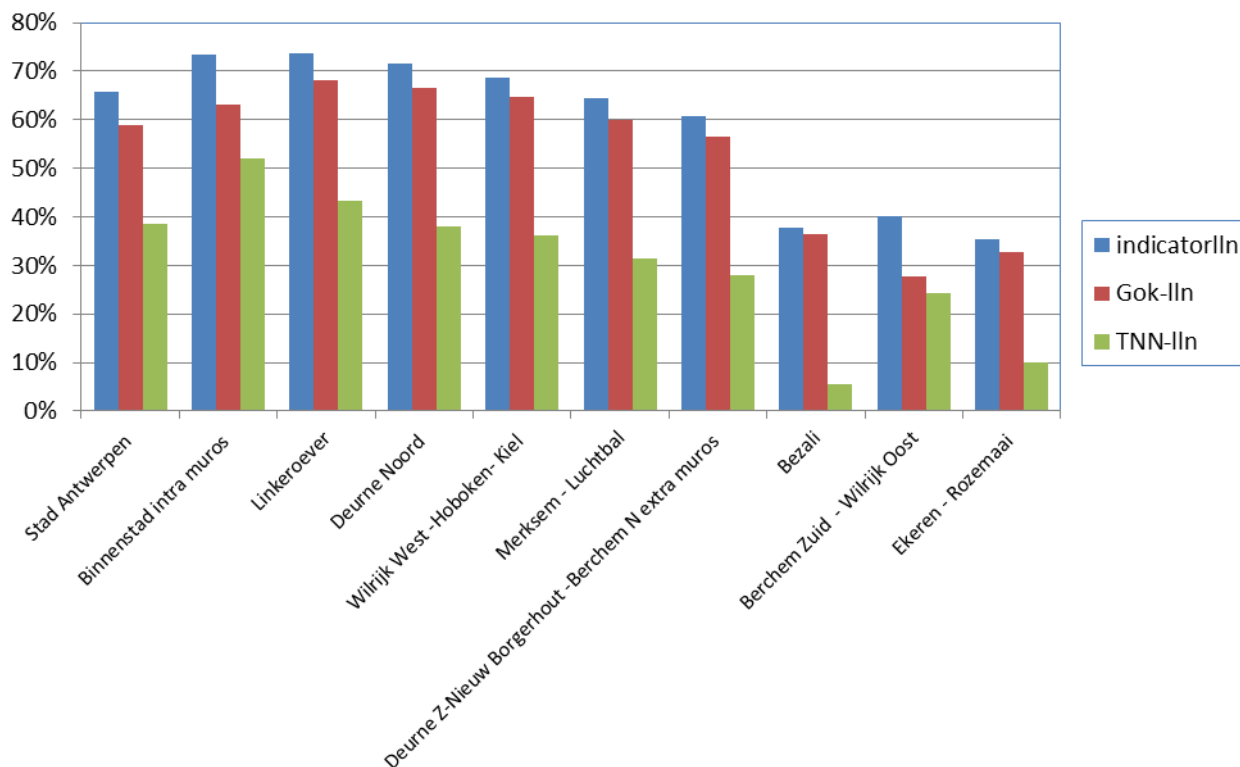
Bron: Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs, - GOK-telling 2002, 2005, 2008 en 2011
Bewerkingen: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

5.2.2.1.4 GOK: geografische spreiding

Basisscholen zijn hoofdzakelijk buurtscholen. In tegenstelling tot het secundair onderwijs wordt de keuze voor een basisschool meestal bepaald door de ligging van de school en de woonplaats van de leerling. Sinds de invoering van het Centraal aanmeldingsregister in 2010 is dit door het afstandscriterium nog meer het geval. Op basis van de rekrutering van de basisscholen kan de stad in negen deelgebieden worden opgedeeld. Scholen binnen eenzelfde deelgebied rekruteren de meeste van hun leerlingen in hetzelfde gebied. De negen gebieden vallen samen met aaneengesloten bebouwde zones en worden afgebakend door niet of minder gebouwde grenzen, zoals hoofdwegen, groenzones, treinsporen en waterwegen. In de onderstaande figuur wordt het aantal TNN- (Thuisstaal Niet Nederlands), indicator- en GOK-leerlingen weergegeven per deelgebied. Het aandeel doelgroepkinderen ligt opmerkelijk lager in Berendrecht-Zandvliet-Lillo, Berchem Zuid – Wilrijk Oost en Ekeren – Rozemaal. In de Binnenstad, op Linkeroever, Deurne Noord en Wilrijk West-Hoboken-Kiel tekenen we in verhouding grotere aandelen op.

GRAFIEK 13: AANDEEL TNN-, INDICATOR- EN GOK-LEERLINGEN PER DEELGEBIED

Bron: Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs, - GOK-telling 2011
Bewerkingen: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

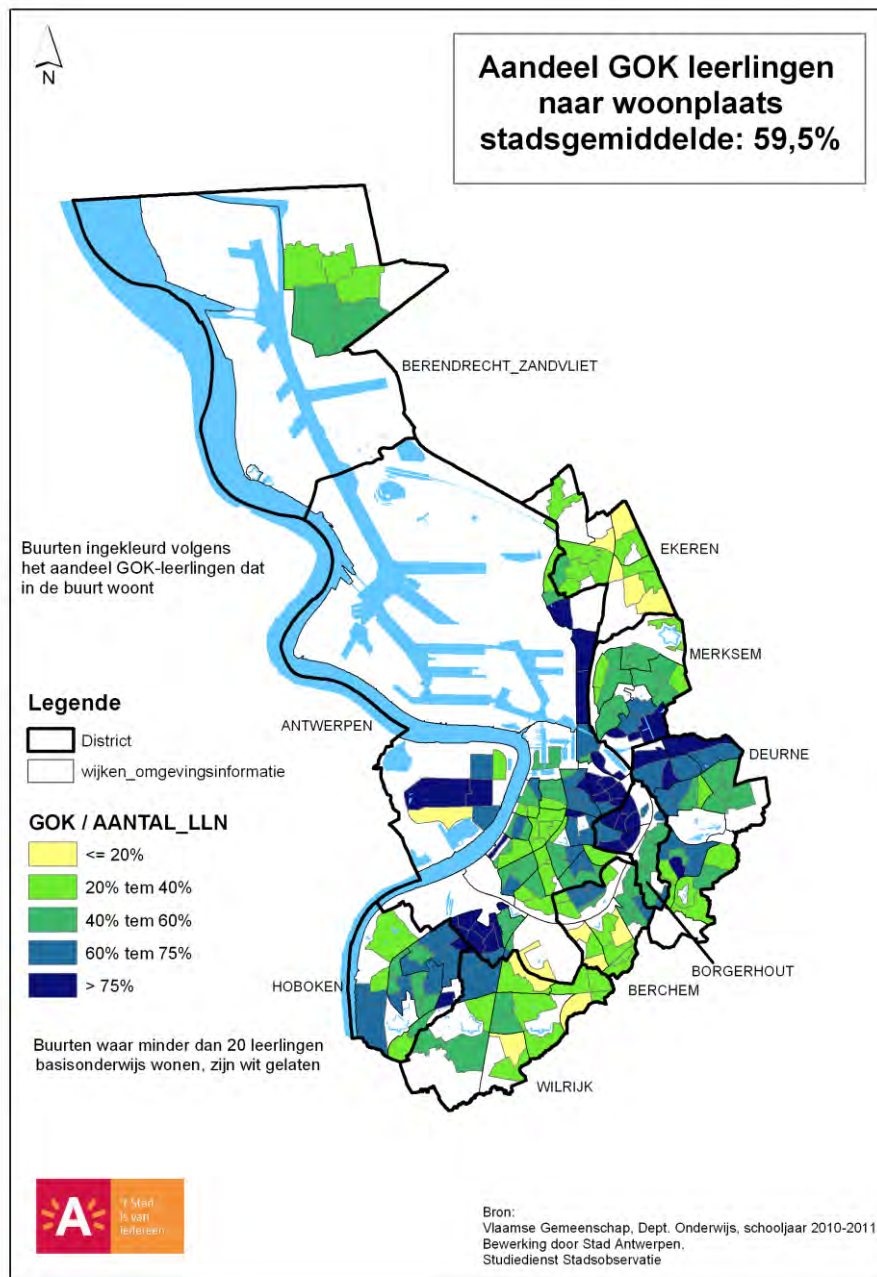

Voor 2011 beschikken we eveneens over GOK gegevens op woonplaatsniveau. Per statistische sector kennen we het aantal leerlingen per indicator en bijgevolg het aantal GOK- en indicatorleerlingen.

Dankzij de gegevens op woonplaatsniveau kunnen we nagaan of in buurten met hoge aandelen GOK-leerlingen in de scholen ook effectief veel GOK-leerlingen wonen. Zoals blijkt uit figuur 15 zijn er een aantal wijken waar het aandeel GOK-leerlingen dat er school loopt hoger ligt dan het aandeel GOK-leerlingen dat er woont. Dit is met name het geval in wijken waar reeds een hoge concentratie aan GOK-leerlingen woont (o.a. Stuivenberg, Amandus-Atheneum, Kiel). In Oud-Merksem ligt het aandeel GOK-leerlingen op niveau van de woonplaats dan weer veel hoger dan op vestigingsplaatsniveau.

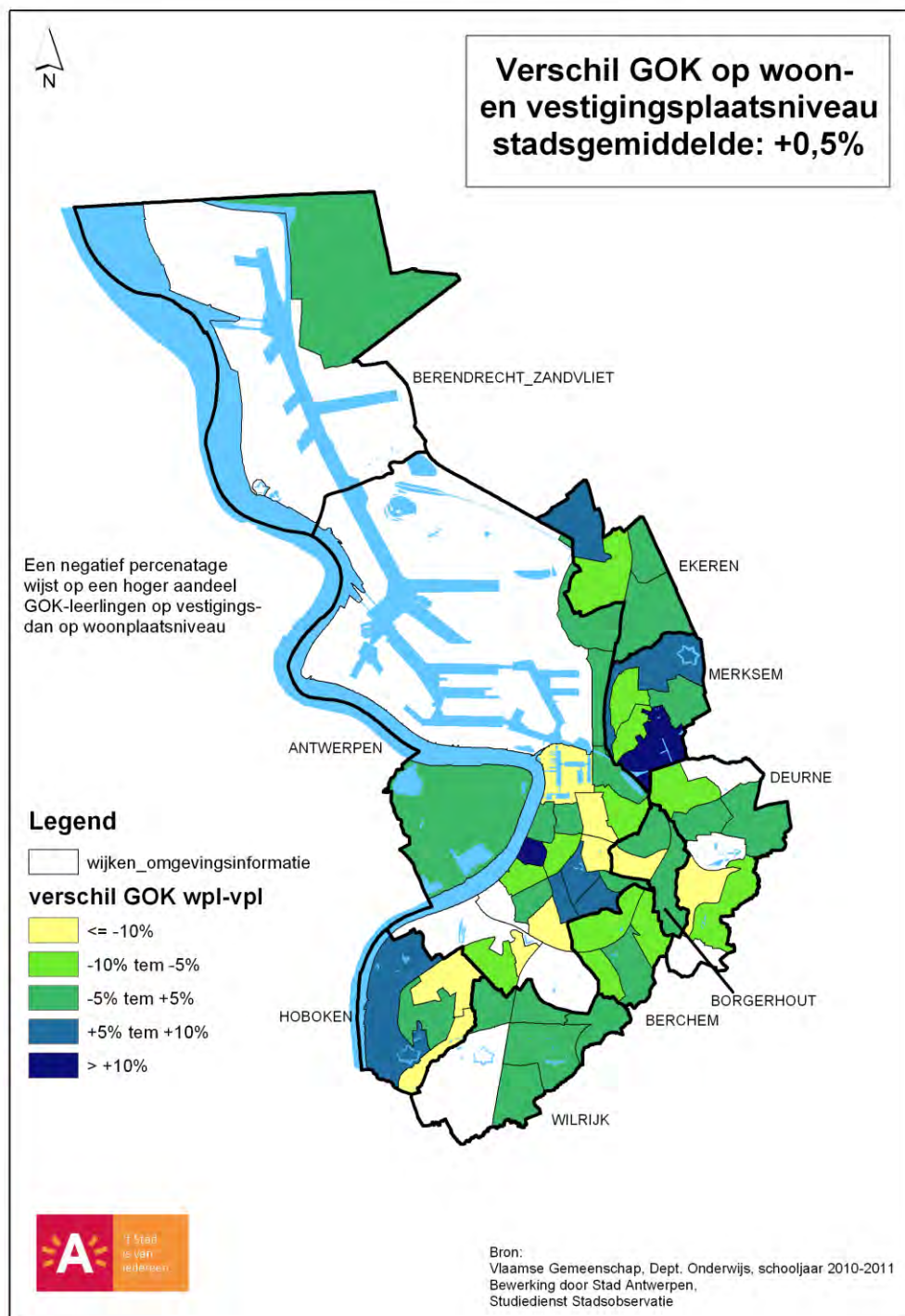

KAART 3: AANDEEL GOK-LEERLINGEN NAAR WOONPLAATS

KAART 4: VERSCHIL TUSSEN AANDEEL GOK-LEERLINGEN OP WOON-EN OP VESTIGINGSPLAATSNIVEAU

5.2.2.1.5 Segregatie

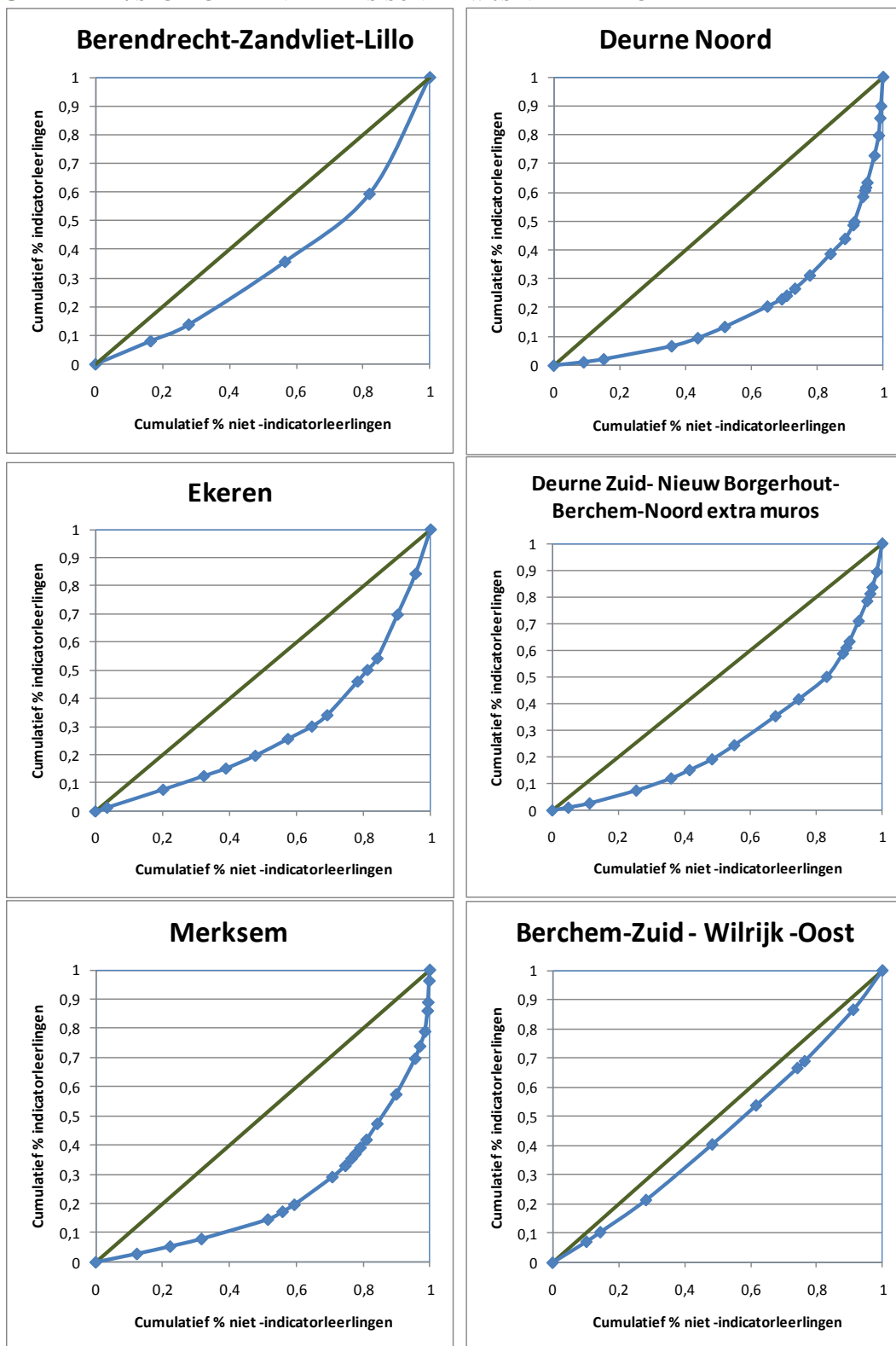
Met segregatie wordt de mate bedoeld waarin leerlingen met verschillende sociale posities verspreid zijn over scholen in een bepaald gebied. De sociale positie van de leerlingen wordt gemeten op basis van de GOK-telling. Er worden twee sociale groepen bekeken. Ten eerste wordt de opdeling gemaakt tussen leerlingen met thuistaal Nederlands en leerlingen die thuis geen Nederlands spreken. Ten tweede wordt de opdeling gemaakt tussen leerlingen die niet scoren op de GOK-indicatoren en leerlingen die op ten minste één indicator scoren.

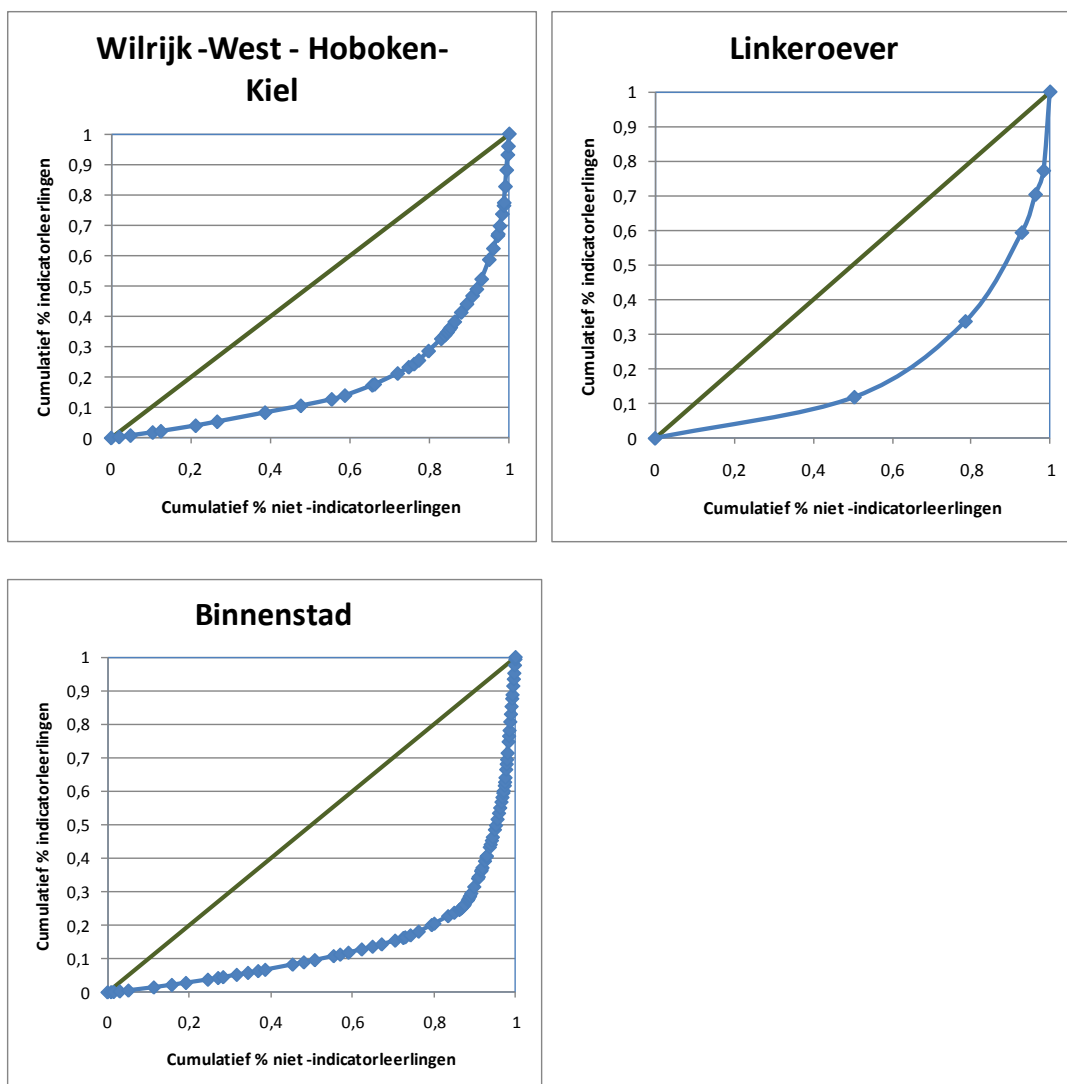
De mate waarin twee groepen gesegregeerd zijn kan grafisch worden voorgesteld aan de hand van de *segregatiecurve*. Deze curve wordt gemaakt door de scholen te rangschikken op hun aandeel TNN-leerlingen en plot vervolgens de cumulatieve fractie leerlingen die thuis Nederlands spreken op de x-as en de cumulatieve fractie leerlingen die thuis geen Nederlands spreken op de y-as. Wanneer de leerlingen gelijkmatig verdeeld zijn over de scholen, dan zal de curve gelijk vallen met de 45°-as (groene lijn).

In het Antwerpse basisschoollandschap is er sprake van kansarme segregatie. Dit wil zeggen dat veel indicatorleerlingen geconcentreerd zijn in relatief weinig scholen. Dit geldt voor elk van de deelgebieden, wel zijn er grote verschillen in de mate van segregatie. Zo is de segregatie bijzonder groot in de binnenstad en in Hoboken-Kiel en veel beperkter in Berendrecht-Zandvliet-Lillo en het deelgebied Berchem-Zuid – Wilrijk – Oost.

GRAFIEK 14: SEGREGATIE IN HET BASISONDERWIJS NAAR DEELGEBIED

Bron: Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs, - GOK-telling 2011
Bewerkingen: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

Doordat de GOK-indicatoren in de periode 2002-2011 niet steeds dezelfde bleven, is het niet mogelijk om een betrouwbaar beeld te schetsen van de evolutie van de segregatie van in het Antwerpse basisonderwijs. Zo zijn de gegevens van 2008 niet volledig vergelijkbaar met de gegevens van 2002 en 2005 door de veranderde definitie voor TNN en het wegvallen van de indicator „vervangingsinkomen“. Bovendien werd in 2011 de indicator „schooltoelage“ toegevoegd.

Wel mogelijk is een vergelijking van de segregatie in 2008 en 2011 op basis van de indicator „Thuis taal Niet Nederlands“ (TNN). Deze vergelijking leert dat de segregatie in 2011 is afgenomen. De concentratie van leerlingen die thuis een andere taal spreken in bepaalde scholen ligt in 2011 dus iets lager dan in 2008. Deze afname wordt veroorzaakt door een toename van het aandeel anderstalige leerlingen in scholen met een lagere concentratie TNN- leerlingen. Voor meer details over de berekeningswijze verwijzen we naar het rapport „Segregatie in het basisonderwijs in Antwerpen“ (2008).

5.2.2.2 GOK in het secundair onderwijs

5.2.2.2.1 Achtergrond

Voor de telling van 2002 en 2005 werden dezelfde indicatoren gehanteerd, maar voor 2008 werden de criteria in het secundair grotendeels geherdefinieerd.

Bij de telling van 2002 en 2005 werd een onderscheid gemaakt tussen de eerste graad en de bovenbouw. In de eerste graad werden dezelfde indicatoren als voor het basisonderwijs gehanteerd. Op basis van vijf indicatoren werd het aantal doelgroepleerlingen bepaald waarvoor de school extra middelen kreeg in het kader van gelijke onderwijskansen. De leerlingen werden gescreend op vier socio-economische indicatoren en de thuistaal van de leerling:

- De ouders behoren tot de rondtrekkende bevolking
- De moeder is niet in het bezit van een diploma hoger secundair onderwijs
- De leerling wordt tijdelijk of permanent buiten het eigen gezinsleven opgenomen
- Het gezin leeft van een vervangingsinkomen
- De thuistaal is niet het Nederlands

In de tweede en derde graad voorzag het decreet in andere indicatoren die eerder gericht waren op remediëring van leerachterstand:

- De leerling heeft een schoolse achterstand van ten minste 2 jaar
- De leerling is een neveninstromer (anderstalige nieuwkomers)
- De leerling volgde het jaar ervoor onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers

De GOK-telling van 2008 schakelde de tweede en derde graad gelijk met de eerste graad voor wat betreft de GOK-criteria. Sinds deze laatste telling wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen onderbouw en bovenbouw, maar worden in heel het secundair onderwijs dezelfde criteria gehanteerd. Alle leerlingen secundair onderwijs werden op 1 februari 2008 gescreend op volgende vijf GOK-indicatoren:

- de ouders behoren tot de trekkende bevolking
- de moeder is niet in het bezit van een diploma secundair onderwijs
- de leerling wordt tijdelijk of permanent buiten het eigen gezinsleven opgenomen
- de thuistaal is niet het Nederlands
- de leerling ontvangt een studietoelage

Deze indicatoren zijn sterk gelijklopend met de GOK-indicatoren die reeds in 2002 en 2005 werden gehanteerd in de eerste graad. In 2008 werden evenwel –naar analogie met de gok-indicatoren in het basisonderwijs– een aantal wijzigingen doorgevoerd: de indicator „vervangingsinkomen“ niet langer geregistreerd en daarnaast werd de indicator „thuistaal niet Nederlands“ strikter geformuleerd.

5.2.2.2.2 Evolutie en geografische spreiding

In tegenstelling tot het basisonderwijs is het voor het secundair onderwijs niet mogelijk om de evolutie van de GOK-indicatoren te bekijken vanaf de eerste tellingen in 2002 en dit omwille van een volledig nieuwe aanpak in het meten van deze indicatoren. In het meest recente GOK-rapport (2011) wordt wel vergeleken

met de tellingen van 2008. Meer dan de helft van de leerlingen in het Antwerpse voltijds en deeltijds secundair onderwijs is GOK-leerling (57%). Het aandeel indicatorleerlingen loopt op tot 62%. Voor ongeveer één op vier leerlingen (27%) is de thuistaal niet Nederlands.

In vergelijking met 2008 is er een gevoelige stijging van het aandeel leerlingen met een schooltoelage. Een campagne rond het bekendmaken van het bestaan van een schooltoelage kan deze stijging gedeeltelijk verklaren.

TABEL 1: AANDEEL LEERLINGEN PER GOK-INDICATOR

	2008	2011
Schooltoelage	30,8%	39,5%
Rondtrekkende bevolking	0,1%	0,1%
Thuistaal niet Nederlands	24,8%	27,2%
Opleidingsniveau moeder	38,2%	40,4%
Thuisloos	0,5%	0,3%

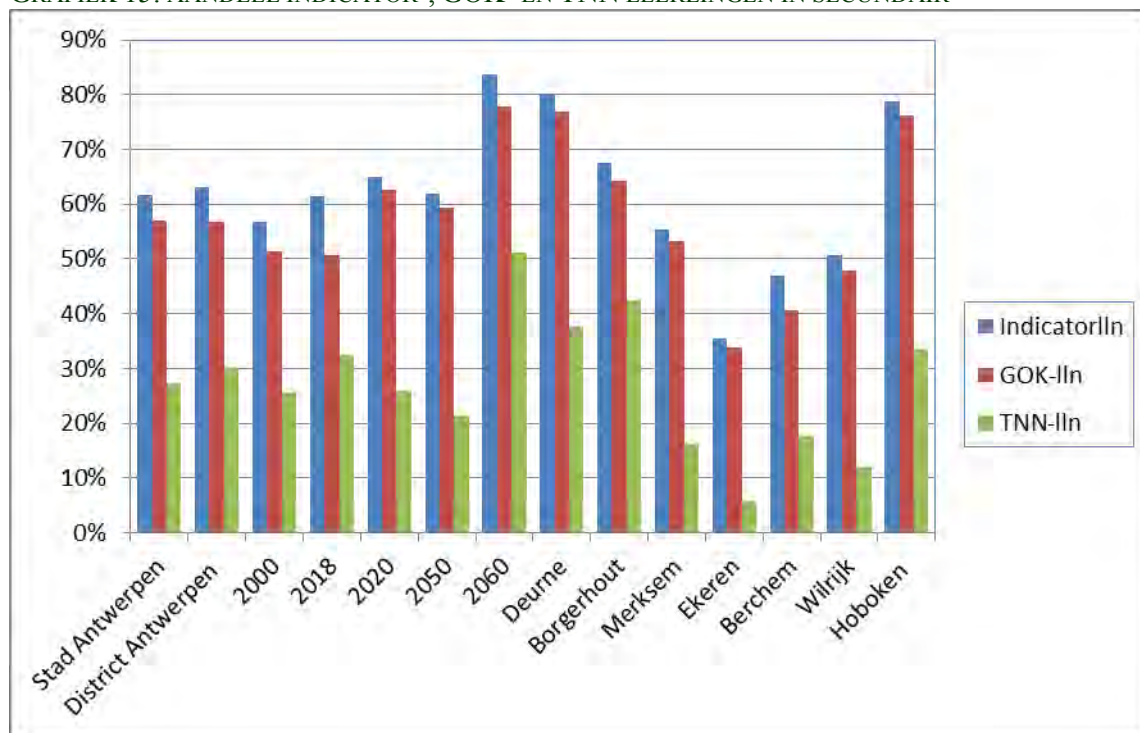
Bron: Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs, - GOK-telling 2008-2011

Bewerkingen: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

In tegenstelling tot het basisonderwijs, zijn secundaire scholen voor de rekrutering van hun leerlingen veel minder gebonden aan de ligging van de vestigingsplaats. Toch blijkt uit figuur 14 dat het aandeel indicator-, GOK- en TNN-leerlingen verschilt naargelang de ligging van de school. Gemiddeld rekruteren scholen in Antwerpen Noord, Deurne, Hoboken en Borgerhout beduidend meer indicatorleerlingen dan het gemiddelde voor de hele stad. Omgekeerd ligt het aandeel indicatorleerlingen gemiddeld veel lager in de scholen gelegen in Merksem, Ekeren, Berchem en Wilrijk. Hetzelfde geldt voor het aandeel GOK-leerlingen.

Bekijken we het aandeel TNN-leerlingen in de scholen, dan valt op dat vooral de scholen gelegen in Antwerpen Noord en de districten Deurne en Borgerhout leerlingen rekruteren die thuis geen Nederlands praten. Meer dan de helft van de leerlingen die gewoon voltijds of deeltijds secundair onderwijs volgen in Antwerpen Noord spreekt thuis geen Nederlands. Dit aandeel ligt 24 procentpunten hoger dan het gemiddelde voor de hele stad.

GRAFIEK 15: AANDEEL INDICATOR-, GOK- EN TNN LEERLINGEN IN SECUNDAIR

Bron: Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs, - GOK-telling -2011

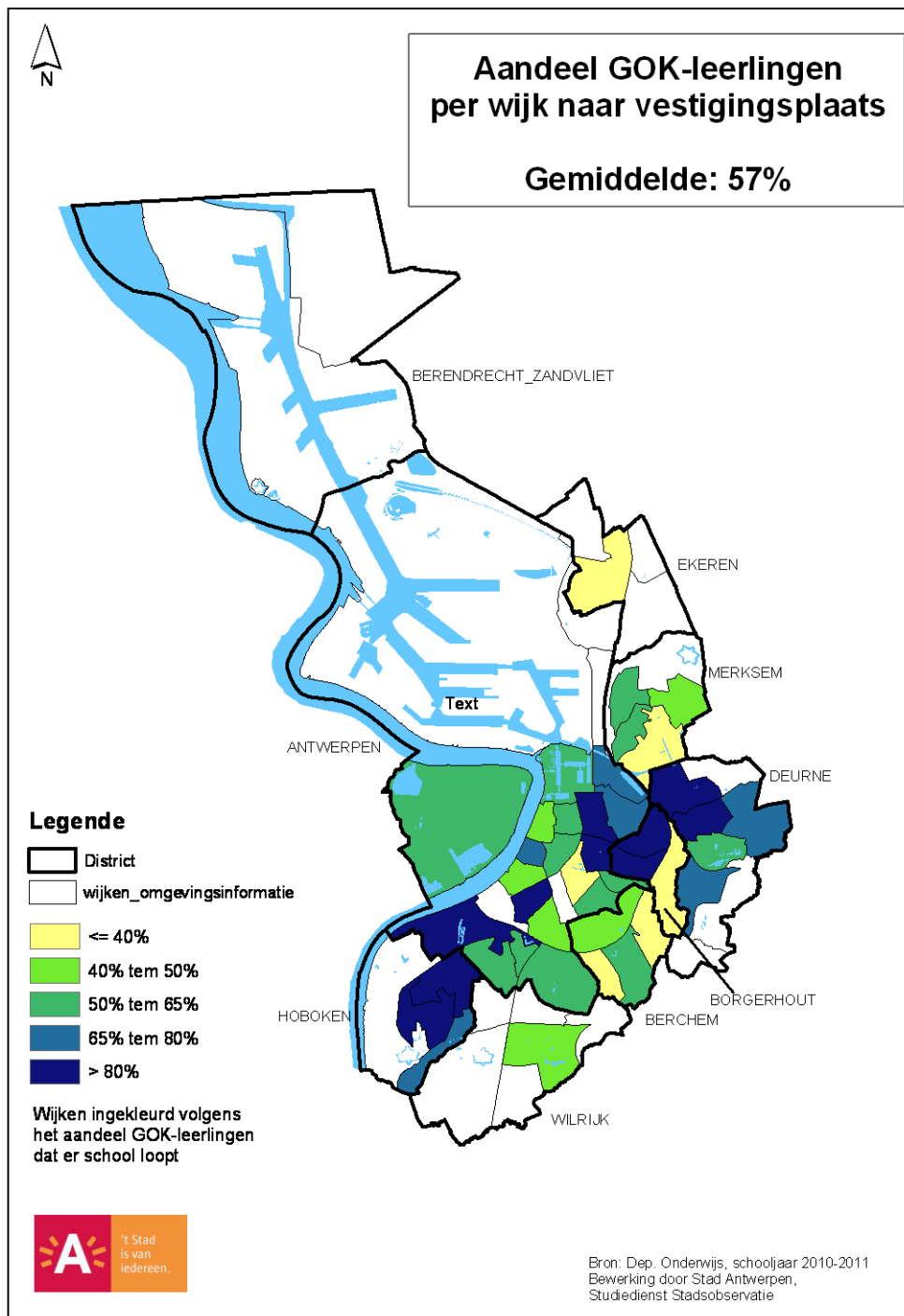
Bewerkingen: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

Ook tussen wijken en scholen bestaan er grote verschillen in aandeel GOK- en indicatorleerlingen. Dit wordt aangetoond in kaart 6. Deze kaart toont het aandeel GOK – leerlingen bij de scholen gevestigd in de wijk. Vooral in de binnenstad, Antwerpen Noord, Oud-Borgerhout, Hoboken en Deurne zijn er heel wat scholen waarvan het % GOK-leerlingen veel hoger ligt dan het gemiddelde van de stad.

Binnen de wijken zijn er enerzijds scholen waarvan het aandeel GOK-leerlingen veel lager ligt dan het gemiddelde en anderzijds zijn er scholen die een veel hoger % GOK-leerlingen tellen. In tegenstelling tot het basisonderwijs zijn niet alle secundaire scholen onderling vergelijkbaar. Het studieaanbod van een school heeft een effect op de rekrutering.

KAART 5: AANDEEL GOK-LEERLINGEN PER WIJK NAAR VESTIGINGSPLAATS

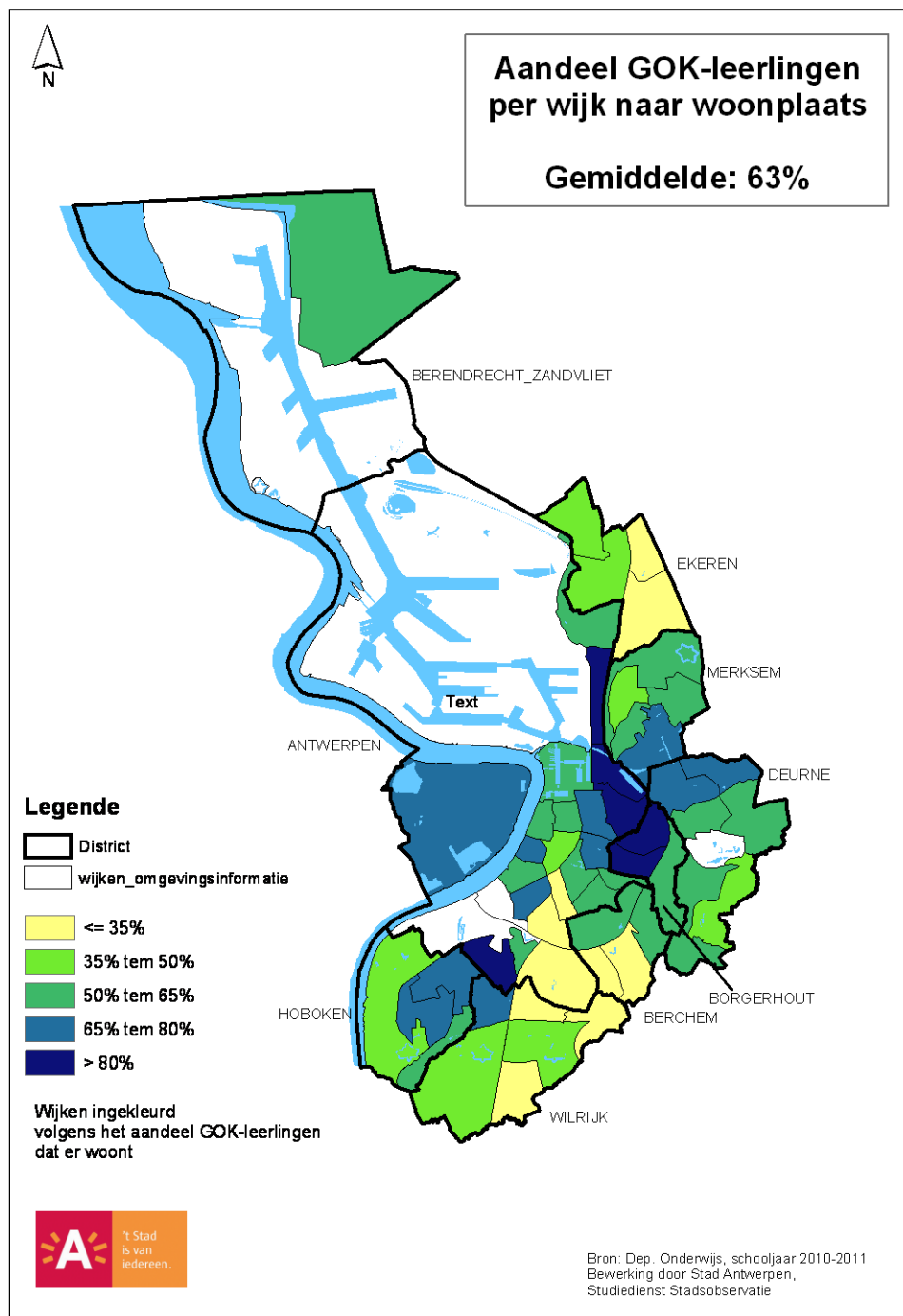

De percentages GOK- en indicatorleerlingen liggen hoger op woonplaats- dan op vestigingsplaatsniveau, respectievelijk 63% en 67% tegenover 57% en 62%. Het aandeel GOK – en indicatorleerlingen in de scholen ligt dus lager dan het aandeel GOK- en indicatorleerlingen bij de leerlingen die in Antwerpen wonen. Dit kan mogelijk verklaard worden door het lagere aandeel GOK-en indicatorleerlingen bij de leerlingen die van buiten de stad naar de Antwerpse scholen komen.

De wijken in de rand hebben een lager aandeel GOK-leerlingen dan deze binnen de Singel. In gebieden met een hoog aandeel sociale huisvesting (omgeving Kiel, Luchtbal en Linkeroever) en Antwerpen Noord is een groot aandeel leerlingen GOK-, indicator of TNN-leerling. Verder is het ook duidelijk dat binnen eenzelfde district grote verschillen kunnen zijn. In Borgerhout intra Muros, Deurne Noord en Merksem Zuid liggen de aandelen opvallend hoger dan in de rest van het district.

KAART 6: AANDEEL GOK-LEERLINGEN PER WIJK NAAR WOONPLAATS

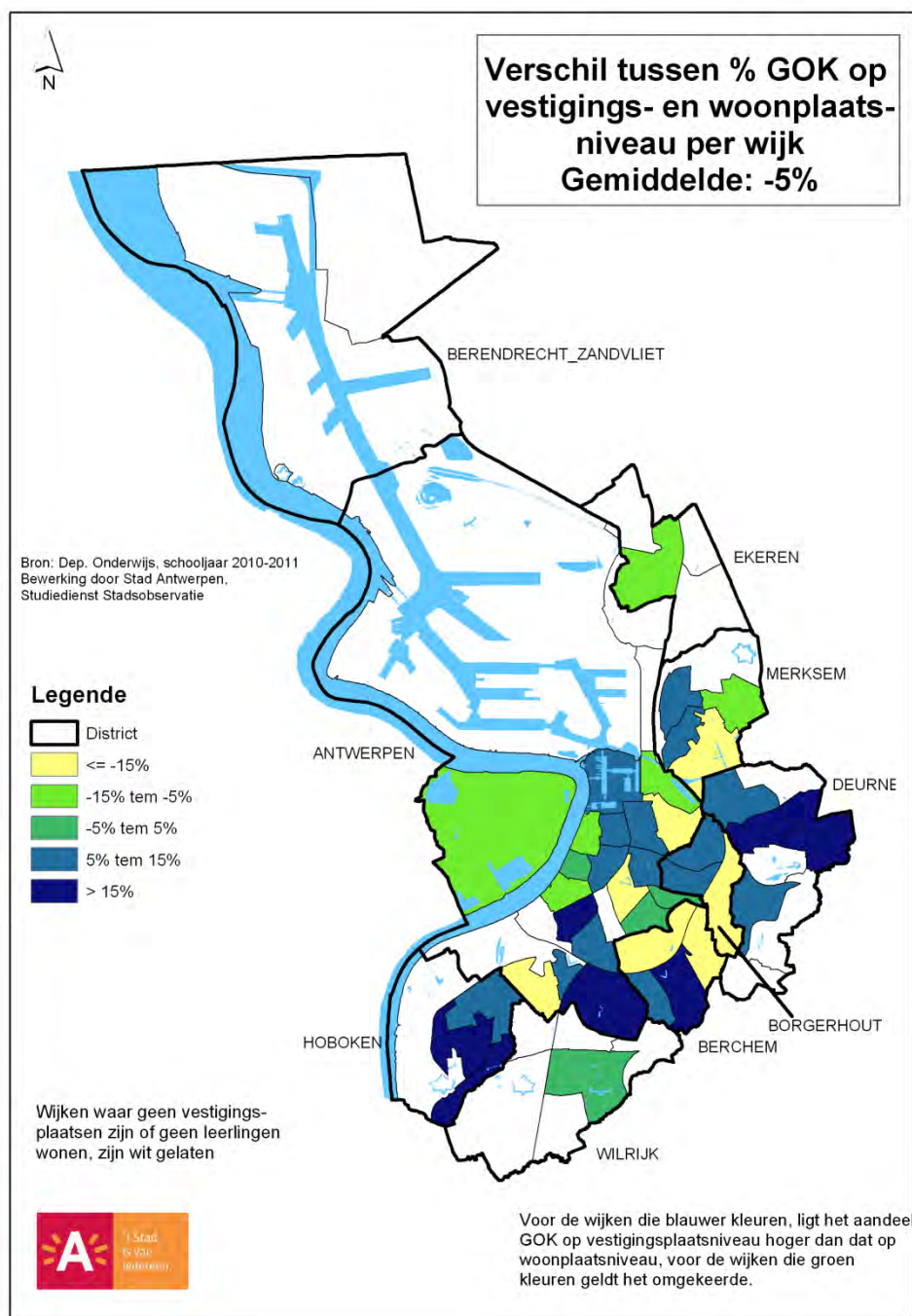

Op onderstaande kaart wordt het verschil tussen de percentages op vestigings- en woonplaats op niveau van de wijken weergegeven. Voor wijken die blauw tot donkerblauw kleuren, zijn de aandelen GOK-, indicator en/of TNN-leerlingen hoger op vestigings- dan op woonplaatsniveau. Voor de groene wijken geldt het omgekeerde. Acht op tien leerlingen die op het Kiel wonen, zijn indicatorleerlingen. In de scholen op het Kiel ligt dit aandeel gevoelig lager. Op de kaarten zien we echter dat de wijken rond het Kiel blauw tot donkerblauw kleuren, wat wijst op hogere aandelen in de scholen. Ook in Deurne, Berchem extra Muros en Antwerpen Noord blijken er meer GOK-, indicator- en TNN-leerlingen school te lopen dan dat er wonen.

KAART 7: VERSCHIL TUSSEN AANDEEL GOK-LEERLINGEN OP WOONPLAATS – EN VESTIGINGSPLAATSNIVEAU

5.2.2.2.3 Segregatie

Met segregatie wordt de mate bedoeld waarin leerlingen met verschillende sociale posities verspreid zijn over scholen in een bepaald gebied. De sociale positie van de leerlingen wordt gemeten op basis van de GOK-telling. In het GOK-rapport secundair onderwijs (2008) worden twee sociale groepen bekeken. Ten eerste wordt de opdeling gemaakt tussen leerlingen met thuistaal Nederlands en leerlingen die thuis geen Nederlands spreken. Ten tweede wordt de opdeling gemaakt tussen leerlingen die niet scoren op de GOK-indicatoren en leerlingen die op ten minste één indicator scoren. In deze paragraaf worden enkel de resultaten van de eerste opdeling besproken.

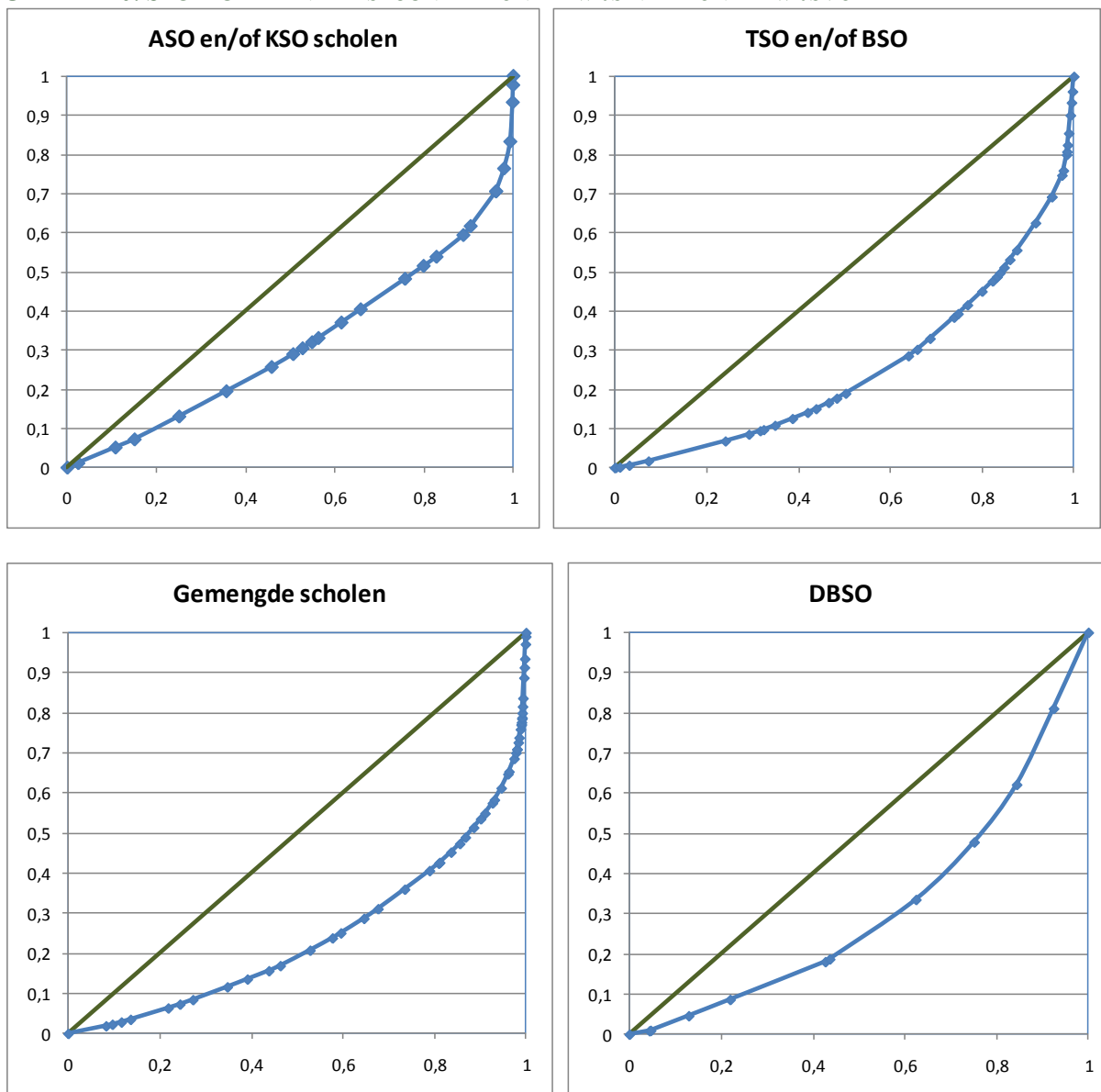
Secundaire scholen hebben niet allen hetzelfde onderwijsaanbod. Het heeft daarom geen zin om segregatie tussen alle scholen na te gaan, omdat elke onderwijsvorm zijn eigen publiek heeft. De rekrutering van secundaire scholen wordt daardoor deels bepaald door het onderwijsaanbod. Om die reden werden de Antwerpse scholen voor secundair onderwijs opgesplitst in vier categorieën. Bij de opdeling werd het aanbod aan eerste graad en OKAN (onthaalklas anderstalige nieuwkomers) buiten beschouwing gelaten.

- scholen waar enkel ASO en/of KSO wordt aangeboden
- scholen waar enkel TSO en/of BSO wordt aangeboden
- scholen met een gemengd aanbod: combinatie van ASO en/of KSO en TSO en/of BSO
- scholen waar enkel DBSO (deeltijds beroepssecundair onderwijs) wordt aangeboden.

De mate waarin twee groepen gesegregeerd zijn kan grafisch worden voorgesteld aan de hand van de segregatiecurve. Deze curve wordt gemaakt door de scholen te rangschikken op hun aandeel TNN-leerlingen en plot vervolgens de cumulatieve fractie leerlingen die thuis Nederlands spreken op de x-as en de cumulatieve fractie leerlingen die thuis geen Nederlands spreken op de y-as. Wanneer de leerlingen gelijkmatig verdeeld zijn over de scholen, dan zal de curve gelijk vallen met de 45°-as (groene lijn). Hoe verder de curve afwijkt van de groene lijn, hoe groter de segregatie.

GRAFIEK 16: SEGREGATIE IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS NAAR ONDERWIJSVORM

Er is duidelijke segregatie op basis van GOK-indicatoren in het secundair onderwijs in Antwerpen, ongeacht de categorie. Tussen de scholen met een gemengd aanbod is de segregatie het grootst. In de ASO- en/of KSO-scholen is er een veel minder uitgesproken segregatie tussen de scholen. Dit geldt ook voor de twaalf scholen waar uitsluitend DBSO wordt aangeboden.

In de meeste secundaire scholen is er sprake van een kansarme segregatie. Dit wil zeggen dat veel indicatorleerlingen geconcentreerd zijn in relatief weinig scholen. Deze kansarme segregatie is het meest uitgesproken in de scholen met een gemengd aanbod, maar is ook duidelijk aanwezig in de TSO – en/of BSO-scholen. Voor meer uitleg over de methodologie om segregatie te meten evenals de interpretatie van de segregatiematen, verwijzen we naar het GOK – rapport van 2008, waarin een hoofdstuk over segregatie in het secundair onderwijs is opgenomen. Bovenstaande conclusies zijn gebaseerd op de GOK-cijfers van 1 februari 2011. De methodologie is evenwel dezelfde als deze gehanteerd in 2008.

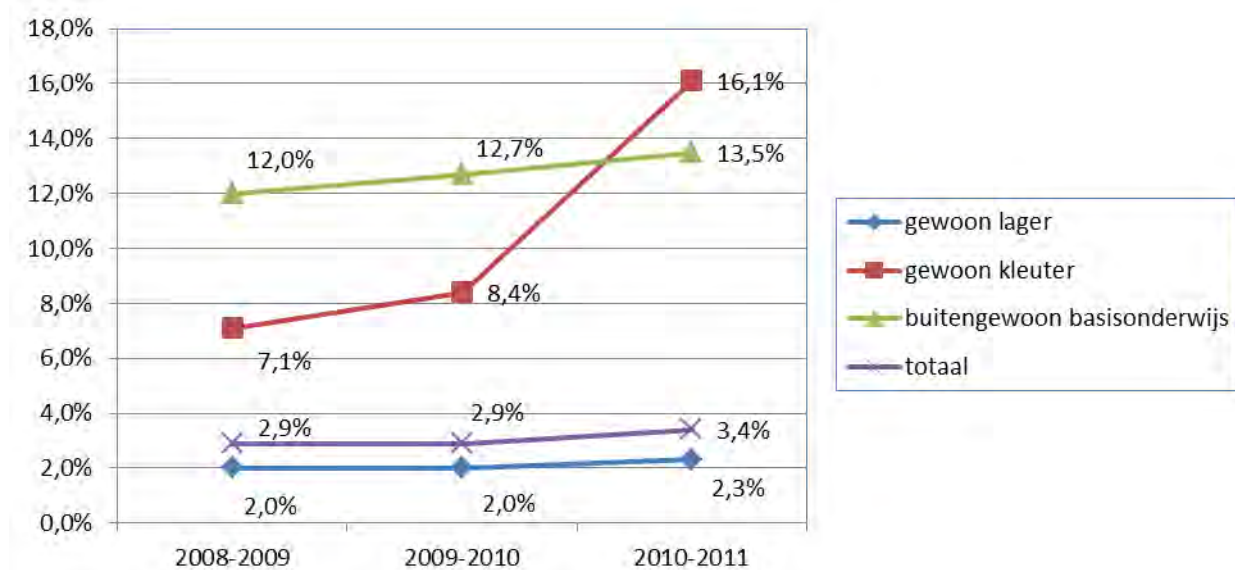
5.2.3 Spijbelen

5.2.3.1 Spijbelregistratie in het basisonderwijs

Sinds het schooljaar 2007-2008 wordt het spijbelgedrag in het basisonderwijs geregistreerd in opdracht van het Centraal Meldpunt (CMP). Naar het voorbeeld van de registratie in het secundair onderwijs worden de CLB's ingeschakeld voor het verzamelen van de gegevens in hun bevoegde scholen. Verschillend van de registratie in het secundair onderwijs is het aantal meetmomenten. In het secundair onderwijs worden de leerlingen geregistreerd die meer dan 10 b-codes hebben op 1 december, 1 maart en 1 juni. In het lager onderwijs wordt slechts één meetmoment vastgelegd, namelijk op 1 juni.

In het buitengewoon basisonderwijs ligt het aandeel spijbelaars opvallend hoger. In het gewoon basisonderwijs valt op dat het aandeel spijbelaars bij de leerplichtige kleuters heel wat hoger ligt dan in het lager onderwijs. Bovendien is het aandeel spijbelende, leerplichtige kleuters tijdens het schooljaar 2010-2011 bijna verdubbeld ten opzichte van de vorige schooljaren. Ouders van leerplichtige kleuters zijn zich niet altijd bewust van het feit dat hun kind niet meer ongewettigd afwezig mag blijven op school. Dit kan een verklaring zijn voor het hoge aandeel spijbelende kleuters. Daarnaast heeft de registratie de kleuterleidsters mogelijk bewuster gemaakt van de leerplicht van kleuters met een schoolse vertraging waardoor het aantal in de registratie sterk gestegen is.

GRAFIEK 17: EVOLUTIE VAN HET AANDEEL SPIJBELAARS IN HET BASISONDERWIJS

Bron: Registratie lager onderwijs CMP – 1 juni 2008, 2009, 2010, 2011

Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs – schooljaar 2008-2009 t.e.m. schooljaar 2010-2011

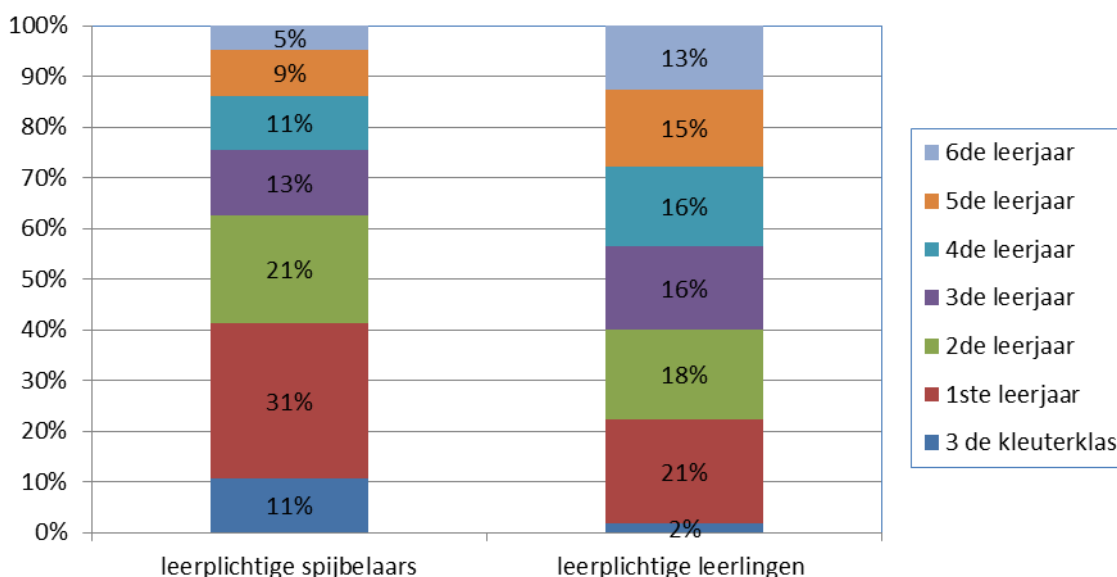
Bewerking: Studiedienst Stadsobservatie

In het gewoon lager onderwijs is er geen verschil in spijbelgedrag tussen jongens en meisjes. In het buitengewoon basisonderwijs ligt het aandeel spijbelaars iets hoger bij de meisjes. Bij de leerplichtige kleuters ligt het aandeel spijbelaars hoger bij de jongens.

Sinds het begin van de registratie werd opvallend meer gespijbeld in het eerste leerjaar. Dit schooljaar stijgt ook het aandeel spijbelaars in het tweede leerjaar boven het gemiddelde van het gewoon basisonderwijs.

GRAFIEK 18: AANDEEL VAN ELK LEERJAAR BIJ SPIJBELAARS EN BIJ LEERLINGEN IN HET GEWOON BASIS ONDERWIJS

Bron: Registratie lager onderwijs CMP – 1 juni 2011

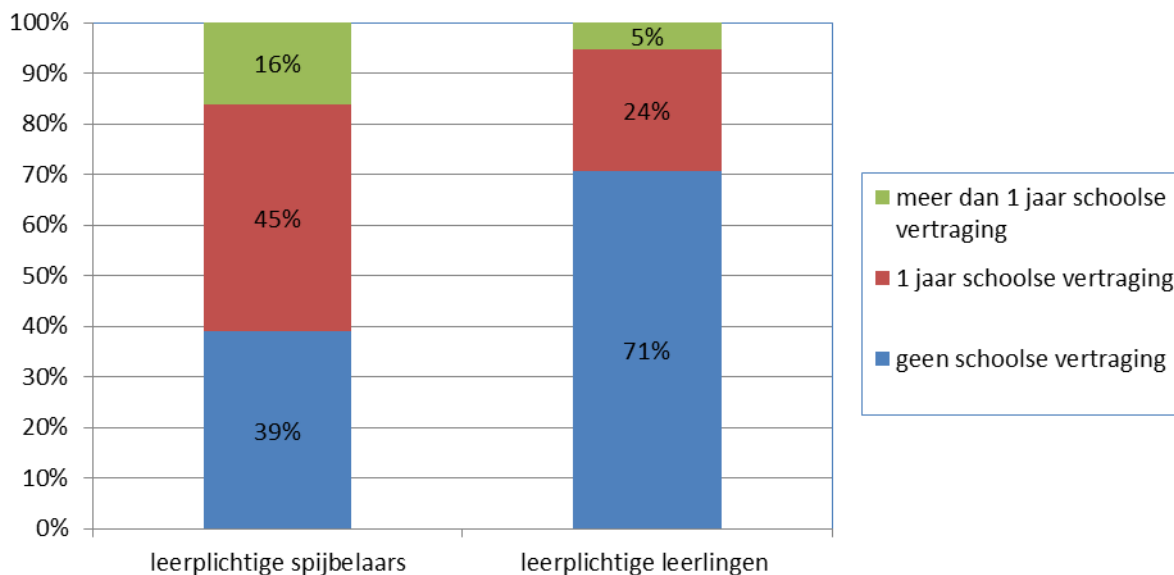
Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs –schooljaar 2010-2011

Bewerking: Studiedienst Stadsobservatie

Tot slot valt nog op dat het aandeel leerlingen met schoolse vertraging bij de spijbelaars veel hoger ligt dan bij het totaal aantal leerlingen in het gewoon lager onderwijs.

GRAFIEK 19: AANDEEL LEERLINGEN MET SCHOOLSE VERTRAGING BIJ SPIJBELAARS EN BIJ TOTAAL AANTAL LEERLINGEN IN HET GEWOON LAGER ONDERWIJS

Bron: Registratie lager onderwijs CMP – 1 juni 2011
Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs –schooljaar 2010-2011
Bewerking: Studiedienst Stadsobservatie

1.0.1.1 Spijbelregistratie in het secundair onderwijs

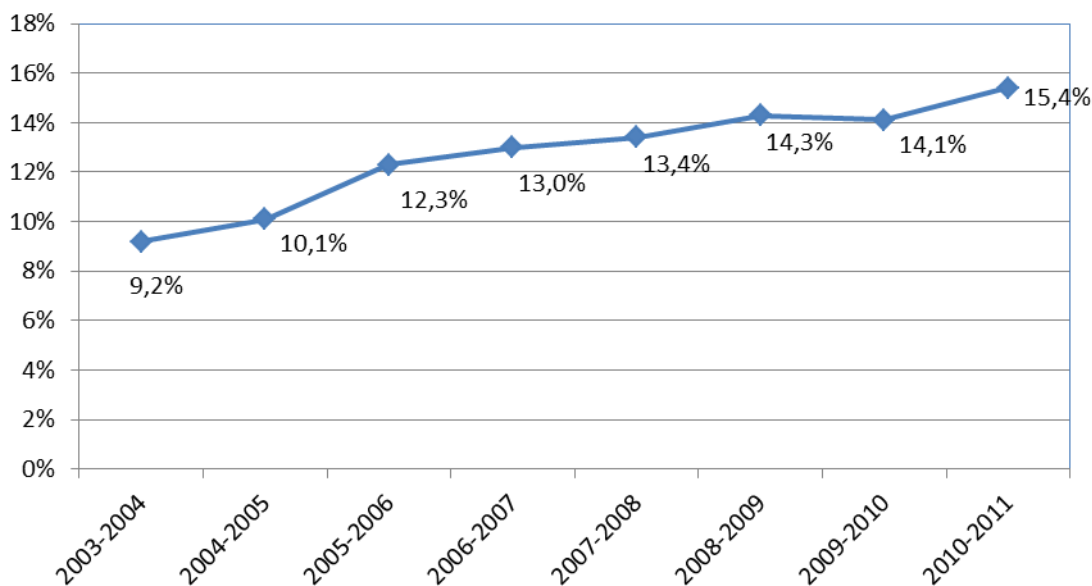
Voor het achtste schooljaar op rij werden spijbelgegevens door de CLB opgevraagd in de verschillende Antwerpse secundaire scholen. We registreerden alle jongeren die minstens 10 halve dagen afwezig bleven.

Tot het schooljaar 2008-2009 stelden we een continue lichte stijging vast. Deze stijging kon deels toe te schrijven worden aan het leerproces van de registratie, de verhoogde aandacht voor de problematiek en de uitbreiding van de spijbelregistratie in het DBSO naar de werkplek.

Voor het schooljaar 2009-2010 werd dan voor het eerst een stagnering van het aandeel spijbelaars vastgesteld. Maar deze tendens heeft zich dit jaar niet kunnen bestendigen. Opnieuw wordt een stijging van meer dan 1 procentpunt van het aandeel spijbelaars vastgesteld. Na 8 jaar registratie kan dit minder en minder worden toegeschreven aan het effect van de registratie en het leerproces van de scholen

GRAFIEK 20: EVOLUTIE VAN HET AANDEEL SPIJBELAARS IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Bron: spijbelregistratie CMP – juni 2004 tem juni 2011

Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs – schooljaar 2003-2004 t.e.m. schooljaar 2010-2011

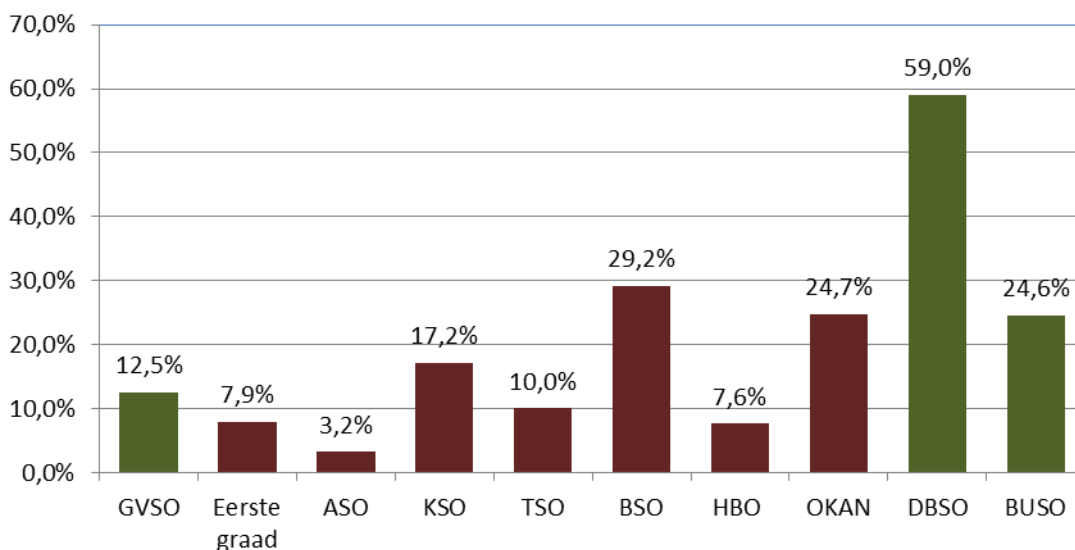
Bewerking: Studiedienst Stadsobservatie

De onderstaande figuur geeft het aandeel spijbelaars ten opzichte van de totale leerlingenpopulatie opgedeeld naar hoofdstructuur en onderwijsvorm. Hieruit blijken grote verschillen tussen de hoofdstructuren. In het gewoon voltijds secundair onderwijs spijbelt slechts 12,5%, in het deeltijds beroepssecundair onderwijs daarentegen bleef 59% van de leerlingen minstens 10 halve dagen ongewettigd afwezig tijdens het schooljaar 2010-2011. Ten opzichte van vorig schooljaar is het aandeel spijbelaars in het DBSO gestegen met 3 procentpunten. In het BUSO spijbelt 1 op 4 leerlingen (25%).

Binnen het gewoon voltijds secundair onderwijs stellen we eveneens grote verschillen vast tussen de onderwijsvormen. Het aandeel spijbelaars ligt veruit het laagst in het ASO. Slechts 3,2% van de leerlingen in een ASO-richting bleef meer dan 10 halve dagen ongewettigd afwezig tijdens het schooljaar 2010-2011. In het beroepssecundair onderwijs daarentegen is het aandeel aanzienlijk hoger. Maar liefst 29% van de leerlingen spijbelt

GRAFIEK 21: AANDEEL SPIJBELAARS PER HOOFDSTRUCTUUR EN ONDERWIJSVORM

Bron: spijbelregistratie CMP – juni 2004 tem juni 2011

Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs –schooljaar 2010-2011

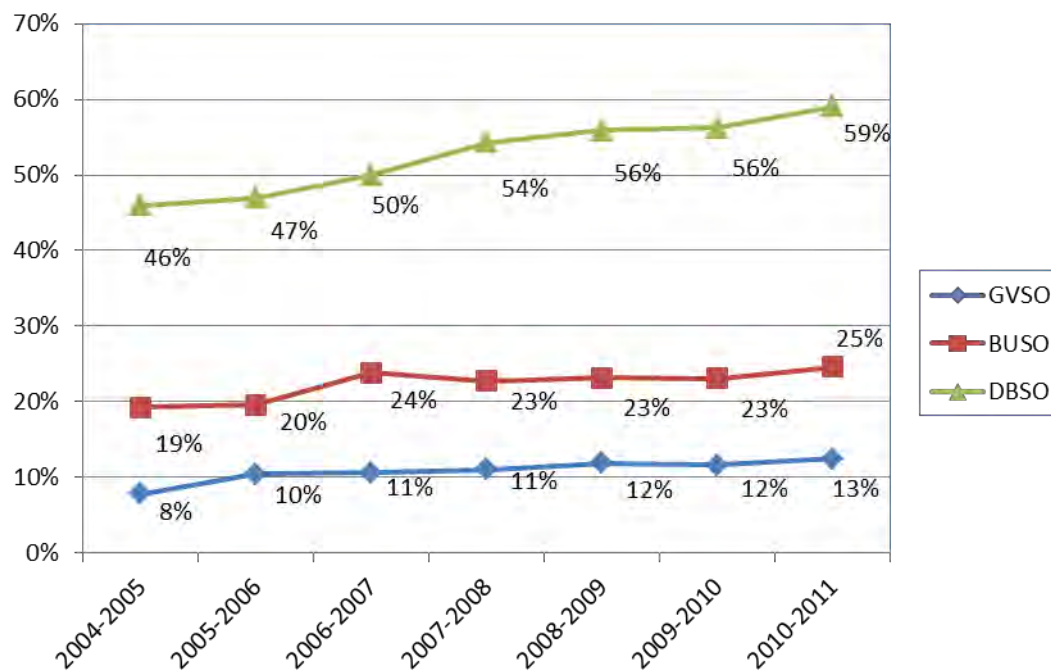
Bewerking: Studiedienst Stadsobservatie

Opgedeeld naar hoofdstructuur stellen we vast dat het aandeel spijbelaars in het DBSO sinds de registratie het sterkst gestegen is³. In het BUSO en het GVSO werd vorig jaar voor het eerst een stagnatie van het aandeel spijbelaars vastgesteld. Dit schooljaar werd in beide hoofdstructuren echter opnieuw een stijging van 1 procentpunt opgetekend.

³ Toch is het aandeel van de voorbije drie schooljaren niet zonder meer te vergelijken met de voorgaande schooljaren omwille van het voltijds engagement en de veranderde registratie die daarop volgde. Mogelijk kan in deze veranderde registratie en bewustmaking van spijbelgedrag op de werkplek een verklaring gezocht worden voor de sterke stijging van dit schooljaar.

GRAFIEK 22: EVOLUTIE AANDEEL SPIJBELAARS NAAR HOOFDSTRUCTUUR

Bron: spijbelregistratie CMP – juni 2005 tem juni 2011

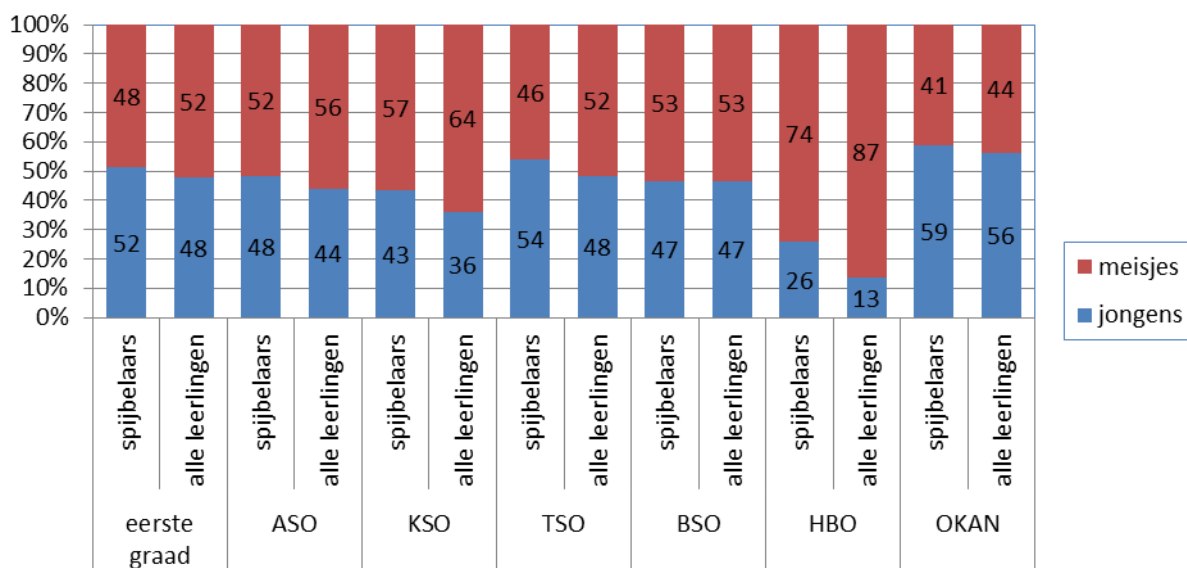
Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs – schooljaar 2004-2005 t.e.m. schooljaar 2010-2011

Bewerking: Studiedienst Stadsobservatie

Algemeen wordt er meer gespijbeld door jongens dan meisjes. Opgedeeld naar onderwijsvormen blijkt dat jongens vooral spijbelen in de typische „meisjesrichtingen“ van het KSO en het HBO. Omgekeerd spijbelen meisjes iets vaker in het BUSO en het DBSO. Dit zijn dan weer onderwijsvormen met een groter aandeel jongens. Dit wordt ook aangetoond de grafieken.

GRAFIEK 23: AANDEEL MEISJES EN JONGENS BIJ SPIJBELAARS EN TOTAALAANTAL LEERLINGEN – NAAR ONDERWIJSVORM

Bron: spijbelregistratie CMP –juni 2011

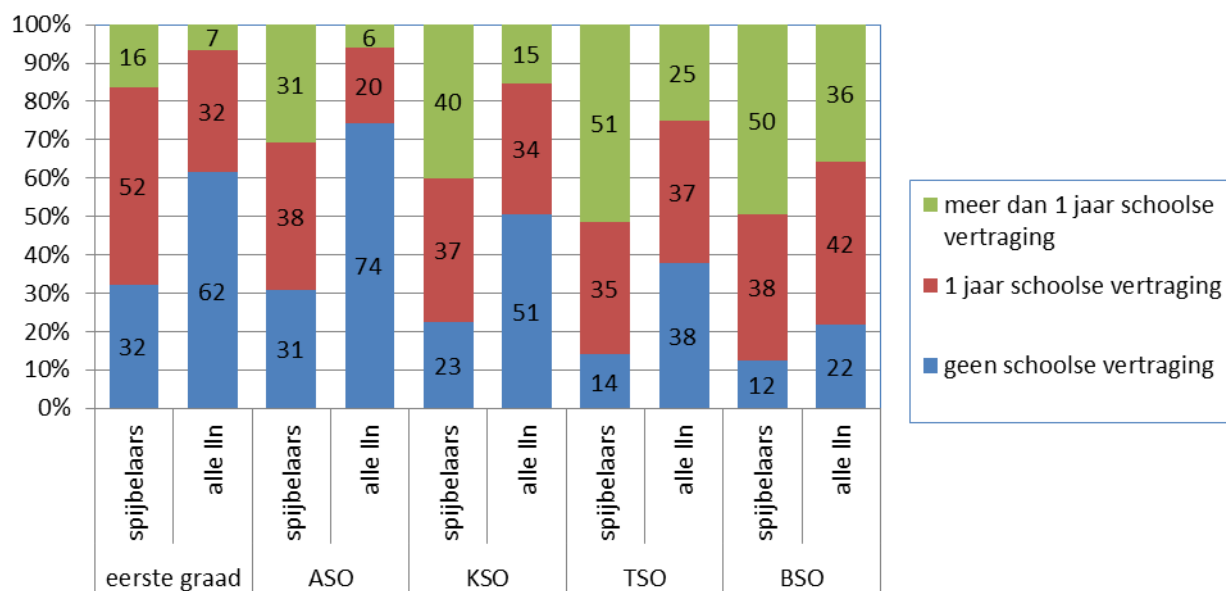
Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs –schooljaar 2010-2011

Bewerking: Studiedienst Stadsobservatie

Leerlingen zijn schools vertraagd wanneer ze een leerjaar hebben overgedaan of op latere leeftijd aan het secundair onderwijs beginnen. Het DBSO, het BUSO en het onthaalonderwijs (OKAN) worden in deze analyses buiten beschouwing gelaten, omdat in deze onderwijsvormen niet met een leerjarensysteem gewerkt wordt en er dus ook geen schoolse vertraging gemeten kan worden. Binnen elke onderwijsvorm ligt het aandeel leerlingen met schoolse vertraging veel hoger voor de spijbelaars dan voor de hele leerlingenpopulatie.

GRAFIEK 24: AANDEEL LEERLINGEN MET SCHOOLSE VERTRAGING BIJ SPIJBELAARS EN ALLE LEERLINGEN NAAR ONDERWIJSVORM

Bron: spijbelregistratie CMP –juni 2011
Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs –schooljaar 2010-2011
Bewerking: Studiedienst Stadsobservatie

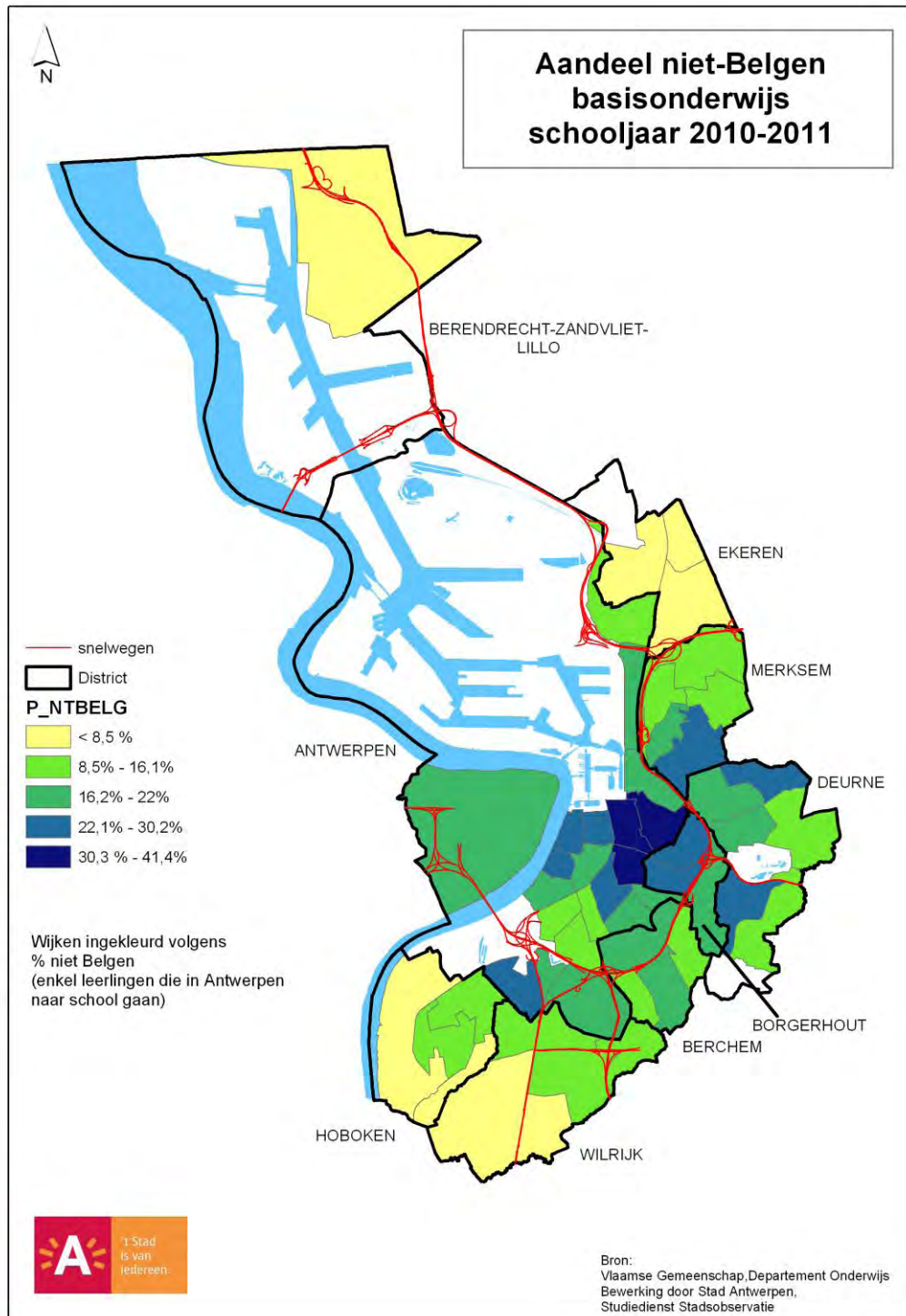
5.2.4 Diversiteit in het onderwijs

In het lager en secundair onderwijs (2010-2011) bekijken we op wijkniveau wat het aandeel Belgen versus niet-Belgen is (op basis van nationaliteit)⁴. Er is een duidelijk verschil in het aandeel niet-Belgen tussen de verschillende wijken. Zo ligt het aandeel niet-Belgen in Antwerpen-Noord beduidend hoger dan in andere stadsdelen. Onderstaande kaarten zijn gebaseerd op alle leerlingen die in Antwerpen naar school gaan en in Antwerpen wonen. Voor het basisonderwijs bedraagt het globale percentage niet-Belgen 20%. Het percentage niet-Belgen bij de leerlingen die van buiten Antwerpen komen bedraagt 6%. Voor het secundair onderwijs bedraagt het globale percentage niet-Belgen 15%. Het percentage niet-Belgen bij de leerlingen die van buiten Antwerpen komen bedraagt 8%.

⁴ In de registratie van leerlingenkenmerken wordt enkel de nationaliteit geregistreerd. Er zijn geen gegevens beschikbaar met betrekking tot herkomst van allochtone leerlingen die de Belgische nationaliteit hebben. De enige indicatie over herkomst is het gegeven „Thuis taal niet Nederlands” in de registratie van GOJK-leerlingen.

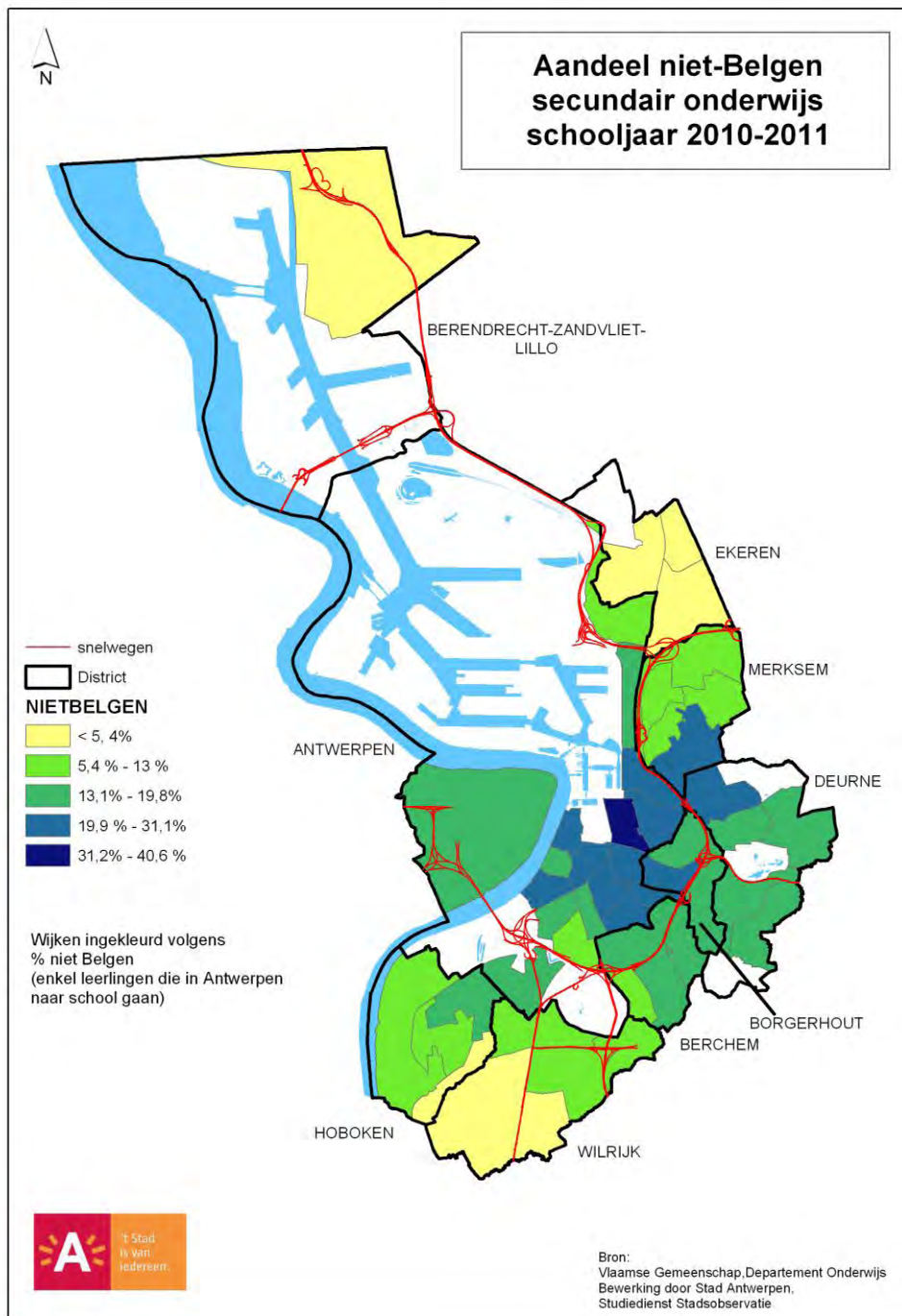

KAART 8: AANDEEL NIET-BELGEN IN HET ANTWERPSE BASISONDERWIJS NAAR WOONPLAATS KINDEREN

KAART 9: AANDEEL NIET-BELGEN IN HET ANTWERPSE SECUNDAIR ONDERWIJS NAAR WOONPLAATS KINDEREN

5.2.5 Capaciteit in het Antwerpse basisonderwijs

5.2.5.1 Huidige capaciteitstekorten

In 2010 verliepen de inschrijvingen voor het basisonderwijs voor het eerst via het Centrale AanmeldingsRegister (CAR), waarbij ouders die hun kind(eren) wensen in te schrijven in een Antwerpse basisschool zich eerst online moesten aanmelden. Op basis van een aantal voorrangscriteria worden dan plaatsen toegewezen. In 2010 en 2011 werden volgende voorrangscriteria gehanteerd:

- Voorrang voor broers –en zussen
- Voorrang voor GOK/ niet-GOK als de school hiervoor kiest
- Afstand woonplaats tot school
- Tijdstip van aanmelden

Voor de aanmeldingsronde van 2012 werd het „Tijdstip van aanmelden“ als voorrangscriterium afgevoerd en vervangen door een criterium van voorkeur. Dit houdt in dat ouders een extra kans krijgen voor de eerste drie scholen waarvoor ze hun kind aanmelden.

Door het in voege treden van het Centrale AanmeldingsRegister werden de capaciteitstekorten in het basisonderwijs duidelijk zichtbaar. Tegelijk werd ook duidelijk dat de capaciteitsproblemen niet gelijkmatig over de stad verspreid zijn, maar zich vooral situeren in bepaalde wijken van de stad. De onderstaande kaart geeft voor de instapklas het verschil weer tussen de maximumcapaciteit per wijk en aantal kinderen in die wijk. De meeste wijken in de binnenstad kampen met structurele tekorten. Ook de wijken Deurne-Noord en Deurne-Zuidwest kampen met capaciteitsproblemen. In de wijken aan de rand van de stad blijven de capaciteitsproblemen beperkter of zijn er zelfs helemaal geen problemen (Ekeren en Merksem).

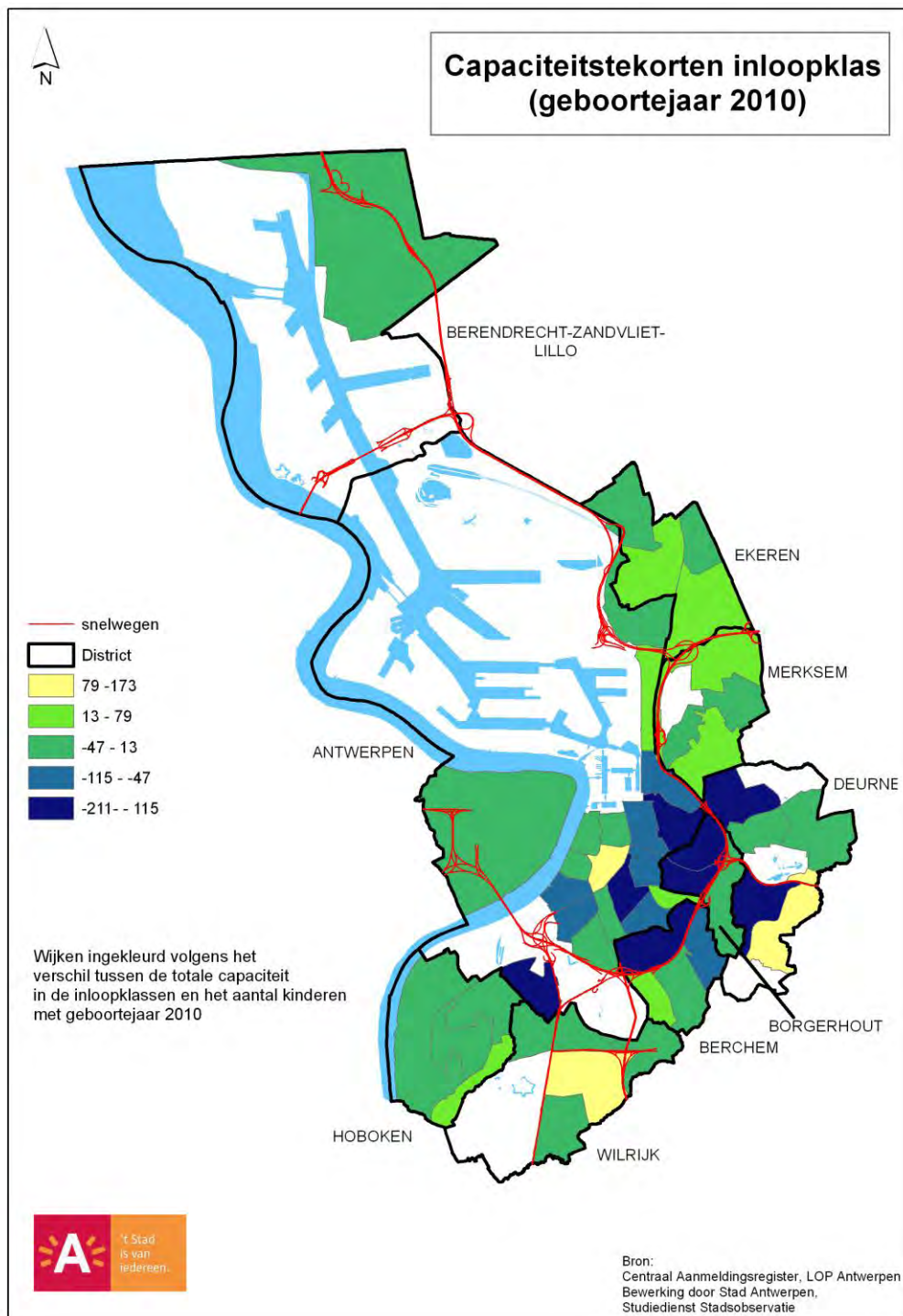
Voor de lagere school (zie figuur 25) zijn de capaciteitsproblemen momenteel nog minder groot. Niettemin zijn er ook voor het eerste leerjaar een aantal wijken die kampen met structurele tekorten. Dit geldt met name vooral voor de wijken in de binnenstad, maar ook de wijken Deurne-Noord en Deurne –Zuidoost krijgen te maken met structurele tekorten.

Ondanks de geplande capaciteitsuitbreidingen⁵ voor het schooljaar 2012-2013, blijven sommige wijken met structurele tekorten kampen.

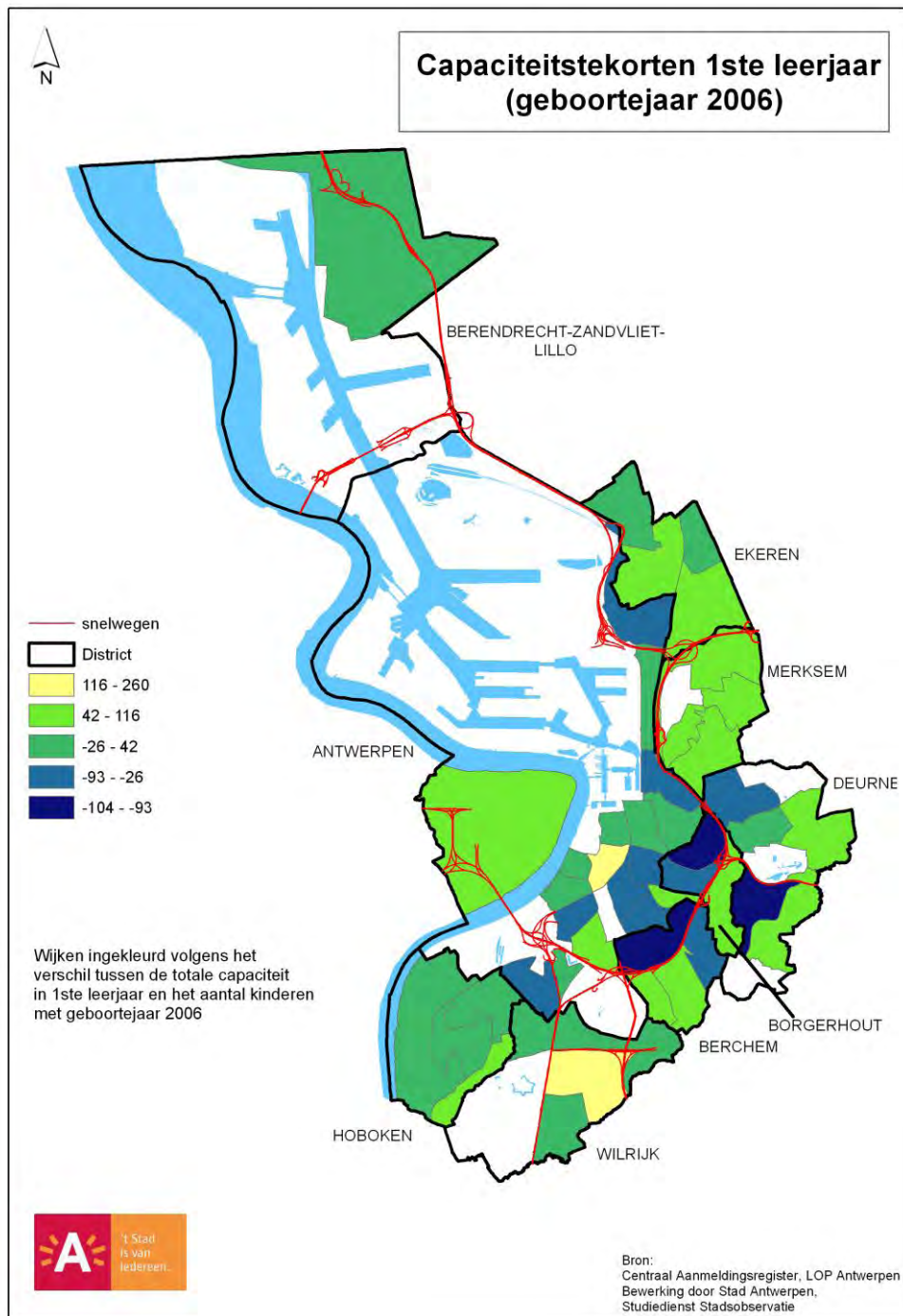
⁵ Er werd rekening gehouden met de geplande capaciteitsuitbreidingen voor zover zij bekend waren begin september 2012.

KAART 10: VERSCHIL TUSSEN MAXIMALE CAPACITEIT INSTAPKLAS EN HET AANTAL KINDEREN
GEBORTEJAAR 2010 PER WIJK

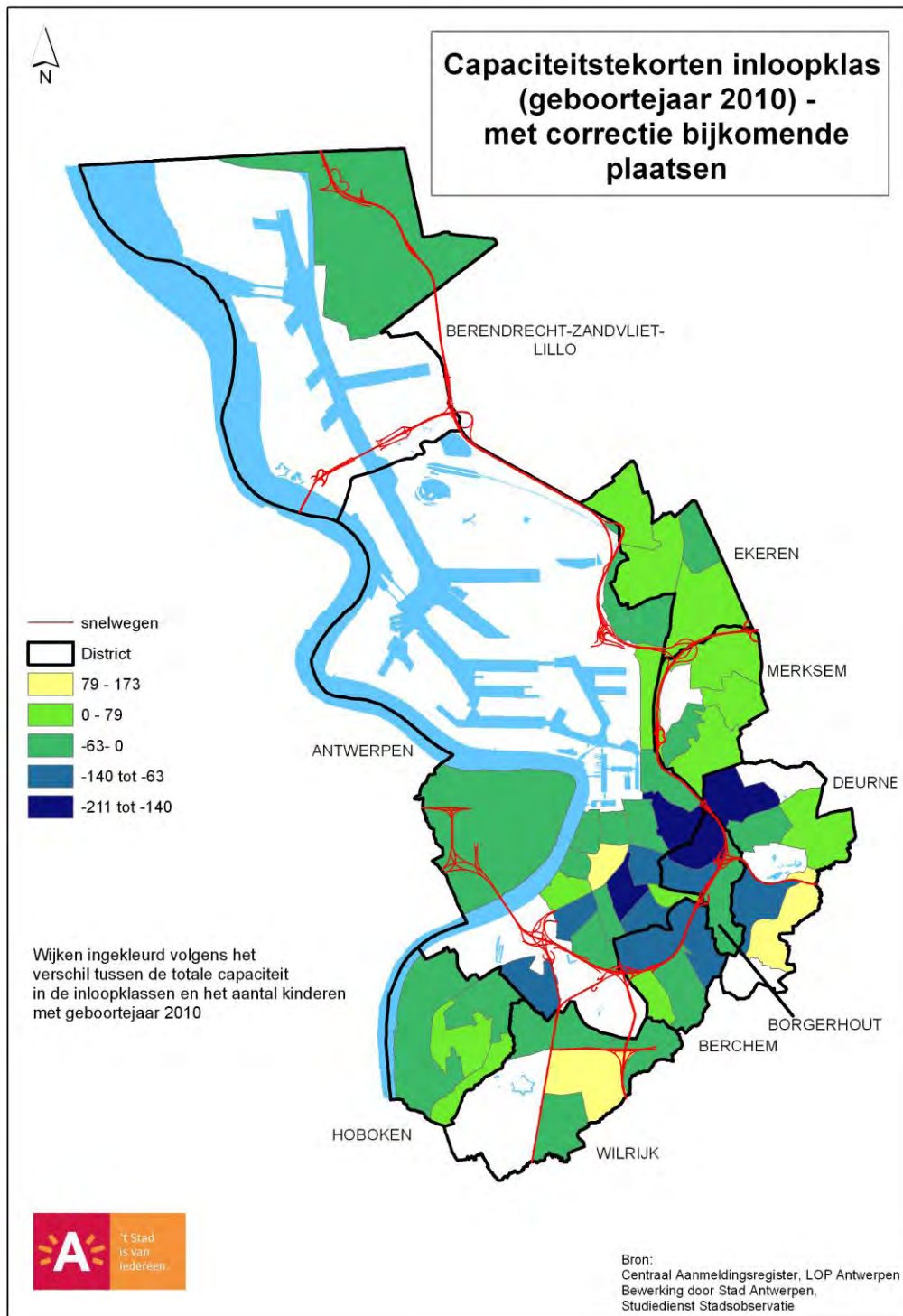

KAART 11: VERSCHIL TUSSEN MAXIMALE CAPACITEIT EERSTE LEERJAAR EN HET AANTAL KINDEREN
GEBORTEJAAR 2006 PER WIJK

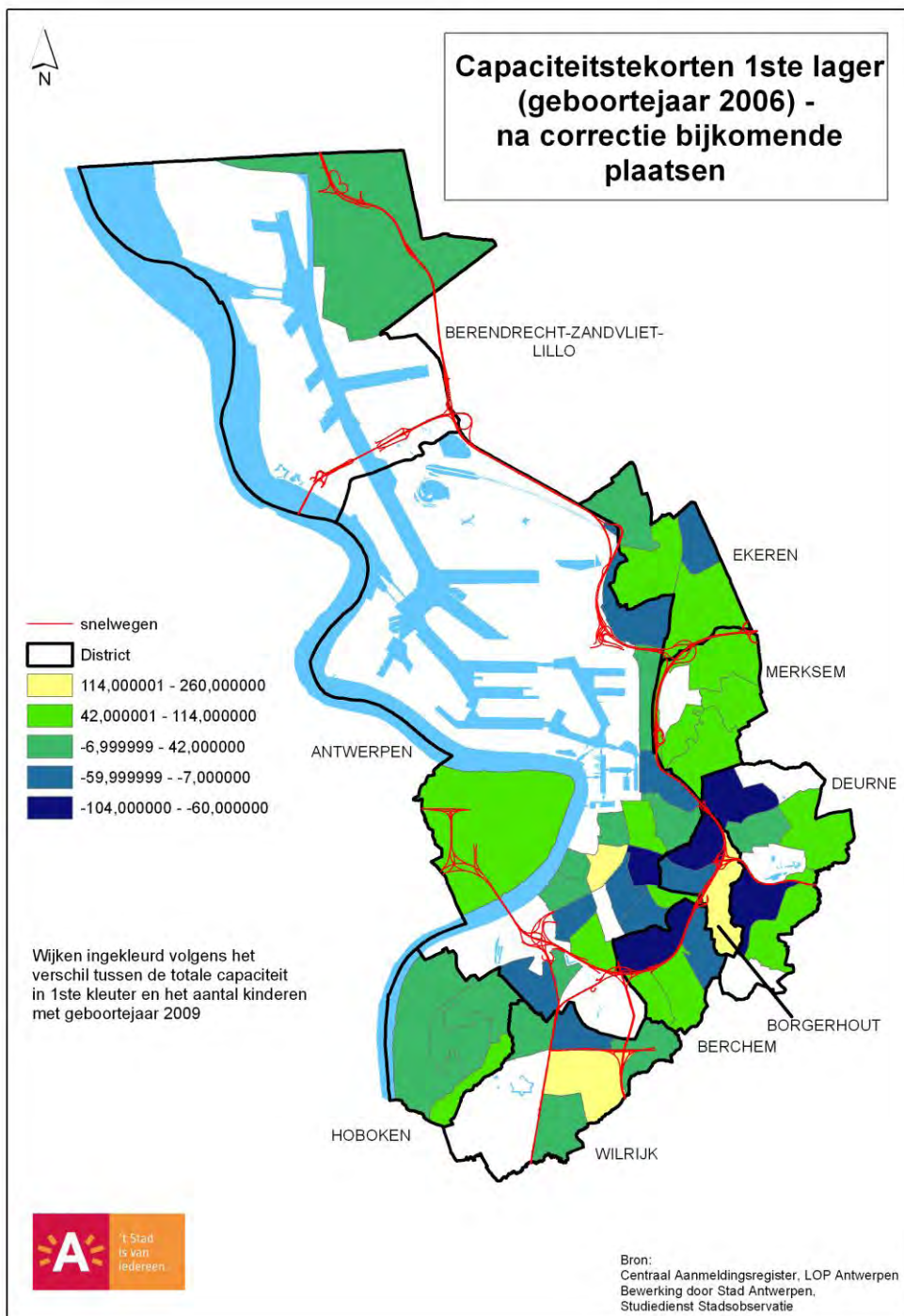

KAART 12: VERSCHIL TUSSEN MAXIMALE CAPACITEIT INLOOPKLAS EN HET AANTAL KINDEREN
GEBORTEJAAR 2010 PER WIJK - NA CORRECTIE VOOR BIJKOMENDE PLAATSEN

KAART 13: VERSCHIL TUSSEN MAXIMALE CAPACITEIT EERSTE LEERJAAR EN HET AANTAL KINDEREN
GEBORTEJAAR 2006 PER WIJK - NA CORRECTIE VOOR BIJKOMENDE PLAATSEN

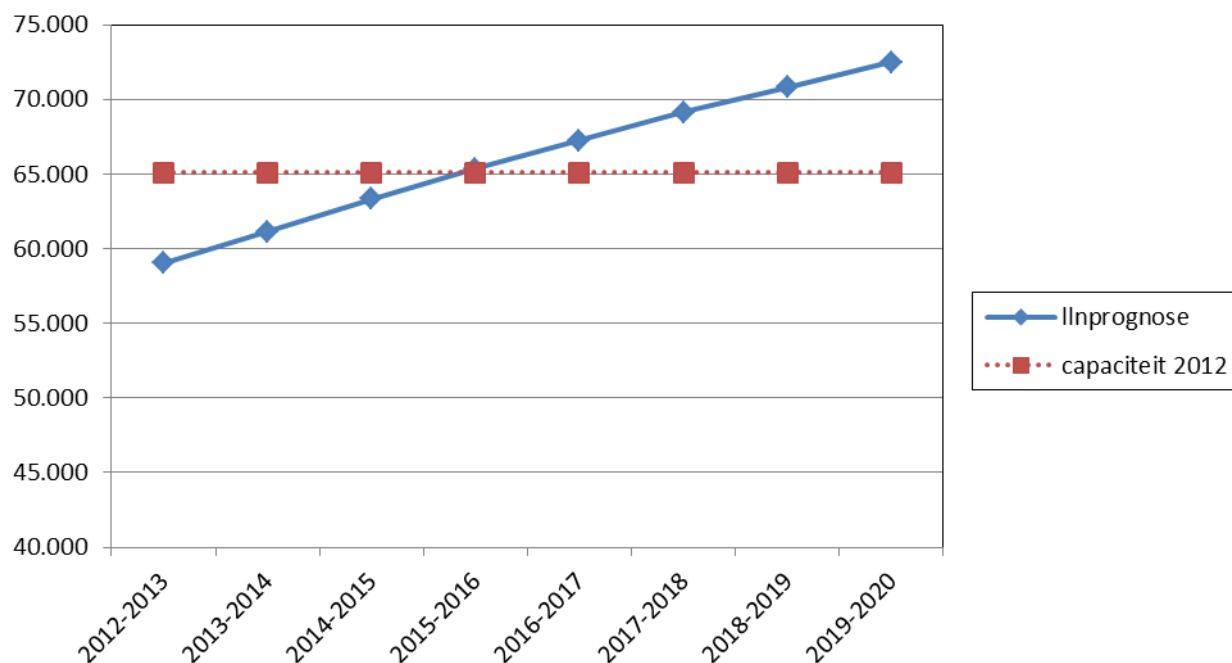
5.2.5.2 Prognose van het te verwachten aantal leerlingen

Om de vraag naar bijkomende capaciteit in het basisonderwijs te kunnen inschatten, is het belangrijk te weten hoe de bevolking in de toekomst zal evolueren.

Op basis van de bevolkingsprognoses (zie hoofdstuk demografie) werd een prognose gemaakt van het aantal leerlingen. Deze leerlingenprognoses werden als volgt berekend. Op 1 januari 2011 telde Antwerpen 58.893 inwoners tussen 2 en 11 jaar. Op 1 februari 2011 waren 55.520 leerlingen ingeschreven in het Antwerpse basisonderwijs. Dit is 94% van de leeftijdscohort van 2-11 jarigen in Antwerpen. Dit aandeel werd aangehouden om de bevolkingsprognose voor de leeftijdscohort 2-11 jarigen om te zetten in een leerlingenprognose. Uiteraard spelen er heel wat meer factoren, maar dit aandeel kan als een indicator genomen worden om een reële schatting te maken van de te verwachten leerlingenevolutie in het basisonderwijs.

Vervolgens kunnen we deze leerling prognose afzetten tegenover de huidige capaciteit. Welke tekorten kunnen we verwachten indien de huidige capaciteit niet wordt opgetrokken? De capaciteit van het basisonderwijs werd berekend op basis van de maximumcapaciteit zoals opgegeven voor het Centraal Aanmeldingsregister (CAR) voor de inschrijvingen schooljaar 2012-2013. Een vergelijking met de leerlingenprognose gebaseerd op de bovenstaande berekening, leert dat indien de capaciteit in het basisonderwijs niet wordt opgetrokken, we tegen 2020 tegen een tekort aankijken van meer dan 7.000 plaatsen. Op dit ogenblik beperken de tekorten zich tot een aantal regio's. Vanaf schooljaar 2015-2016 moeten we rekening houden met een algemeen tekort aan capaciteit voor het hele Antwerpse basisonderwijs, ten minste indien de capaciteit ongewijzigd blijft.

GRAFIEK 25: TE VERWACHTEN AANTAL LEERLINGEN VERSUS HUIDIGE CAPACITEIT

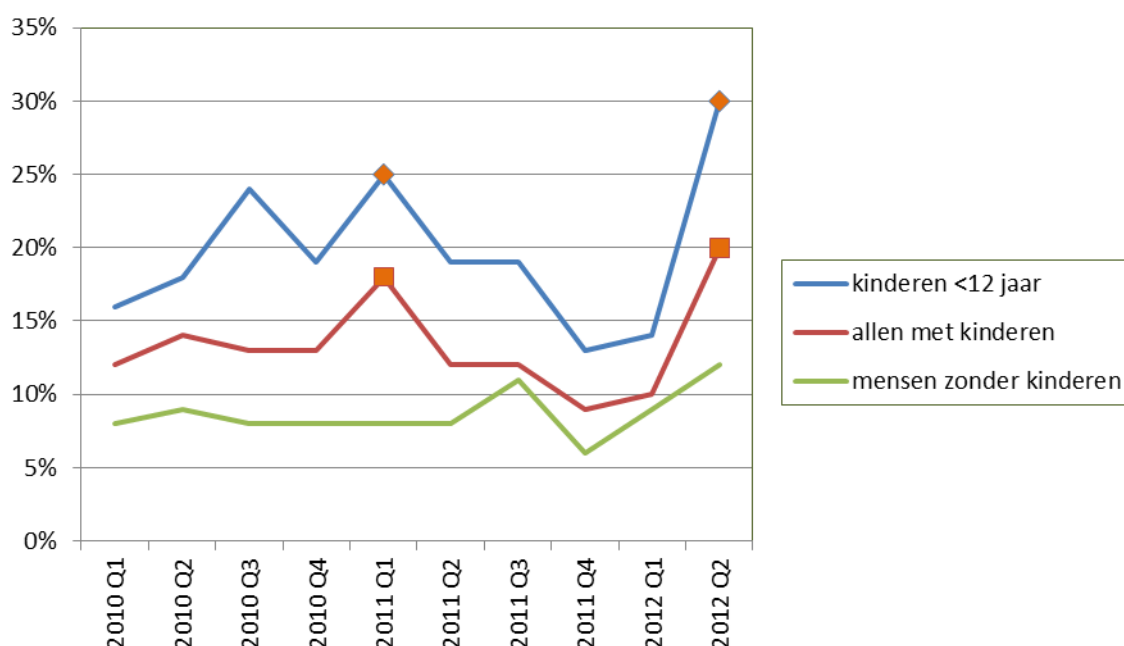
Bron: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

5.2.5.3 Tevredenheid over het aanbod aan basisscholen

In de Antwerpse Monitor worden inwoners bevraagd over de mate waarin ze tevreden zijn over het aanbod aan basisscholen in hun buurt. Uit de resultaten blijkt dat de tevredenheid over het aanbod aan basisscholen sterk beïnvloed wordt door de aanmeldingsperiodes voor het Antwerpse basisonderwijs. Dit effect is vooral sterk aanwezig bij de gezinnen met kinderen jonger dan 12 jaar: in het eerste kwartaal van 2010 en het tweede kwartaal van 2011 ligt het aandeel inwoners dat niet tevreden is over het aanbod significant hoger.

GRAFIEK 26: AANDEEL INWONERS DAT ONTEVREDEN IS OVER HET AANBOD AAN BASISCHOLEN PER KWARTAAL

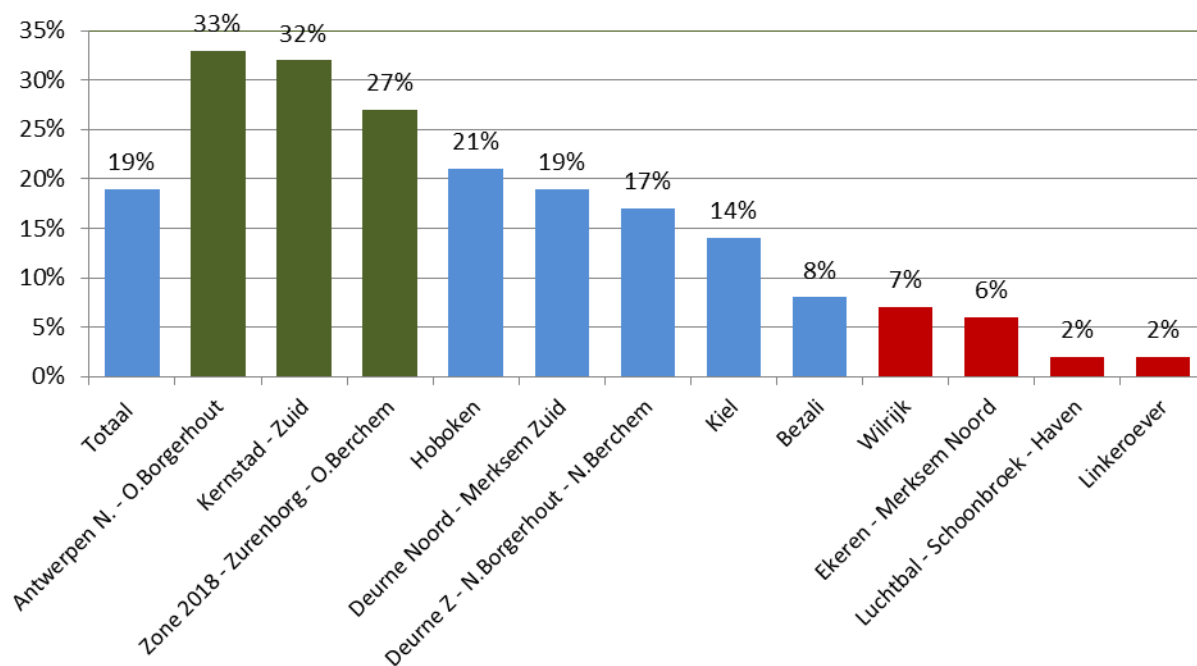
Bron: Stad Antwerpen, Antwerpse Monitor, 2010-2012
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

Verder blijkt de tevredenheid over het aanbod aan basisscholen sterk te variëren tussen de verschillende zones van de stad. In de binnenstad ligt het aandeel inwoners dat niet tevreden is over het aanbod aan basisscholen significant hoger. In de zones meer aan de rand van de stad, zoals Ekeren, Wilrijk en Linkeroever is het aandeel ontevreden inwoners significant lager.

De zones waar de ontevredenheid over het aanbod hoger is dan het stadsgemiddelde, worden op de onderstaande figuur met groen aangeduid, de zones met een significant lagere ontevredenheid met rood.

GRAFIEK 27: AANDEEL INWONERS DAT ONTEVREDEN IS HET OVER HET AANBOD AAN BASISCHOLEN NAAR ZONE

Bron: Stad Antwerpen, Antwerpse Monitor, 2011
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

5.2.6 Tekort aan leerkrachten in het basisonderwijs

De Sectorfoto Basisonderwijs bevat een uitgebreide analyse van de vraag naar en aanbod aan leerkrachten in het Antwerpse basisonderwijs. Uit dit onderzoek blijkt dat het Antwerpse basisonderwijs niet alleen te maken krijgt met structurele capaciteitstekorten, maar ook in toenemende mate met een tekort aan leerkrachten. Voor de volledige resultaten verwijzen we naar het rapport „Sectorfoto Basisonderwijs“, hieronder geven we de belangrijkste resultaten uit deze studie weer.

5.2.6.1 Profiel van de leerkrachten

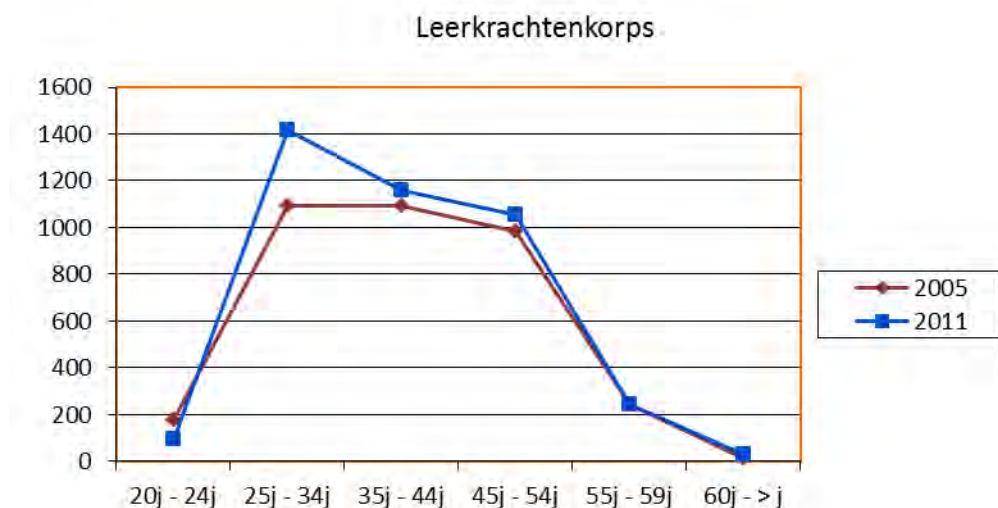
In de Sectorfoto basisonderwijs werd ook het profiel van de leerkrachten geschetst volgens een aantal persoonskenmerken. De overgrote meerderheid (87%) van het onderwijzend personeel in het Antwerpse basisonderwijs zijn vrouwen. De helft van de leerkrachten is jonger dan 35 jaar. Bij de vervangers loopt dit aandeel zelfs op tot 90%, 33% vervangers is zelfs jonger dan 25 jaar. Bij de vaste benoemingen liggen de verhoudingen omgekeerd. Slechts één op drie vaste functies werd toegewezen aan een leerkracht jonger dan 35 jaar.

In het Antwerpse onderwijs stelden we verder een vergroening van het personeel vast. Vooral het aantal leerkrachten in de leeftijdscategorie 30-34 jaar is sterk gestegen tegenover 6 jaar geleden.

Meer dan de helft van de leerkrachten tewerkgesteld in Antwerpen, woont buiten de stad. De instroom van leerkrachten concentreert zich echter niet in de randdistricten, maar verspreidt zich over de ganse stad. De hoogste concentratie aan leerkrachten met woonplaats buiten de stad vinden we in de scholen in Antwerpen Noord, Berchem en Ekeren.

Omgekeerd heeft één op vijf leerkrachten met woonplaats in Antwerpen een vaste of vacante functie in een school buiten de stad. Bij de vervangers is dit één op vier.

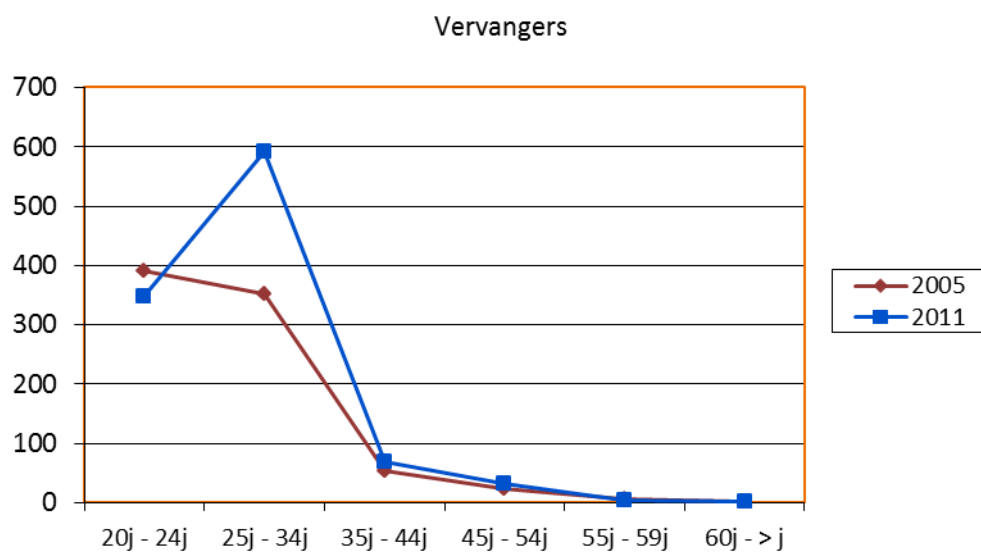
GRAFIEK 28: LEEFTIJDSPROFIEL VAN HET LEERKRACHTENKORPS IN 2005 EN 2011 – UITGEDRUKT IN FTE

Bron: Vlaams Ministerie voor Onderwijs en Vorming, Agentschap voor Onderwijsdiensten – AGODI
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

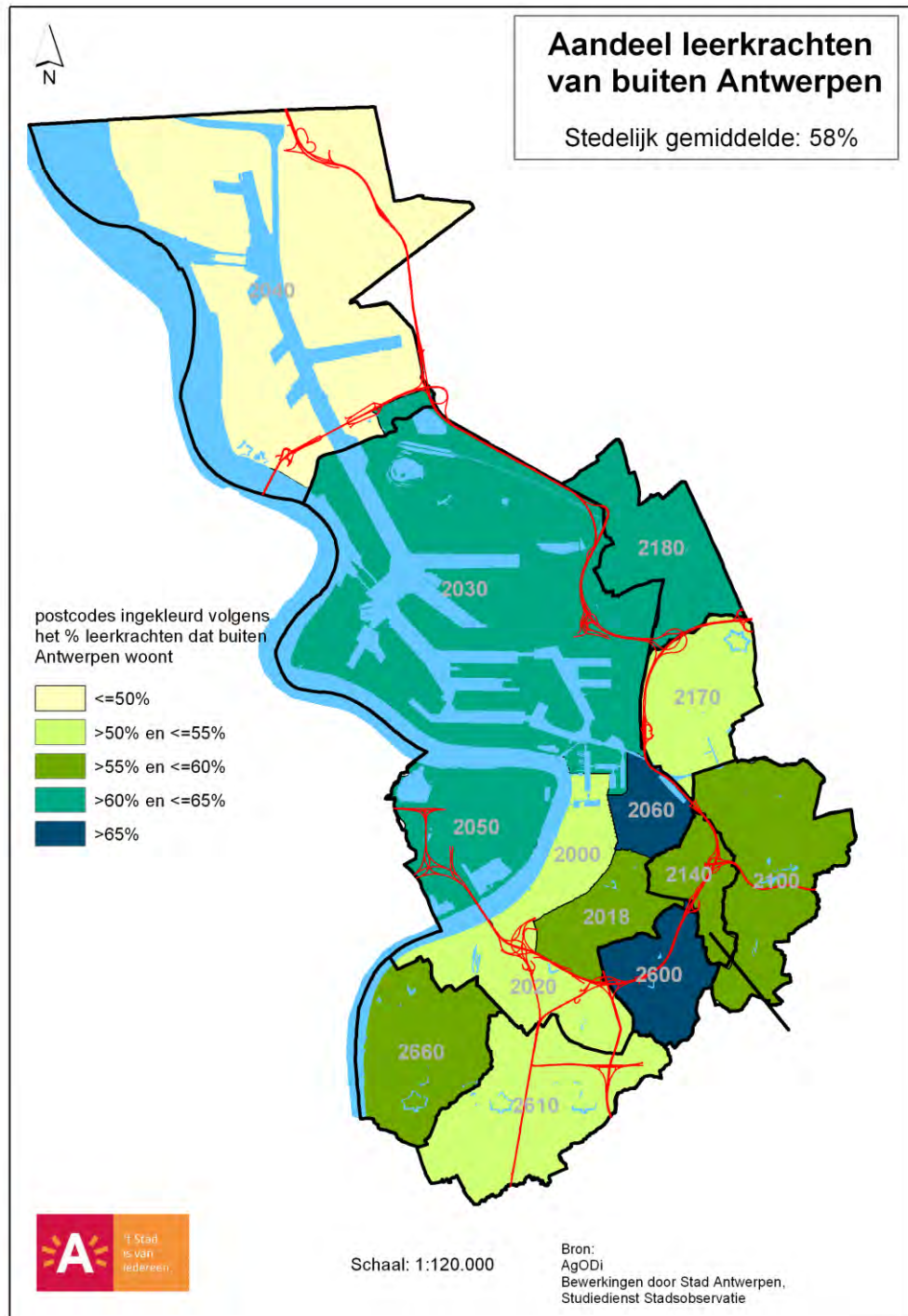
GRAFIEK 29: LEEFTIJDSPROFIEL VAN DE VERVANGERS IN 2005 EN 2011 – UITGEDRUKT IN FTE

Bron: Vlaams Ministerie voor Onderwijs en Vorming, Agentschap voor Onderwijsdiensten – AGODI
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

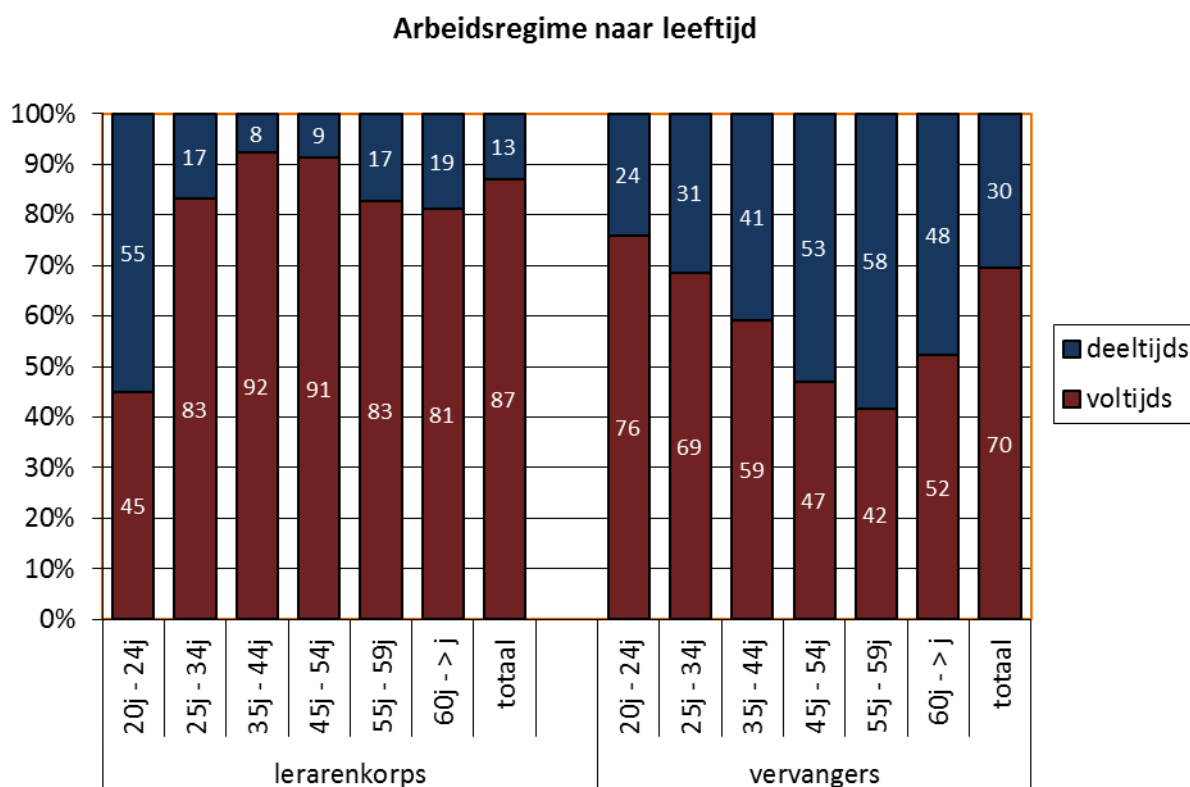
KAART 14: AANDEEL LEERKRACHTEN IN HET ANTWERPSE BASISONDERWIJS DIE IN ANTWERPEN WONEN

Verder blijkt ook dat 87% van de leerkrachten in het Antwerpse basisonderwijs voltijds is tewerkgesteld. Of ze ook effectief voltijds werken kon niet worden afgeleid uit het bestand. Ook bij de vervangers ligt het aandeel voltijds tewerkgestellten heel hoog (70%). Een opdeling naar leeftijd toonde echter aan dat het vooral de jonge leerkrachten in het lerarenkorps zijn die in deeltijdse functies werken. De helft van de leerkrachten tussen 20-24jaar werkt deeltijds. Tussen mannen en vrouwen is geen verschil in arbeidsregime. Wel in het soort functie dat ze vervullen. Mannen in het basisonderwijs zijn opvallend vaker tewerkgesteld in de functie van directeur. Bijgevolg staat slechts de helft van de mannen in het basisonderwijs ook effectief voor de klas.

GRAFIEK 30: EVOLUTIE VAN HET AANDEEL VOLTIJDS/DEELTIJDS TEWERKGESTELDE LEERKRACHTEN, OPGEDEELD NAAR LEEFTIJD

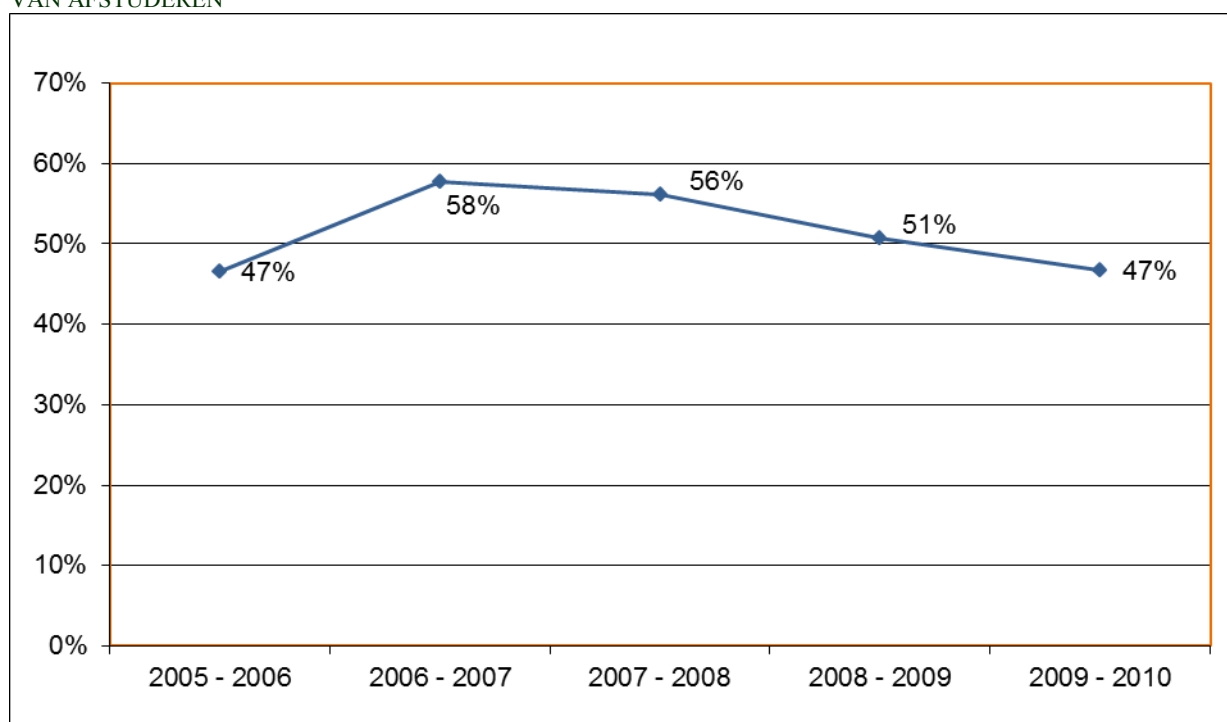
Bron: Vlaams Ministerie voor Onderwijs en Vorming, Agentschap voor Onderwijsdiensten – AGODI
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

5.2.6.2 Doorstroom en uitstroom van jonge leerkrachten

Van alle studenten in Vlaanderen in de lerarenopleidingen kleuter en lager onderwijs, gaat ongeveer 11% tot 14% van de afgestudeerden, ook effectief les geven in Antwerpen. In de onderstaande grafiek wordt voor de vijf laatste afstudeerjaren weergegeven hoeveel van de leerkrachten afgestudeerd aan een Antwerpse onderwijsinstelling, op 1 februari 2011 tewerkgesteld is in het Antwerpse basisonderwijs⁶. Het aandeel schommelt tussen 47% en 58, met vooral een lagere doorstroom voor de afgestudeerden van 2005-2006 en de meest recent afgestudeerde leerkrachten. Het lagere aandeel voor schooljaar 2005-2006 kan mogelijk verklaard worden door de algemene tendens dat heel wat leerkrachten na 5 jaar het onderwijs verlaten. Het lagere aandeel pas afgestudeerden in het Antwerpse basisonderwijs is mogelijk toe te schrijven aan het feit dat veel leerkrachten moeilijkheden ondervinden om in het onderwijs „gestart“ te geraken.

GRAFIEK 31: INSTROOM VAN STUDENTEN LERARENOPLEIDINGEN ANTWERPSE HOGESCHOLEN NAAR JAAR VAN Afstuderen

Bron: Vlaams Ministerie voor Onderwijs en Vorming, Agentschap voor Onderwijsdiensten – AGODI
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

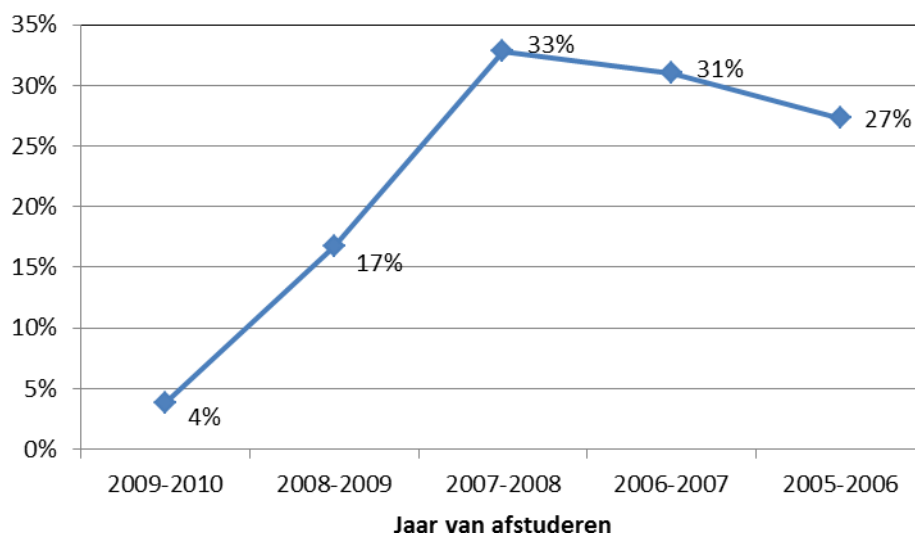
Vijf jaar na de start van hun loopbaan in Antwerpen, heeft 27 % van deze leerkrachten het Antwerpse basisonderwijs opnieuw verlaten. De cijfers (zie figuur 30) geven aan dat deze uitstroom al vrij vroeg begint: van de leerkrachten die 2008-2009 afstuderen en in Antwerpen kwamen lesgeven, heeft 17% tijdens het schooljaar 2010-2011 geen aanstelling meer in het Antwerpse basisonderwijs. Bij de afgestudeerden van 2007-2008 loopt deze uitstroom zelfs op tot 33%.

⁶ De cijfers in figuur 29 geven de tewerkstelling op één bepaald moment mee (1-2-2011).

Bovendien is ook de instroom van „bijkomende bronnen“ van leerkrachten zoals zij-instromers⁷, de stille reserve⁸, herindienstreders en anders gekwalificeerde leerkrachten erg beperkt, waardoor op dit ogenblik het aanbod aan nieuwe leerkrachten vooral bepaald wordt door de instroom vanuit de lerarenopleidingen.

GRAFIEK 32: UITSTROOM VAN LEERKRACHTEN IN SCHOOLJAAR 2010-2011 VOLGENS SCHOOLJAAR VAN AFSTUDEREN

Bron: Vlaams Ministerie voor Onderwijs en Vorming, Agentschap voor Onderwijsdiensten – AGODI
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

1.0.1.2 Prognose van vraag en aanbod aan leerkrachten

Om na te gaan welk effect de demografische evolutie zal hebben op het aantal te verwachten voltijds equivalenten (FTE), werd een prognose gemaakt van het aantal 2-11 jarigen dat er tegen 2020 jaarlijks zou bijkomen. Op 1 februari 2011 waren 55.520 leerlingen ingeschreven in het Antwerpse basisonderwijs. Dit is 94% van de leeftijdscohort van 2-11 jarigen in Antwerpen. Dit aandeel werd aangehouden om de bevolkingsprognose voor de leeftijdscohort 2-11 jarigen om te zetten in een leerlingenprognose.

Op basis van de leerlingenprognoses en de elasticiteit⁹ van vraag en aanbod in het basisonderwijs, werd berekend dat het Antwerpse basisonderwijs tegen 2020 nood heeft aan 2.389 extra voltijdse leerkrachten.

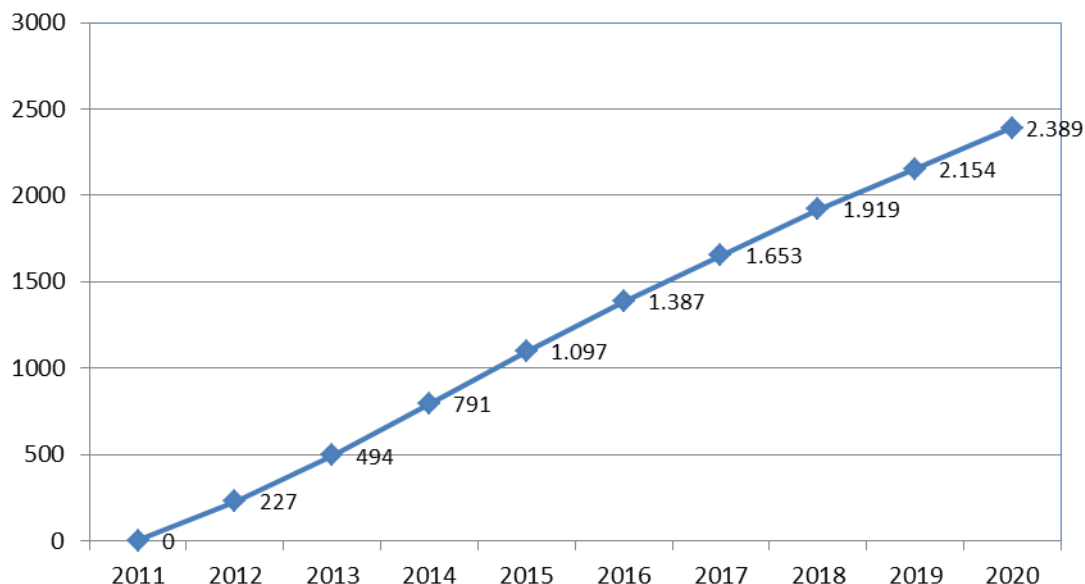
⁷ Dit zijn leerkrachten van 30 jaar of ouder met 0 jaar anciënniteit. Van deze groep leerkrachten wordt verondersteld dat zij reeds een eerdere beroepservaring hebben in een andere sector dan het onderwijs.

⁸ De stille reserve bestaat uit tijdelijke leerkrachten met een deeltijdse opdracht. Het gaat dus niet over vastbenoemde leerkrachten.

⁹ De elasticiteit drukt uit in welke mate het aantal leerkrachten verandert ten gevolge van een verandering in het aantal leerlingen. De elasticiteit wordt berekend op basis van de procentuele verandering van het aantal leerlingen en het aantal FTE in het Antwerpse basisonderwijs tussen 2005 en 2011.

GRAFIEK 33: TE VERWACHTE TOENAME VAN AANTAL VEREISTE LEERKRACHTEN (FTE) DOOR BEVOLKINGSEVOLUTIE

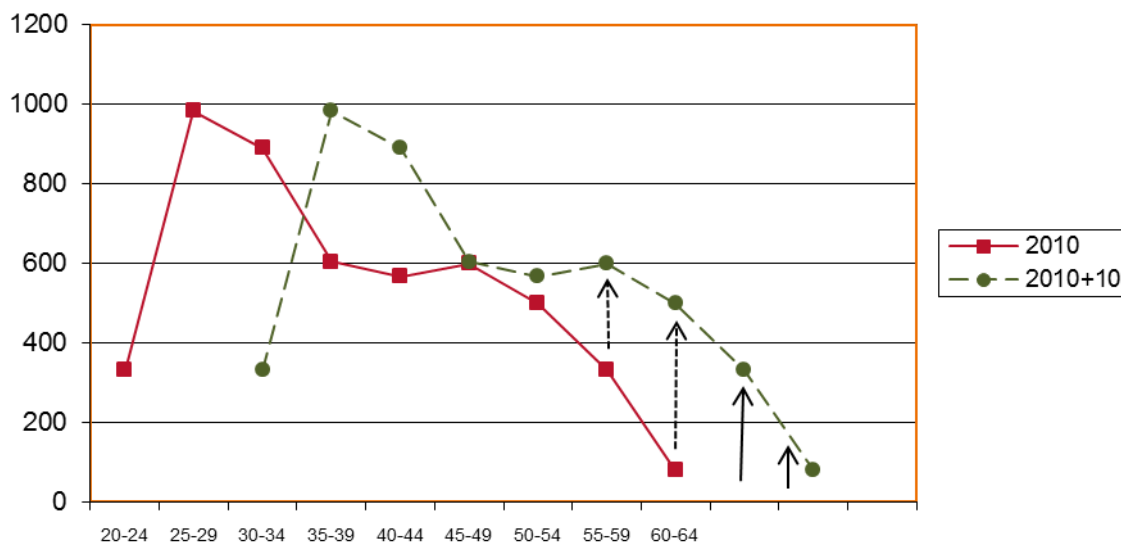

Bron: Vlaams Ministerie voor Onderwijs en Vorming, Agentschap voor Onderwijsdiensten – AGODI
Stad Antwerpen, Districts-en Loketwerking, bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

In de bovenstaande berekening is echter nog geen rekening gehouden met de uitstroom van oudere leerkrachten. Zo kan voor de groep personeelsleden die zich in 2010 bevindt in de leeftijdscategorieën 55-59 jaar en 60-64 jaar kan met zekerheid worden aangenomen dat zij in 2020 niet langer in het onderwijs actief zullen zijn. Het gaat om 408 leerkrachten. Op basis van de uitstroom die plaats vond in de periode 2000-2010, werd bovendien een prognose gemaakt van de te verwachten uitstroom tegen 2020. Indien het aandeel leerkrachten dat voortijdig het onderwijs verlaat op hetzelfde niveau blijft, kunnen we verwachten dat tegen 2020 bijna 700 leerkrachten zal uitgestroomd zijn op basis van TBS-regeling of andere uitstroomregelingen.

GRAFIEK 34: TE VERWACHTEN UITSTROOM VAN OUDERE LEERKRACHTEN OP BASIS VAN UITSTROOM 2000-2010

Bron: Vlaams Ministerie voor Onderwijs en Vorming, Agentschap voor Onderwijsdiensten – AGODI
Stad Antwerpen, Districts-en Loketwerking, bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

Deze berekening wijst dus uit dat we tegen 2020 een totale uitstroom van 1.100 leerkrachten kunnen verwachten. Rekening houdend met de uitstroom van oudere leerkrachten, kan dus verwacht worden dat het Antwerpse basisonderwijs nood heeft aan 3.490 bijkomende voltijdse equivalenten. Voor de berekening van dit cijfer werd nog geen rekening gehouden met nieuwe beleidsbeslissingen, o.a. rond klasgrootte

Een belangrijke vraag is in hoeverre de vraag naar bijkomende leerkrachten kan worden opgevangen door de instroom van nieuwe leerkrachten. Het beperkte aandeel van „bijkomende bronnen“ van leerkrachten zoals zij-instromers, de stille reserve, herindiensttrekkers en anders gekwalificeerde leerkrachten maakt dat op dit ogenblik het aanbod aan leerkrachten vooral bepaald wordt door de instroom vanuit de lerarenopleidingen.

Vanuit de lerarenopleiding mogen we –indien we de huidige studentenaantallen én slaagkansen extrapoleren naar de volgende jaren- 3.152 nieuwe leerkrachten in het Antwerpse basisonderwijs verwachten. Dit betekent dat we zelfs zonder de uitstroom van jonge leerkrachten in 2020 aankijken tegen een tekort van 338 leerkrachten. Indien er wel rekening gehouden wordt met het gegeven dat heel wat jonge leerkrachten het Antwerpse basisonderwijs opnieuw verlaten, dan mogen we tegen 2020 een tekort verwachten van 1.189 tot 1.620 leerkrachten¹⁰. De instroom van jonge afgestudeerde leerkrachten is dus niet alleen structureel onvoldoende om aan de vraag te voldoen, bovendien wordt deze instroom deels teniet gedaan door het relatief hoge uitstroompercentage van jonge leerkrachten.

¹⁰ Afhankelijk van de methode die gebruikt werd om de uitstroom van jonge leerkrachten te berekenen, zie rapport sectorfoto.

5.2.7 Hoger Onderwijs

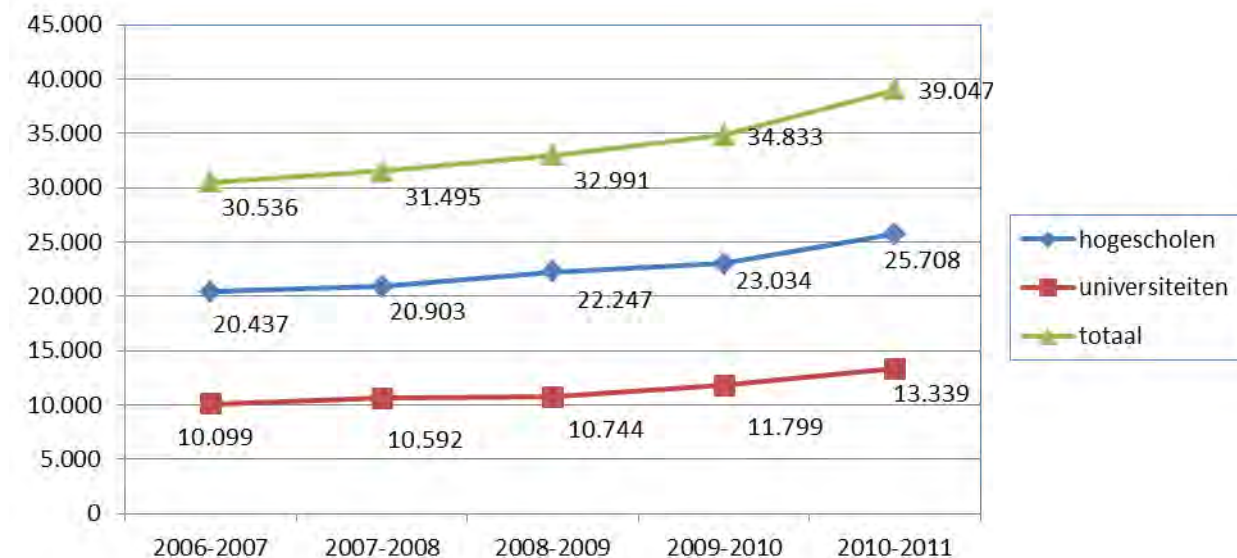
5.2.7.1 Algemene cijfers

Jaarlijks wordt een omgevingsanalyse opgemaakt van de studenten hoger onderwijs. We beschikken over data sinds het academiejaar 2005-2006. Vanaf academiejaar 2006-2007 worden de data niet langer bij de instellingen zelf opgevraagd, maar rechtstreeks bij het Departement Onderwijs. Deze data zijn afkomstig uit de Databank Hoger Onderwijs. Hierdoor zijn de data vanaf 2006-2007 niet helemaal vergelijkbaar met de data vanaf 2005-2006. Voor een uitgebreide analyse van deze data verwijzen we naar het rapport hoger onderwijs. Hieronder worden enkele basisgrafieken getoond.

Student in Antwerpen: iemand die een voltijdse basis- of voortgezette opleiding volgt aan een instelling van het hoger onderwijs met vestigingsplaats in Antwerpen

Tijdens het academiejaar 2010-2011 telde de Stad Antwerpen iets meer dan 39.000 studenten. Dit is een forse stijging (+12%) ten opzichte van 2009-2010. Ongeveer een kwart van de studenten (24%) is afkomstig uit de stad Antwerpen. De Stad Antwerpen rekruteert vooral uit de lokale omgeving: de meeste studenten komen uit het arrondissement Antwerpen (58%), of de omliggende arrondissementen Turnhout (9%), Mechelen (8%) en Sint-Niklaas (5%).

GRAFIEK 35: EVOLUTIE VAN AANTAL STUDENTEN IN ANTWERPEN 2006-2011

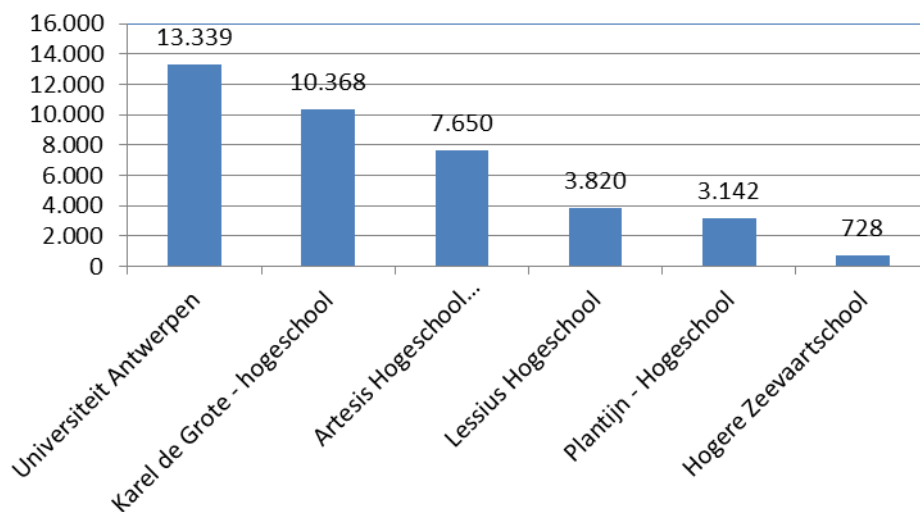

Bron: Departement Onderwijs, Databank Tertiair Onderwijs /Databank Hoger Onderwijs
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

Verscheidene instellingen bieden hoger onderwijs aan in de stad Antwerpen. Ongeveer één op drie studeert aan de Universiteit Antwerpen, de Karel De Grote hogeschool is goed voor één op vier studenten.

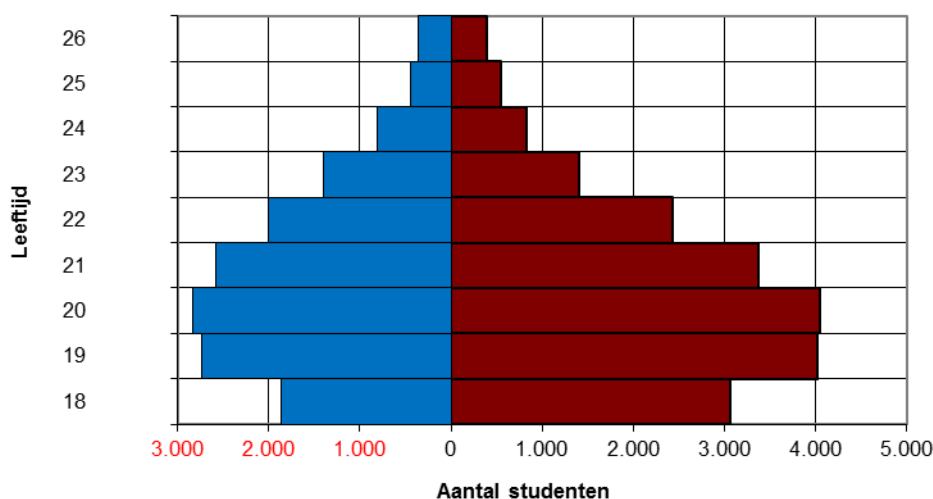
GRAFIEK 36: AANTAL STUDENTEN HOGER ONDERWIJS IN ANTWERPEN NAAR INSTELLING

Bron: Departement Onderwijs, Databank Hoger Onderwijs academiejaar 2010-2011
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

Een ruime meerderheid van de studenten (90%) is tussen 18 en 26 jaar. Daarnaast is 8% ouder dan 26 jaar, maar jonger dan 40 jaar. Bij de groep studenten tussen 18 en 26 jaar is er een licht overwicht van vrouwelijke studenten (57%). Opvallend is dat het overwicht van vrouwelijke studenten vooral in de jongste leeftijdsgroepen groot is en afvlakt naarmate de leeftijd stijgt. Mogelijk komt dit door het hogere slaagpercentage bij vrouwelijke studenten (53% versus 46%), waardoor zij er minder lang over doen om hun opleiding af te werken.

GRAFIEK 37: AANTAL STUDENTEN (18-26 JAAR) HOGER ONDERWIJS IN ANTWERPEN NAAR LEEFTIJD EN GESLACHT

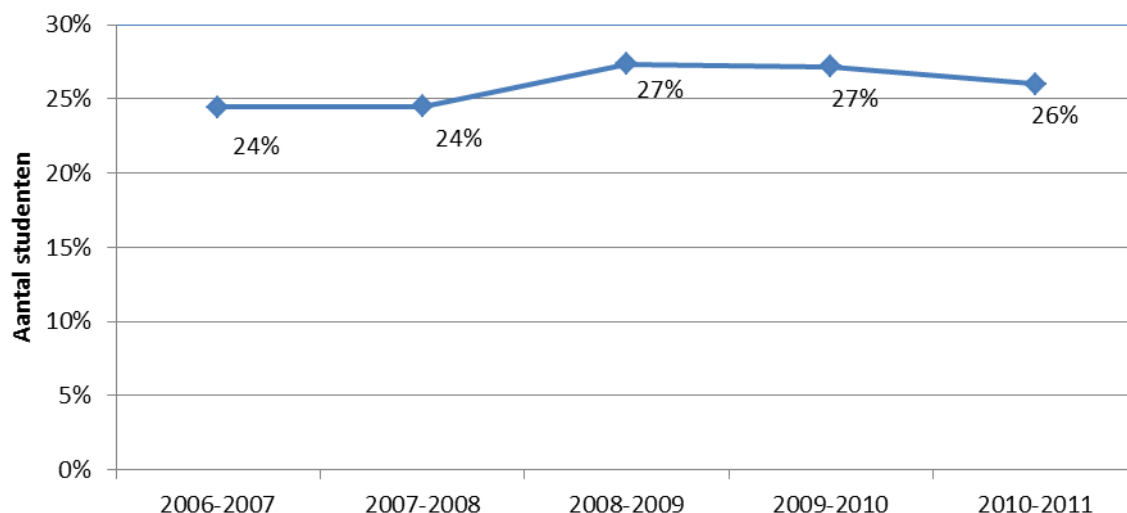

Bron: Departement Onderwijs, Databank Hoger Onderwijs academiejaar 2010-2011
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

In het academiejaar 2010-2011 zijn 12.573 studenten in Antwerpen gedomicilieerd. Meer dan 3.000 of een kwart van deze studenten, studeert evenwel niet in Antwerpen. Het aandeel Antwerpse studenten die buiten de stad gaan studeren, schommelt de laatste vijf academiejaren rond een kwart van de studenten.

GRAFIEK 38: AANDEEL STUDENTEN MET DOMICILIE IN ANTWERPEN DIE BUITEN ANTWERPEN GAAN STUDEREN

Bron: Departement Onderwijs, Databank Hoger Onderwijs academiejaar 2010-2011
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

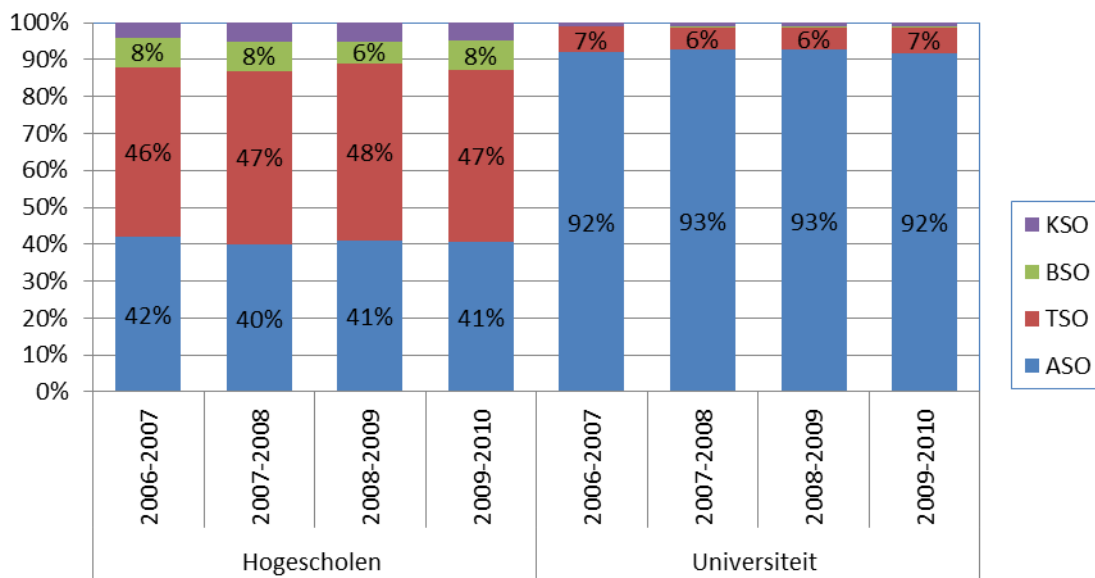
De Databank Hoger Onderwijs bevat geen informatie meer over de gevolgde studierichting in het secundair onderwijs¹¹. De diplomagegevens secundair onderwijs worden immers reeds ingezameld door het agentschap AGODI. Een koppeling met de gegevens van AGODI bleek evenwel niet mogelijk voor alle studenten hoger onderwijs. Wel mogelijk was een koppeling met een beperkte groep studenten en dan met name de generatiestudenten. Voor alle studenten die zich in 2009-2010 voor het eerst inschreven in een bacheloropleiding in het hoger onderwijs, werd een koppeling gemaakt met de gegevens van de afgestudeerden in het secundair onderwijs in 2008-2009. Deze informatie laat ons toe om voor de generatiestudenten de vergelijking te maken met de twee voorgaande academiejaren.

Universiteitsstudenten hebben opvallend vaker een ASO-achtergrond dan studenten aan de hogescholen. Terwijl aan de universiteit Antwerpen slechts 8% van de generatiestudenten een TSO-diploma heeft, loopt dit aandeel bij de hogeschoolstudenten op tot 47 %. Studenten met een BSO diploma vormen aan de universiteit een zeldzaamheid, aan hogescholen gaat het om ongeveer 8% van de generatiestudenten. Het profiel van de generatiestudenten naar vooropleiding blijkt nauwelijks te wijzigen over de verschillende academiejaren heen.

¹¹ Vanaf academiejaar 2008-2009 zijn de data die worden opgeleverd door het Departement Onderwijs afkomstig uit de vernieuwde databank Databank Hoger Onderwijs. Een belangrijk verschil met de vroegere Databank Tertiair Onderwijs is evenwel dat met name de informatie over het studieverleden van de studenten niet meer beschikbaar is.

GRAFIEK 39: AANDEELSTUDENTEN NAAR VOOROPLEIDING SECUNDAIR ONDERWIJS – HOGESCHOLEN EN UNIVERSITEITEN

Bron: Departement Onderwijs, Databank Tertiair Onderwijs / Databank Hoger Onderwijs
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

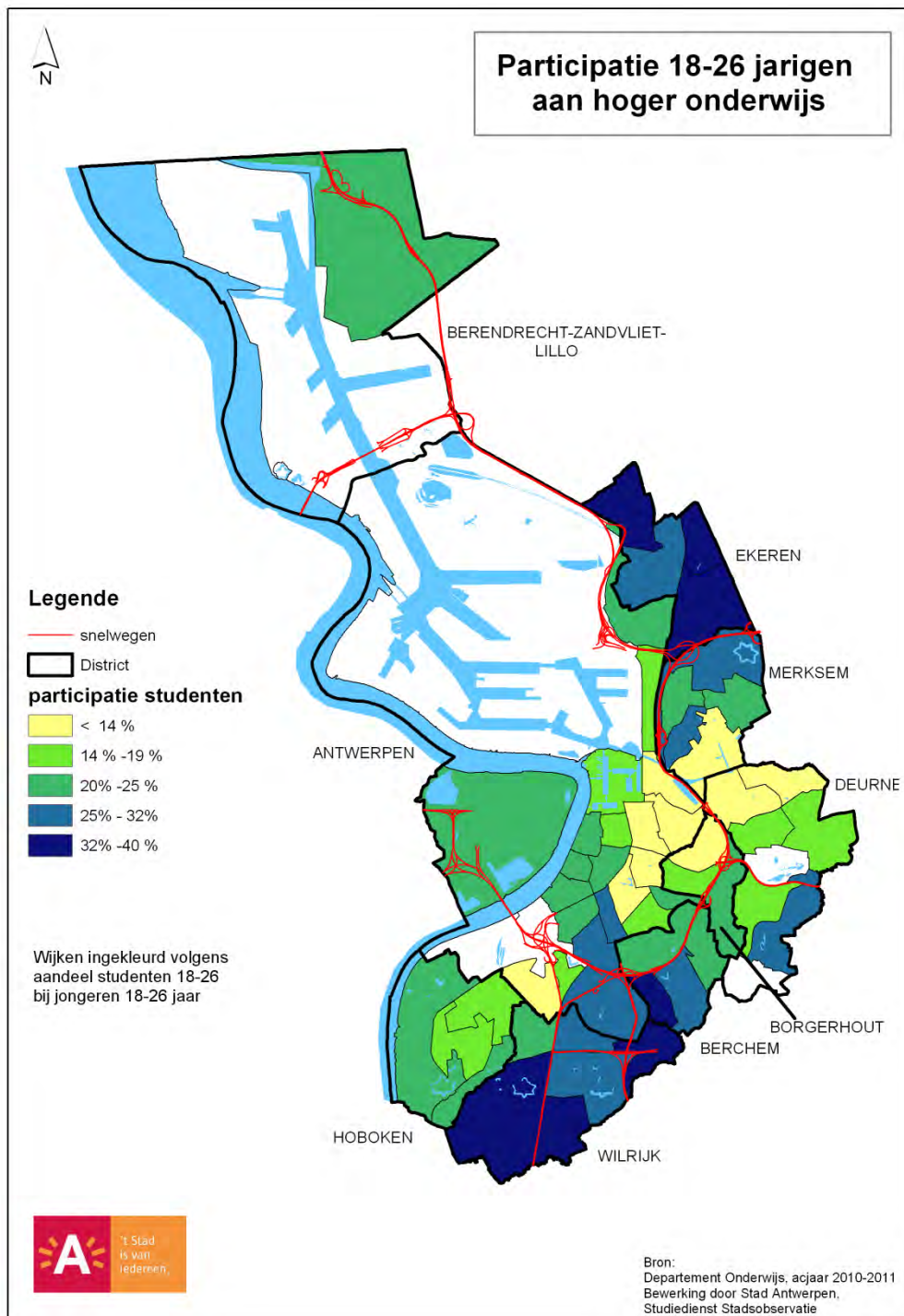

1.0.2 Participatie aan hoger onderwijs

Van de studenten met domicilie in de stad Antwerpen hebben we zowel informatie over de studenten die in Antwerpen studeren als over de studenten die buiten de stad Antwerpen gaan studeren. Doordat we ook informatie hebben over het aantal jongeren in de stad Antwerpen, krijgen we een goed beeld van de participatiegraad van jongeren aan het hoger onderwijs. De participatiegraad wordt berekend door het aantal studenten tussen 18 en 26 jaar te delen door het totaal aantal jongeren tussen 18 en 26 jaar. Voor de stad Antwerpen bedraagt deze participatiegraad 20%. In vergelijking met 2009-2010 ligt de participatiegraad 2 procentpunten hoger.

Er zijn evenwel grote verschillen tussen de verschillende wijken van de stad. Over het algemeen geldt dat jongeren in de randdistricten meer deelnemen aan het hoger onderwijs dan jongeren in de binnenstad. Deze vaststelling gaat evenwel niet op voor Deurne, waar de deelname aan hoger onderwijs vooral laag ligt in de wijken Deurne –Noord en Kruinige – Bremweide. Verder worden ook opvallend lage scores behaald in de Stuivenbergwijk, de wijk Amandus –atheneum, Antwerpen-Dam en de wijken rond het stadspark. Ook de wijk Antwerpen-Kiel valt op door een lagere participatiegraad. De deelname van jongeren aan het hoger onderwijs is vooral hoog in Ekeren en bepaalde wijken in Wilrijk en Berchem.

KAART 15: PARTICIPATIE 18-26 JARIGEN AAN HOGER ONDERWIJS

5.3 Kinderopvang

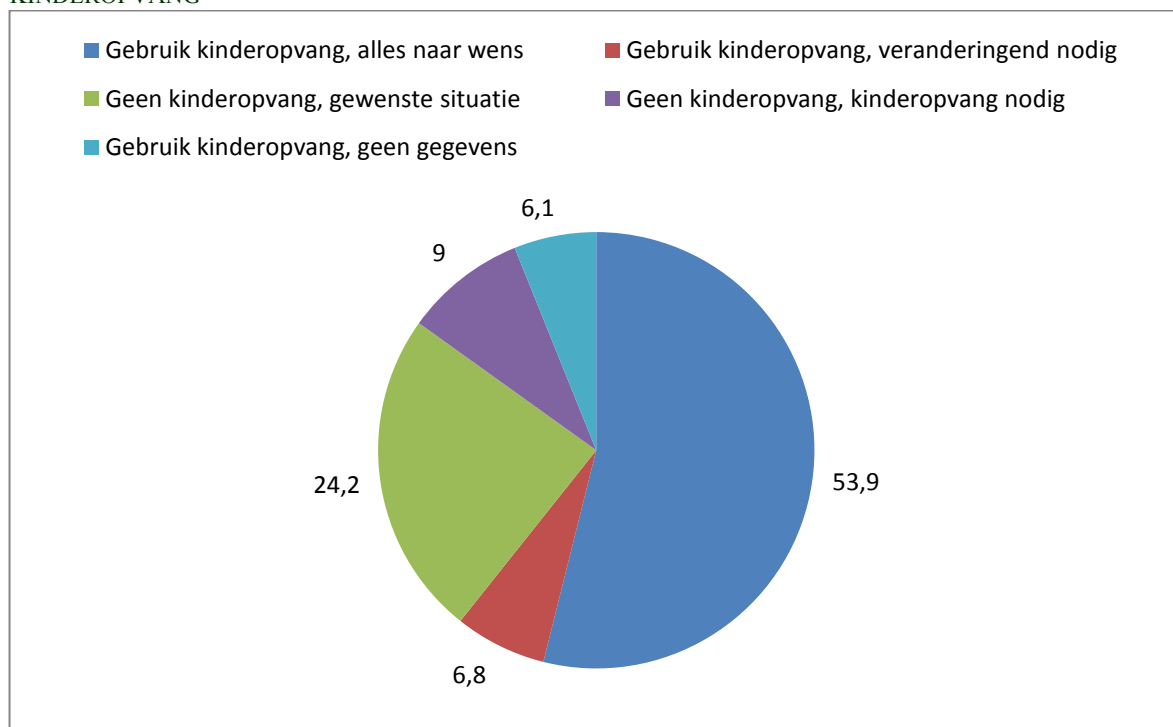
5.3.1 Voorschoolse kinderopvang

Behoeften

Zoals al eerder werd aangetoond is het aantal kinderen de laatste jaren toegenomen. Anno 2012 zijn er meer dan 22.200 kinderen onder 3 jaar. Sinds 2000 is deze groep met meer dan 6.100 personen gestegen. Hier dient een aanbod aan kinderopvang tegenover te staan.

Een behoeftestudie rond kinderopvang, uitgevoerd in 2011 toont aan dat iets meer dan de helft van de ouders met jonge kinderen gebruik maakt van kinderopvang en dat deze voldoet aan de behoeften. In 15% van de gevallen is er een extra behoefte aan kinderopvang. De Barcelona-norm gaat ervan uit dat er per 100 driejarigen 33 plaatsen dienen te zijn. Volgens de behoeftestudie die werd uitgevoerd door de stad Antwerpen in 2011, blijkt dat er bruto 50 plaatsen per 100 kinderen nodig zijn (50%-norm). Wanneer men rekening houdt met het aantal dagen dat men kinderopvang nodig heeft, zijn er 39 plaatsen nodig (39%-norm).

GRAFIEK 40: VERDELING RESPONDENTEN VOLGENS CATEGORIE TEVREDENHEID VOORSCHOOLSE KINDEROPVANG

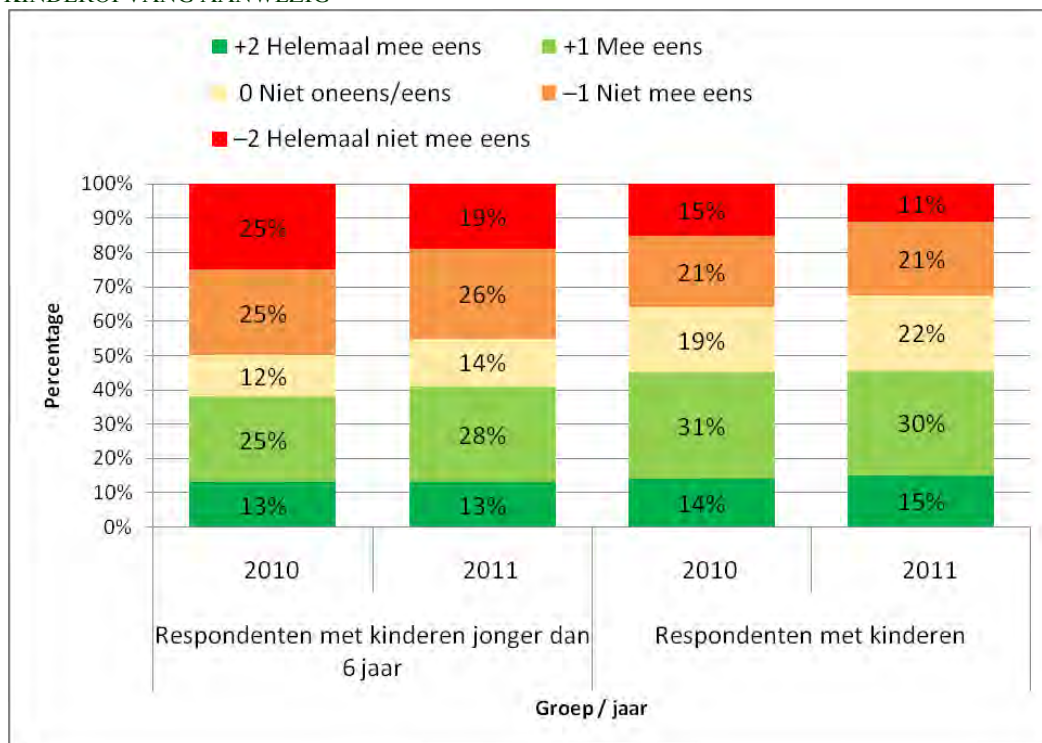

Bron: Behoeftenstudie kinderopvang 2011
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

Als we naar de Antwerpse monitor kijken, waar de Antwerpenaar gevraagd wordt naar zijn appreciatie van de stelling dat er in de stad voldoende kinderopvang is, zien we dat in 2011 bij de respondenten met jonge kinderen 45% het niet eens is met die stelling. Ongeveer 41% is het eens met die stelling.

GRAFIEK 41: VERDELING RESPONDENTEN VOLGENS MENING OP DE STELLING: “ER IS VOLDOENDE KINDEROPVANG AANWEZIG”

Bron: AMON 2010-2011

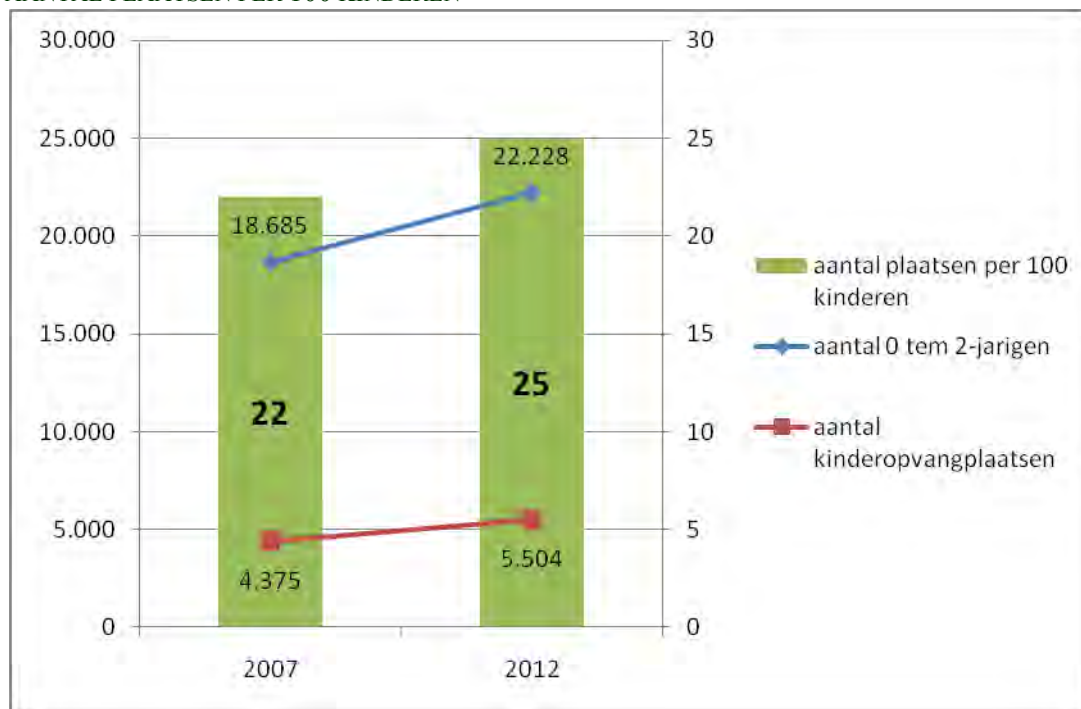
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

Effectieve plaatsen en tekorten

In 2012 creëren 457 voorzieningen 5.504 plaatsen of 25 plaatsen per 100 kinderen. In 2007 telden we 22 plaatsen per 100 kinderen.

GRAFIEK 42: EVOLUTIE VAN HET AANTAL 0 TEM 2-JARIGEN, AANTAL KINDEROPVANGPLAATSEN EN AANTAL PLAATSEN PER 100 KINDEREN

Bron: Stad Antwerpen, Districts- en Loketwerking, Kind en Gezin
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

Ondanks de stijging van het aantal plaatsen per 100 kinderen is er nog steeds een tekort ten opzichte van alle bovengenoemde normen. Dit varieert van een tekort van 1800 plaatsen volgens de Barcelona-norm tot 11.100 plaatsen volgens de 50%-norm.

TABEL 2: AANTAL VOORZIENINGEN EN PLAATSEN IN DE KINDEROPVANG, AFGEWOGEN MET BARCELONANORM, 39%-NORM EN 50%-NORM

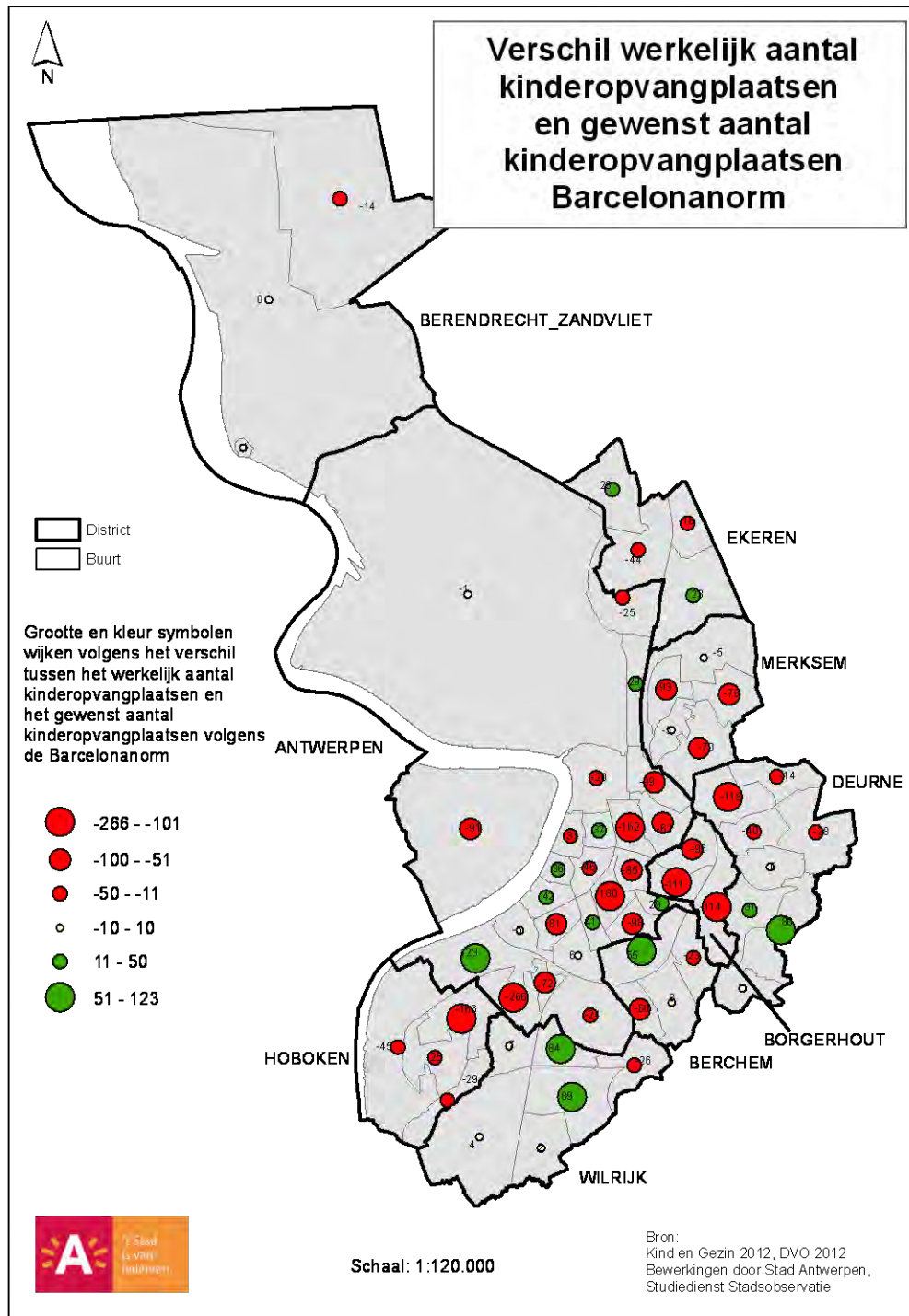
Type	Aantal	Barcelona-norm	39%-norm	50%-norm
Aantal plaatsen	5.504	7.335	8.669	11.114
Verschil		-1.831	-3.165	-5.610

Bron: Kind en Gezin 2012, Actieve Stad 2012
Stad Antwerpen, Districts- en loketwerking, begin 2011
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

Er zijn verschillen naar wijk. Onderstaande kaart brengt per wijk het tekort in beeld ten opzichte van de Barcelona-norm. In Wilrijk, Berchem, de zuidelijke wijken van Deurne, het Zuid, Sint-Andries, Markgrave, Harmonie, Luchtbal, de Universiteitsbuurt, Zurenborg, Berchem Intra Muros, Nieuw Kwartier Oost, Ekeren Donk en Ekeren Leugenberg wordt de Barcelona-norm gehaald. In alle andere wijken is er een tekort als we deze norm als criterium hanteren. De wijken met de grootste tekorten zijn Borgerhout, Diamant-Stadspark, Stuivenberg, Amandus-Atheneumbuurt, Deurne Noord, het Kiel en Hoboken Noord.

KAART 16: VERSCHIL OPVANGPLAATSEN IN VERGELIJKING MET DE BARCELONANORM

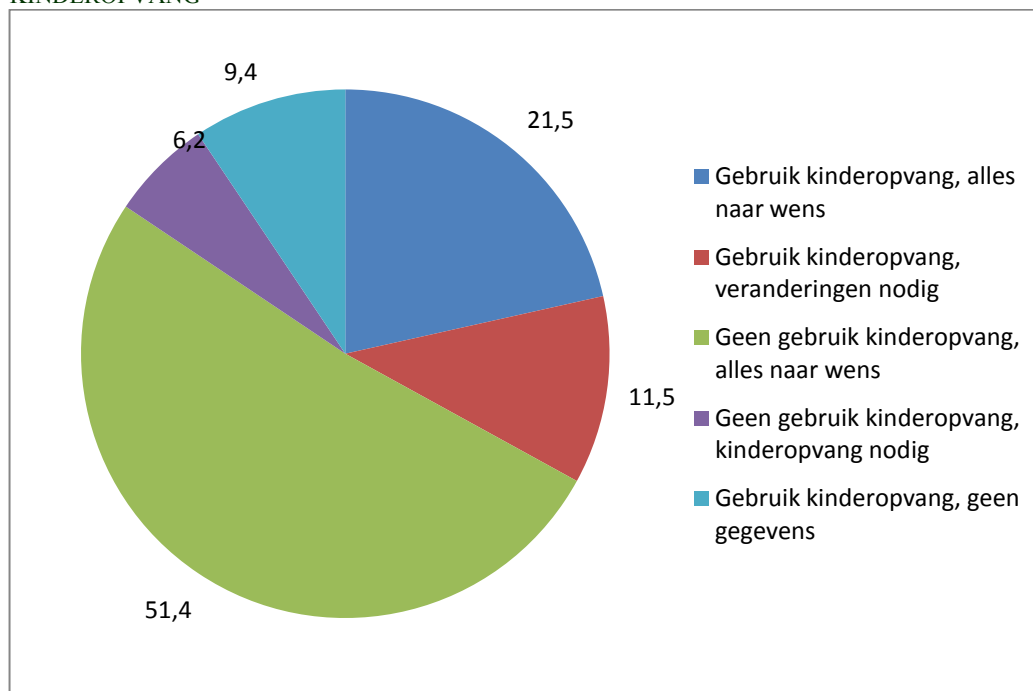
5.3.2 Buitenschoolse kinderopvang (BKO)

Anno 2012 tellen we 54.500 3 tot en met 12-jarigen, de doelgroep van de buitenschoolse kinderopvang. Ook deze groep is de laatste jaren sterk toegenomen (+9000 sinds 2001). Het gebruik van buitenschoolse kinderopvang ligt lager dan dat van voorschoolse opvang, zoals blijkt uit de behoeftestudie. Bij ongeveer 17% van de ouders van schoolgaande kinderen is er nood aan (extra) opvang.

Voor de buitenschoolse kinderopvang is het moeilijker het aanbod af te toetsen aan de behoefte. Dit heeft te maken met het feit dat het aantal plaatsen dat de basisscholen effectief voorzien niet gekend is. Naast de basisscholen zijn er ook de initiatieven voor buitenschoolse kinderopvang (IBO's). Vaak zetten deze initiatieven samenwerking op met scholen.

In totaal voorzien 220 voorzieningen buitenschoolse kinderopvang tijdens het schooljaar. In deze voorzieningen tellen we 205 scholen. In totaal zijn er 214 scholen, die potentieel kinderopvang kunnen aanbieden. Van de andere voorzieningen zijn er 14 Initiatieven voor Buitenschoolse Opvang (IBO). Deze zijn goed voor 732 plaatsen.

GRAFIEK 43: VERDELING RESPONDENTEN VOLGENS CATEGORIE TEVREDENHEID BUITENSCHOOLSE KINDEROPVANG

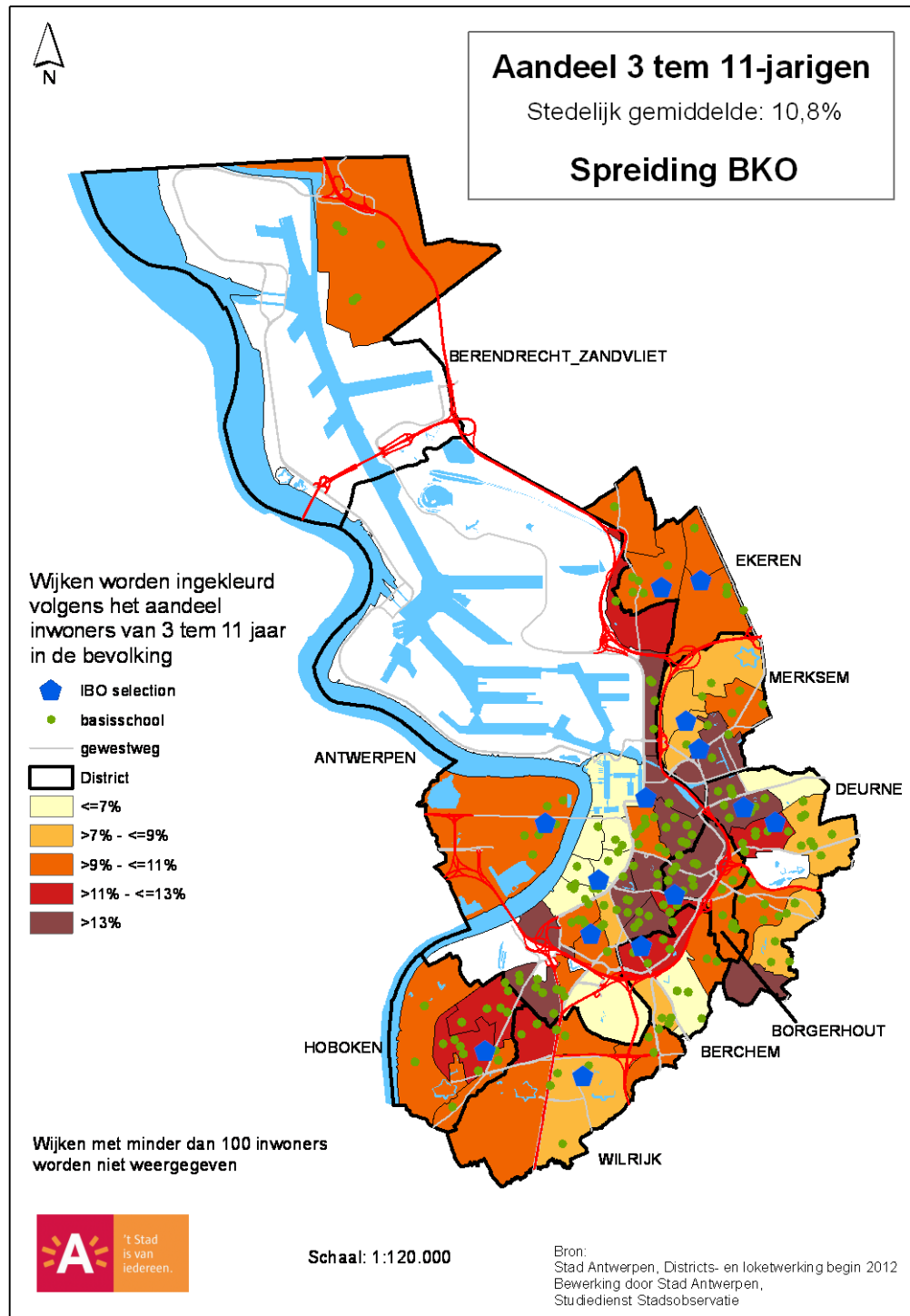

Bron: Behoeftestudie kinderopvang 2011
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

Onderstaande kaart geeft aan waar de voorzieningen die buitenschoolse kinderopvang aanbieden zich situeren.

KAART 17: AANDEEL 3 TEM 11-JARIGEN EN SPREIDING BUITENSCHOOLSE KINDEROPVANG

5.4 Literatuurlijst

- Rotthier, P. (2012), *Omgevingsanalyse voorschoolse kinderopvang in Antwerpen 2012*, Stad Antwerpen: Studiedienst Stadsobservatie
- Rotthier, P. (2012), *Omgevingsanalyse buitenschoolse kinderopvang in Antwerpen 2012*, Stad Antwerpen: Studiedienst Stadsobservatie
- Rotthier, P. (2012), *Behoeftenstudie kinderopvang 2011*, Stad Antwerpen: Studiedienst Stadsobservatie
- Vertommen, S. (2011), *Cijfercahier basisonderwijs 2010-2011*, Studiedienst Stadsobservatie Stad Antwerpen
- Schryvers, E. (2010), *Cijfercahier basisonderwijs 2009-2010*, Studiedienst Stadsobservatie Stad Antwerpen
- Vertommen, S. (2011), *Cijfercahier secundair onderwijs 2010-2011*, Studiedienst Stadsobservatie Stad Antwerpen
- Schryvers, E. (2010), *Cijfercahier secundair onderwijs 2009-2010*, Studiedienst Stadsobservatie Stad Antwerpen
- Vertommen, S. (2011), *GOK rapport basisonderwijs, telling 1 februari 2011*, Studiedienst Stadsobservatie Stad Antwerpen
- Vertommen, S. (2011), *GOK rapport secundair onderwijs, telling 1 februari 2011*, Studiedienst Stadsobservatie Stad Antwerpen
- Schryvers, E. (2008), *Segregatie in het basisonderwijs in Antwerpen*, Studiedienst Stadsobservatie Stad Antwerpen
- Schryvers, E. (2008), *GOK in het Antwerpse secundair onderwijs*, Studiedienst Stadsobservatie Stad Antwerpen
- Schryvers, E. (2011), *Spijbelregistratie in het basisonderwijs*, Studiedienst Stadsobservatie
- Schryvers, E. (2011), *Spijbelregistratie in het secundair onderwijs*, Studiedienst Stadsobservatie
- Debacker, M., Rombaut, K. , Schryvers, E., Vissers, P. (2011), *Sectorfoto onderwijs 2011. Lokale analyse van de arbeidsmarkt voor het kleuter- en lager onderwijs in Antwerpen*, Studiedienst Stadsobservatie Stad Antwerpen
- Debacker, M. (2010), *Rapport hoger onderwijs 2009-2010*, Studiedienst Stadsobservatie Stad Antwerpen

Omgevingsanalyse

bij de opmaak van het meerjarenplan 2014-2019

6. Ruimte voor jeugd

STAD ANTWERPEN

De gegevens werden bijgewerkt tot 30 september 2012. Voor een groot deel van de cijferreeksen zijn actuele updates beschikbaar op <http://www.antwerpen.buurtmonitor.be>.

Inhoud

Hoofdstuk 6: Ruimte voor jeugd.....	1
6.1 Lijst van grafieken, kaarten en tabellen	4
6.2 Inleiding	7
6.3 Demografische fiche van jongeren in Antwerpen.....	8
6.3.1 Evolutie aantal jongeren (-18 jaar)	8
6.3.2 Prognoses Jongeren	10
6.3.3 Demografische samenstelling jongeren.....	14
6.4 Methodologie en leeswijzer	26
6.5 Onderwijs.....	29
6.5.1 Basis onderwijs.....	29
6.5.1.1 Vraagzijde	29
6.5.1.2 Draagkracht (capaciteitstekorten)	32
6.5.1.3 Bereik / tekortzones	35
6.5.2 Lager Middelbaar onderwijs 1 ^{ste} graad	39
6.5.2.1 Vraagzijde	39
6.5.2.2 Bereik en tekorten	40
6.6 Kinderopvang.....	43
6.6.1 Vraagzijde / tevredenheid	43
6.6.2 Draagkracht	45
6.6.3 Bereik	50
6.7 Speelruimte	54
6.7.1 Speelruimte Algemeen	54
6.7.1.1 Tevredenheid Antwerpenaren	54
6.7.1.2 Draagkracht.....	63
6.7.1.3 Bereik en tekortzones.....	64
6.7.2 Speelsterreinen.....	67
6.7.2.1 Tevredenheid speelsterrein	67
6.7.2.2 Draagkracht speelsterreinen	67
6.7.2.3 Bereik en tekortzones speelsterreinen	70
6.8 Ruimte voor jongeren.....	74
6.8.1 Vrijwillige jeugdwerking.....	74
6.8.1.1 Draagkracht.....	74
6.8.1.2 Bereik / tekortzones	76
6.8.2 Jeugdcentra	79
6.8.2.1 Draagkracht.....	79
6.8.2.2 Bereik / tekortzones	81
6.8.3 Kleine fuifzalen	84
6.8.3.1 Vraag.....	84
6.8.3.2 Draagkracht.....	84
6.8.3.3 Bereik / tekortzones	86
6.8.4 Grote en middelgrote fuifzalen.....	89
6.8.4.1 Vraag.....	89
6.8.4.2 Draagkracht.....	89
6.8.4.3 Bereik / tekortzones	91
6.9 Culturele voorzieningen.....	94
6.9.1 Bibliotheken	94
6.9.1.1 Vraagzijde	94

6.9.1.2	Draagkracht.....	99
6.9.1.3	Bereik / tekortzones	100
6.9.2	Culturele centra	103
6.9.2.1	Vraagzijde	103
6.9.2.2	Draagkracht.....	103
6.9.2.3	Bereik / tekortzones	105
6.9.3	Musea	108
6.9.3.1	Vraagzijde	108
6.9.3.2	Draagkracht.....	108
6.9.3.3	Bereik / tekortzones	110
6.9.4	Podia.....	113
6.9.4.1	Vraagzijde	113
6.9.4.2	Draagkracht.....	113
6.9.4.3	Bereik / tekortzones	115
6.9.5	Repetitieruimte	118
6.9.5.1	Draagkracht.....	118
6.9.5.2	Bereik / tekortzones	119
6.10	Sport.....	122
6.10.1	Vraagzijde sport	122
6.10.1.1	Sportparticipatie en sportvoorkeuren kinderen & jongeren	122
6.10.1.2	Voldoende sportvoorzieningen.....	122
6.10.2	Sporthallen	125
6.10.2.1	Draagkracht	125
6.10.2.2	Bereik / tekortzones.....	128
6.10.3	Zwembaden.....	131
6.10.3.1	Draagkracht	131
6.10.3.2	Bereik / tekortzones.....	133
6.10.4	Openluchtsport	136
6.10.4.1	Draagkracht	136
6.10.4.2	Bereik / tekortzones.....	137
6.10.5	Buurtsportterreinen.....	138
6.10.5.1	Draagkracht	139
6.10.5.2	Bereik / tekortzones.....	140

6.1 Lijst van grafieken, kaarten en tabellen

Grafiek 1: Evolutie aantal -18-jarigen en 18-26-jarigen	8
Grafiek 2: Evolutie aantal -18-jarigen volgens leeftijdsgroepen.....	9
Grafiek 3: Index evolutie aantal jongeren (tem 26 jaar) volgens leeftijdsgroepen	9
Grafiek 4: Prognose aantal -18-jarigen	10
Grafiek 5: Prognose aandeel -18-jarigen in de totale bevolking	11
Grafiek 6: Prognose aantal -3-jarigen	12
Grafiek 7: Prognose aantal 3-5-jarigen	12
Grafiek 8: Prognose aantal 6-11-jarigen	13
Grafiek 9: Prognose aantal 12-17-jarigen	13
Grafiek 10: Prognose aantal 18-26-jarigen	14
Grafiek 11: Aandeel jongeren per district	15
Grafiek 12: Aandeel jongeren per district en leeftijdsgroep	15
Grafiek 13: Aandeel alloctonen binnen de leeftijdsgroepen	22
Grafiek 14: Verdeling inwoners naar herkomst en leeftijdsgroepen	23
Grafiek 15: verdeling inwoners volgens leeftijd en gezinspositie	24
Grafiek 16: Evolutie aantal pasgeborenen in kansarme gezinnen.....	25
Grafiek 17: Evolutie aandeel pasgeborenen in kansarme gezinnen	25
Grafiek 18: aantal leerlingen in het basisonderwijs in Antwerpen	29
Grafiek 19: leerlingstromen in het Antwerpse basisonderwijs.....	30
Grafiek 20: aandeel inwoners dat ontevreden is over het aanbod aan basisscholen per kwartaal	31
Grafiek 21: aandeel inwoners dat ontevreden is over het aanbod aan basisscholen naar zone	31
Grafiek 22: Totaal leerlingen eerste graad secundair	39
Grafiek 23: Instroom en uitstroom van leerlingen eerste graad	39
Grafiek 24: Verdeling Antwerpenaren volgens gebruik als behoefte aan kinderopvang.....	44
Grafiek 25: Verdeling respondenten volgens mening op de stelling: “er is voldoende kinderopvang aanwezig”	44
Grafiek 26: Verdeling respondenten volgens hun mening over aanbod speel- / ontspanningsruimte	55
Grafiek 27: Verdeling respondenten volgens hun mening over aanbod speelruimte voor -12-jarigen en gezinssituatie	56
Grafiek 28: Verdeling respondenten volgens hun mening over plaats voor +12-jarigen en gezinssituatie ..	56
Grafiek 29: Verdeling respondenten volgens hun mening over aanbod speelruimte voor -12-jarigen en gezinssituatie	57
Grafiek 30: Verdeling respondenten volgens hun mening over plaats voor +12-jarigen en gezinssituatie ..	57
Grafiek 31: Tevredenheid met aanbod uitgaansgelegenheden.....	84
Grafiek 32: Bibliotheekparticipatie (maand voorafgaand aan de bevraging)	95
Grafiek 33: Bibliotheekparticipatie (aantal dagen met ontlening in 2011)	97
Grafiek 34: Bibliotheekparticipatie graad naar leeftijd.....	97
Grafiek 35: Deelname aan activiteiten van culturele centra (maand voorafgaand aan de bevraging)	103
Grafiek 36: Museumbezoek (maand voorafgaand aan de bevraging).....	108
Grafiek 37: Bezoek theater-/dansvoorstelling/concert (maand voorafgaand aan de bevraging).....	113
Grafiek 38: Mening voldoende sportinfrastructuur	122
Grafiek 39: Aandeel infrastructuurgebonden redenen om niet (vaker) te sporten	123
Grafiek 40: Bereik grote sporthallen.....	128
Grafiek 41: Bereik alle sporthallen	128
Grafiek 42: Bereik overdekte zwembaden	133
Grafiek 43: Bereik alle zwembaden	134
Grafiek 44: Bereik openluchtsportvelden	137
Grafiek 45: Bereik buurtsportterreinen	140

Kaart 1: Aandeel kinderen -18 jaar	16
Kaart 2: Aandeel -3 jarigen	17
Kaart 3: Aandeel 3-5 jarigen	18
Kaart 4: Aandeel 6-11 jarigen	19
Kaart 5: Aandeel 12-17 jarigen	20
Kaart 6: Aandeel jongeren 18 tem 26 jaar.....	21
Kaart 9: Capaciteitstekorten in loopkas (geboortjaar 2010).....	33
Kaart 10: Capaciteitstekort 1 ^e leerjaar (geboortjaar 2006).....	34
Kaart 11: Bereik basisscholen	35
Kaart 12: Aandeel kinderen binnen bereik basisscholen	36
Kaart 13: Capaciteitstekort inloopklas (geboortjaar 2010) Tekortzone	37
Kaart 14: Capaciteitstekorten 1 ^e leerjaar (geboortjaar 2006) Tekortzones	38
Kaart 15: Bereik middenscholen	41
Kaart 16: Aandeel kinderen 12-15 jaar binnen bereik van middenscholen met tekortzones	42
Kaart 17: Draagkracht: aantal kinderopvangplaatsen per 100 0-3 jarigen	47
Kaart 18: Verschil werkelijk aantal kinderopvangplaatsen en gewenst aantal kinderopvangplaatsen volgens Barcelonanorm	48
Kaart 19: Verschil werkelijk aantal kinderopvangplaatsen en gewenst aantal kinderopvangplaatsen 33%-norm behoeftestudie	49
Kaart 20: Bereik kinderopvang 400 meter	51
Kaart 21: Aandeel kinderen in Bereik kinderopvang 400 meter.....	52
Kaart 21: Draagkracht aantal kinderopvangplaatsen en tekortzone 400m	53
Kaart 22: Aandeel respondenten dat eens is over voldoende speelruimte is voor -12 jarigen	59
Kaart 23: Aandeel respondenten dat het oneens is met de stelling dat er voldoende speelruimte is voor -12 jarigen.....	60
Kaart 24: Aandeel respondenten dat het eens is met de stelling dat er voldoende speelruimte is voor +12 jarigen.....	61
Kaart 24: Aandeel respondenten dat het eens is met de stelling dat er voldoende speelruimte is voor +12 jarigen.....	62
Kaart 25: Aantal m ² speelruimte /18 jarige	63
Kaart 26: Bereik speelruimte	64
Kaart 27: Aandeel -18 jarigen binnen bereik van speelruimte	65
Kaart 28: Aantal m ² speelruimte / -18-jarige tekortzones	66
Kaart 29: Aantal m ² speelsterrein / -18 Jarige	68
Kaart 30: Aantal m ² tekort aan speelruimte volgens 10%-norm	69
Kaart 31: Bereik speelsterrein	71
Kaart 32: Aandeel -12 jarigen binnen bereik van speelsterrein.....	72
Kaart 33: Aantal m ² tekort aan speelsterrein volgens 10%-norm – tekortzone speelsterrein.....	73
Kaart 34: Aantal locaties vrijwillige jeugdwerking / 100 0-26 jarigen	75
Kaart 35: Bereik vrijwillige jeugdwerking.....	76
Kaart 36: Aandeel -25 jarigen binnen bereik van vrijwillige jeugdwerking.....	77
Kaart 37: Aantal locaties vrijwillige jeugdwerking / 1000 0-26 jarigen - tekortzone.....	78
Kaart 38: Aantal jeugdcentra / 1000 15-26 jarigen	80
Kaart 39: Bereik jeugdcentra	81
Kaart 40: Aandeel 16-25 jarigen binnen bereik van jeugdcentra.....	82
Kaart 41: Aantal jeugdcentra / 1000 15-26 jarigen - tekortzone.....	83
Kaart 42: Capaciteit kleine fuifzalen / 1000 15-26 jarigen	85
Kaart 43: Bereik kleine fuifzalen	86
Kaart 44: Aandeel 16-25 jarigen binnen bereik van kleine fuifzalen.....	87

Kaart 45: Capaciteit kleine fuifzalen/ 1000 15-26 jarigen - tekortzone	88
Kaart 46: Capaciteit grote fuifzalen / 1000 15-26 jarigen.....	90
Kaart 47: Bereik grote fuifzalen.....	91
Kaart 48: Aandeel 16-25 jarigen binnen bereik van grote fuifzalen	92
Kaart 49: Capaciteit grote fuifzalen / 15-26 jarigen - Tekortzone	93
Kaart 50: Bibliotheekbezoek (afgelopen 31 dagen).....	96
Kaart 51: Aandeel effectieve bibliotheek bezoekers ten opzichte van de bevolking	98
Kaart 52: Aantal bibliotheken / 10.000 inwoners	99
Kaart 53: Bereik bibliotheken	100
Kaart 54: Aandeel inwoners binnen bereik van bibliotheken	101
Kaart 55: Aantal bibliotheken / 10.000 inwoners - tekortzone	102
Kaart 56: Aantal zitplaatsen culturele centra / 10.000 inwoners.....	104
Kaart 57: Bereik cultuurcentra	105
Kaart 58: Aandeel inwoners binnen bereik van cultuurcentra	106
Kaart 59: Aantal zitplaatsen culturele centra / 10.000 inwoners – tekortzone	107
Kaart 60: Aantal musea / 10.000 inwoners	109
Kaart 61: Bereik musea	110
Kaart 62: Aandeel inwoners binnen bereik van musea	111
Kaart 63: Aantal musea / 10.000 inwoners – tekortzone	112
Kaart 64: Aantal zitplaatsen podia / 10.000 inwoners	114
Kaart 65: Bereik podia	115
Kaart 66: Aandeel inwoners binnen bereik van podia	116
Kaart 67: Aantal zitplaatsen podia / 10.000 inwoners - tekortzone	117
Kaart 68: Aantal repetitieruimten / 10.000 jongeren (12 tem 26 jaar).....	118
Kaart 69: Bereik repetitieruimte.....	119
Kaart 70: Aandeel inwoners binnen bereik van repetitieruimte.....	120
Kaart 71: Aantal repetitieruimten/ 10.000 jongeren (12 tem 26 jaar) - Tekortzone.....	121
Kaart 72: Buurt: voldoende sportinfrastructuur	124
Kaart 73: Sporthallen – oppervlakte per inwoner	125
Kaart 74: Sporthallen – oppervlakte nodig om blosonorm te halen.....	126
Kaart 75: Sporthallen – oppervlakte per inwoner tekortzone.....	129
Kaart 76: Zwembaden – oppervlakte per inwoner	131
Kaart 77: Zwembaden – oppervlakte nodig om blosonorm te halen.....	132
Kaart 78: Zwembaden – oppervlakte per inwoner tekortzone	135
Kaart 79: Openluchtsport Oppervlakte per 0-18 jarigen	136
Kaart 80: Openluchtsport – oppervlakte per 0-18 jarigen - tekortzone.....	138
Kaart 81: Buurtsportterreinen – oppervlakte per 0-18 jarigen	139
Kaart 82: Buurtsportterreinen – oppervlakte per 0-18 jarigen - Tekortzone.....	141
Tabel 1: Aantal voorzieningen en plaatsen in de kinderopvang, afgewogen met Barcelonanorm, 39%-norm en 50%-norm.....	45
Tabel 2: Aantal voorzieningen en plaatsen in de kinderopvang, afgewogen met Barcelonanorm, 39%-norm en 50%-norm; 2015.....	45
Tabel 3: Aantal voorzieningen en plaatsen in de kinderopvang, afgewogen met Barcelonanorm, 39%-norm en 50%-norm; 2020.....	46

6.2 Inleiding

De doelstelling van dit rapport is om een inzicht te geven in de mate waarin er voldoende voorzieningen voor kinderen en jongeren aanwezig zijn in Antwerpen, gegeven de vaststelling dat de bevolkingsgroei gepaard gaat met een sterke vergroening van de stad.

De belangrijke vaststelling (zie voorgaande hoofdstukken demografie, onderwijs, kinderopvang), en tegelijkertijd ook het uitgangspunt van dit hoofdstuk, is dat het aantal jongeren in deze stad groeit. Deze groei is reeds sterk merkbaar de laatste jaren voor de leeftijdscategorie van 0 tot 6 jarigen. Hierdoor zijn er de voorbije jaren basisvoorzieningen voor kinderen zoals onderwijs en kinderopvang onder druk gekomen. Voor de volgende tien jaar zal deze groei zich verder doorzetten en ook doorschuiven naar de volgende leeftijdscohorten. Er is sprake van een incrementele groei van de opeenvolgende leeftijdcohorten de volgende jaren.

- Voor elk van de voorzieningen die in dit rapport besproken worden kan verwacht worden dat huidige tekorten bij een status quo verder zullen toenemen en daar waar er momenteel geen overschotten zijn er een grote kans bestaat dat deze in de nabije toekomst kunnen optreden.
- Qua timing is de notie van de incrementele groei belangrijk. Dit maakt dat tekorten van voorzieningen gericht op jonge kinderen zich sneller en sterker voordoen en het tijdsperspectief voor mogelijke beleidsingrepen voor voorzieningen voor tieners en jonge twintigers een ruimere marge kent. Toch kan de uiteindelijke impact van dit laatste niet onderschat worden voor elke 100 10-19 jarige zijn er nu in verhouding 126 0-9 jarigen.

We hernemen eerst de voornaamste kerncijfers van de evolutie, bevolkingsprojecties en samenstelling van de kinderen- en jongerenpopulatie in Antwerpen.

Vooraleer de analyse van de voorzieningen doorlopen, lichten we eerst de methodologie toe die gehanteerd werd om de voorzieningen in kaart te brengen. Daarbij zit een schematische leeswijzer die de lezer in staat moet stellen het kaartmateriaal te interpreteren.

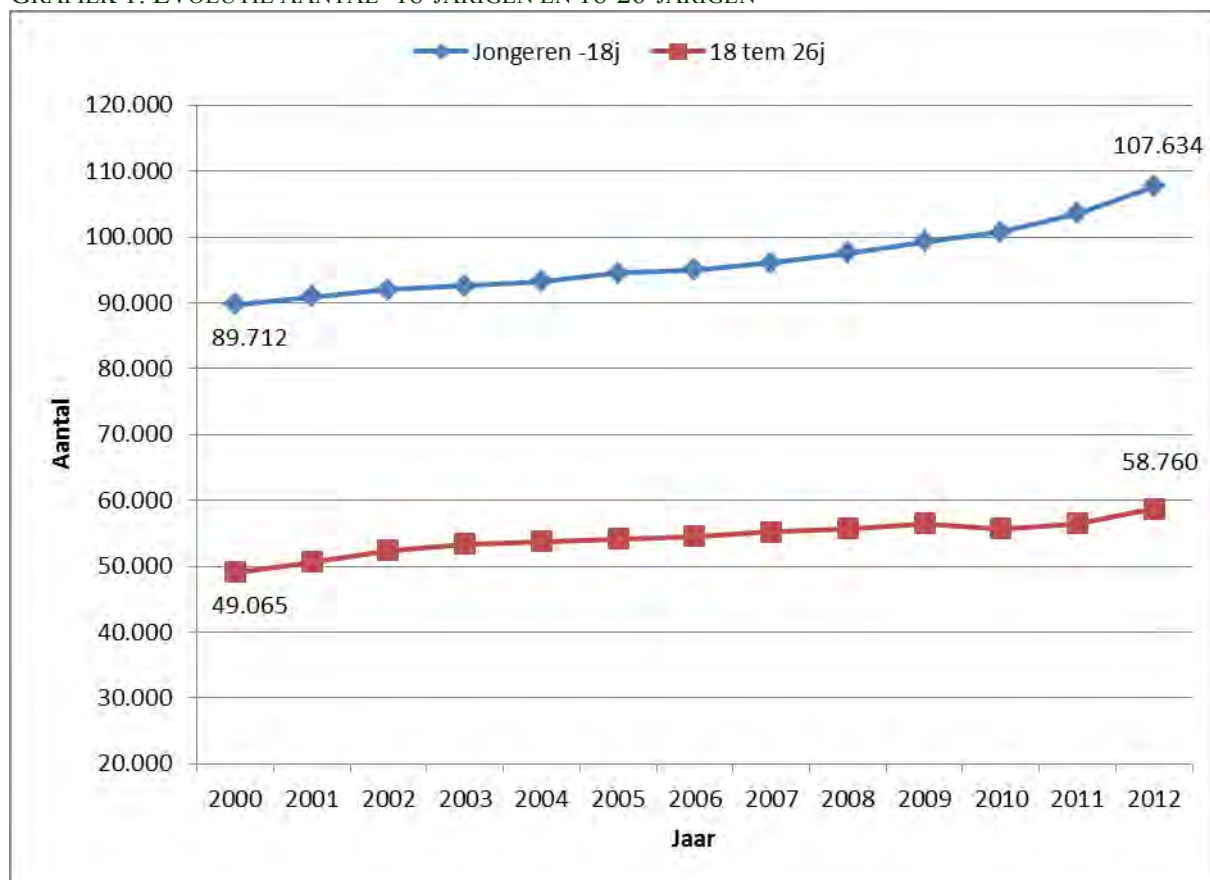

6.3 Demografische fiche van jongeren in Antwerpen

6.3.1 Evolutie aantal jongeren (-18 jaar)

Anno 2012 telt Antwerpen 107.634 inwoners onder 18 jaar. Deze groep is sinds 2000 met bijna 18.000 toegenomen. De sterkste stijging zit in deze periode bij zeer jonge kinderen onder de 5 jaar. De oudere groepen zijn zeer recent in aantal toegenomen. De groep van 18 tot en met 26 jaar is eveneens gestegen en komt uit op een aantal van 58.760 inwoners.

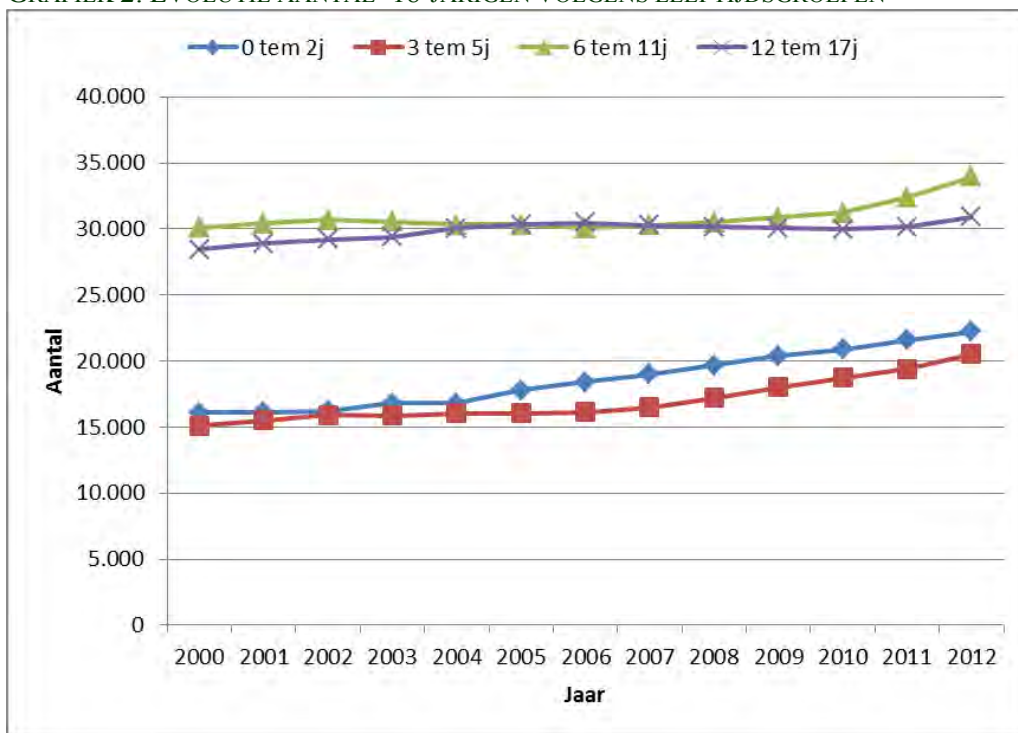
GRAFIEK 1: EVOLUTIE AANTAL -18-JARIGEN EN 18-26-JARIGEN

Bron: Stad Antwerpen, District- en Loketwerking, 2000-2012
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

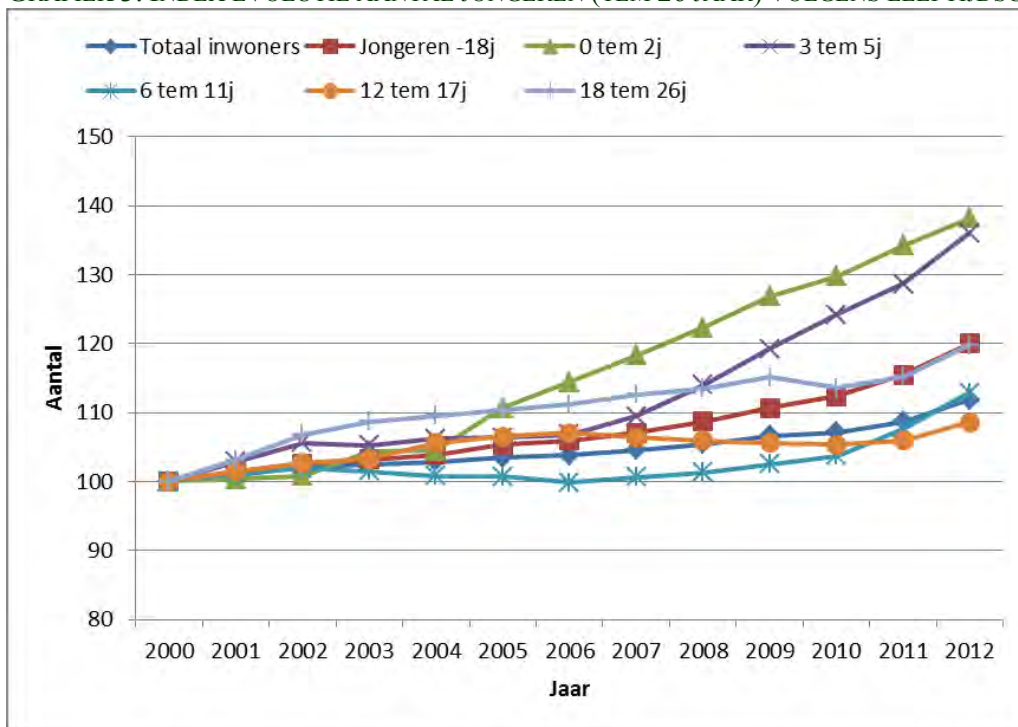

GRAFIEK 2: EVOLUTIE AANTAL -18-JARIGEN VOLGENS LEEFTIJDSGROEPEN

Bron: Stad Antwerpen, District- en Loketwerking, 2000-2012
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

GRAFIEK 3: INDEX EVOLUTIE AANTAL JONGEREN (TEM 26 JAAR) VOLGENS LEEFTIJDSGROEPEN

Bron: Stad Antwerpen, District- en Loketwerking, 2000-2012
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

6.3.2 Prognoses Jongeren

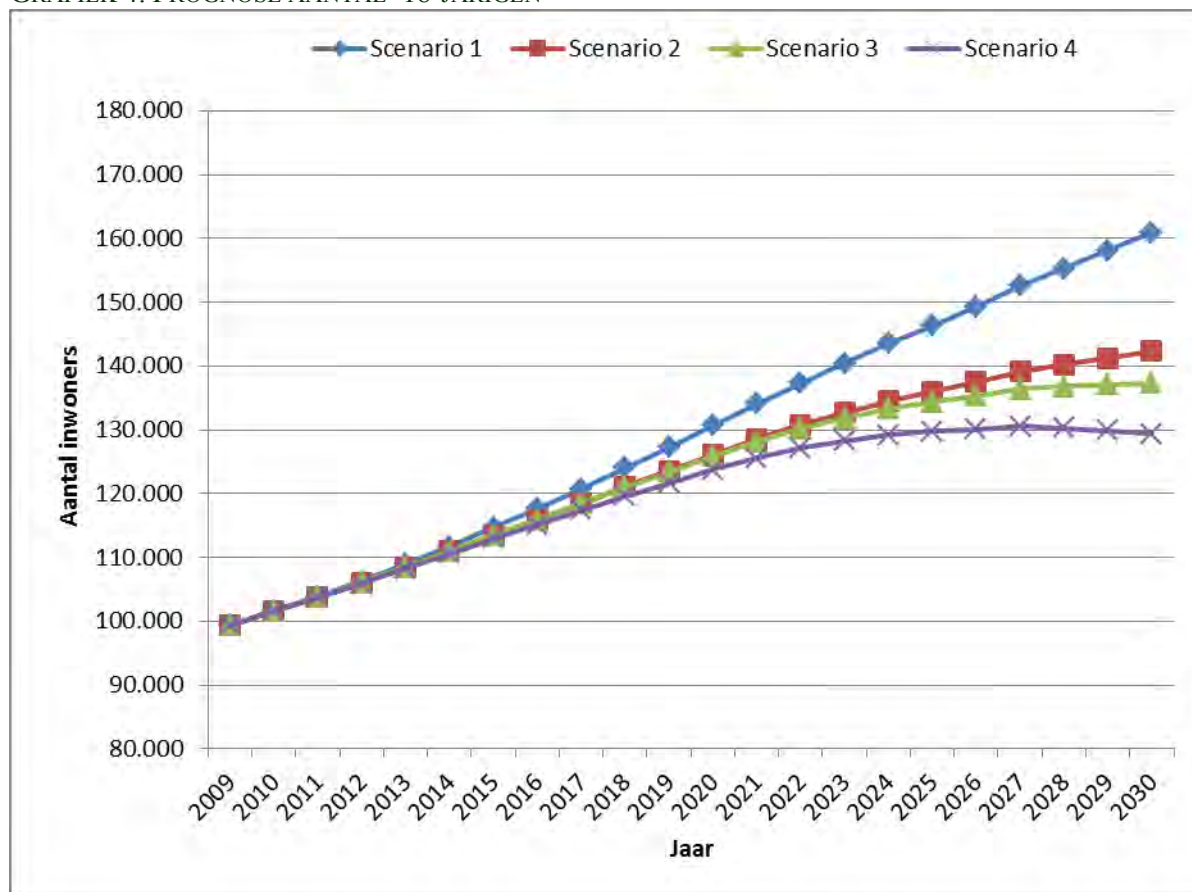
In 2010 werden door de stad Antwerpen prognoses opgemaakt. Deze prognoses werden opgebouwd volgens 4 scenario's:

- Scenario 1: positief migratiesaldo met toegenomen vruchtbaarheid
- Scenario 2: positief migratiesaldo met gelijk gebleven vruchtbaarheid
- Scenario 3: migratiesaldo gaat naar 0 met gelijk gebleven vruchtbaarheid
- Scenario 4: migratiesaldo gaat naar 0 met afgenomen vruchtbaarheid

In alle scenario's neemt het aantal jongeren sterk toe tot ongeveer 2021. Daarna lopen de evoluties uit elkaar. In scenario's met verminderde immigratie stagneert dan het aantal jongeren of daalt het zelfs licht. Hun aandeel in de bevolking wordt eveneens belangrijker tot 2025. Vanaf dan stijgt het aandeel enkel nog in scenario 1.

Verder uitgesplitst naar leeftijd neemt het aantal -3-jarigen de eerste jaren van de prognoseperiode sterk toe tot 2013. Nadien hangt de evolutie af van de scenario's: in het eerste scenario houdt de groei aan, in de andere wordt de groei afgeremd of daalt het aantal. Als er sprake is van een daling, is dit het geval in de scenario's waar de immigratie vermindert. Bij de oudere leeftijdsgroepen zien we dezelfde evoluties, maar die zetten zich later in de periode door.

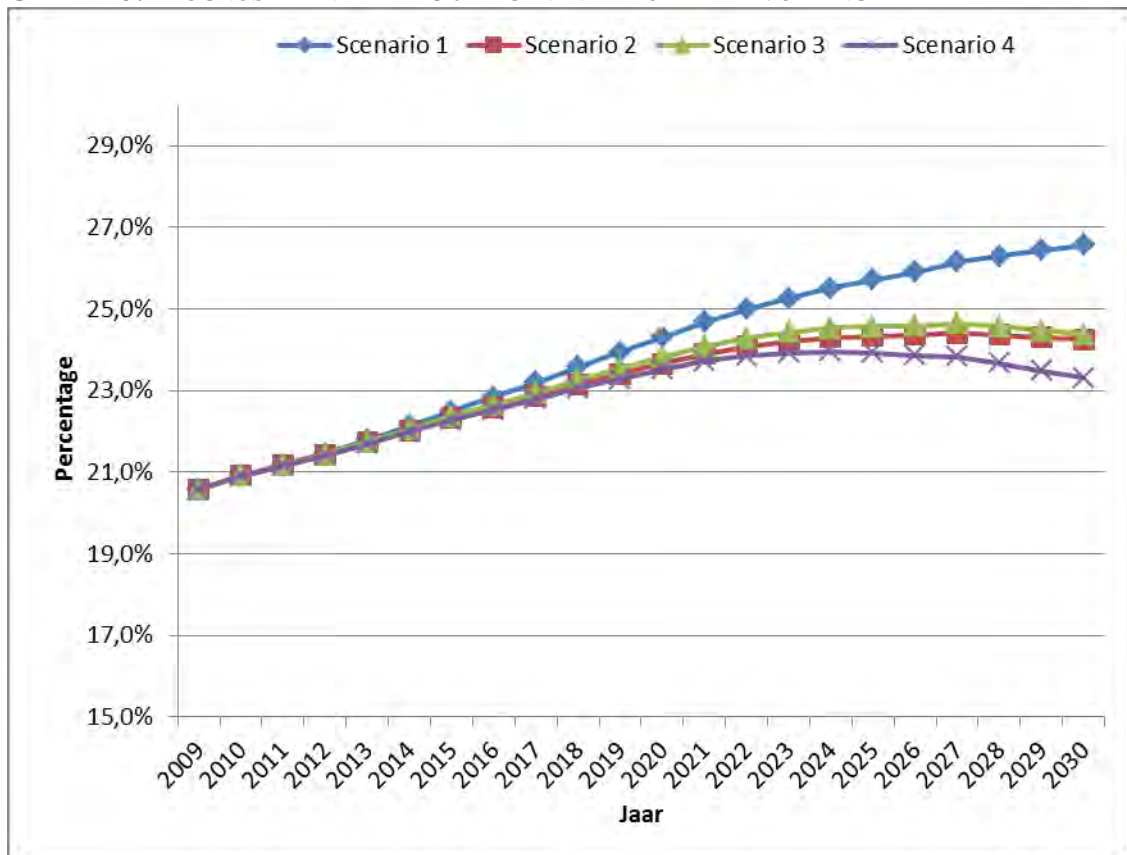
GRAFIEK 4: PROGNOSE AANTAL -18-JARIGEN

Bron: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

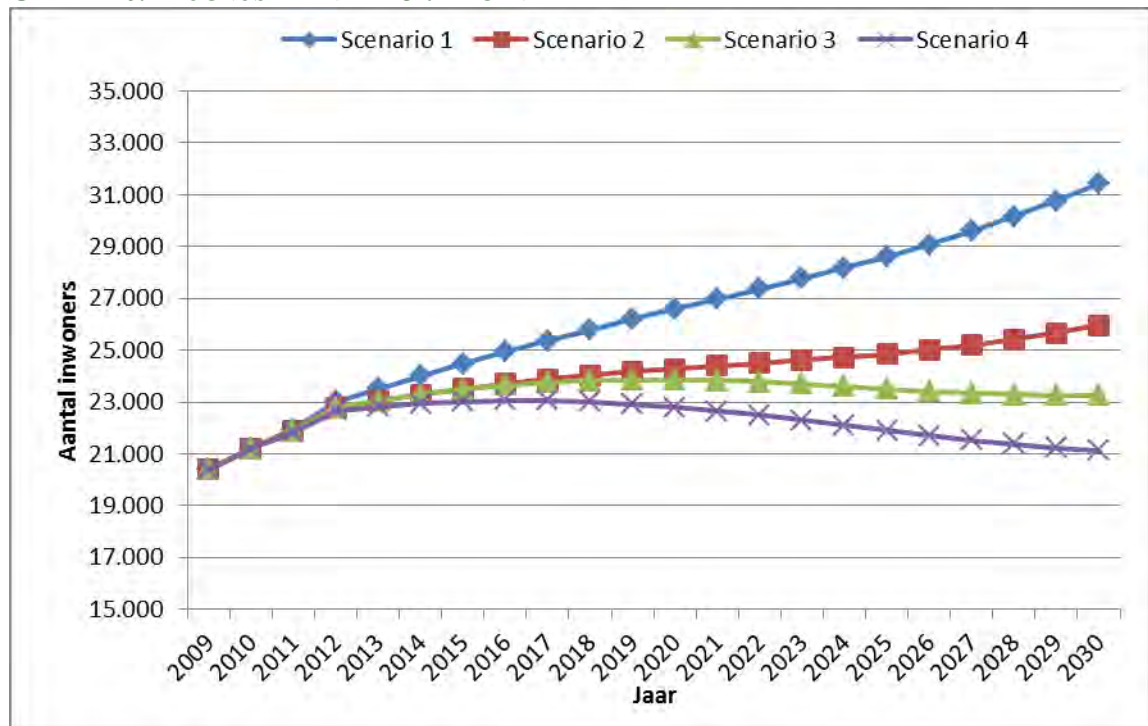
GRAFIEK 5: PROGNOSE AANDEEL -18-JARIGEN IN DE TOTALE BEVOLKING

Bron: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

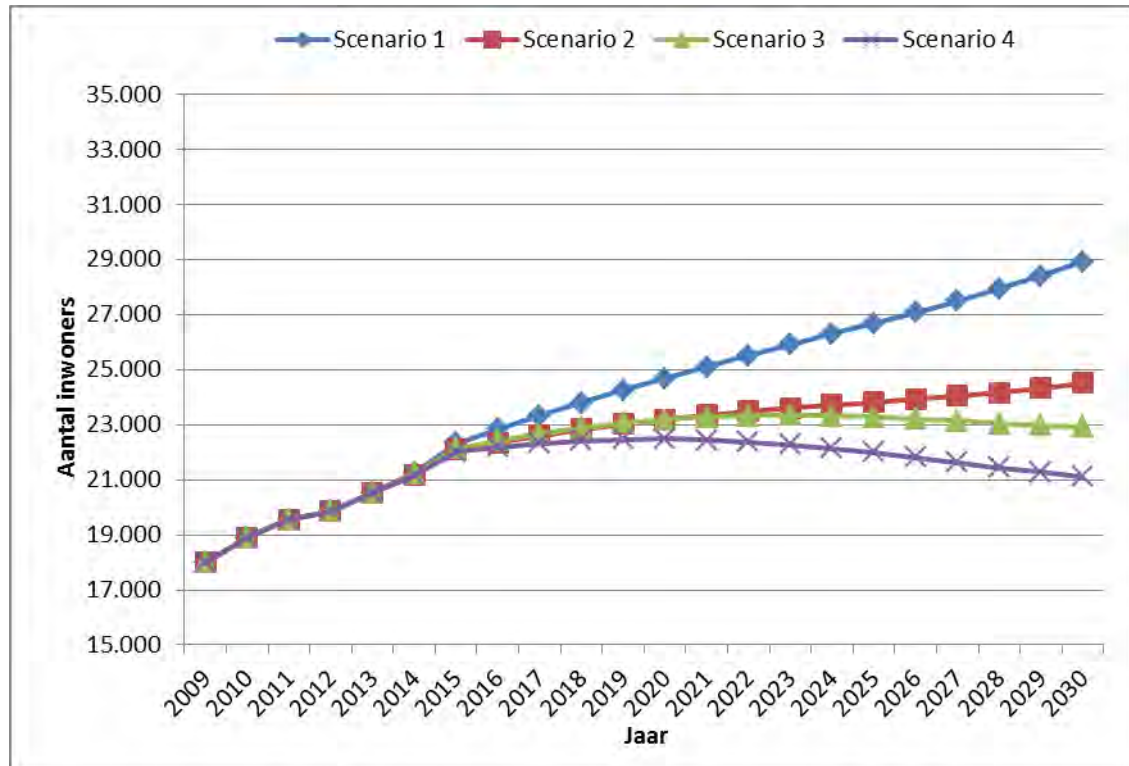

GRAFIEK 6: PROGNOSE AANTAL -3-JARIGEN

Bron: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

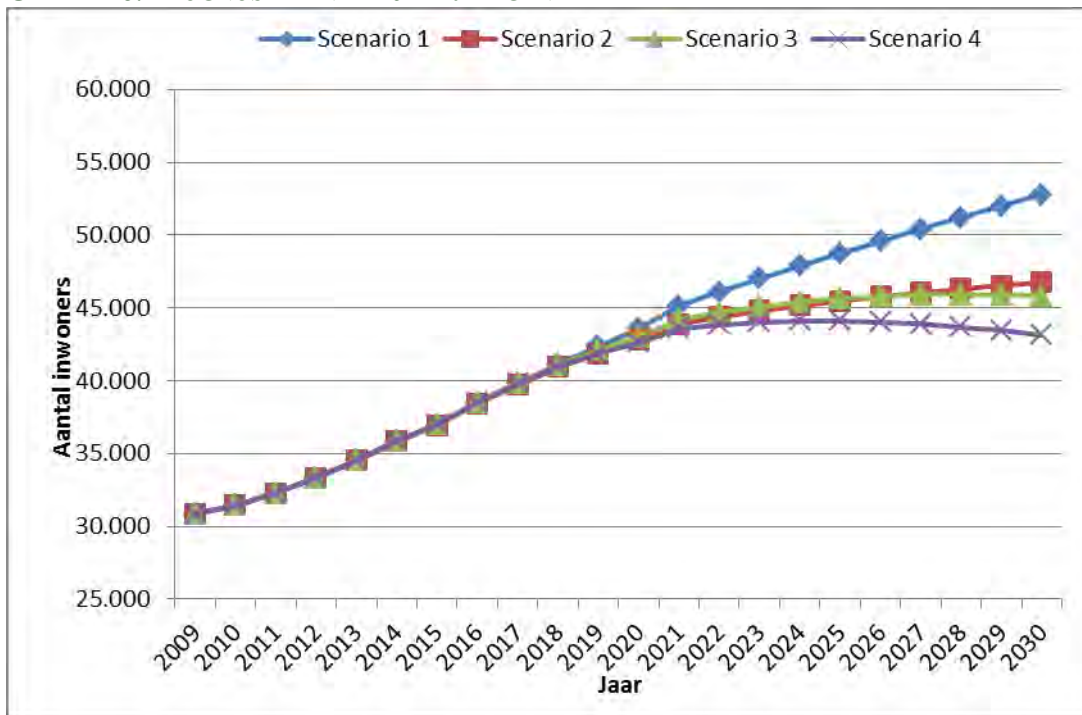
GRAFIEK 7: PROGNOSE AANTAL 3-5-JARIGEN

Bron: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

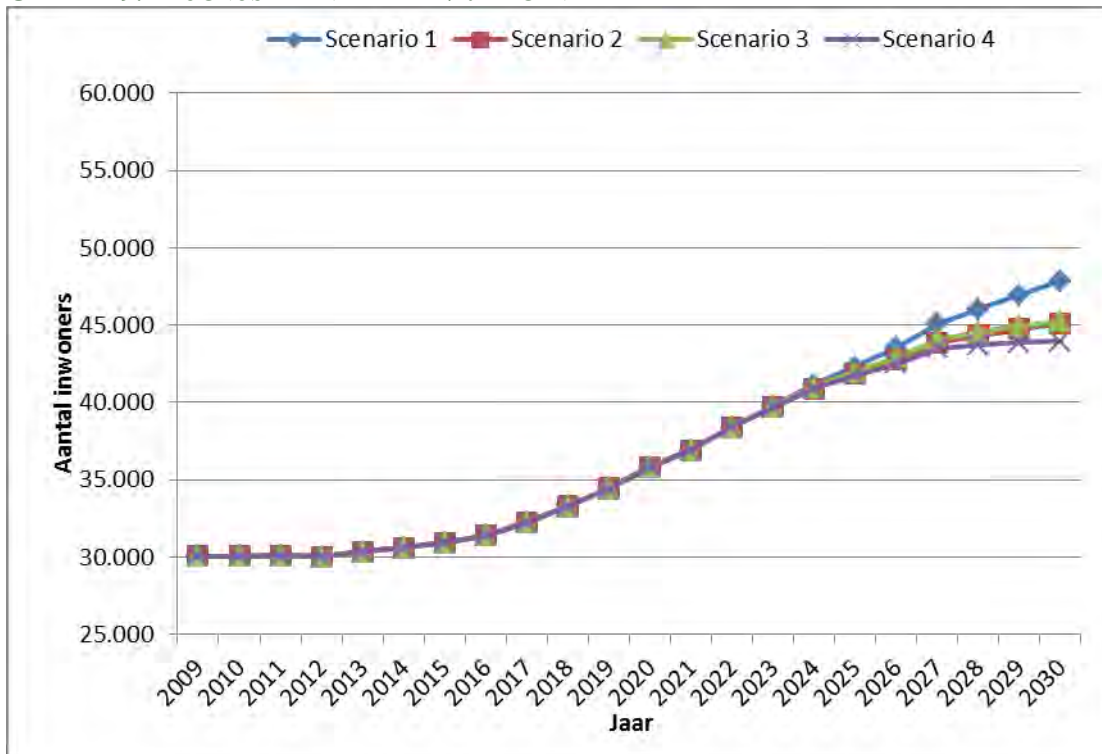

GRAFIEK 8: PROGNOSE AANTAL 6-11-JARIGEN

Bron: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

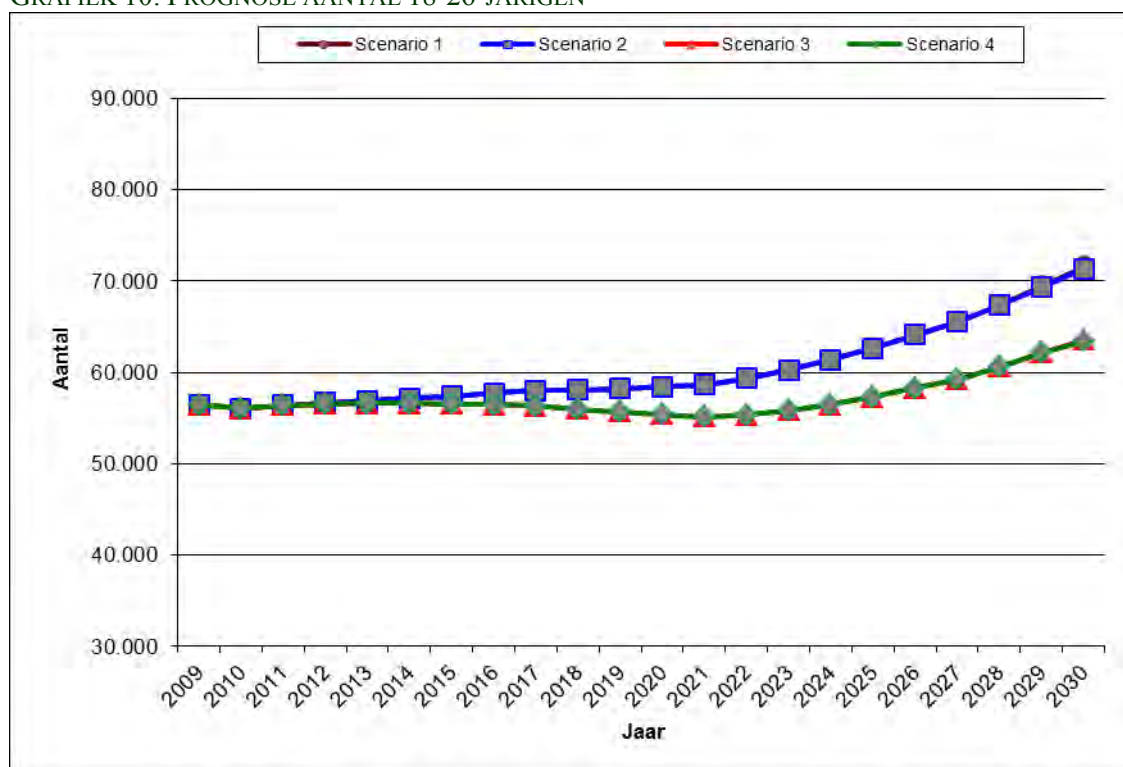
GRAFIEK 9: PROGNOSE AANTAL 12-17-JARIGEN

Bron: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

GRAFIEK 10: PROGNOSE AANTAL 18-26-JARIGEN

Bron: Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

6.3.3 Demografische samenstelling jongeren

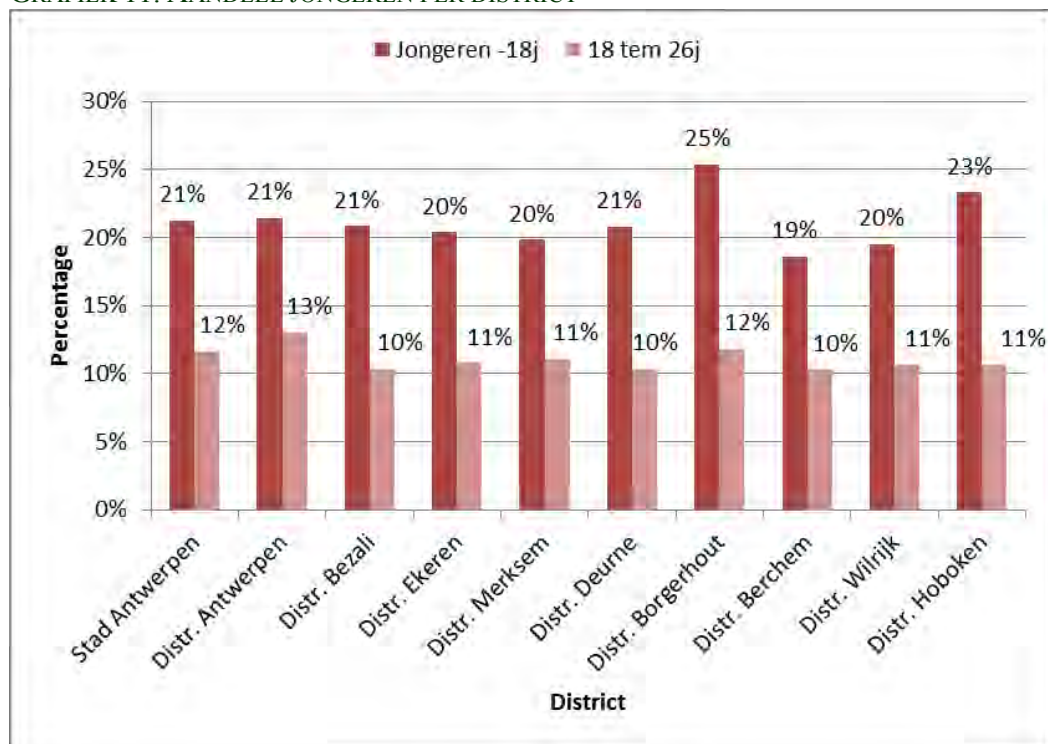
Naast de evolutie van deze jongeren willen we eveneens nog een aantal cijfers meegeven over de demografische en sociale situatie van jongeren:

- Waar zijn de grootste concentraties aan jongeren
- Etnische samenstelling
- Gezinspositie
- Geboorten in kansarme gezinnen

Op districtsniveau zien we dat in de meeste districten het aandeel jongeren rond 20-21% ligt. Borgerhout schiet er bovenuit met meer dan 25%. Verder opgesplitst naar leeftijd zien we dat Borgerhout, Antwerpen en Deurne het hoogste aandeel jonge kinderen (tot 5 jaar) tellen. Het aandeel jongvolwassenen (tot en met 26 jaar) ligt rond 11-12%. Hier verschillen de districten niet sterk van elkaar. Op wijkniveau zien we grotere concentraties binnen de ring.

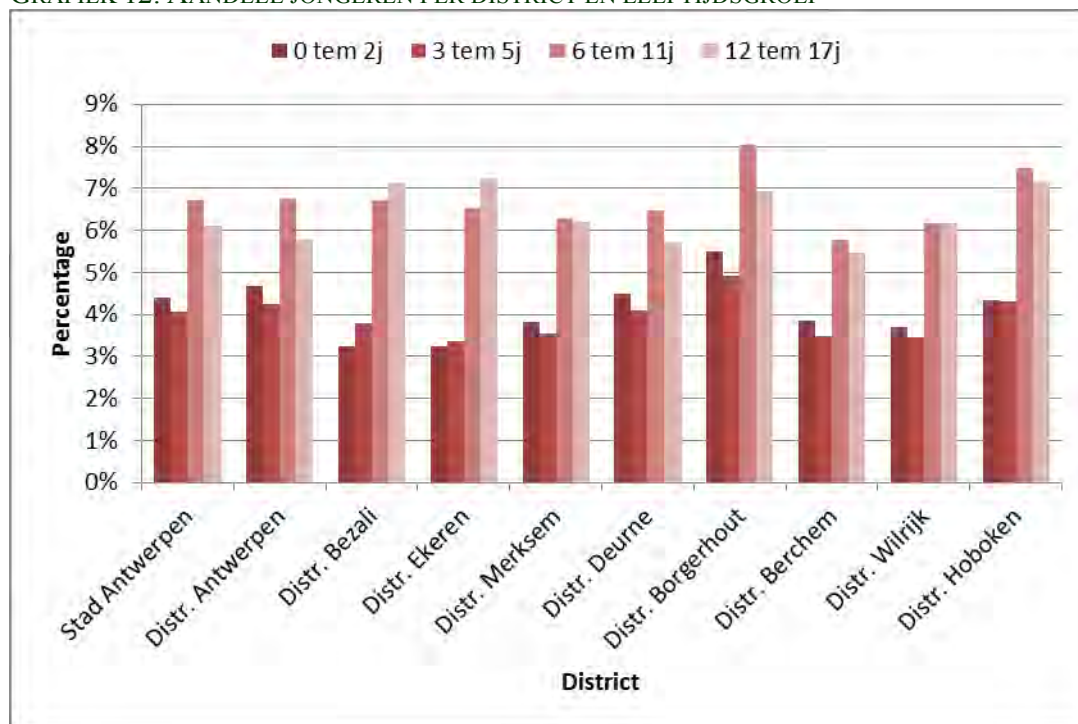
Verder opgesplitst naar het wijkniveau, zien we de hoogste concentraties jongeren in de 19-eeuwse gordel (Antwerpen Noord, Borgerhout Intra Muros), Centraal Station, Stadspark, Haringrode, Deurne Noord, Oud-Merksem en de sociale woonwijken Kiel en Luchtbal.

GRAFIEK 11: AANDEEL JONGEREN PER DISTRICT

Bron: Stad Antwerpen, District- en Loketwerking, 2012
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

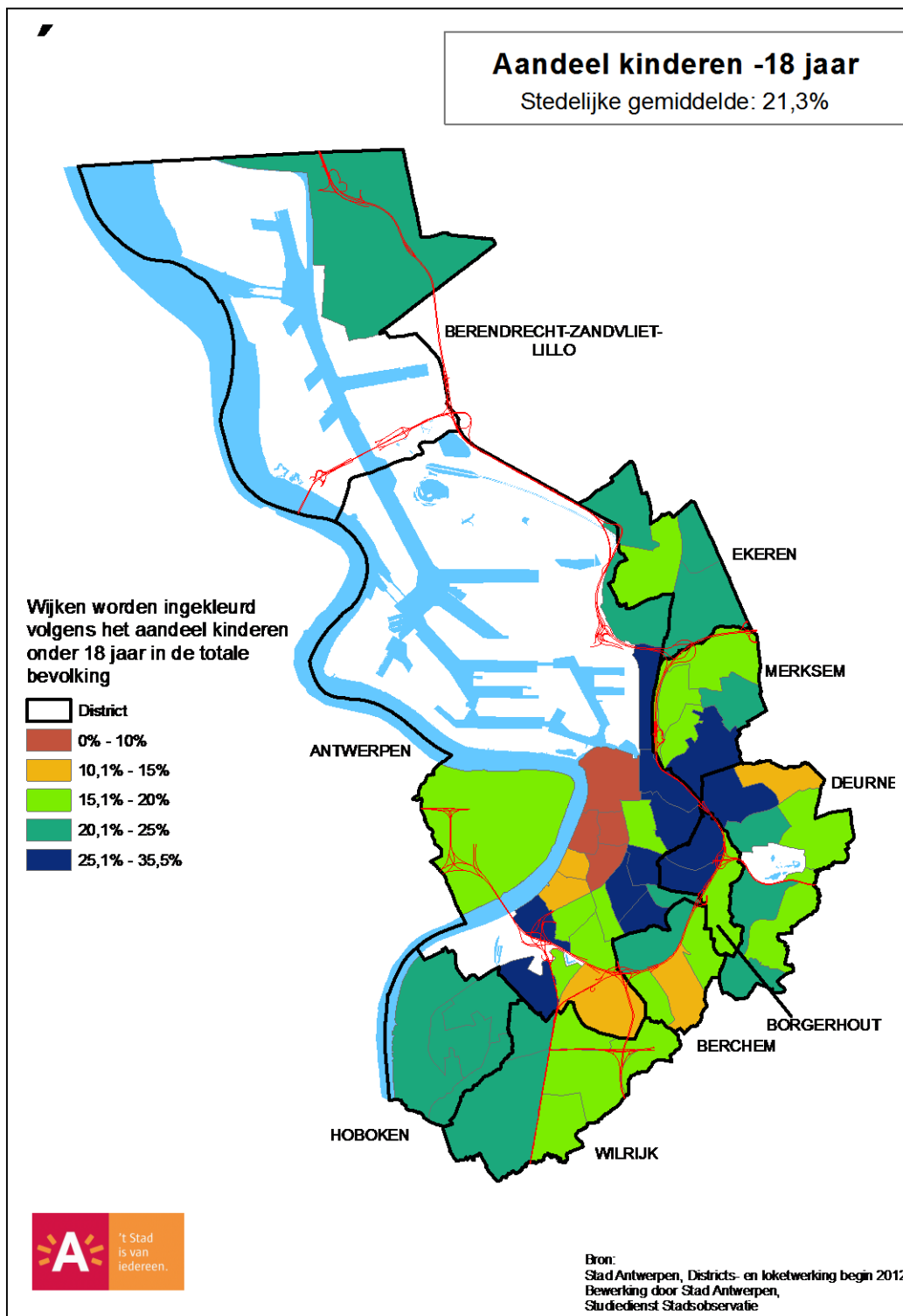
GRAFIEK 12: AANDEEL JONGEREN PER DISTRICT EN LEEFTIJDSGROEP

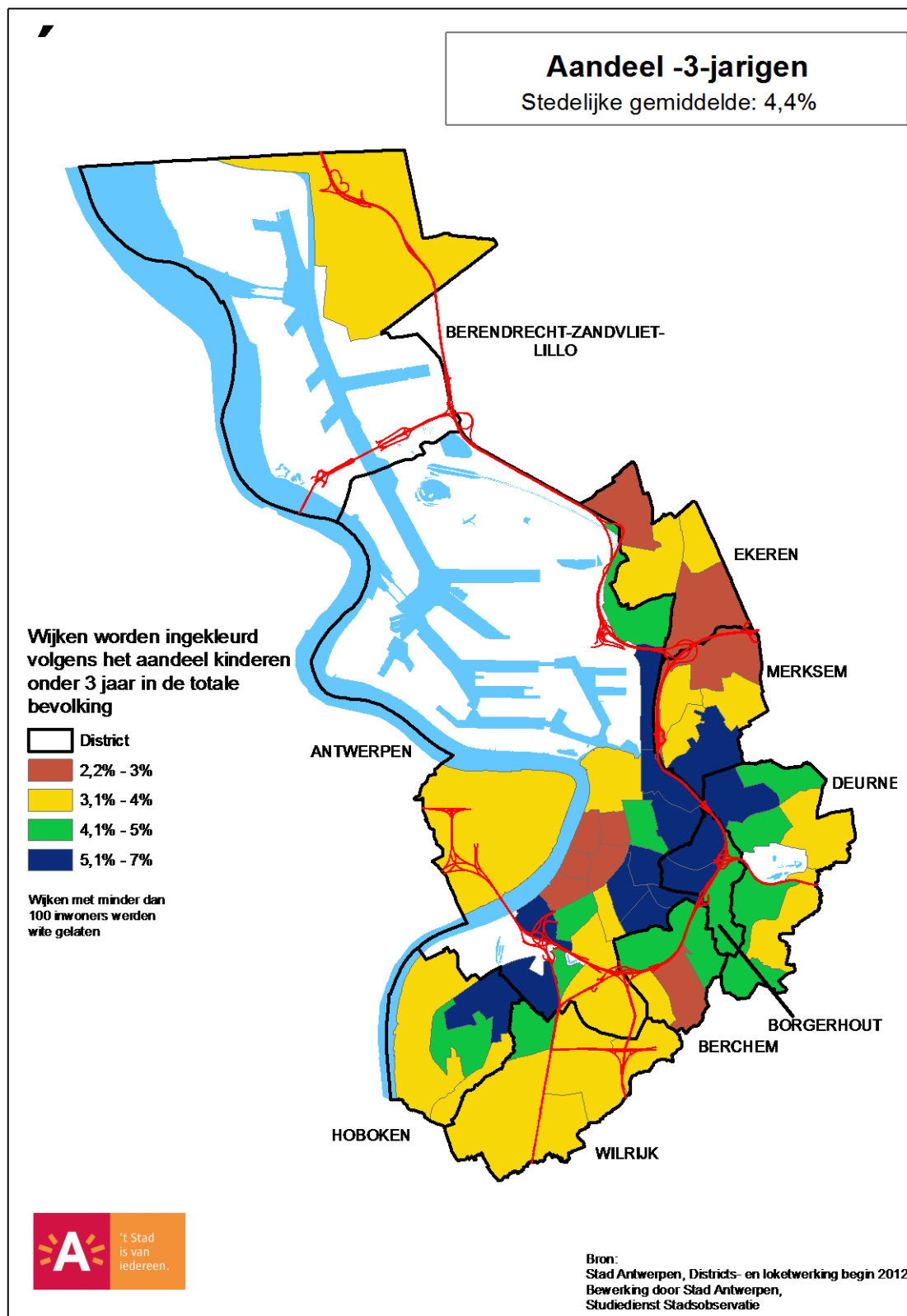
Bron: Stad Antwerpen, District- en Loketwerking, 2012
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

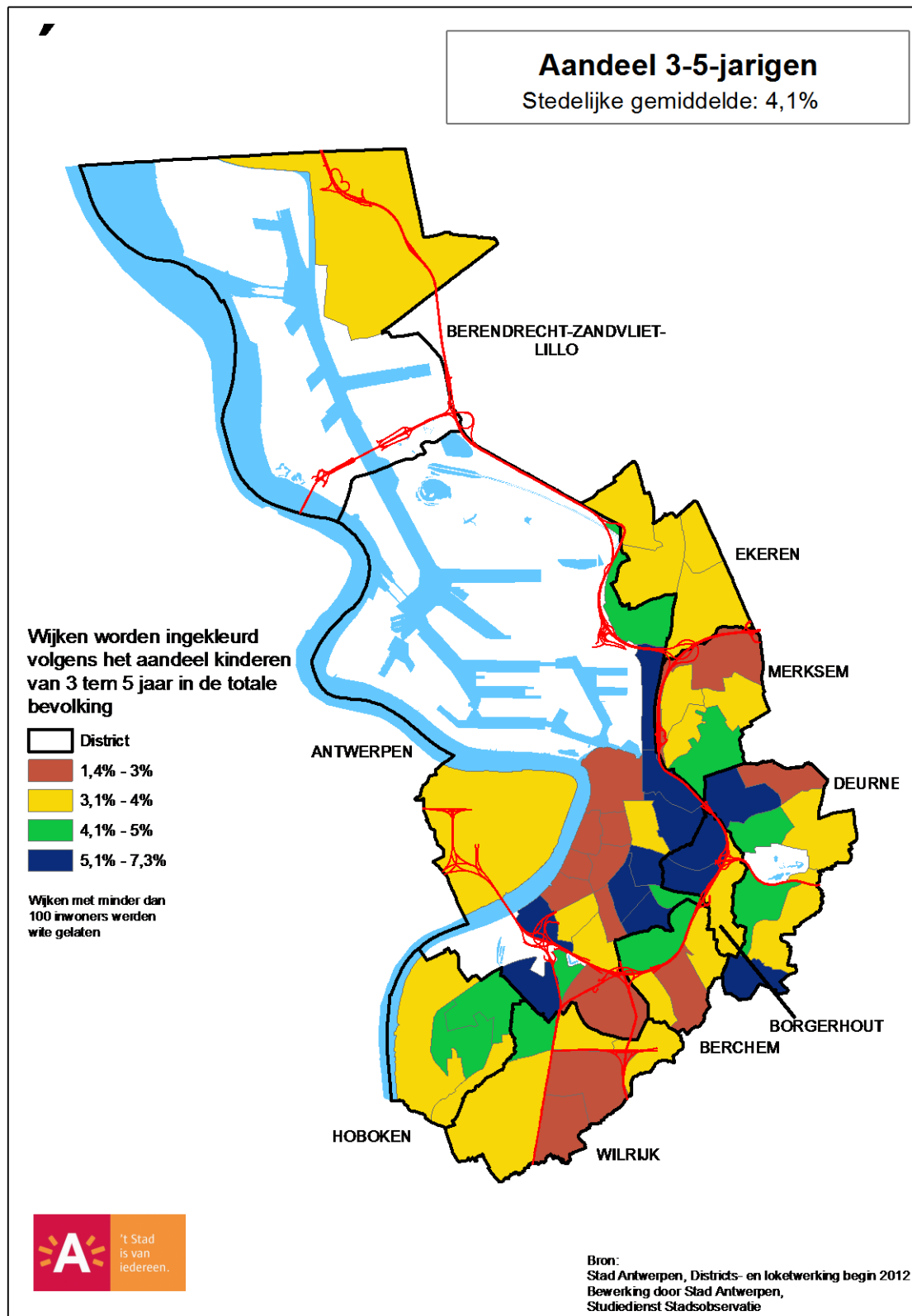
KAART 1: AANDEEL KINDEREN -18 JAAR

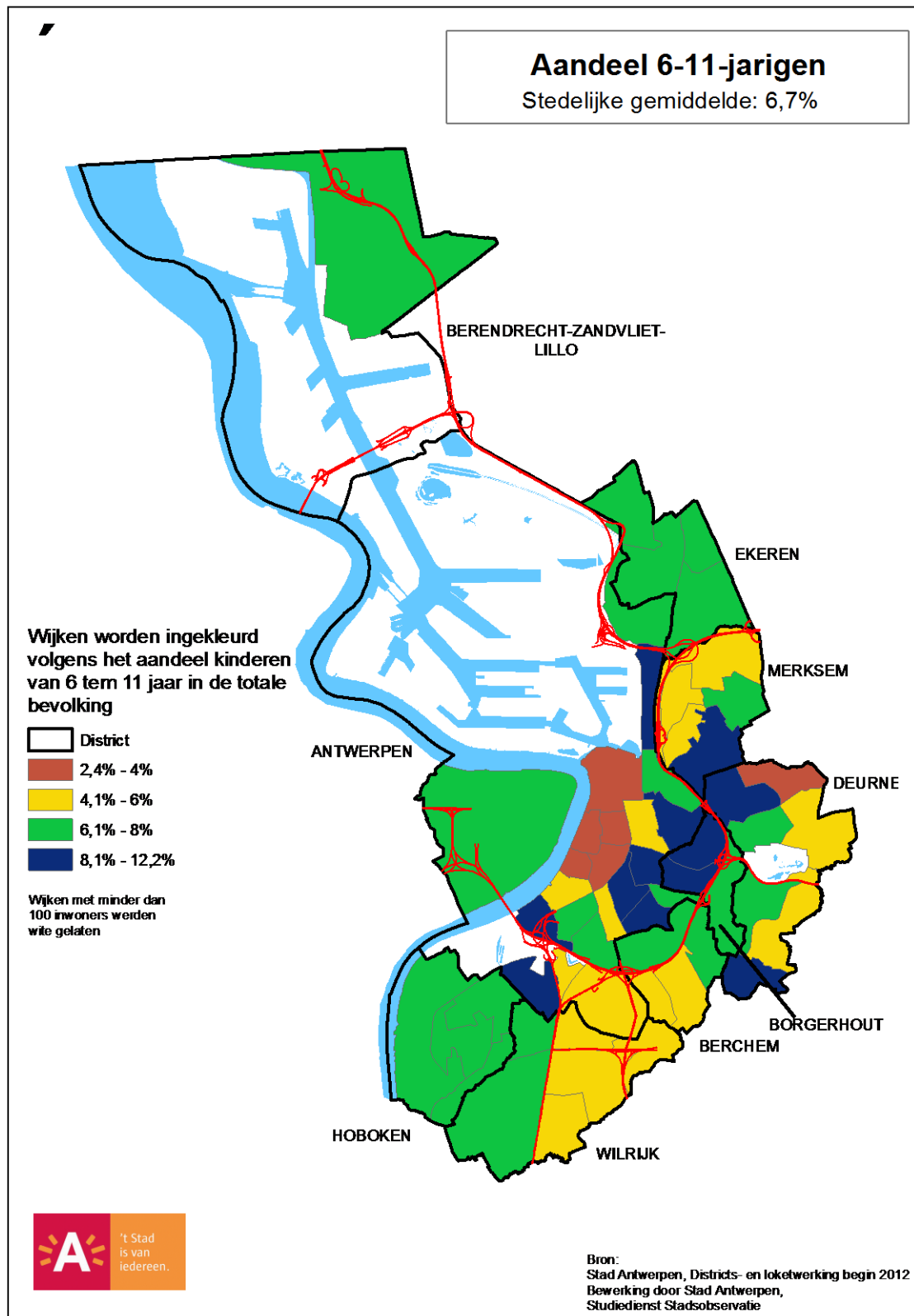
KAART 2: AANDEEL -3 JARIGEN

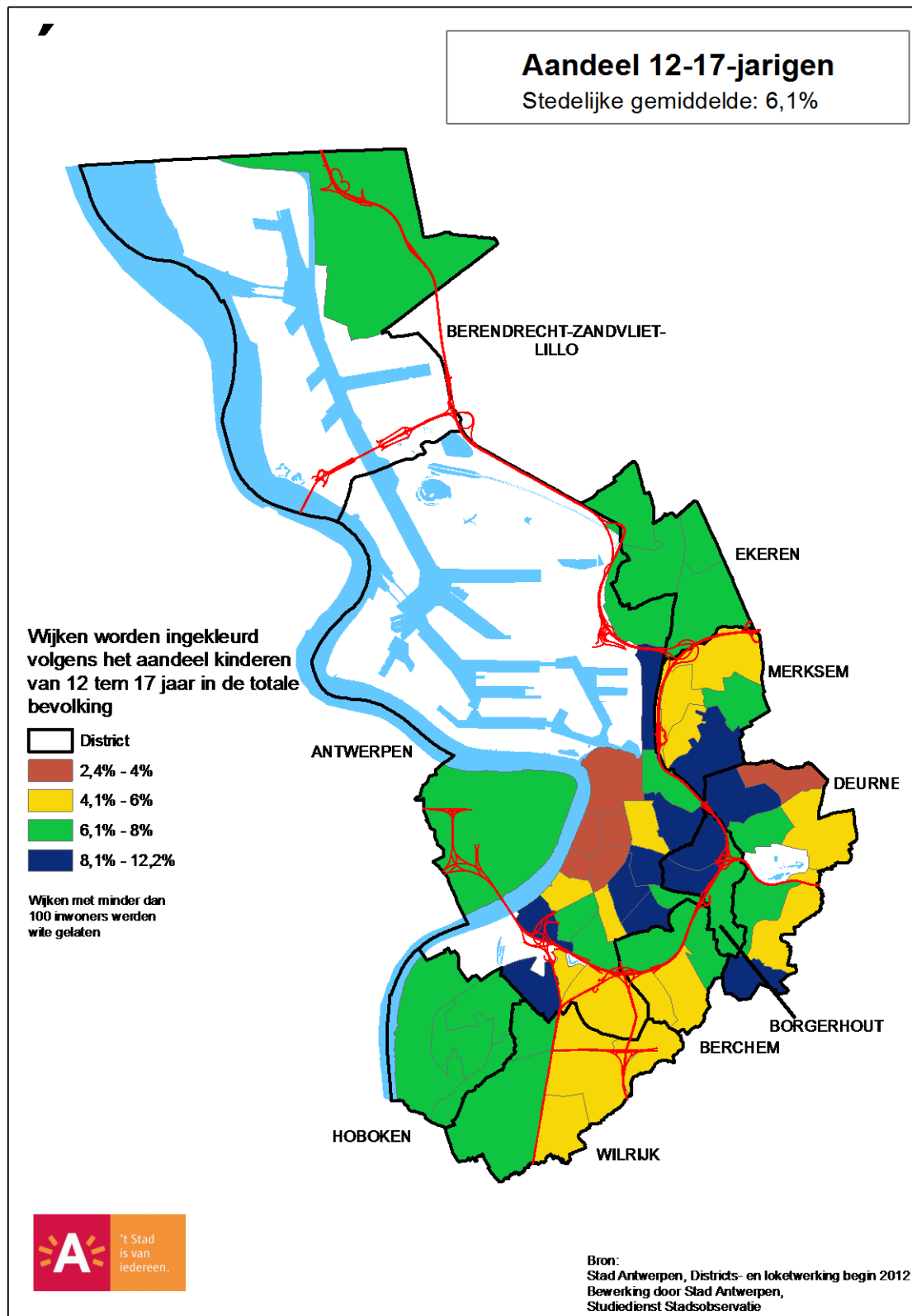
KAART 3: AANDEEL 3-5 JARIGEN

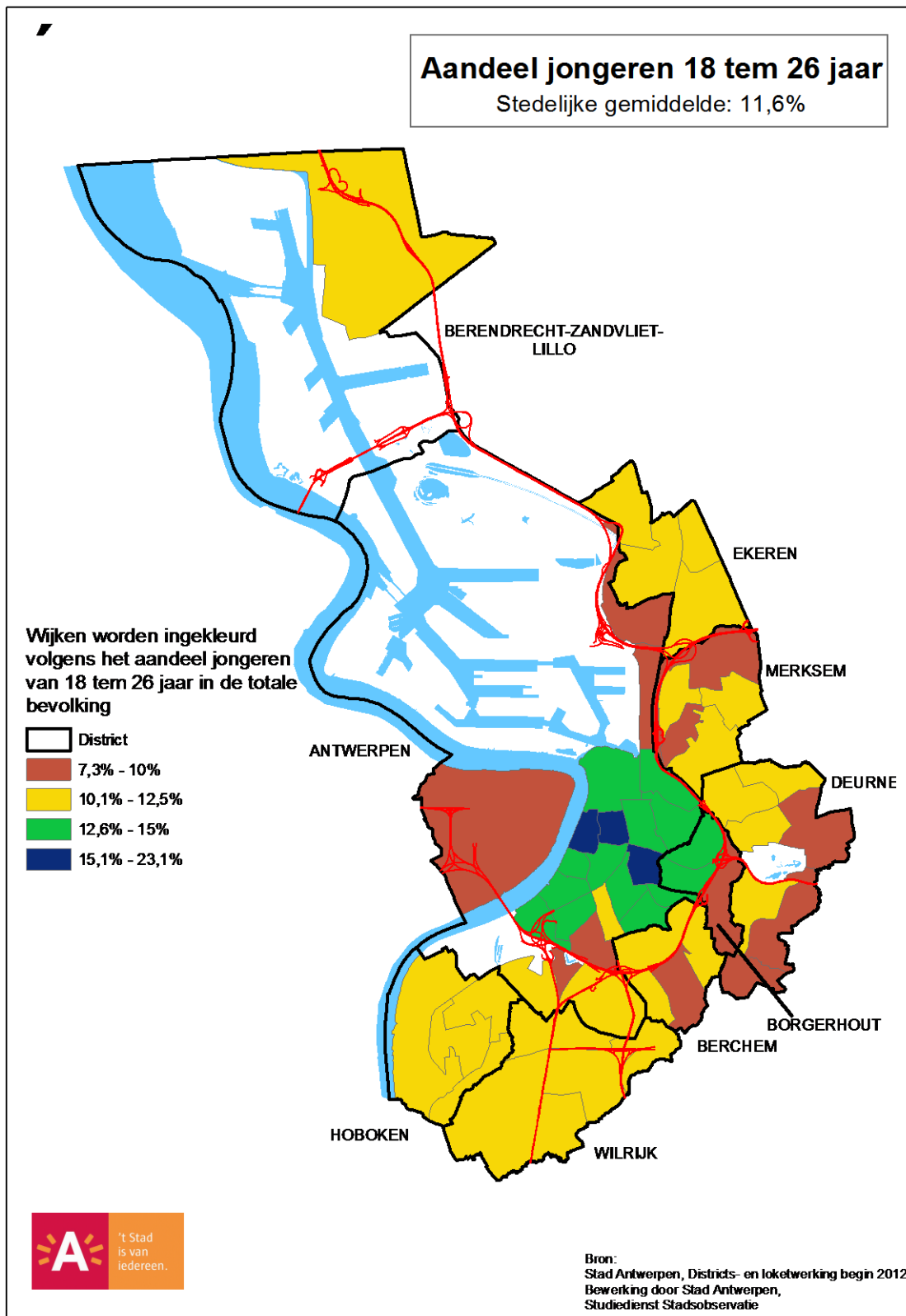
KAART 4: AANDEEL 6-11 JARIGEN

KAART 5: AANDEEL 12-17 JARIGEN

KAART 6: AANDEEL JONGEREN 18 TEM 26 JAAR

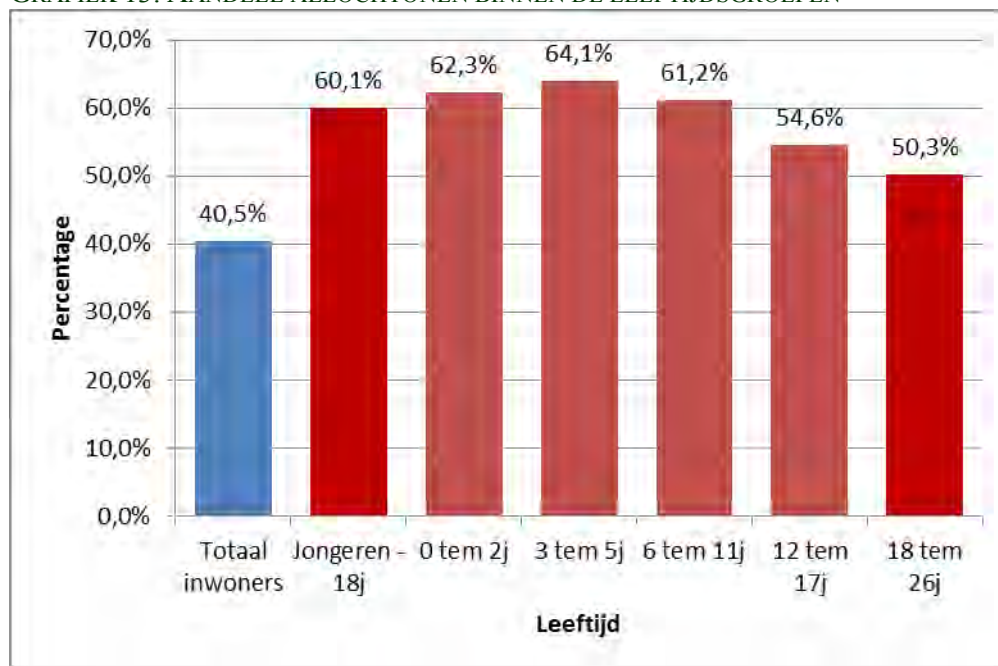
Etnische herkomst jongeren

Vervolgens bekijken we de etnische herkomst van de jongeren. Bij het bepalen van de herkomst kijken we naar:

- De nationaliteit bij geboorte
- Bij wie geboren werd met de Belgische nationaliteit, nemen we de geboortenationaliteit van de moeder in rekening. Indien die niet gekend is kijken we naar de geboortenationaliteit van de vader.

Het aandeel allochtonen bedraagt in Antwerpen 41%. Bij jongeren ligt dit aandeel op 60%. Vooral de jongste groepen kennen een hoger aandeel. Bij jongvolwassenen ligt het op de helft. Verfijnen we dit naar herkomst zien we dat bijna alle ‘allochtone’ groepen een hoger aandeel kennen bij de jongeren dan in de totale bevolking. Vooral Noord-Afrikanen (waaronder voornamelijk Marokkanen) en West-Aziaten (Turkije en Midden-Oosten) hebben een uitgesproken groter gewicht bij de jongeren.

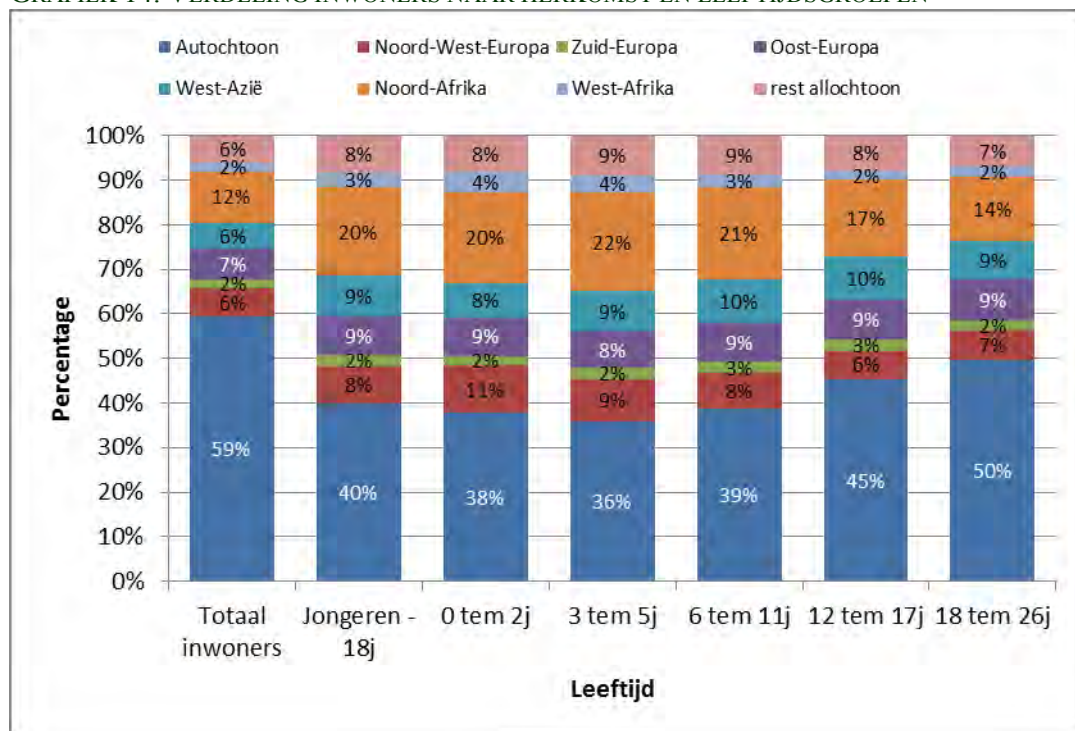
GRAFIEK 13: AANDEEL ALLOCHTONEN BINNEN DE LEEFTIJDGROEPEN

Bron: Stad Antwerpen, District- en Loketwerking, 2012
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

GRAFIEK 14: VERDELING INWONERS NAAR HERKOMST EN LEEFTIJDGROEPEN

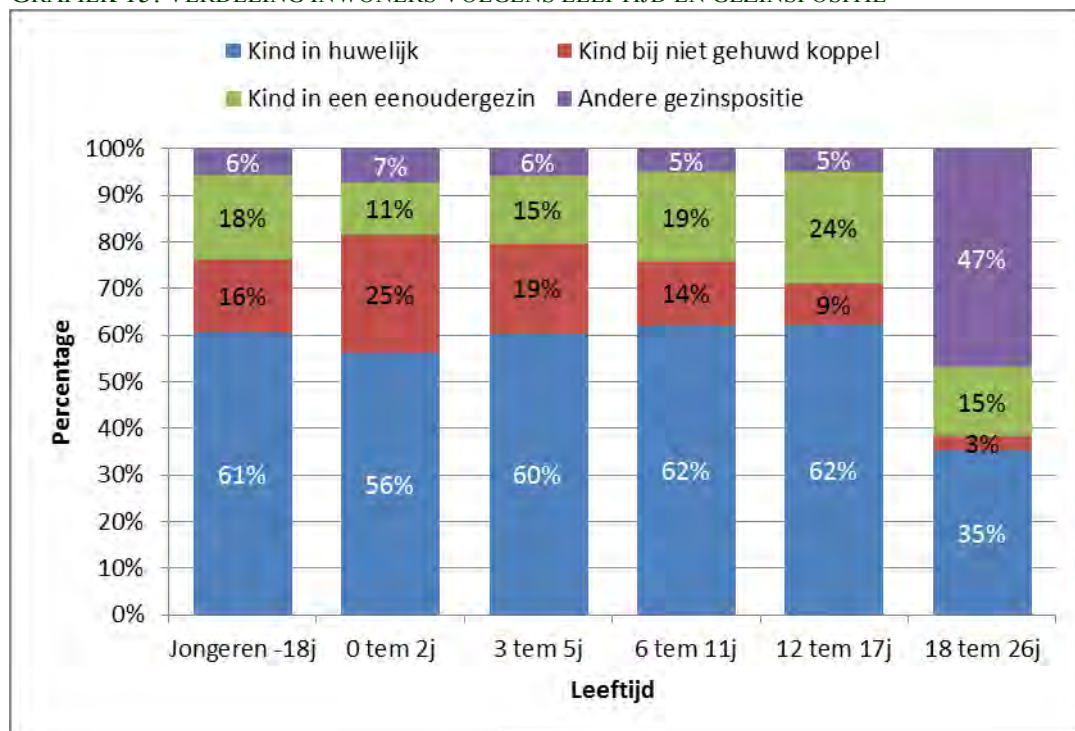

Bron: Stad Antwerpen, District- en Loketwerking, 2012
 Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

Naar gezinspositie zien we dat het merendeel van de jongeren bij hun twee ouders inwonen (76%). Ongeveer 18% van de jongeren woont in een eenoudergezin, dit aandeel ligt hoger bij oudere jongeren.

GRAFIEK 15: VERDELING INWONERS VOLGENS LEEFTIJD EN GEZINSPOSITIE

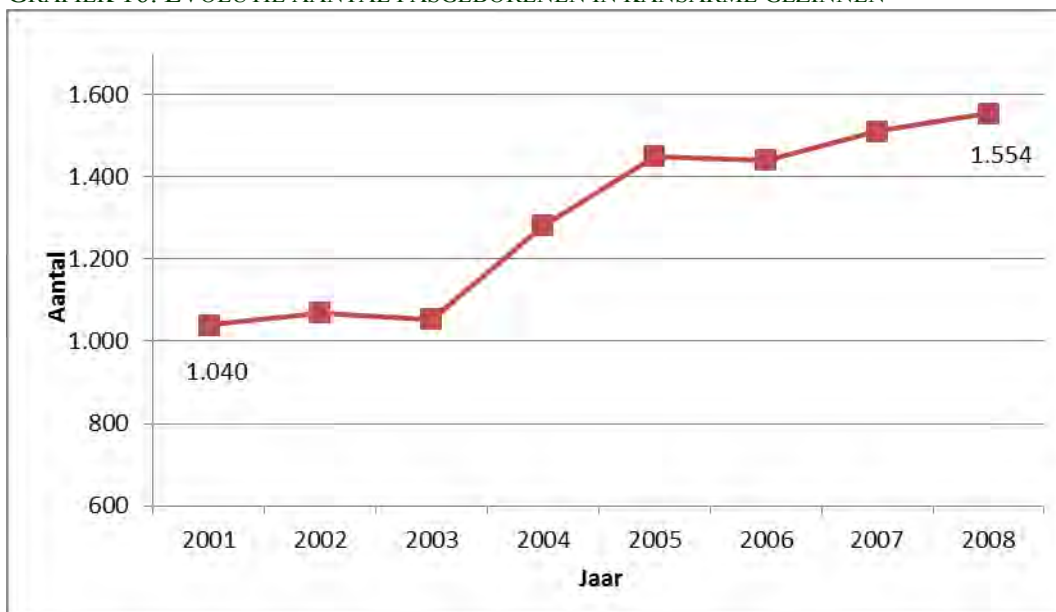

Bron: Stad Antwerpen, District- en Loketwerking, 2012
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

Tot slot bekijken we nog de sociale situatie van jongeren. Met betrekking tot jongeren zijn er niet veel sociale gegevens. Een veelgebruikte indicator is het aandeel geboorten in kansarme gezinnen. De beperking van deze indicator is dat dit enkel betrekking heeft op pasgeboren kinderen. Ongeveer 23% wordt geboren in een kansarm gezin. De laatste jaren zijn zowel het aantal als het aandeel geboorten in kansarme gezinnen gestegen.

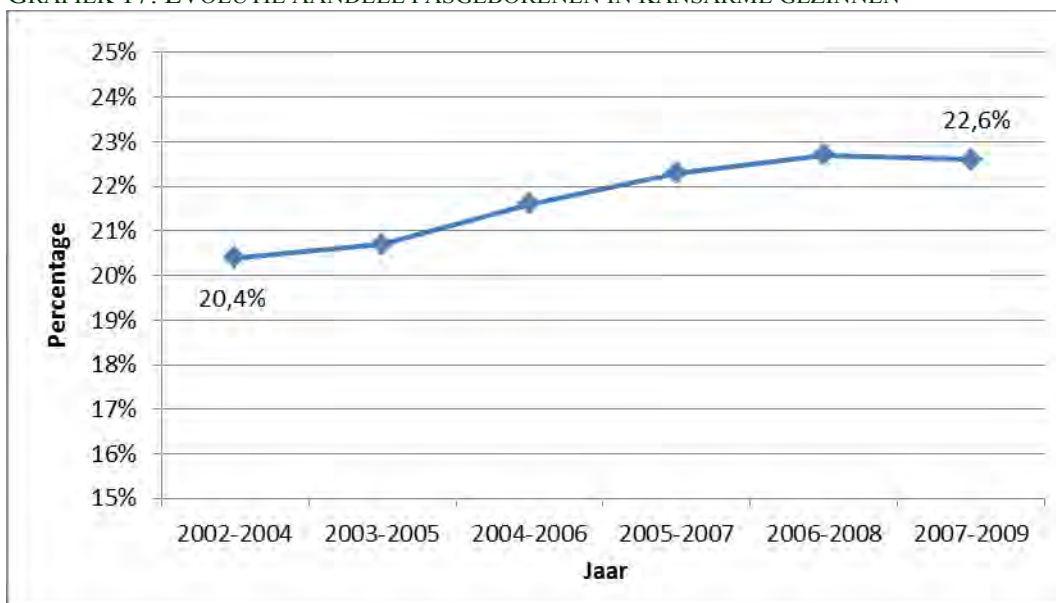
GRAFIEK 16: EVOLUTIE AANTAL PASGEBORENEN IN KANSARME GEZINNEN

Bron: Kind en Gezin 2001-2008

Bewerkingen door Studiedienst van de Vlaamse Regering en Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

GRAFIEK 17: EVOLUTIE AANDEEL PASGEBORENEN IN KANSARME GEZINNEN

Bron: Kind en Gezin 2002-2009

Bewerkingen door Studiedienst van de Vlaamse Regering en Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

6.4 Methodologie en leeswijzer

We behandelen de verschillende voorzieningen steeds volgens hetzelfde stramien: (schema zie onder)

- I. **Vraagzijde**: We belichten waar mogelijk hoe groot de doelgroep is, haar geografische spreiding, hoe groot de behoefte is aan deze voorziening, of er eventueel normen zijn die aangeven hoe groot het aanbod zou moeten zijn vanuit regelgeving of vanuit beleidsdoelstelling, hoe tevreden de Antwerpenaren zijn over deze voorziening...
 - > Resultaat: Voorstellingen op kaart, grafiek en tabellen
 - > Interpretatie: duiden van context en behoefte
- II. **Draagkracht**: We vertrekken van het aantal voorzieningen en hun capaciteit, en zetten dit tegenover de (potentiële) gebruikers die binnen het bereik ervan wonen, hetzij het aantal inwoners, hetzij een bepaalde leeftijdsgroep. Waar mogelijk wordt ook nagegaan hoe het aanbod zich verhoudt ten opzichte van bestaande of nagestreefde normen, of - indien deze ontbreken - tegenover het stedelijk gemiddelde van de voorzieningen per inwoner (of doelgroep).
 - > Resultaat: Kaart met draagkracht op buurt- of wijkniveau (soms stadsdeel).
 - > Interpretatie: Donker ingekleurde wijken of buurten geven de zones aan waar er te weinig van deze voorziening aanwezig is in verhouding tot de doelgroep, vraag of norm. De licht gekleurde zones scoren op dit vlak het best.
- III. **Bereik** (buffer): Waar zijn deze voorzieningen gelegen, en wat is hun spreiding? Zijn deze op het hele grondgebied bereikbaar? Dit doen we door een buffer te trekken rond elke voorziening. Het bereik van een voorziening hangt af van de schaal waarop deze functioneert. Voorzieningen kunnen functioneren op bouwblok-, buurt-, wijk of stadsdeelniveau. Het bouwblokniveau is het laagste niveau. Het gaat hier om voorzieningen die in de zeer nabije omgeving van de woning moeten liggen. We nemen hier een afstand van maximum 150 meter in acht. Buurtvoorzieningen zijn voorzieningen die dagelijks vlot bereikbaar moeten zijn, op maximum 10 minuten wandelafstand. Dit komt overeen met een bereik van 400 meter. Op wijkniveau gaat het om voorzieningen waar mensen al gauw 20 minuten wandelafstand voor over hebben, wat overeenkomt met een bereik van 800 meter. Tot slot zijn er grootschaligere voorzieningen op stadsdeelniveau die op een bereik van 1600 meter kunnen liggen. We berekenen het bereik door buffers te trekken rond de voorzieningen. Deze buffers houden rekening met grote barrières (zoals water, grote invalswegen, sporen, ...) en oversteekplaatsen.
 - > Resultaat: Kaart met bereik buffers rond de voorzieningen
 - > Interpretatie: Visueel komt de concentratie of dispersie van voorzieningen naar voor. De zones die niet binnen de gedefinieerde bereiken vallen, noemen we tekortzones.
- IV. **Aandeel van de doelgroep binnen bereik**. Per wijk worden het aantal personen van een doelgroep (bv 12-18 jarigen) geteld dat binnen het bereik/buffer van de voorziening woont. Zo bekomen we het percentage of aandeel van die doelgroep dat binnen het bereik van een voorziening woont per buurt, wijk of stadsdeel.
 - > Resultaat: Kaart met aandeel bereik van doelgroep per voorziening
 - > Interpretatie: In de donker gekleurde wijken op de kaart is het aandeel van de doelgroep dat binnen het bereik van de voorziening woont laag.

Deze kaart doet enkel een uitspraak over het percentage jongeren dat binnen het bereik van de voorzieningen woont. De kaart met draagkracht laat ons zien of de voorzieningen qua capaciteit voorzien is op de grootte van de doelgroep. Bv: Een voorziening in een kleiner, meer dichtbevolkt gebied kan resulteren in 100% bereikbaarheid voor de doelgroep in die wijk, maar dit betekent niet dat de capaciteit of het aantal voorzieningen voor die doelgroep voldoende is.

- V. **Synthesekaart Draagkracht en tekortzones:** De kaart van de draagkracht wordt hernomen en gecombineerd met de voorstelling van de tekortzones. Dit is een arcering van de oppervlakte van het grondgebied waar de voorziening niet voldoende bereikbaar is, en dus buiten de buffer (zie II) rond deze voorziening ligt.
- > Resultaat: Kaart met draagkracht en tekortzones
 - > Interpretatie: de arceringen in de donker gekleurde zones duiden gebieden aan waar er geen bereikbare voorzieningen voor het doelpubliek voorkomen, in buurten of wijken waar de capaciteit sowieso laag is (aandachtgebied).

Schematische leeswijzer:

VRAAGZIJD:

- doelgroep
- behoefte
- tevredenheid

**Grafieken
Tabellen
Kaarten**

DRAAGKRACHT

Kaart Draagkracht:

Per wijk verhouding
-aanbod en doelgroep
of
-aanbod en NORM

Donkere kleur lagere draagkracht

SPREIDING Ruimtelijke spreiding

Kaart Bereik

Buffers/cirkels rond de
voorziening

*Grootte buffers
afhankelijk van type
voorziening*

Telling
doelgroep
in bereik vs
buiten bereik

Kaart aandeel doelgroep binnen bereik

Aandeel van de
doelgroep in de wijk
dat binnen het bereik
van de voorziening valt

*Donkere kleur minder
bereik*

*Tekort zone
=
Arcering van
gebieden
zonder bereik*

Synthese Kaart: Draagkracht en tekortzones

Donkere kleur lagere draagkracht

+

Gearceerde gebieden = tekort zone met geen bereik

=

eerste aandachtsgebied

*noot: controle van aanwezigheid van doelgroep in absolute
aantallen*

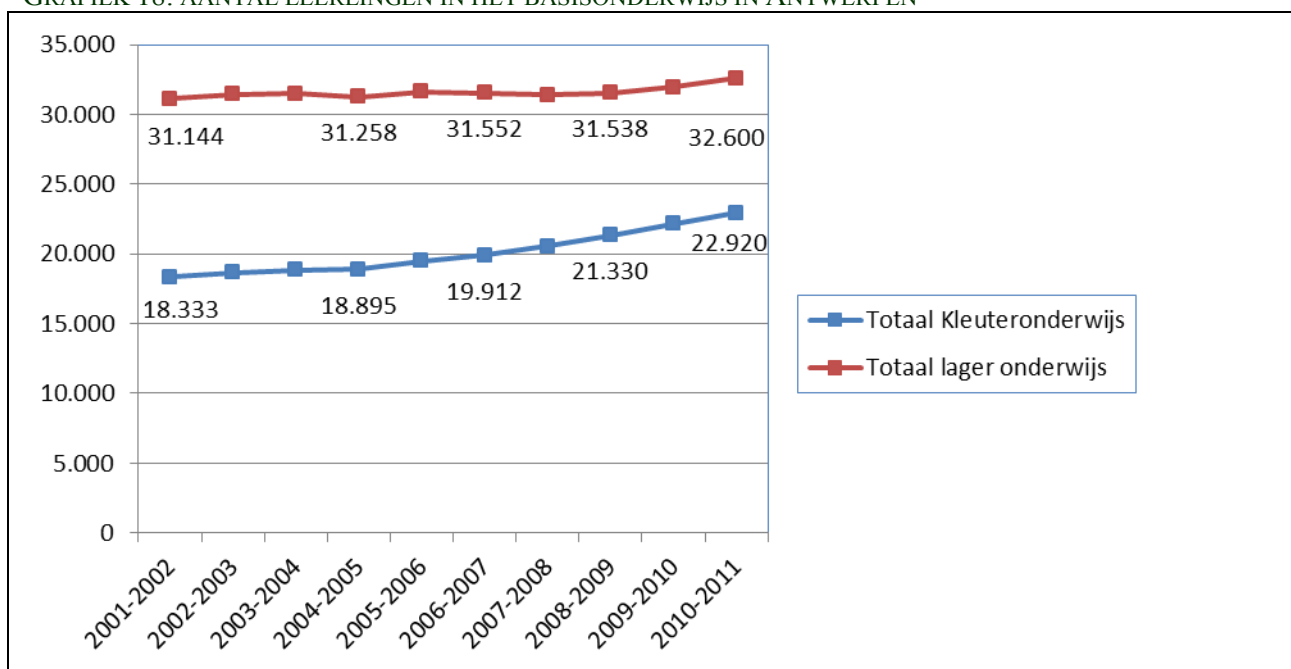
6.5 Onderwijs

6.5.1 Basis onderwijs

6.5.1.1 Vraagzijde

In het schooljaar 2010-2011 telt het kleuter- en het lager onderwijs in Antwerpse scholen respectievelijk 22.920 en 32.600 kinderen. Sinds het schooljaar 2003-2004 is er een continue stijging van het aantal kleuters in de Antwerpse basisscholen (zie figuur). Het aantal leerlingen lager onderwijs is de afgelopen drie schooljaren gestegen.

GRAFIEK 18: AANTAL LEERLINGEN IN HET BASISONDERWIJS IN ANTWERPEN

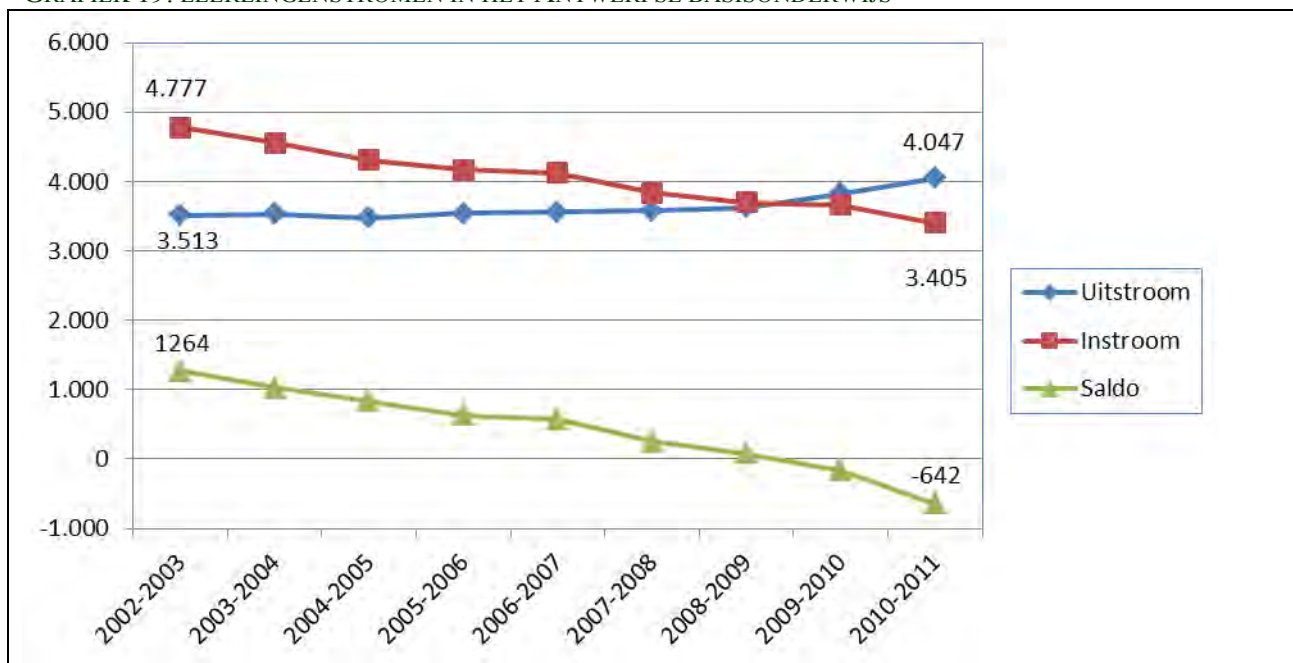

Bron: Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs – schooljaren 2001-2002 tot en met 2010-2011
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

De stijging van het aantal kinderen in het basisonderwijs in Antwerpen is enigszins een onderschatting van de stijgende vraag. De instroom van kinderen van buiten Antwerpen in het basisonderwijs in Antwerpen daalt al 10 jaar structureel, de uitstroom van kinderen van Antwerpen naar basisscholen buiten Antwerpen neemt de laatste 4 jaar toe.

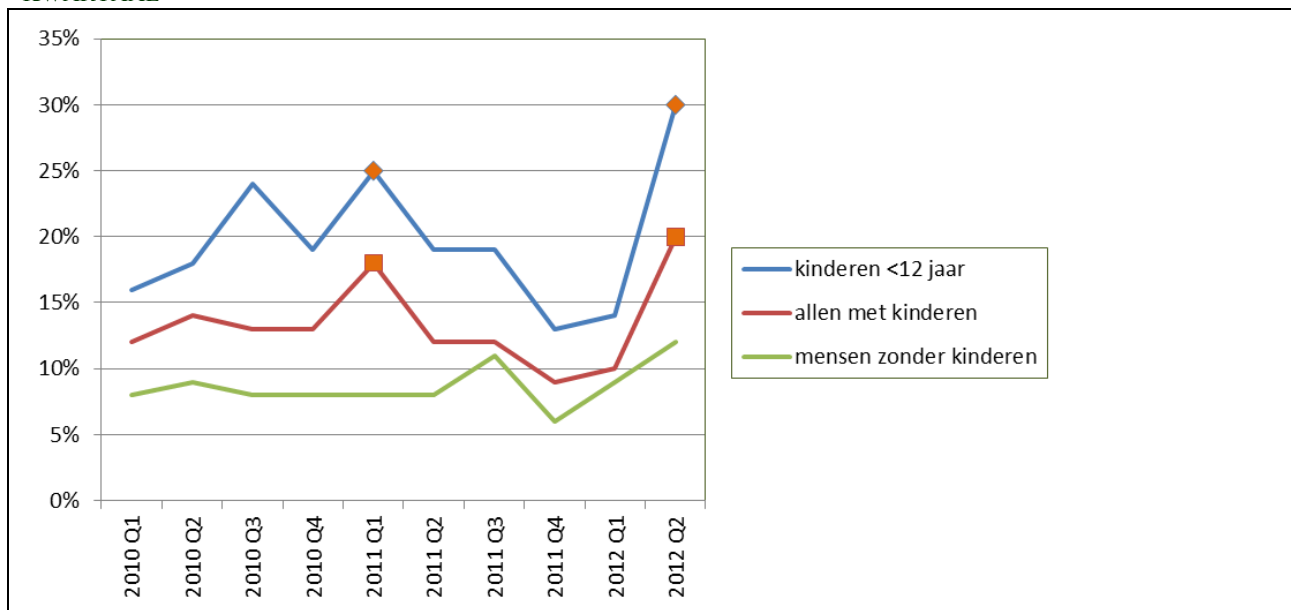
GRAFIEK 19: LEERLINGENSTROMEN IN HET ANTWERPSE BASISONDERWIJS

Bron: Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs – schooljaren 2001-2002 tot en met 2010-2011
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

In de Antwerpse Monitor worden inwoners bevraagd over de mate waarin ze tevreden zijn over het aanbod aan basisscholen in hun buurt. Uit de resultaten blijkt dat de tevredenheid over het aanbod aan basisscholen sterk beïnvloed wordt door de aanmeldingsperiodes voor het Antwerpse basisonderwijs. Dit effect is vooral sterk aanwezig bij de gezinnen met kinderen jonger dan 12 jaar: in het eerste kwartaal van 2010 en het tweede kwartaal van 2011 ligt het aandeel inwoners dat niet tevreden is over het aanbod significant hoger.

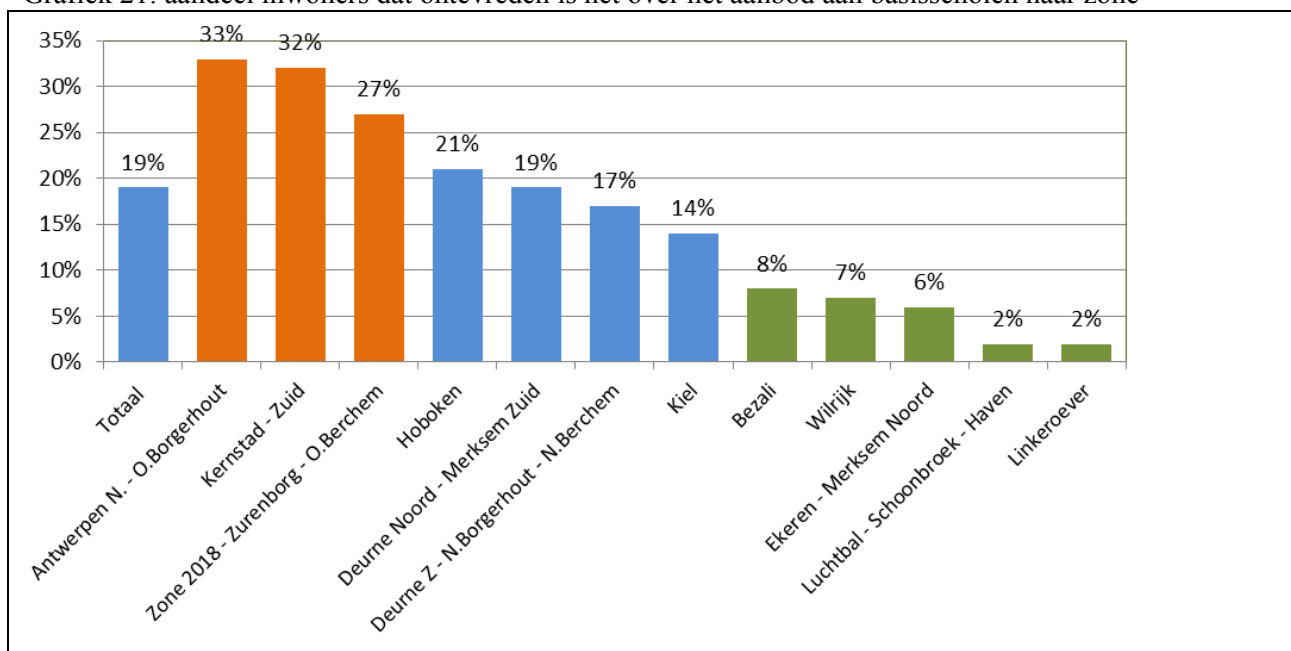
GRAFIEK 20: AANDEEL INWONERS DAT ONTEVREDEN IS OVER HET AANBOD AAN BASISCHOLEN PER KWARTAAL

Bron: Stad Antwerpen, Antwerpse Monitor (AMON)
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

Verder blijkt de tevredenheid over het aanbod aan basisscholen sterk te variëren tussen de verschillende zones van de stad. In de binnenstad ligt het aandeel inwoners dat niet tevreden is over het aanbod aan basisscholen significant hoger. In de zones meer aan de rand van de stad, zoals Ekeren, Wilrijk en Linkeroever is het aandeel ontevreden inwoners significant lager.

Grafiek 21: aandeel inwoners dat ontevreden is het over het aanbod aan basisscholen naar zone

Bron: Stad Antwerpen, Antwerpse Monitor 2010-2011
Bewerkingen door Studiedienst Stadsobservatie

6.5.1.2 Draagkracht (capaciteitstekorten)

In 2010 verliepen de inschrijvingen voor het basisonderwijs voor het eerst via het Centrale AanmeldingsRegister (CAR), waarbij ouders die hun kind(eren) wensen in te schrijven in een Antwerpse basisschool zich eerst online moesten aanmelden. Op basis van een aantal voorrangscriteria worden dan plaatsen toegewezen. In 2010 en 2011 werden volgende voorrangscriteria gehanteerd:

- Voorrang voor broers –en zussen
- Voorrang voor GOK/ niet-GOK als de school hiervoor kiest
- Afstand woonplaats tot school
- Tijdstip van aanmelden

Voor de aanmeldingsronde van 2012 werd het ‘Tijdstip van aanmelden’ als voorrangscriterium afgevoerd en vervangen door een criterium van voorkeur. Dit houdt in dat ouders een extra kans krijgen voor de eerste drie scholen waarvoor ze hun kind aanmelden.

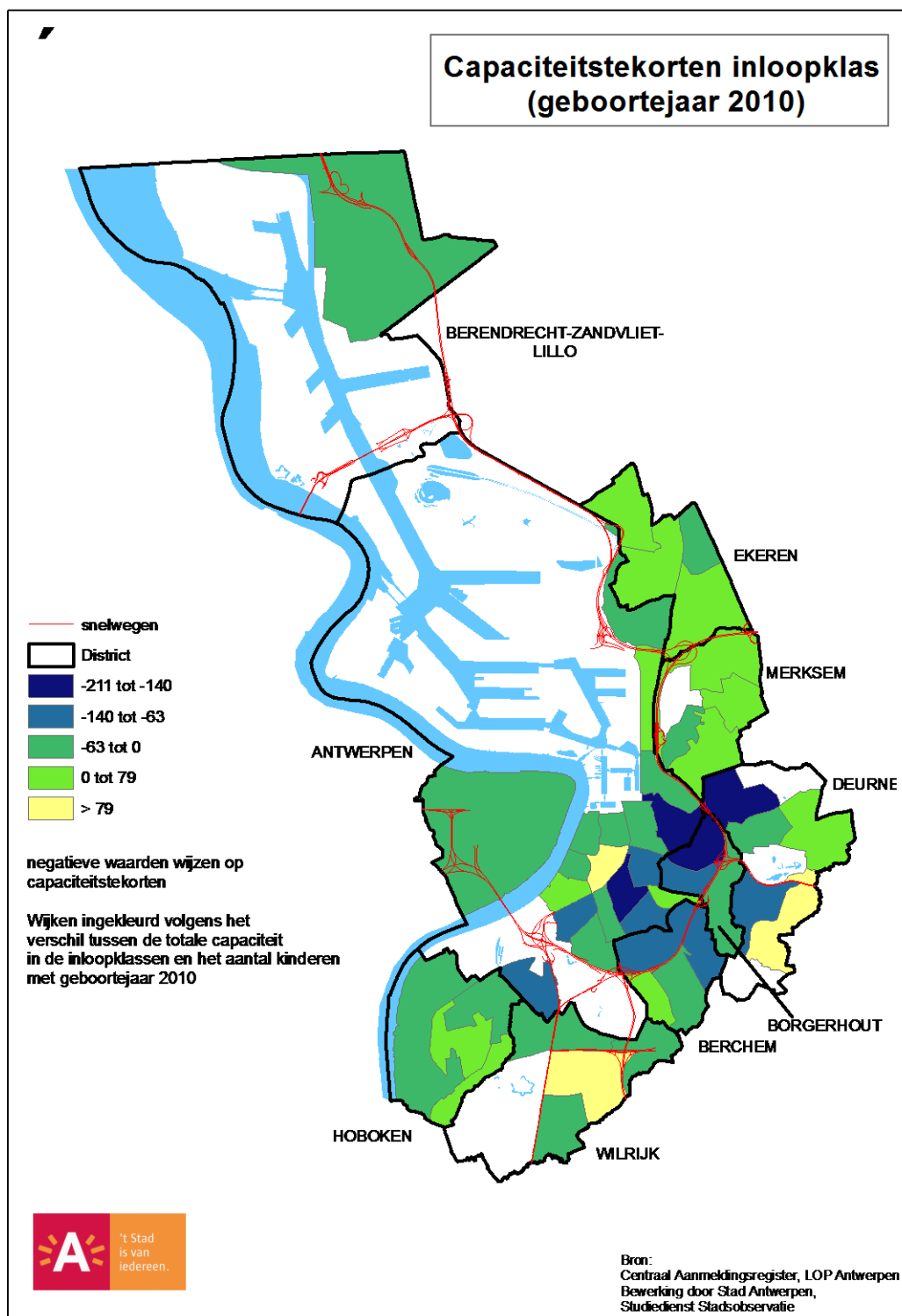
Door het in voege treden van het Centrale AanmeldingsRegister werden de capaciteitstekorten in het basisonderwijs duidelijk zichtbaar. Tegelijk werd ook duidelijk dat de capaciteitsproblemen niet gelijkmatig over de stad verspreid zijn, maar zich vooral situeren in bepaalde wijken van de stad.

De onderstaande kaart geeft voor de instapklas het verschil weer tussen de maximumcapaciteit per wijk en aantal kinderen in die wijk (geplande capaciteitsuitbreidingen verrekend). De meeste wijken in de binnenstad kampen met structurele tekorten. Ook de wijken Deurne-Noord en Deurne-Zuidwest kampen met capaciteitsproblemen. In de wijken aan de rand van de stad blijven de capaciteitsproblemen beperkter of zijn er zelfs helemaal geen problemen (Ekeren en Merksem).

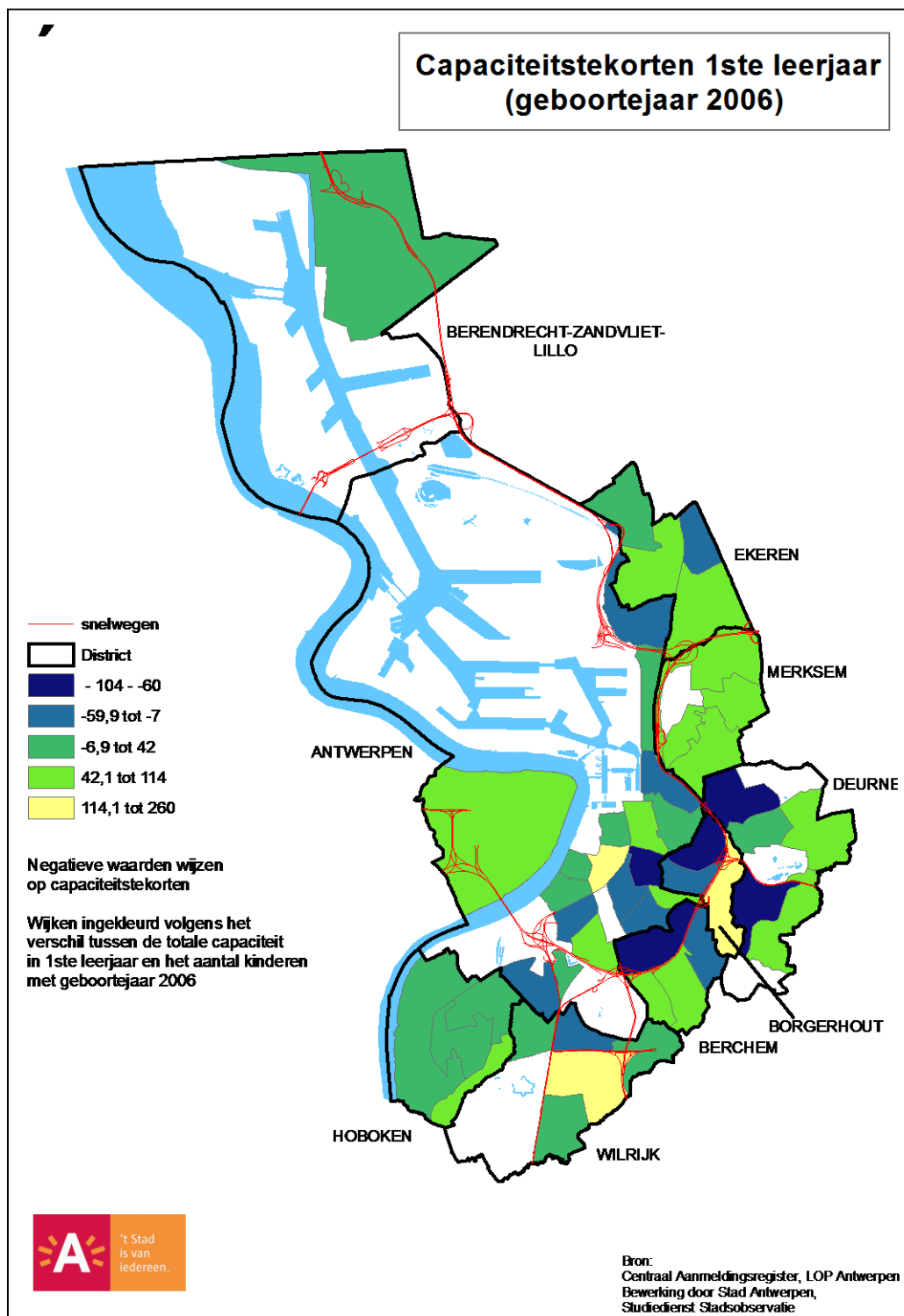
Voor de lagere school zijn de capaciteitsproblemen momenteel nog minder groot. Niettemin zijn er ook voor het eerste leerjaar een aantal wijken die kampen met structurele tekorten. Dit geldt met name vooral voor de wijken in de binnenstad, maar ook de wijken Deurne-Noord en Deurne –Zuidoost krijgen te maken met structurele tekorten.

Ondanks de geplande capaciteitsuitbreidingen voor het schooljaar 2012-2013, blijven sommige wijken met structurele tekorten kampen.

KAART 7: CAPACITEITSTEKORTEN IN LOOPKAS (GEBORTEJAAR 2010)

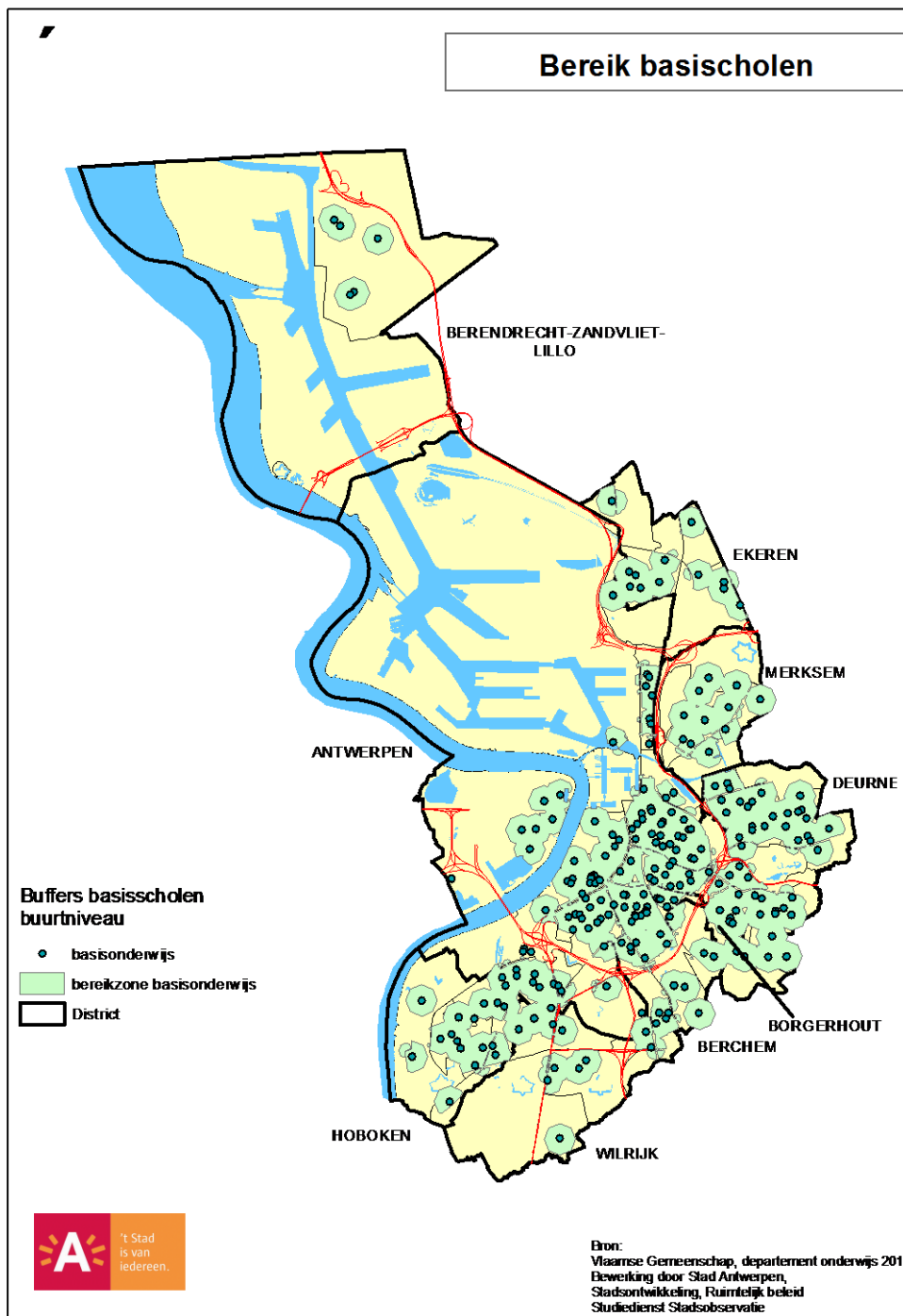
KAART 8: CAPACITEITSTEKORT 1^E LEERJAAR (GEBORTEJAAR 2006)

6.5.1.3 Bereik / tekortzones

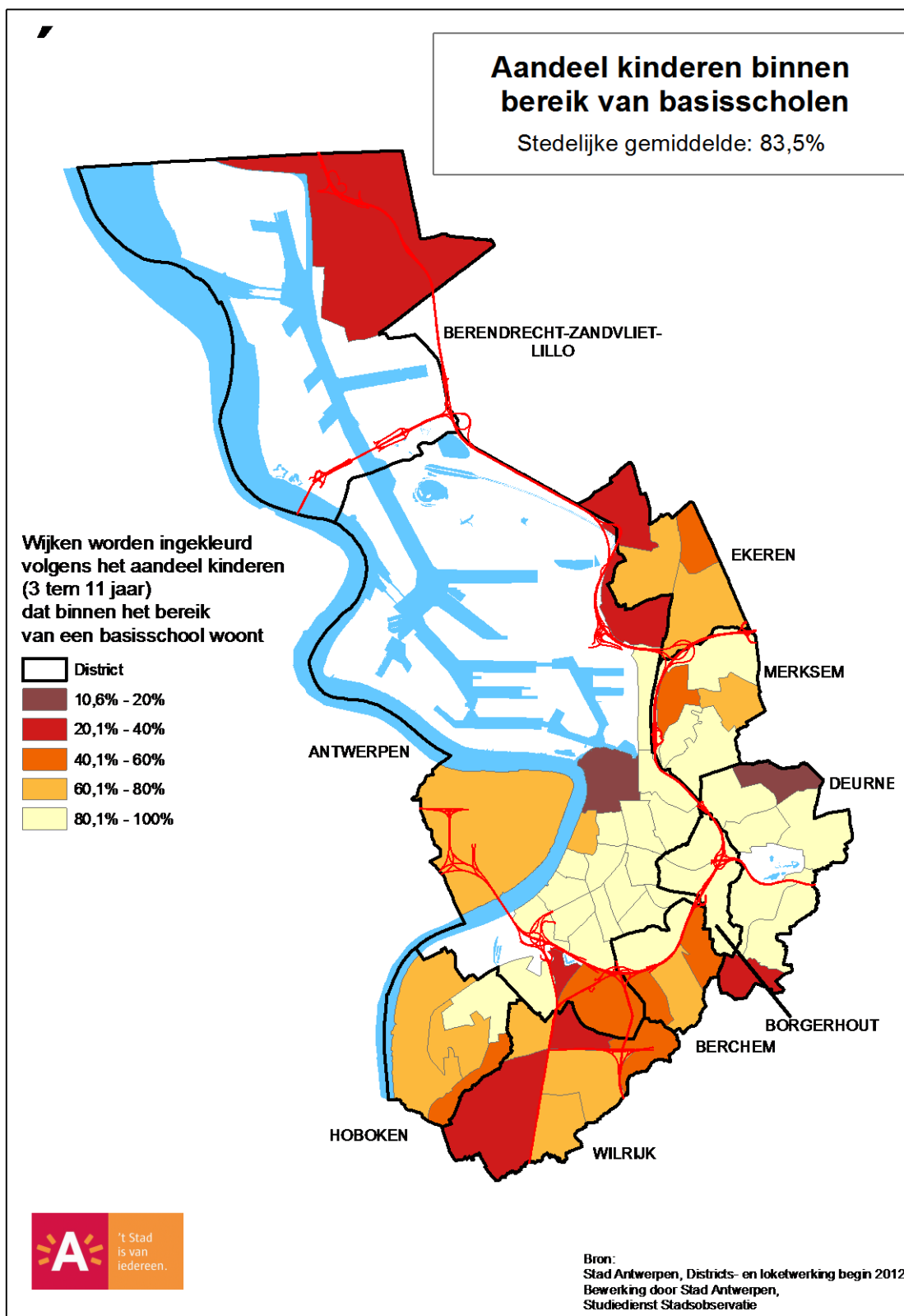
Basisscholen functioneren op buurtniveau en dienen daarom op 400 meter afstand te liggen. In Antwerpen woont 84% van de 3 tot en met 11-jarigen binnen een afstand van 400 meter van een basisschool. Vooral in de rand (Hoboken, Wilrijk, Ekeren, Berendrecht-Zandvliet-Lillo) ligt het bereik iets moeilijker. Het gebied binnen de ring en Deurne kennen de hoogste dekkingsgraad.

KAART 9: BEREIK BASISSCHOLEN

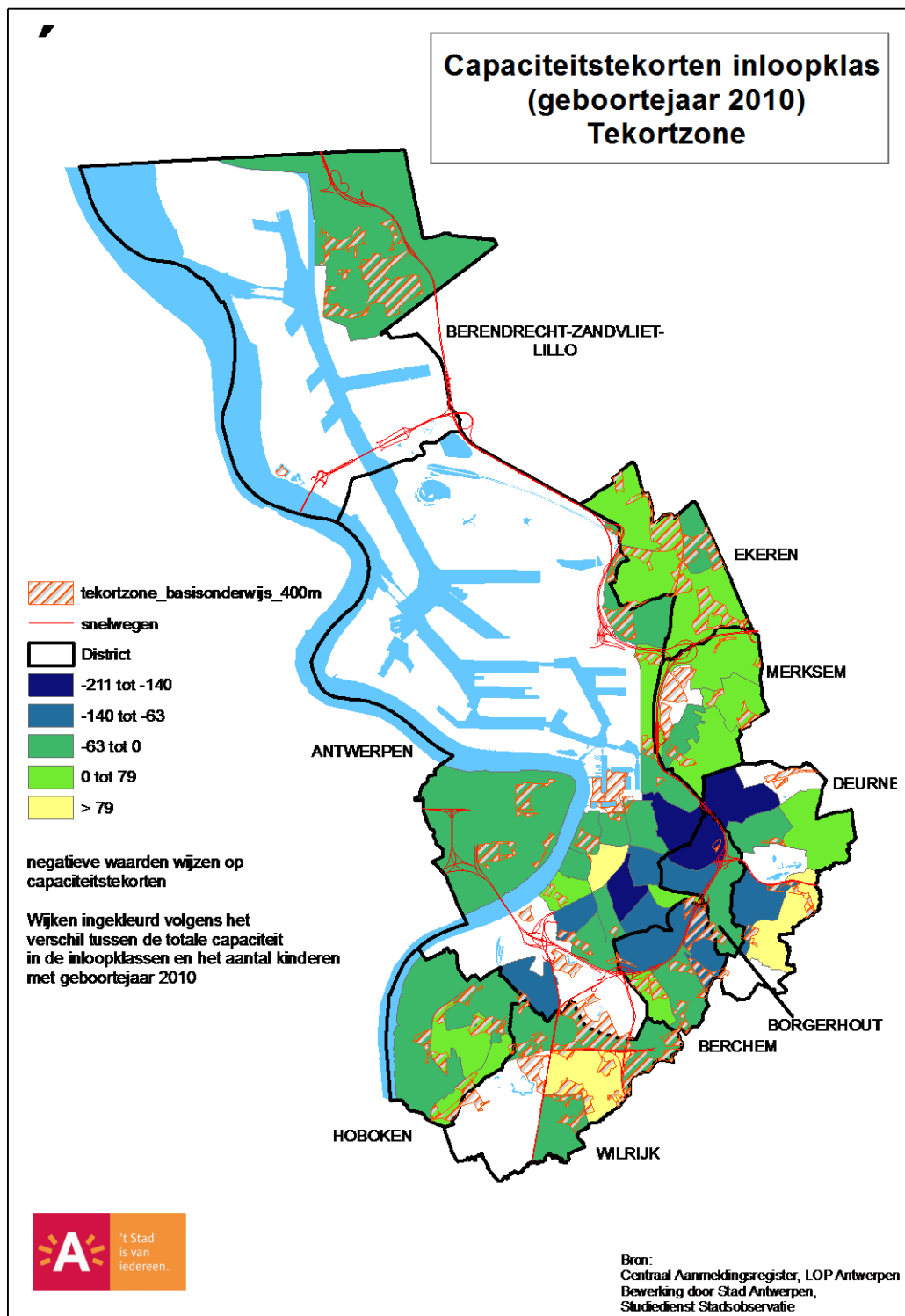

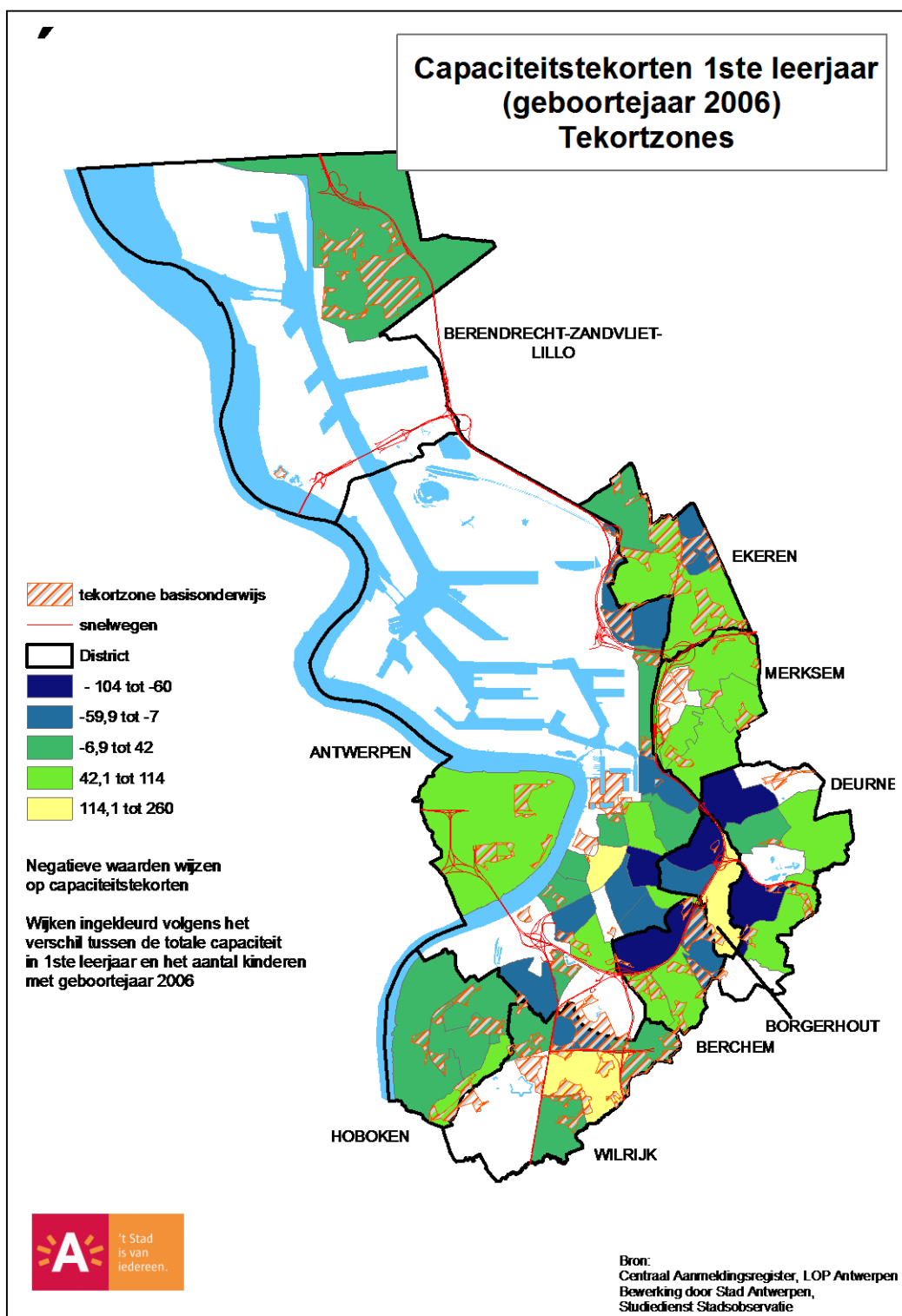
KAART 10: AANDEEL KINDEREN BINNEN BEREIK BASISSCHOLEN

KAART 11: CAPACITEITSTEKORT INLOOPKLAS (GEBORTEJAAR 2010) TEKORTZONE

KAART 12: CAPACITEITSTEKORTEN 1 E LEERJAAR (GEBORTEJAAR 2006) TEKORTZONES

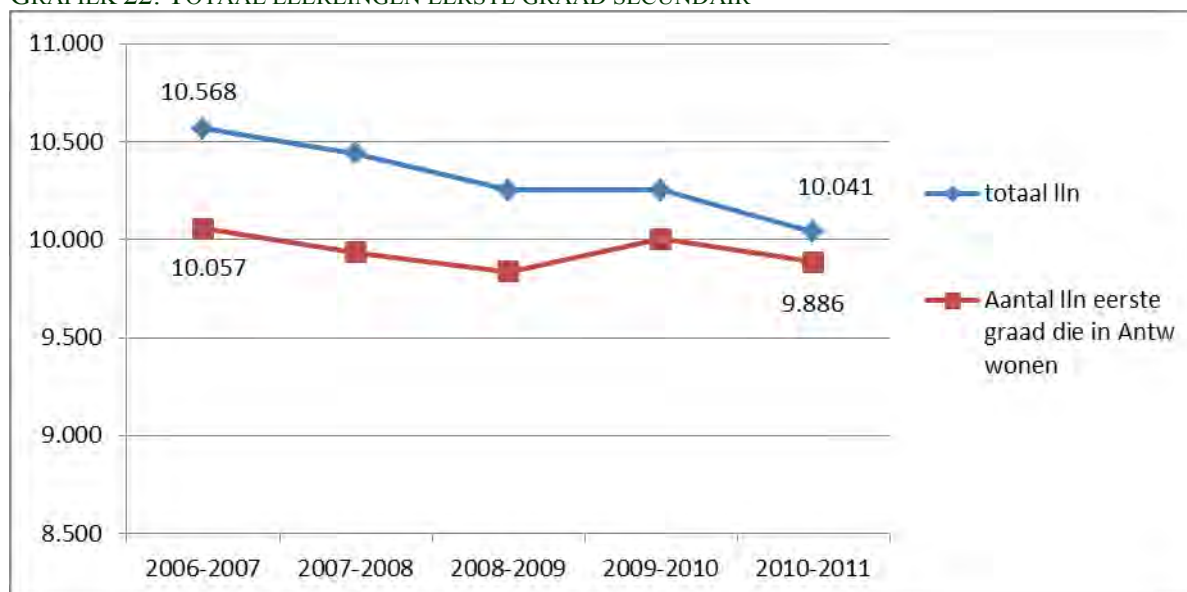

6.5.2 Lager Middelbaar onderwijs 1ste graad

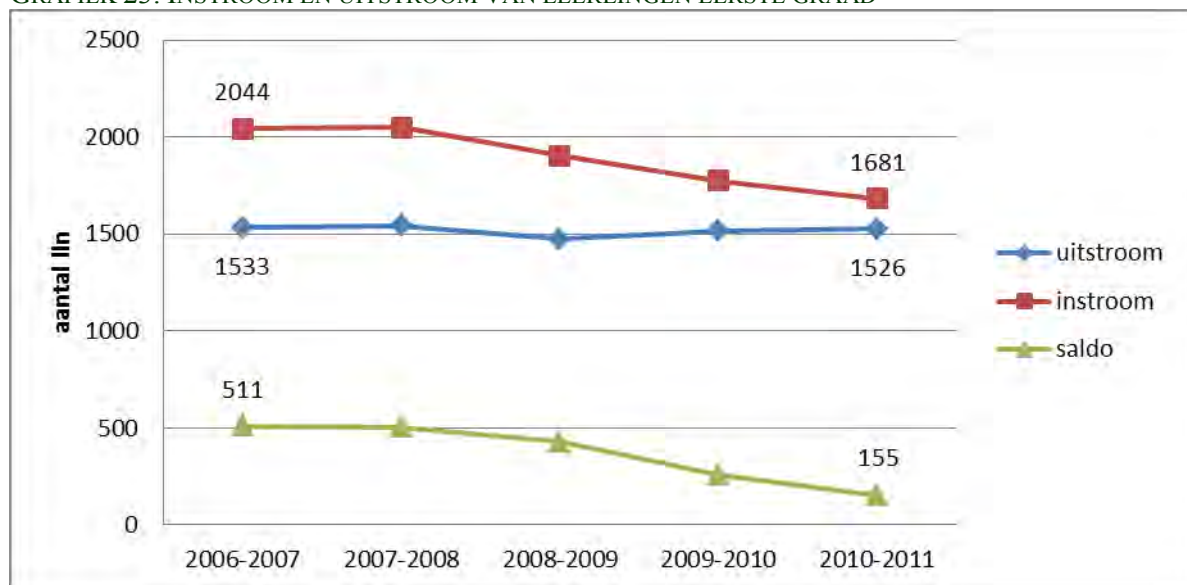
6.5.2.1 Vraagzijde

Het aantal leerlingen in de eerste graad van het secundair onderwijs is (nog steeds) in dalende lijn. Dit had tot voor enkele jaren te maken met een dalend aantal jongeren van 12-15 jarige leeftijd. Momenteel heeft de daling in meerdere mate te maken met een verder dalende instroom van leerlingen van buiten Antwerpen in het Antwerpse secundaire onderwijs.

GRAFIEK 22: TOTAAL LEERLINGEN EERSTE GRAAD SECUNDAIR

GRAFIEK 23: INSTROOM EN UITSTROOM VAN LEERLINGEN EERSTE GRAAD

Bron: Vlaamse gemeenschap, Departement onderwijs – schooljaren 2006-2007 tot 2010-2011
Bewerkingen door stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

De eerste graad van het secundaire onderwijs en bij uitbreiding het ganse secundaire onderwijs zit vooralsnog in een dalende trend. De demografische druk die nu sterk merkbaar is in het basisonderwijs zal dan ook pas vanaf 2015-2016 merkbaar worden in de eerste graad van het secundair onderwijs. Voor secundair onderwijs is het dan ook op korte termijn van belang dat de nog voorlopig dalende vraag (o.a. omwille van dalende instroom) niet (verder) leidt tot een structurele capaciteitsafbouw.

6.5.2.2 Bereik en tekorten

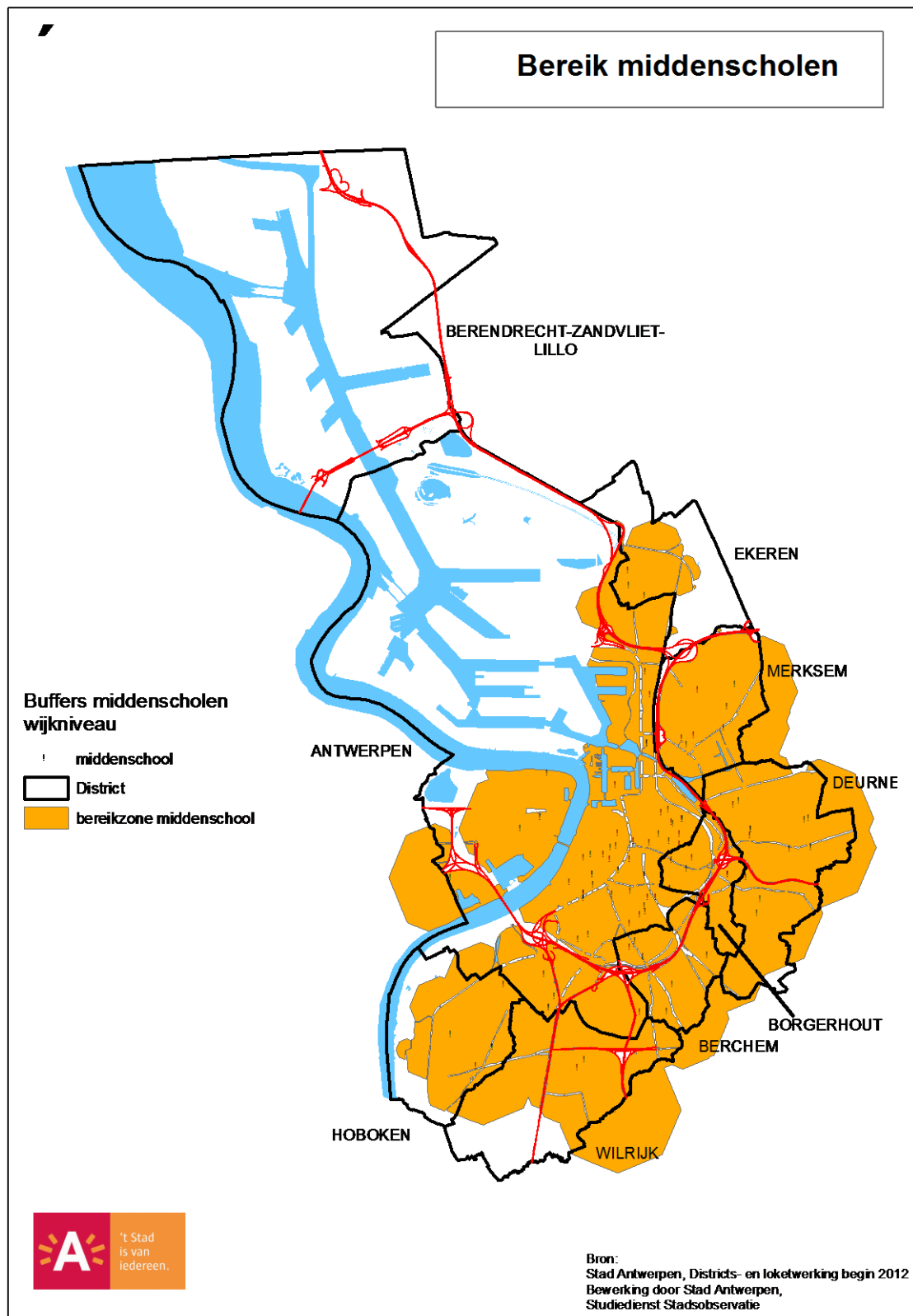
Van de eerste graad zijn er momenteel nog geen capaciteit tellingen voorhanden. Hierdoor geven we hieronder enkel het bereik weer en niet de draagkracht.

Voor de eerste graad en het secundair onderwijs in het algemeen is de zone van bereik rond de scholen uiteraard groter. Leerlingen van het middelbaar hebben een grotere mobiliteit. Verder is het ook zo dat de vraag of doelgroep en de afstemming met het aanbod voor het secundair onderwijs vrij specifiek is. Het gaat hier immers om specifieke studierichtingen die afhankelijk van de school en vestiging ervan op al dan niet verspreid op het grondgebied aangeboden worden.

Over het algemeen is het dan ook zo dat de ruimtelijke spreiding op zich voor het secundair onderwijs iets minder van belang is enerzijds en anderzijds dat de afstemming van de capaciteit van het aanbod ten opzichte van de vraag vrij specifiek is en aan studierichtingen dient gerelateerd te worden. (In het verleden werden er op dat vlak atlassen van studierichtingen opgemaakt).

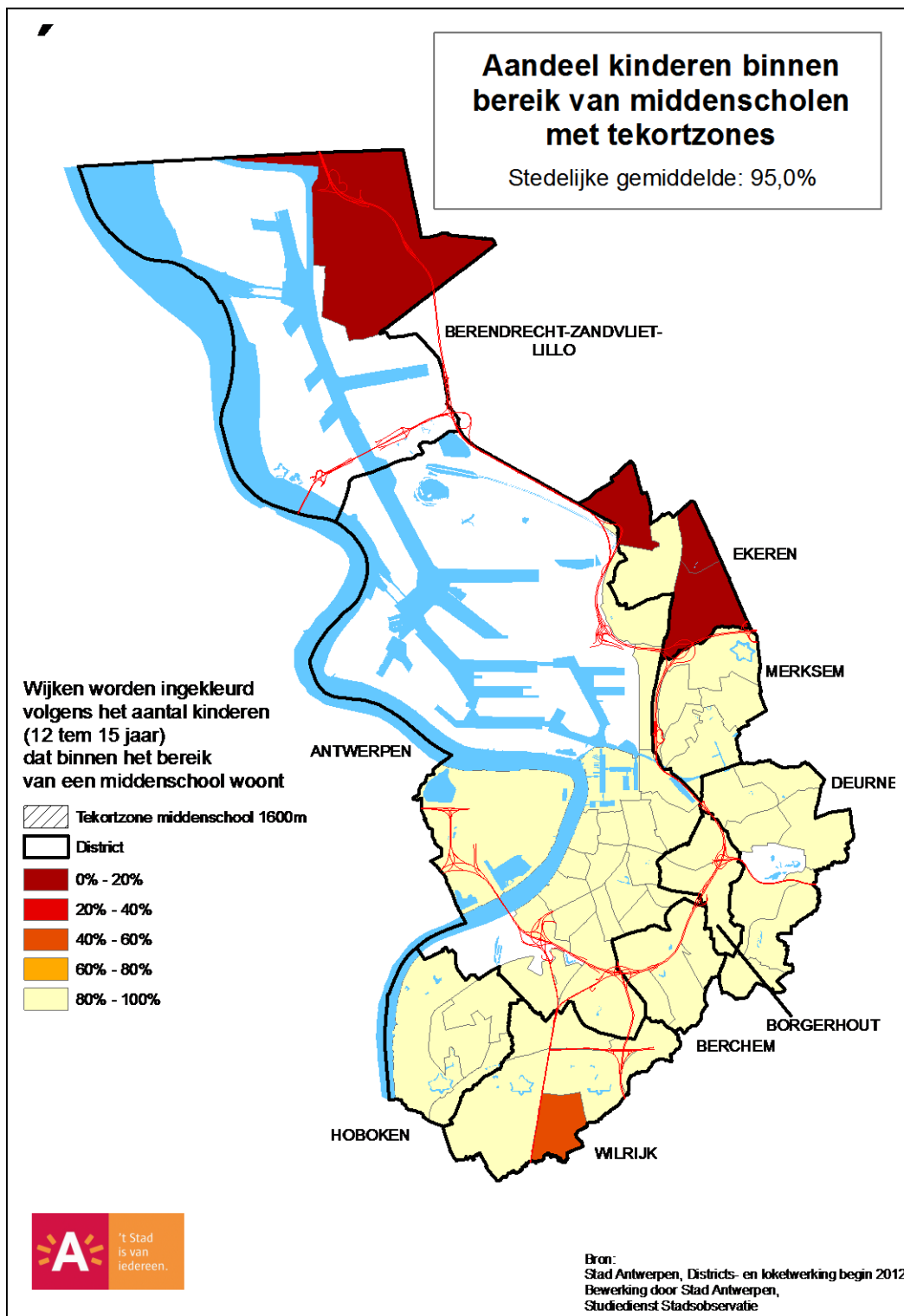
Voornaamste vaststelling is dan ook dat de demografische druk op het totaal van het secundair onderwijs de volgende jaren stelselmatig zal toenemen. Om te bepalen op welk specifiek aanbod van studierichtingen dit meer of minder het geval zal zijn, is momenteel niet het nodige onderzoeksmateriaal voorhanden.

KAART 13: BEREIK MIDDENSCHOLEN

KAART 14: AANDEEL KINDEREN 12-15 JAAR BINNEN BEREIK VAN MIDDENSCHOLEN MET TEKORTZONES

6.6 Kinderopvang

In deze paragraaf wordt ingegaan op het aanbod aan kinderopvang. Het gaat om reguliere kinderopvang van kinderen van 0 tot en met 2 jaar. In concreto vallen hier de volgende voorzieningen onder:

- Kinderdagverblijven
- Zelfstandige kinderdagverblijven
- Onthaalouders, aangesloten bij een dienst voor onthaalouders
- Zelfstandige onthaalouders

We gaan in eerste instantie in op de vraagzijde en de tevredenheid van de Antwerpenaar over het aanbod. Hiertegenover zetten we de gegevens over het aanbod:

- Draagkracht: zijn er voldoende plaatsen voor kinderen. In dit geval bekijken we capaciteit van de kinderopvang per 100 kinderen. We zetten deze capaciteit af ten opzichte van de Barcelonanorm om te zien waar we te maken hebben met tekorten.
- Bereik: in tweede instantie bekijken we de spreiding van de kinderopvang. We stellen ons de vraag in hoeverre de doelgroep binnen een straal van 400 meter van een voorziening woont.

6.6.1 Vraagzijde / tevredenheid

In 2011 voerde de Stad Antwerpen een behoeftenstudie uit bij mensen met kinderen van 0 tot 3 jaar. Ongeveer 54% van de Antwerpenaren geeft aan kinderopvang te gebruiken en geen extra wensen te hebben. Ongeveer 24% heeft geen kinderopvang en heeft deze ook niet nodig. In 6% van de gevallen weten we dat men kinderopvang gebruikt, maar weten we niet in welke mate men extra behoeften heeft. De overige 16% heeft ofwel geen kinderopvang, maar wel nood hieraan of heeft extra noden bovenop de dienstverlening die ze al krijgt.

Als we naar de Antwerpse monitor kijken, waar de Antwerpenaar gevraagd wordt naar zijn appreciatie van de stelling dat er in de stad voldoende kinderopvang is, zien we dat in 2011 bij de respondenten met jonge kinderen 45% het niet eens is met die stelling. Ongeveer 41% is het eens met die stelling.

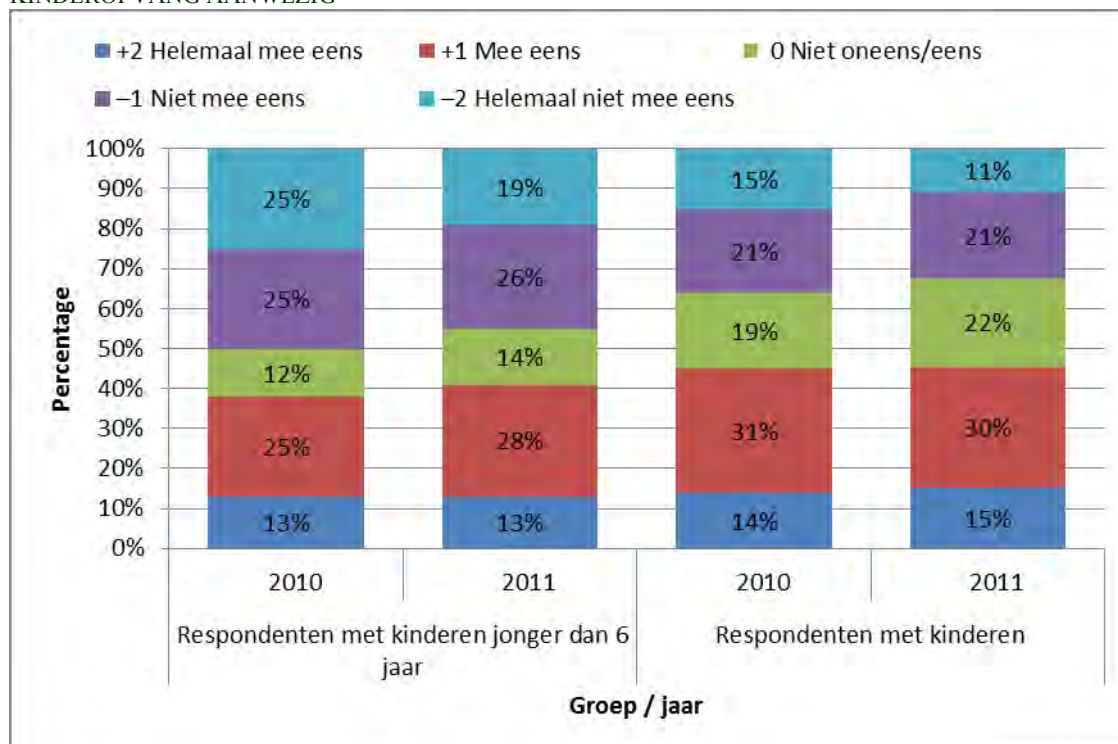
Op basis van de gegevens uit de behoeftenstudie kinderopvang werd ook een raming gemaakt van het aantal kinderopvangplaatsen dat er idealiter nodig is per 100 kinderen. Volgens deze raming, die ook rekening houdt met het aantal dagen dat men effectief kinderopvang gebruikt of men wil gebruiken, wordt het aantal opvangplaatsen per 100 kinderen geschat op 39. Dit is 6 plaatsen hoger dan de Barcelonanorm, waar 33 plaatsen wordt vooropgesteld. Bij deze berekening wordt rekening gehouden met het aantal dagen dat men kinderopvang nodig heeft. Deze norm heeft als nadeel dat men van de hypothese uitgaat dat de nood gelijk verspreid is over alle dagen van de week. In werkelijkheid heeft men bijvoorbeeld minder nood aan opvang op woensdag. Maakt men hiervan abstractie en gaat men ervan uit dat iedereen nood heeft aan 5 dagen opvang per week, dan bedraagt de norm 50 plaatsen per 100 kinderen.

GRAFIEK 24: VERDELING ANTWERPENAREN VOLGENS GEBRUIK ALS BEHOEFTE AAN KINDEROPVANG

Bron: Behoeftenstudie kinderopvang 2011
Bewerkingen door Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

GRAFIEK 25: VERDELING RESPONDENTEN VOLGENS MENING OP DE STELLING: “ER IS VOLDOENDE KINDEROPVANG AANWEZIG”

Bron: Stad Antwerpen, Antwerpse Monitor 2010-2011
Bewerkingen door Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

6.6.2 Draagkracht

Om de draagkracht te meten bekijken we het aantal plaatsen per 100 kinderen van 0 tot en met 2 jaar. Anno 2012 zijn er per 100 kinderen 25 plaatsen. Omdat dit toch een deel beneden de minst strenge norm, nl. de Barcelonanorm ligt, berekenen we tekorten ten opzichte van de Barcelonanorm. Momenteel zijn er 5.504 plaatsen. Volgens de Barcelonanorm zouden er 7.335 plaatsen moeten zijn, wat betekent dat er een tekort is van meer dan 1.800 plaatsen. Volgens de prognoses die een groei van het aantal kinderen voorspellen zal het tekort de komende jaren toenemen bij een gelijk aanbod.

Uit de kaarten kunnen we concluderen dat in Wilrijk, de zuidelijke wijken van Deurne, het Zuid, Sint-Andries, Markgrave, Harmonie, de Universiteitsbuurt, Zurenborg, Luchtbal, Oud Berchem, Nieuw Kwartier Oost, Ekeren Donk en Ekeren Leugenberg de Barcelonanorm wordt gehaald. In alle andere wijken is er een tekort als we deze norm als criterium hanteren. De wijken met de grootste tekorten zijn de wijken van Borgerhout, Centraal Station, Stuivenberg, Amandus-Atheneumbuurt, Deurne Noord, het Kiel en Hoboken-Noord.

TABEL 1: AANTAL VOORZIENINGEN EN PLAATSEN IN DE KINDEROPVANG, AFGEWOGEN MET BARCELONANORM, 39%-NORM EN 50%-NORM

Type	Aantal
Voorzieningen	457
Aantal plaatsen	5.504
Aantal plaatsen/100 kinderen	25
Barcelonanorm	7.335
Verschil met Barcelonanorm	-1.831
39%-norm	8.669
Verschil met 39%-norm	-3.165
50%-norm	11.114
Verschil met 50%-norm	-5.610

TABEL 2: AANTAL VOORZIENINGEN EN PLAATSEN IN DE KINDEROPVANG, AFGEWOGEN MET BARCELONANORM, 39%-NORM EN 50%-NORM; 2015

Type	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Voorzieningen	457	457	457	457
Aantal plaatsen	5.504	5.504	5.504	5.504
Aantal plaatsen/100 kinderen	22	23	23	24
Barcelonanorm	8.079	7.759	7.752	7.596
Verschil met Barcelonanorm	-2.575	-2.255	-2.248	-2.092
39%-norm	9.548	9.170	9.161	8.977
Verschil met 39%-norm	-4.044	-3.666	-3.657	-3.473
50%-norm	12.242	11.757	11.746	11.510
Verschil met 50%-norm	-6.738	-6.253	-6.242	-6.006

Bron: Kind en Gezin 2012, Actieve Stad 2012

Stad Antwerpen, Districts- en loketwerking, begin 2011

Bewerkingen door Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

TABEL 3: AANTAL VOORZIENINGEN EN PLAATSEN IN DE KINDEROPVANG, AFGEWOGEN MET BARCELONANORM, 39%-NORM EN 50%-NORM; 2020

Type	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Voorzieningen	457	457	457	457
Aantal plaatsen	5.504	5.504	5.504	5.504
Aantal plaatsen/100 kinderen	21	23	23	24
Barcelonanorm	8.775	8.014	7.875	7.524
Verschil met Barcelonanorm	-3.271	-2.510	-2.371	-2.020
39%-norm	10.370	9.471	9.307	8.892
Verschil met 39%-norm	-4.866	-3.967	-3.803	-3.388
50%-norm	13.295	12.143	11.932	11.401
Verschil met 50%-norm	-7.791	-6.639	-6.428	-5.897

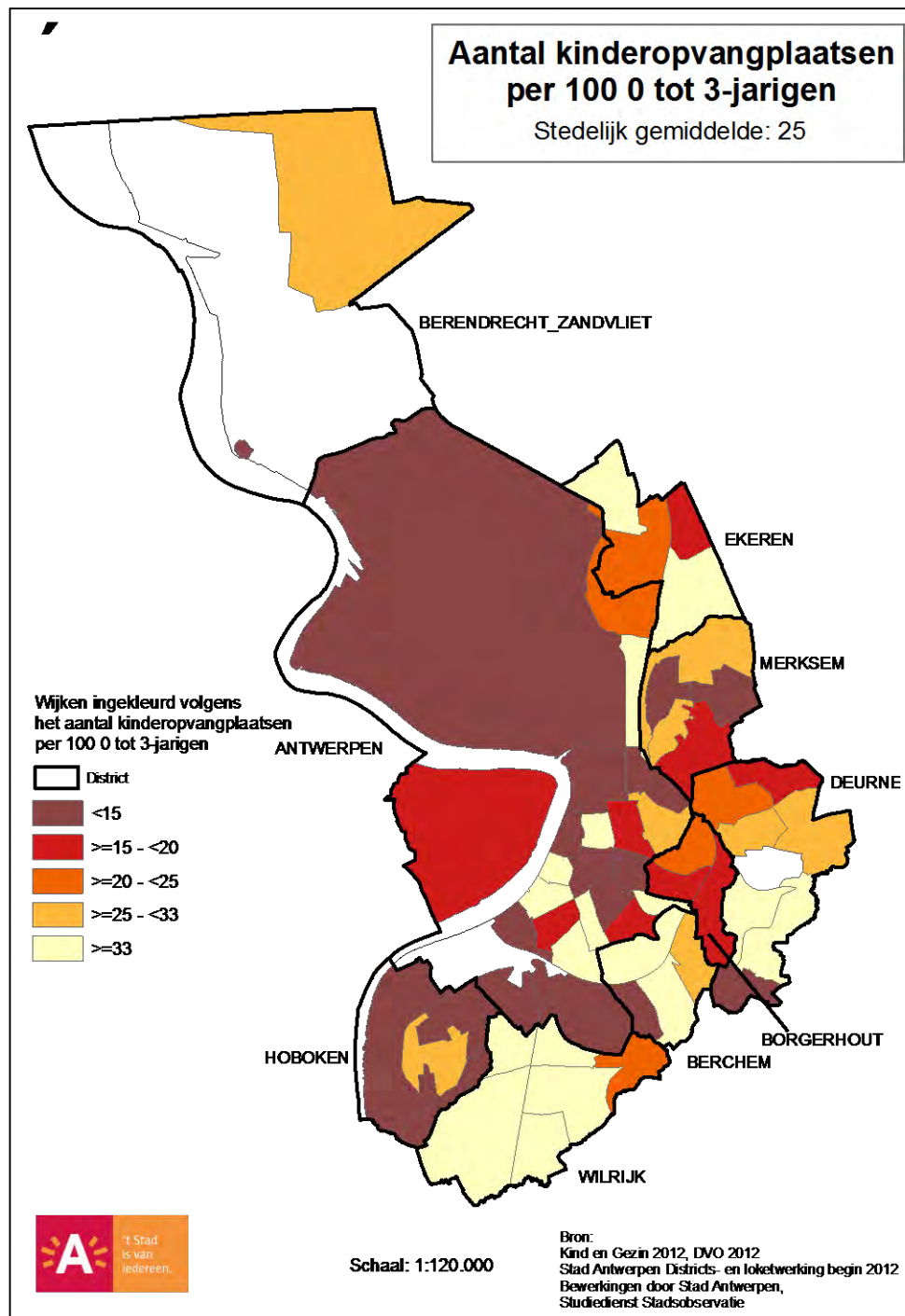
Bron: Kind en Gezin 2012, Actieve Stad 2012

Stad Antwerpen, Districts- en loketwerking, begin 2011

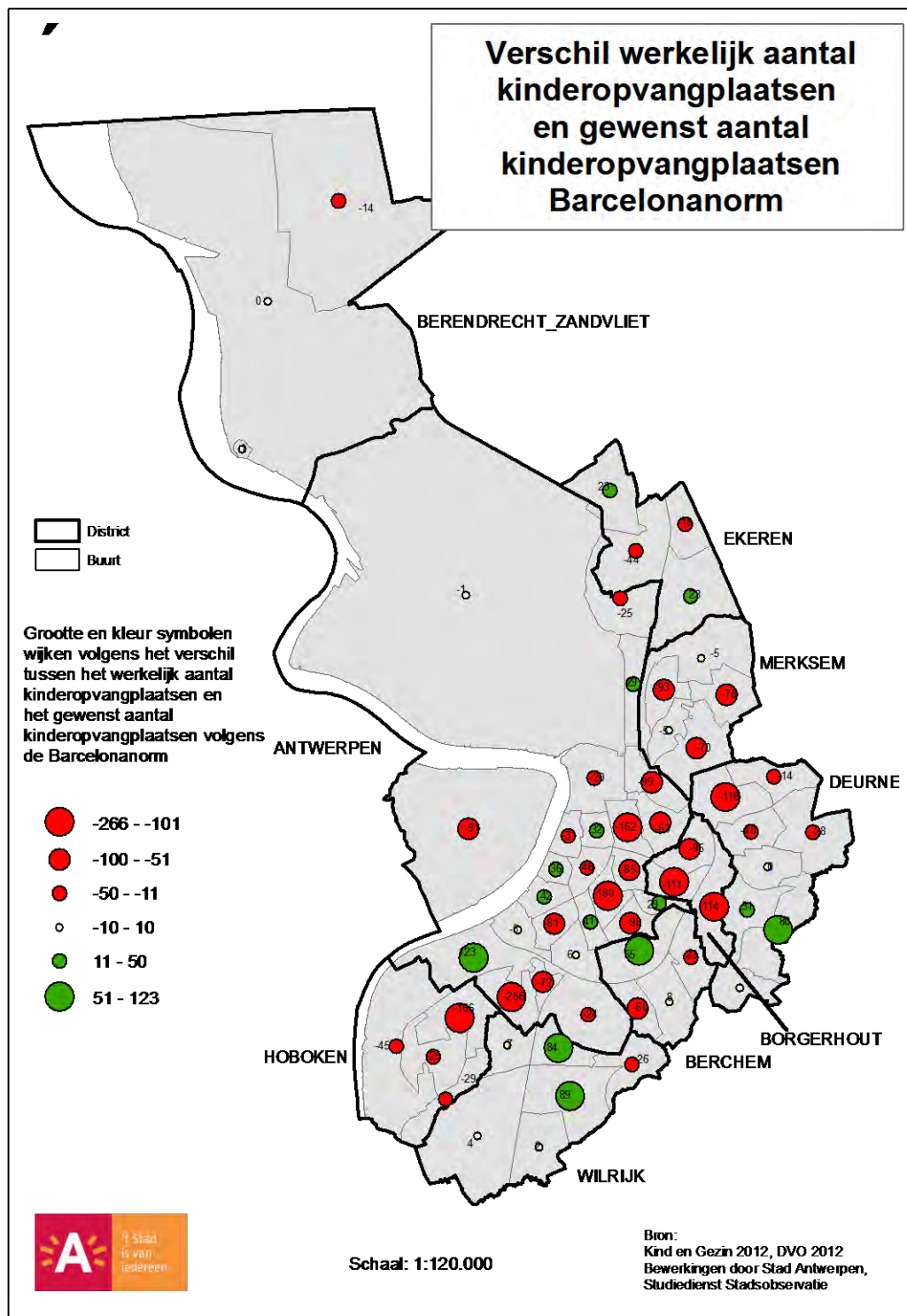
Bewerkingen door Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

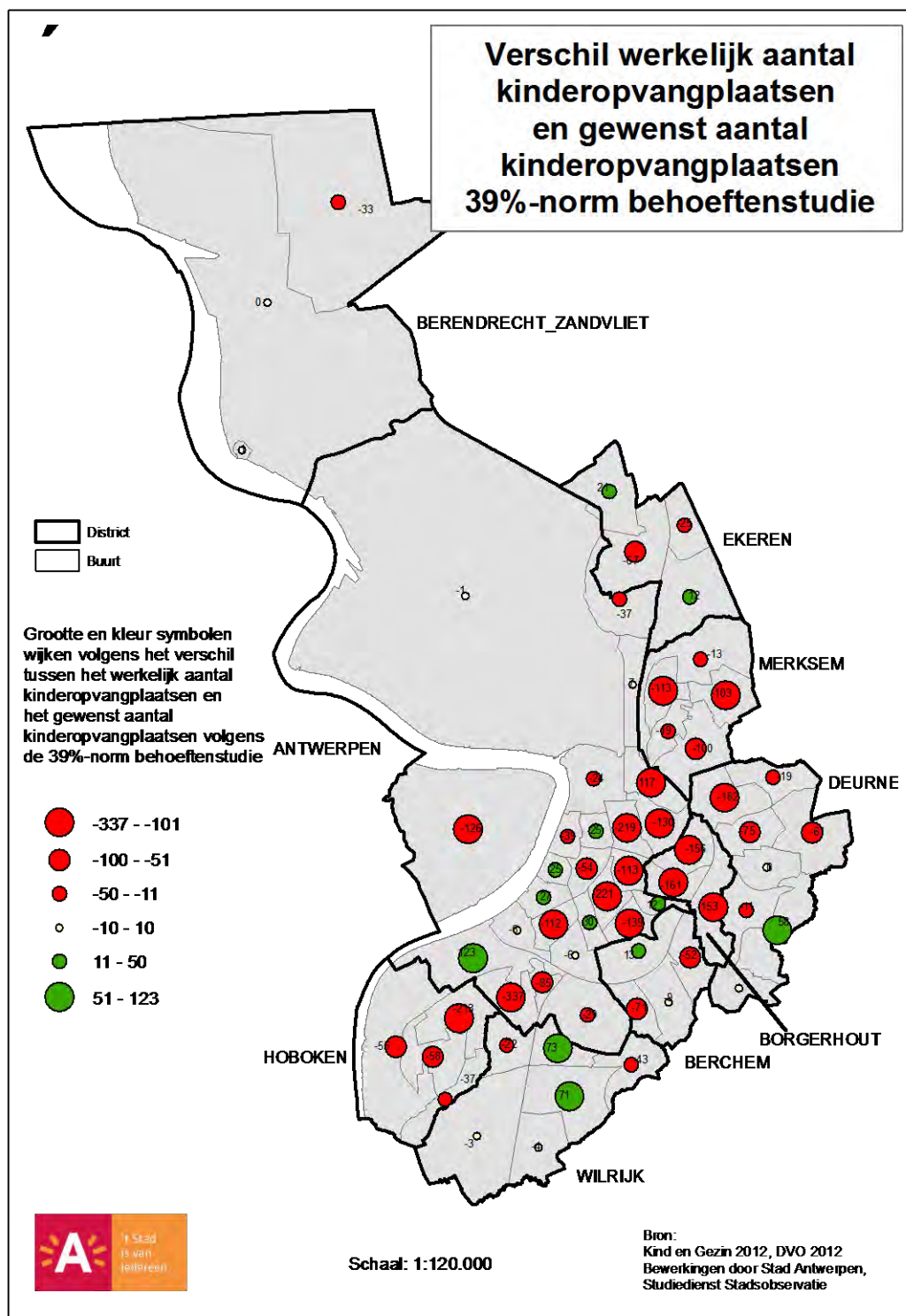
KAART 15: DRAAGKRACHT: AANTAL KINDEROPVANGPLAATSEN PER 100 0-3-JARIGEN

KAART 16: VERSCHIL WERKELIJK AANTAL KINDEROPVANGPLAATSEN EN GEWENST AANTAL KINDEROPVANGPLAATSEN VOLGENS BARCELONANORM

KAART 17: VERSCHIL WERKELIJK AANTAL KINDEROPVANGPLAATSEN EN GEWENST AANTAL KINDEROPVANGPLAATSEN 33%-NORM BEHOEFTESTUDIE

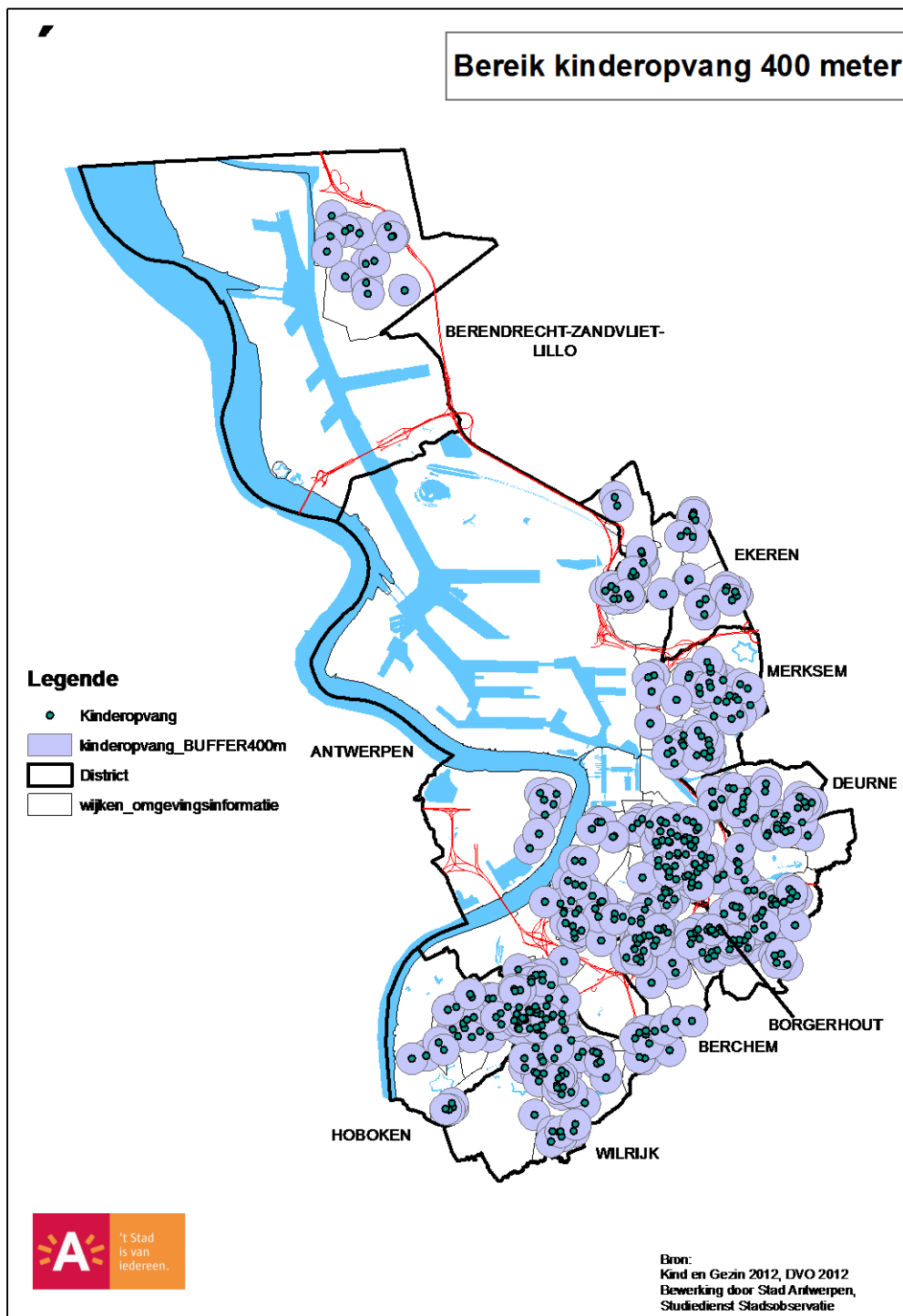

6.6.3 Bereik

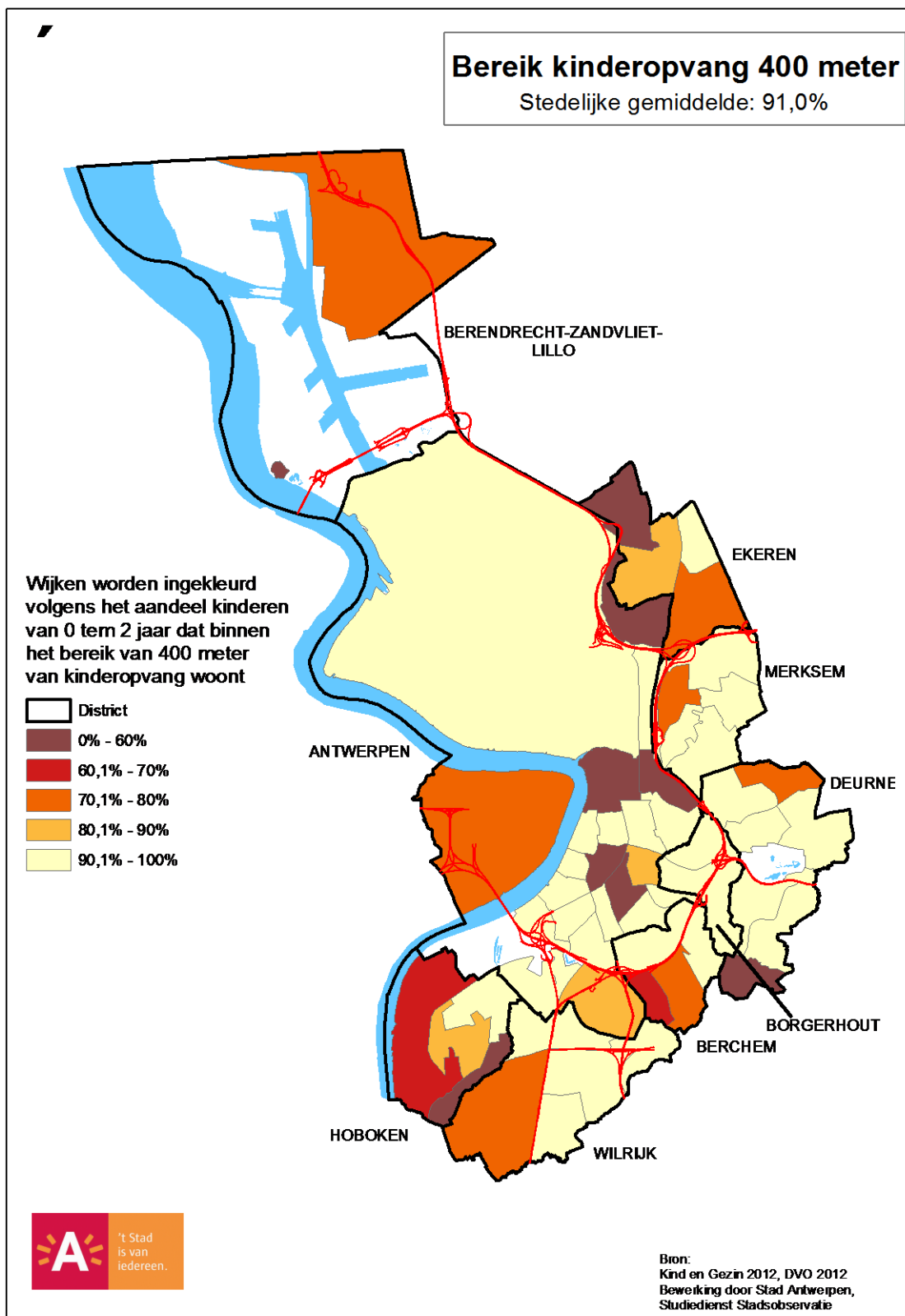
Naast draagkracht speelt ook bereik een rol. Voor de kinderopvang gaan we kijken in welke mate de Antwerpenaren kinderopvang hebben op 400 meter afstand. In totaal wonen ongeveer 91% van de kinderen tussen 0 en 2 jaar binnen het bereik van kinderopvang. Bij het berekenen van de buffers van kinderopvang werd geen rekening gehouden met barrières.

In de meeste wijken ligt het bereik vrij hoog. Een aantal wijken in de zuidelijke rand en Berchem van Antwerpen kennen een kleiner bereik, maar dit kan evengoed te maken hebben met het feit dat kinderopvang buiten de stadsgrenzen niet werd meegerekend. Voorts zien een kleiner bereik in de wijk Theaterbuurt, Stadspark, Dam en Eilandje. Ook op Rozemaai en het noorden van Ekeren liggen de percentages lager.

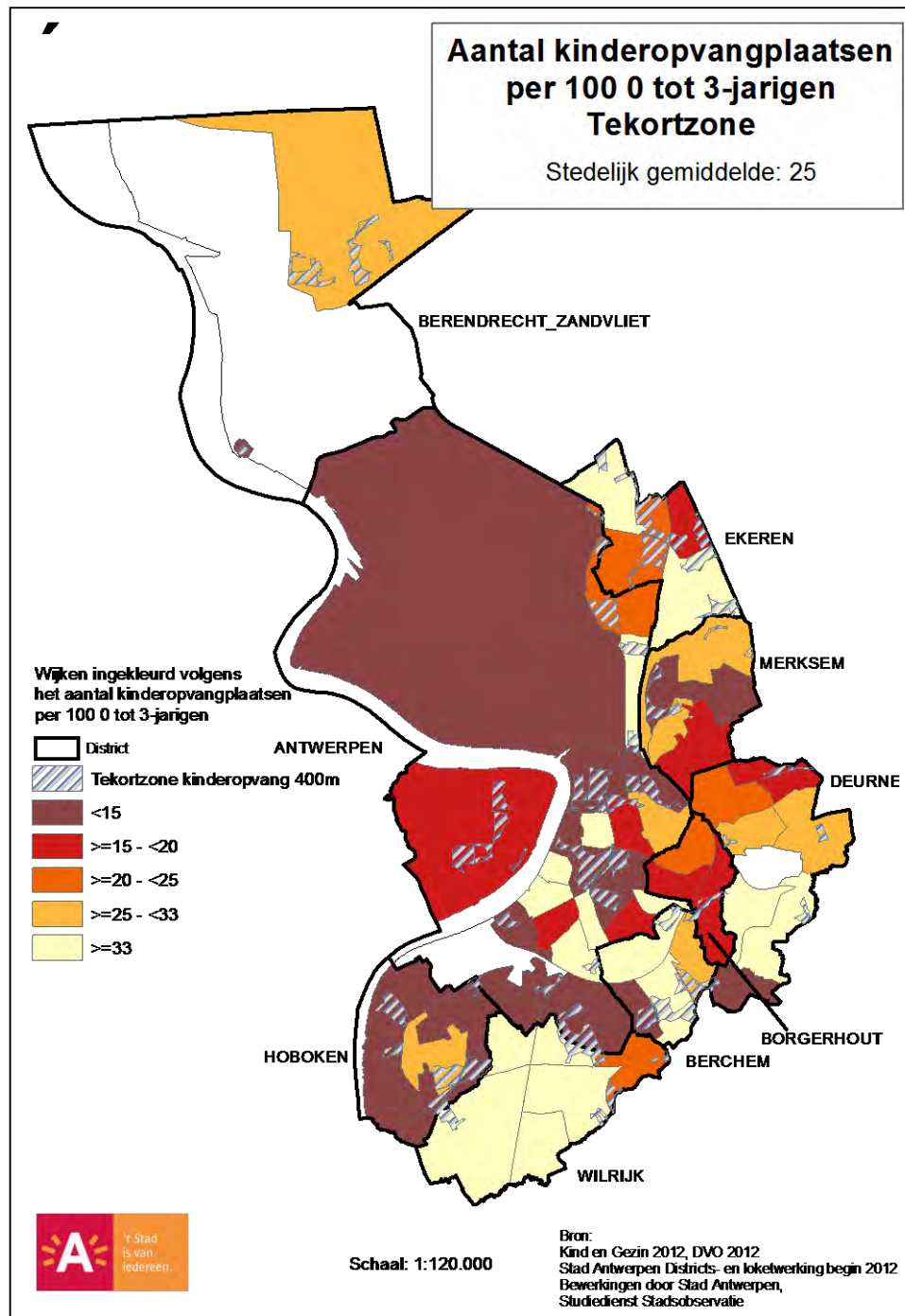
KAART 18: BEREIK KINDEROPVANG 400 METER

KAART 19: AANDEEL KINDEREN IN BEREIK KINDEROPVANG 400 METER

KAART 20: DRAAGKRACHT AANTAL KINDEROPVANGPLAATSEN EN TEKORTZONE 400M

6.7 Speelruimte

6.7.1 Speelruimte Algemeen

We bekijken in eerste instantie de speelruimte. Onder speelruimte worden volgende types open ruimte verstaan:

- Speelterreinen
- Sportterreinen
- Parken
- Pleinen
- Speelbossen
- Stadsbossen
- Hanggroen
- Gebouwgroen (publiek toegankelijke open ruimte binnen of rond gebouwcomplexen)

In een volgende deel gaan we dieper in op de speelterreinen.

6.7.1.1 Tevredenheid Antwerpenaren

In de Antwerpse Monitor, een enquête georganiseerd door de stad Antwerpen, wordt gevraagd in welke mate men vindt dat er voldoende speel- en ontspanningsruimte is voor kinderen en jongeren. Concreet werden volgende vragen gesteld:

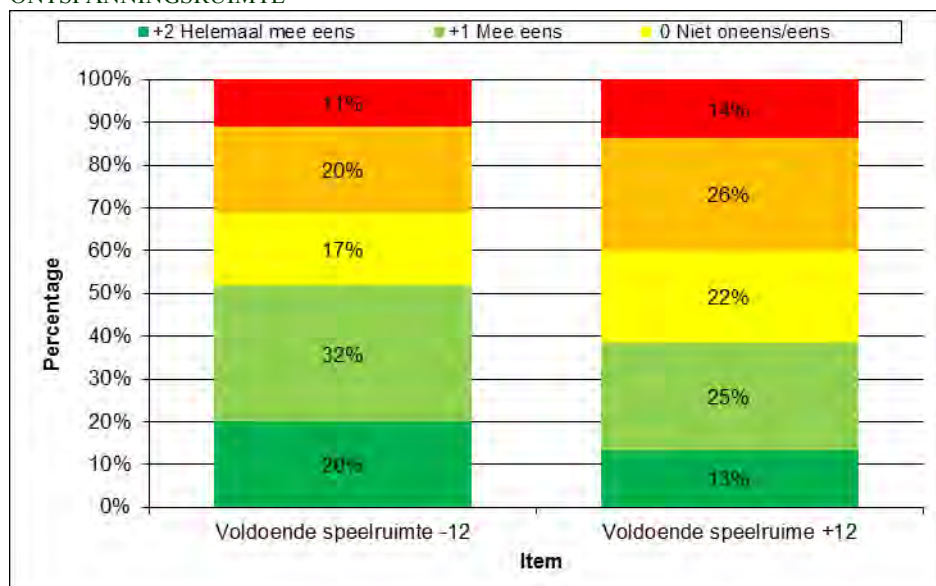
- In hoeverre vindt u dat er voldoende aanbod is aan speelruimte voor -12-jarigen?
- In hoeverre vindt u dat er voldoende aanbod is aan plaats voor +12-jarigen?

We baseren ons voor verdere analyses op de jaarcijfers van 2010 en 2011. We vragen hier niet de mening van de kinderen / jongeren zelf, aangezien zij niet in het steekproefdesign zijn opgenomen. Er zijn ook tal van respondenten die aangaven dat zij niet in een situatie verkeerden om een goed antwoord op deze twee vragen te geven, bijvoorbeeld omdat ze geen kinderen hebben. In totaal antwoordden voor de vraag rond speelruimte voor -12-jarigen 7.579 respondenten en voor de vraag rond plaats voor 12+'ers 7.092 respondenten. Dit zijn op zich goede aantallen voor verdere analyses. Enkel als we de gegevens opsplitsen per wijk worden de aantallen kleiner.

Zowat 52% van de respondenten (die deze vraag beantwoordden) vinden dat er voldoende speelruimte is voor -12-jarigen tegenover 31% die dat niet vindt. Voor de 12+'ers is het aandeel respondenten dat zegt dat er te weinig plaatsen zijn groter: 39% tegenover 40% die vindt dat er voldoende plaatsen zijn.

GRAFIEK 26: VERDELING RESPONDENTEN VOLGENS HUN MENING OVER AANBOD SPEEL- /
ONTSPANNINGSRUIMTE

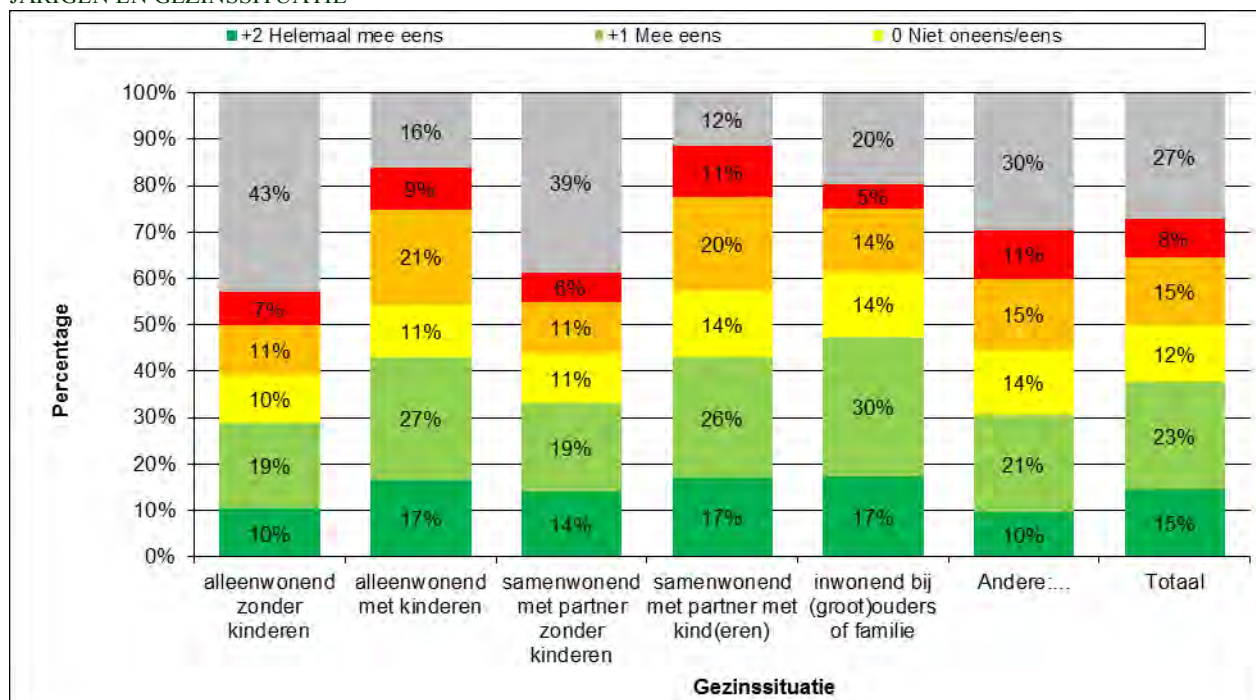

Bron: Stad Antwerpen, Antwerpse Monitor, 2010-2011
Bewerkingen door Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

We bekijken dit in eerste instantie naar gezinssituatie. We tonen de grafieken 2 keer. In de eerste reeks grafieken nemen we de categorie “kan ik niet beoordelen” mee in rekening, in de tweede reeks laten we deze buiten beschouwing. Uit de eerste reeks kunnen we besluiten dat er binnen elke gezinscategorie wel een aandeel is dat de vraag niet kan beoordelen. Het valt logischerwijze op dat binnen de groepen die geen kinderen hebben dit aandeel groter is (rond 40%). Uit de tweede reeks kunnen we besluiten dat er bij de gezinsvormen met kinderen iets meer ontevreden zijn, al zijn de verschillen niet heel groot. Wel opvallend is dat de respondenten die nog inwonen bij ouders of grootouders wel meer tevreden zijn dan de andere gezinsvormen.

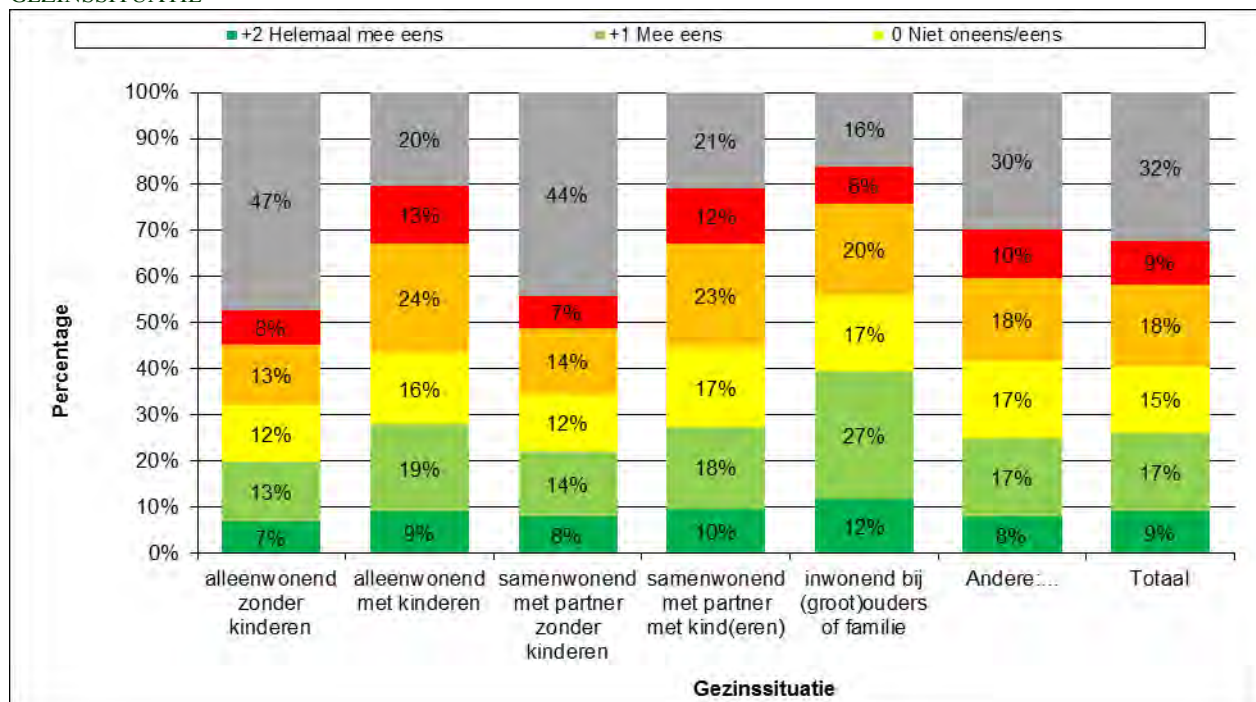

GRAFIEK 27: VERDELING RESPONDENTEN VOLGENS HUN MENING OVER AANBOD SPEELRUIMTE VOOR -12-JARIGEN EN GEZINSSITUATIE

Bron: Stad Antwerpen, Antwerpse Monitor, 2010-2011
Bewerkingen door Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

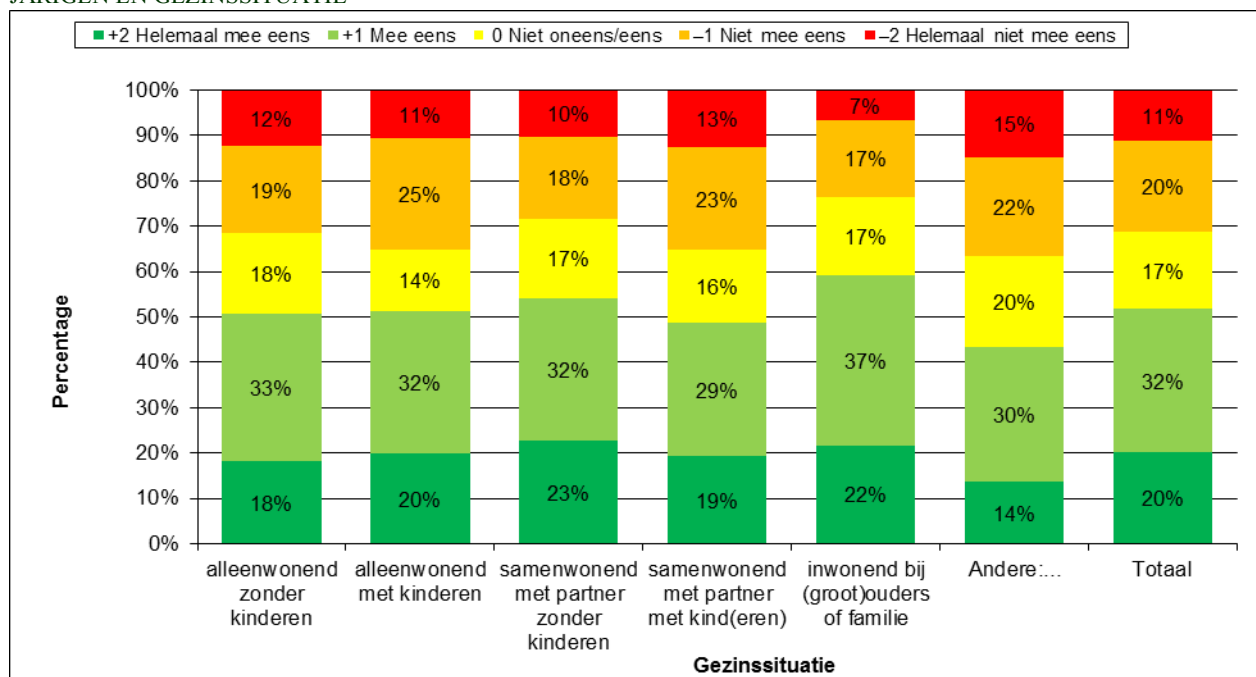
GRAFIEK 28: VERDELING RESPONDENTEN VOLGENS HUN MENING OVER PLAATS VOOR +12-JARIGEN EN GEZINSSITUATIE

Bron: Stad Antwerpen, Antwerpse Monitor, 2010-2011
Bewerkingen door Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

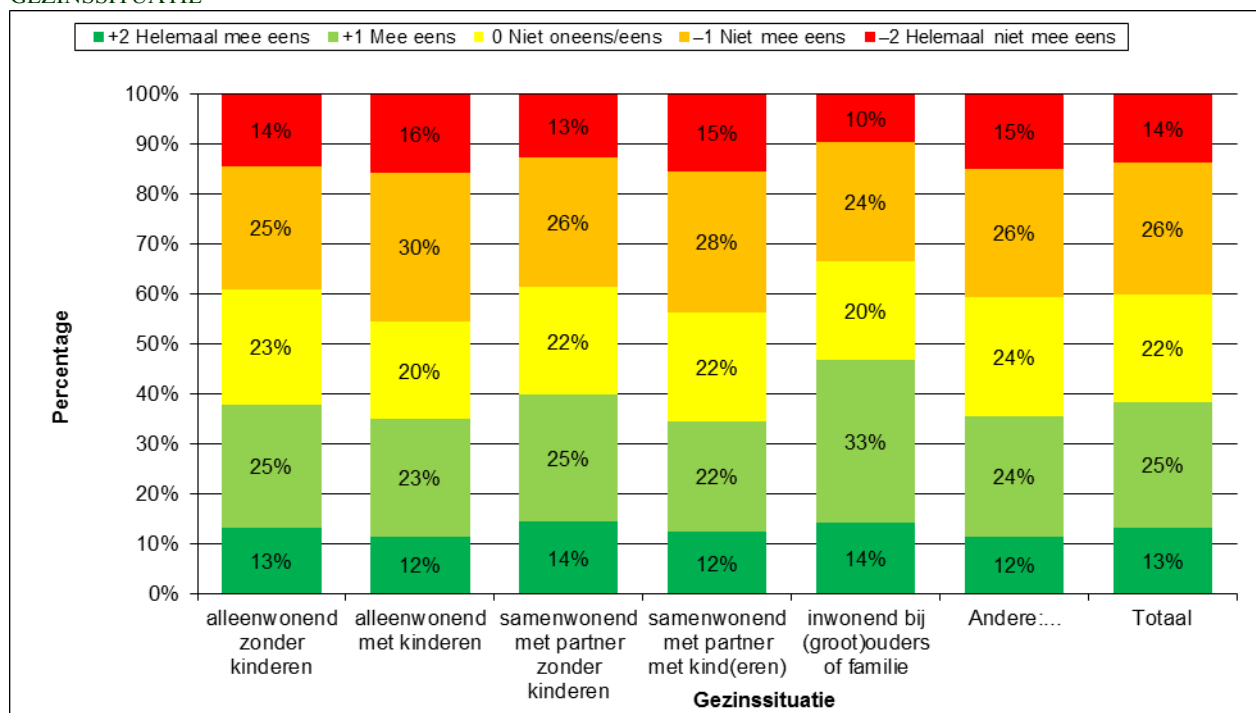

GRAFIEK 29: VERDELING RESPONDENTEN VOLGENS HUN MENING OVER AANBOD SPEELRUIMTE VOOR -12-JARIGEN EN GEZINSSITUATIE

Bron: Stad Antwerpen, Antwerpse Monitor, 2010-2011
Bewerkingen door Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

GRAFIEK 30: VERDELING RESPONDENTEN VOLGENS HUN MENING OVER PLAATS VOOR +12-JARIGEN EN GEZINSSITUATIE

Bron: Stad Antwerpen, Antwerpse Monitor, 2010-2011
Bewerkingen door Stad Antwerpen, Studiedienst Stadsobservatie

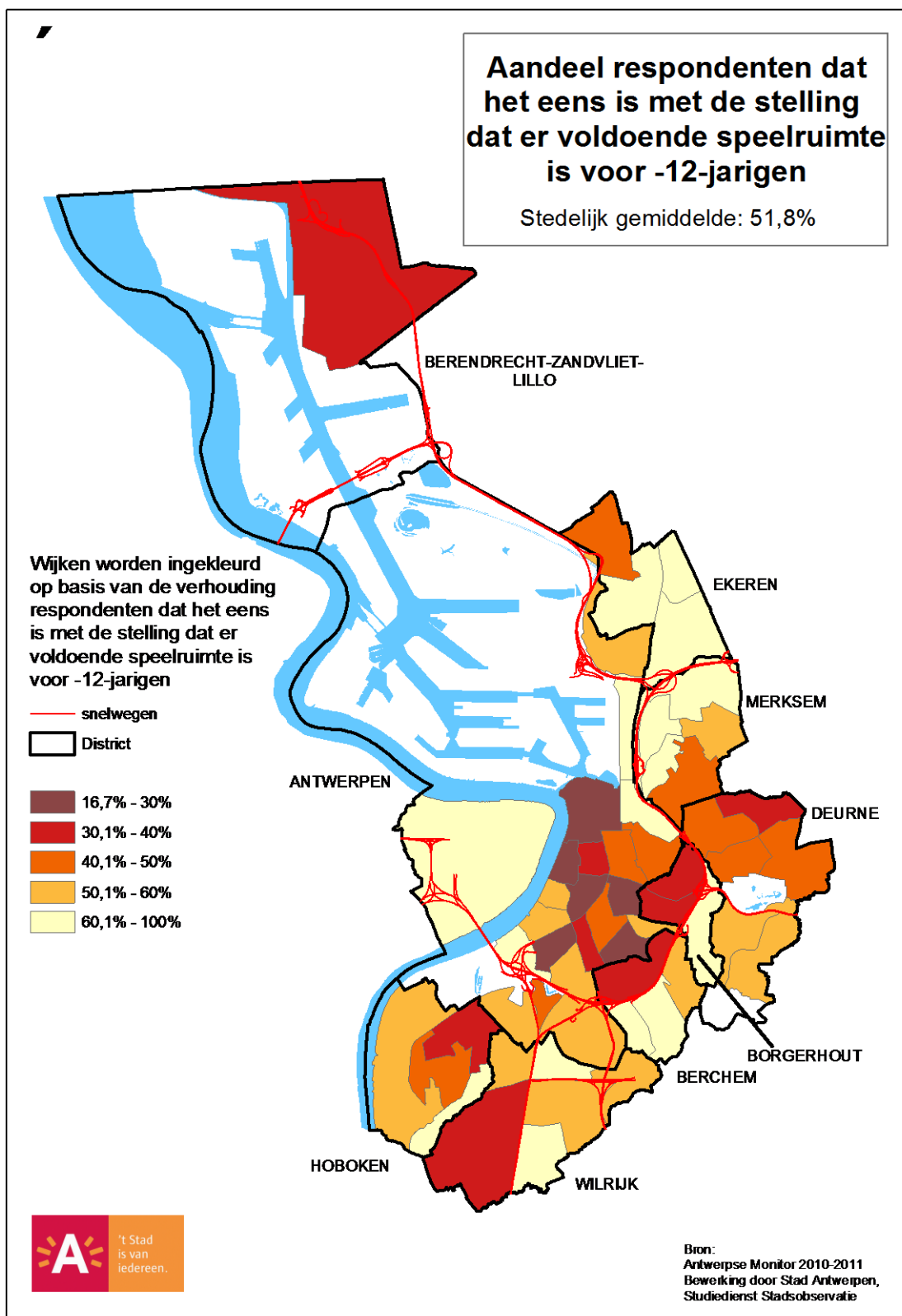

In een volgende stap bekijken we of de meningen verschillen naargelang de wijk. Voor een aantal wijken liggen de totalen laag, wat maakt dat voorzichtig omgegaan moet worden met de resultaten.

Voor de speelruimte geldt dat het aandeel dat vindt dat er onvoldoende voorzieningen zijn groter is in het gebied binnen de ring. Vooral in Borgerhout Intra Muros, de oude binnenstad en de stationsomgeving is men van mening dat er te weinig speelruimte is. In de rand is de situatie beter. Hier zien we hogere percentages in de noordelijke wijken van Merksem, Linkeroever en Wilrijk.

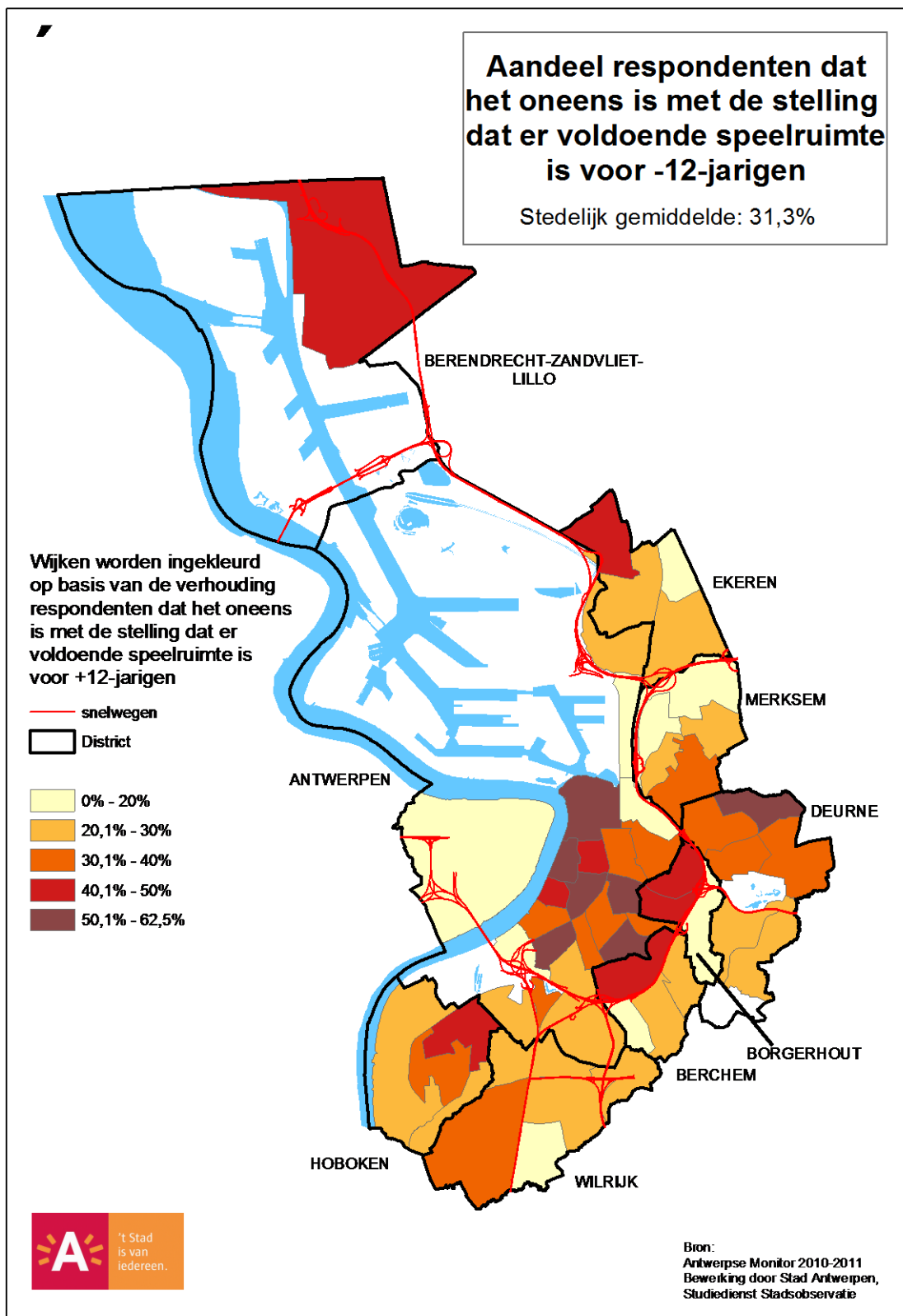
Wanneer we dezelfde analyse maken voor plaats voor 12-plussers dan kunnen we grotendeels dezelfde conclusie trekken. Men vindt dat er in de binnenstad eerder te weinig ruimte is. In de rand is het aandeel tevreden groter. Enkel Ekeren en het noordelijke deel van Deurne scoren hier toch ook minder.

KAART 21: AANDEEL RESPONDENTEN DAT EENS IS OVER VOLDOENDE SPEELRUIMTE IS VOOR -12 JARIGEN

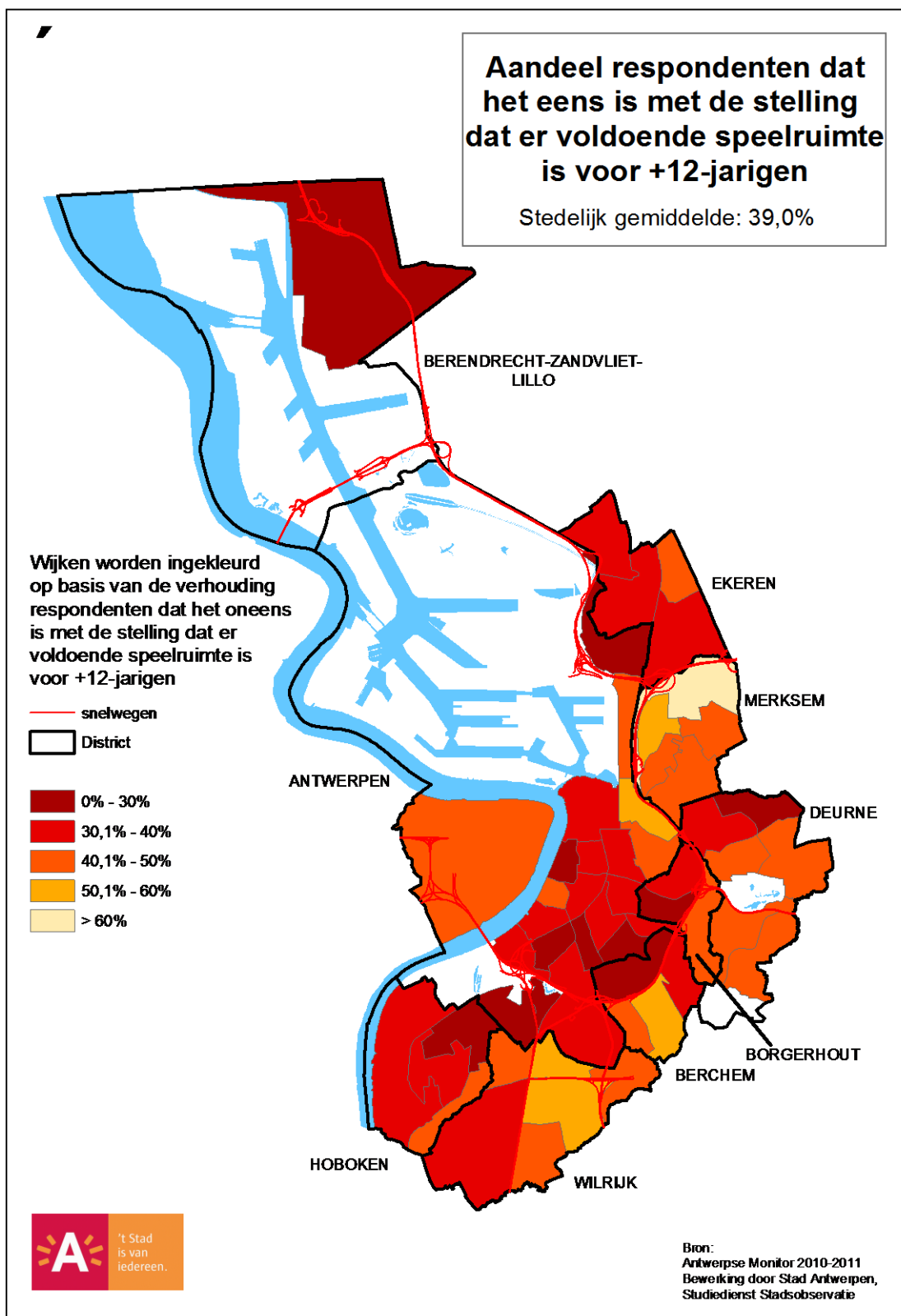

KAART 22: AANDEEL RESPONDENTEN DAT HET ONEENS IS MET DE STELLING DAT ER VOLDOENDE SPEELRUIMTE IS VOOR -12 JARIGEN

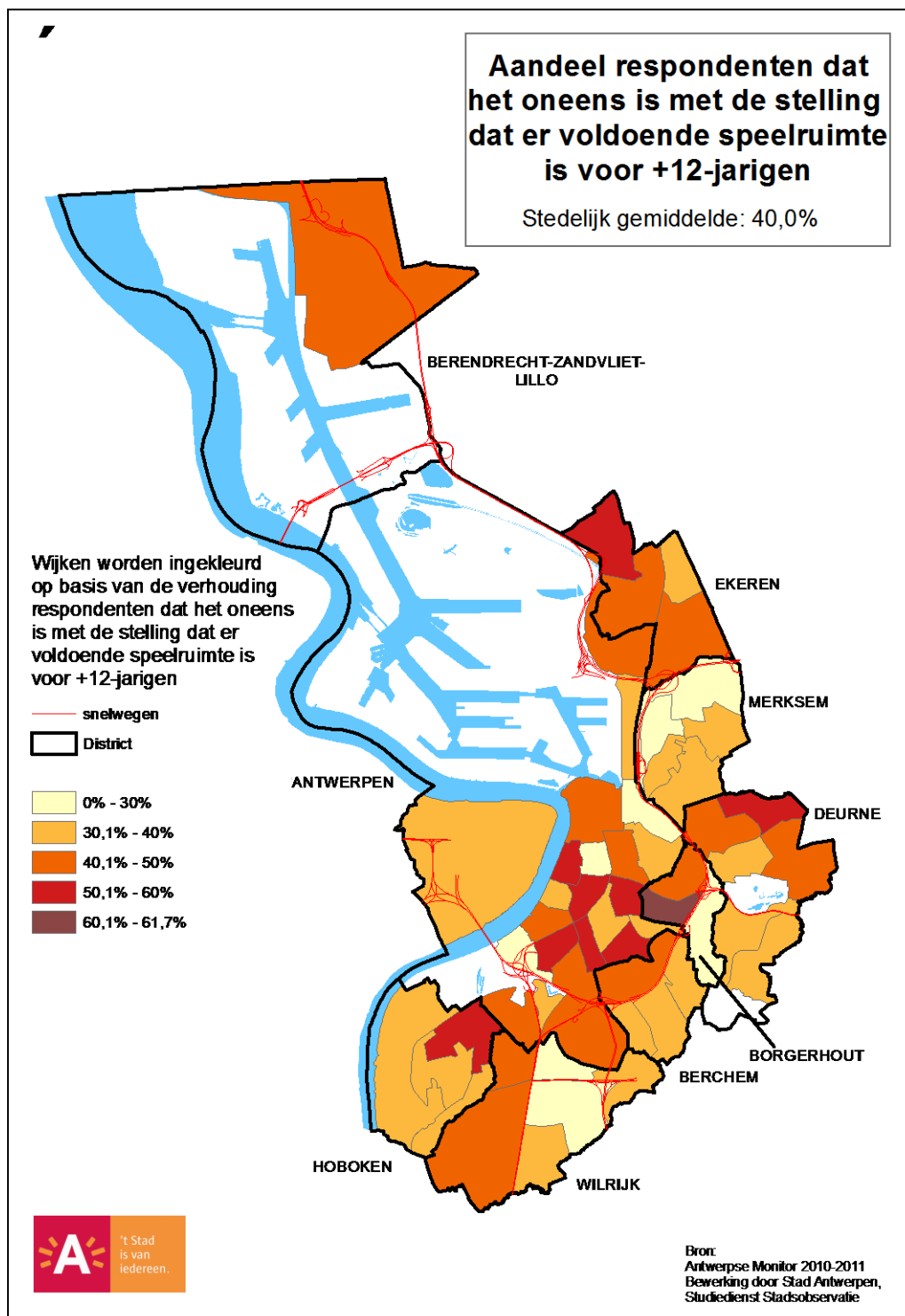

KAART 23: AANDEEL RESPONDENTEN DAT HET EENS IS MET DE STELLING DAT ER VOLDOENDE SPEELRUIMTE IS VOOR +12 JARIGEN

KAART 24: AANDEEL RESPONDENTEN DAT HET EENS IS MET DE STELLING DAT ER VOLDOENDE SPEELRUIMTE IS VOOR +12 JARIGEN

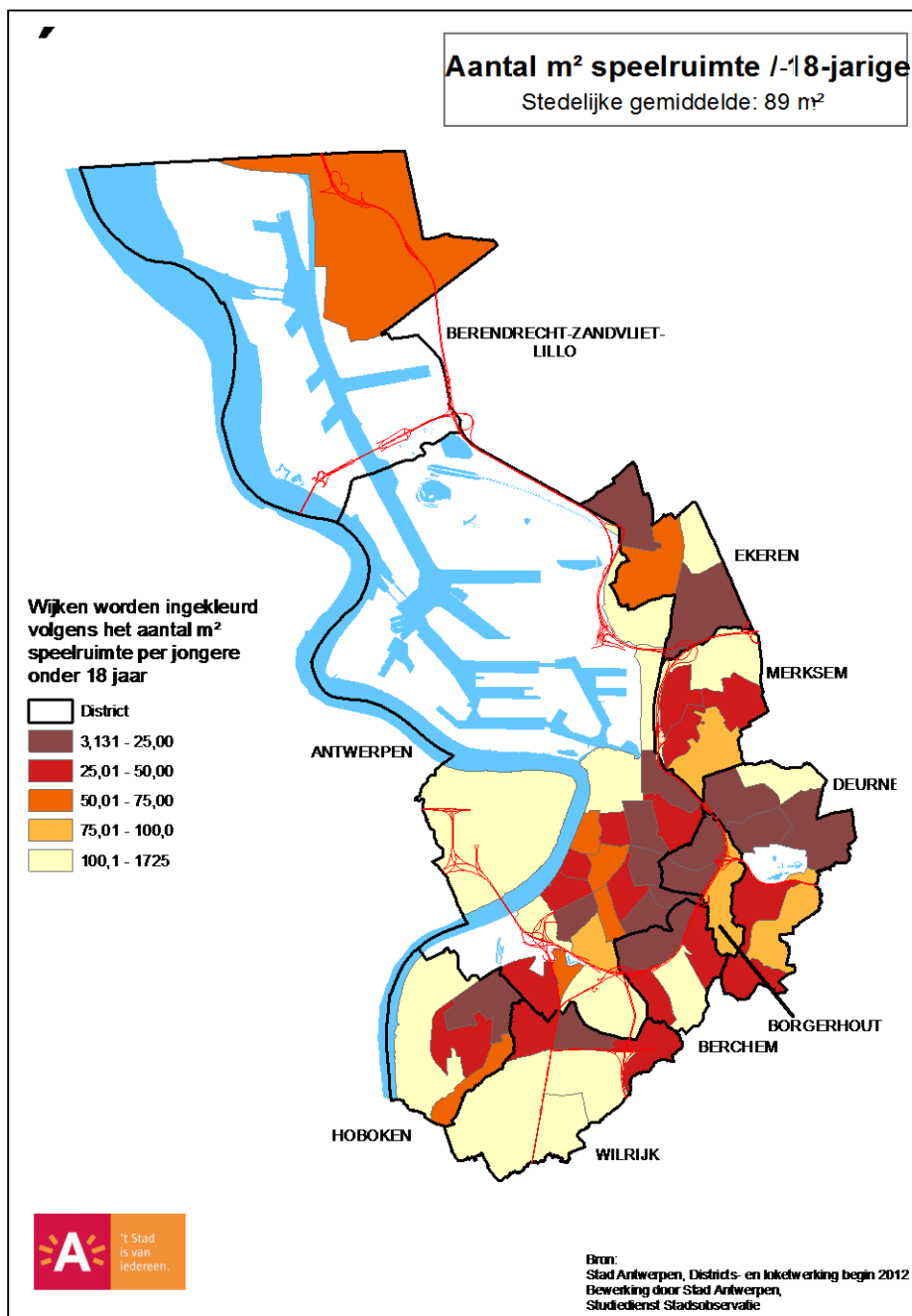

6.7.1.2 Draagkracht

Om de draagkracht te berekenen bekijken we hoeveel m² speelruimte er is per jongere. We tellen ongeveer 9.603.030 m² speelruimte. Per jongere (-18 jaar) betekent dit dat er 89 m² speelruimte aanwezig is. Dit getal verhuut een onevenwichtige verdeling op wijkniveau. In de binnenstad en dan voornamelijk de 19-eeuwse gordel en Deurne Noord is er relatief gezien weinig oppervlakte aan speelruimte beschikbaar.

KAART 25: AANTAL M² SPEELRUIMTE /18 JARIGE

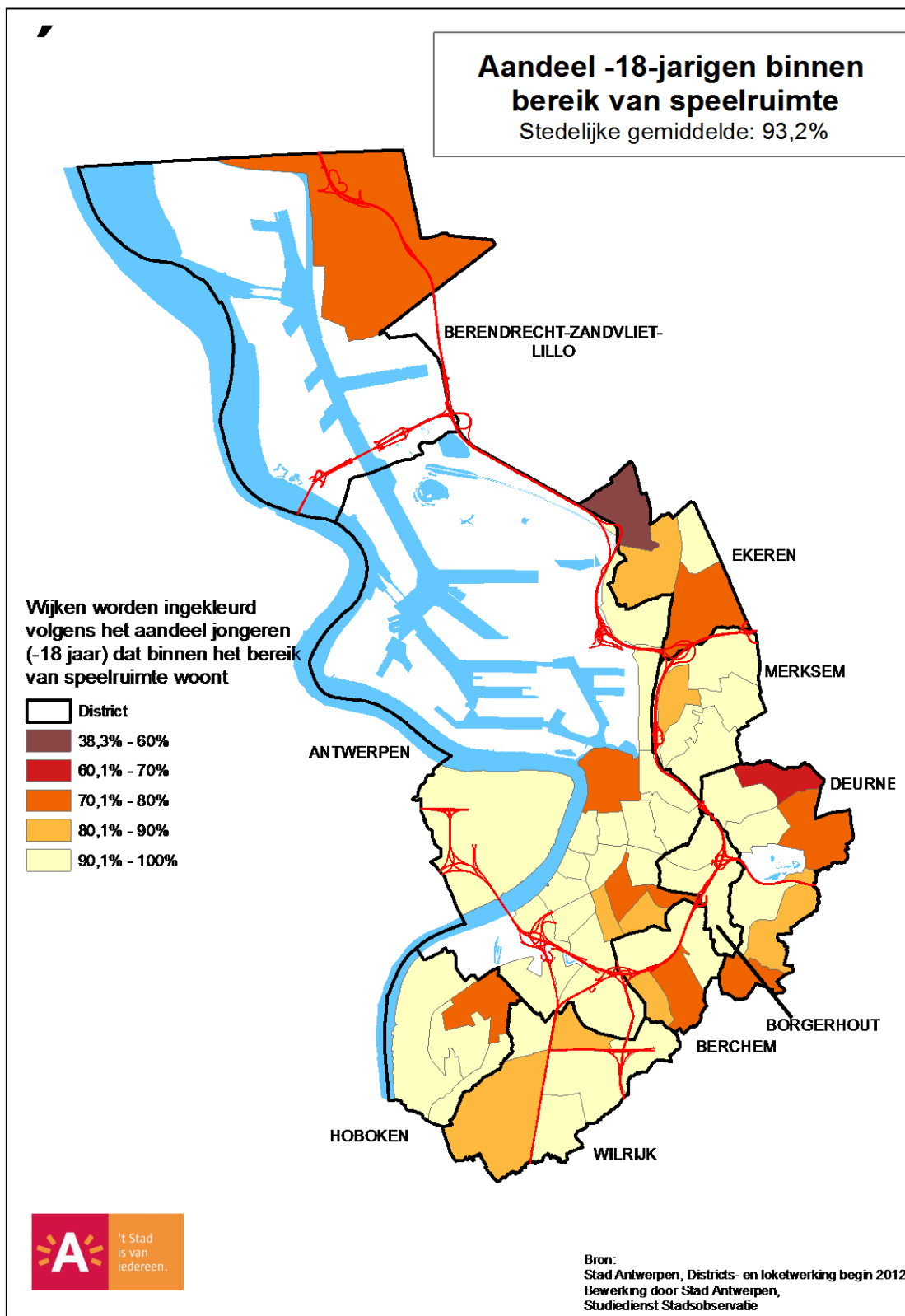
6.7.1.3 Bereik en tekortzones

Speelruimte functioneert op bouwblok- en buurtniveau. Afhankelijk van de schaal van de speelruimte, worden er buffers van 150 of 400 meter getrokken. Met de speelruimte wordt nagenoeg de hele stad gedekt. Ongeveer 93% van de jongeren wonen binnen het bereik van speelruimte. Hiaten vinden we in het oosten van Deurne, de omgeving van Haringrode, Zurenborg en het stadspark. Deze tekortzones worden in de derde kaart van deze paragraaf weergegeven, gecombineerd met de draagkracht.

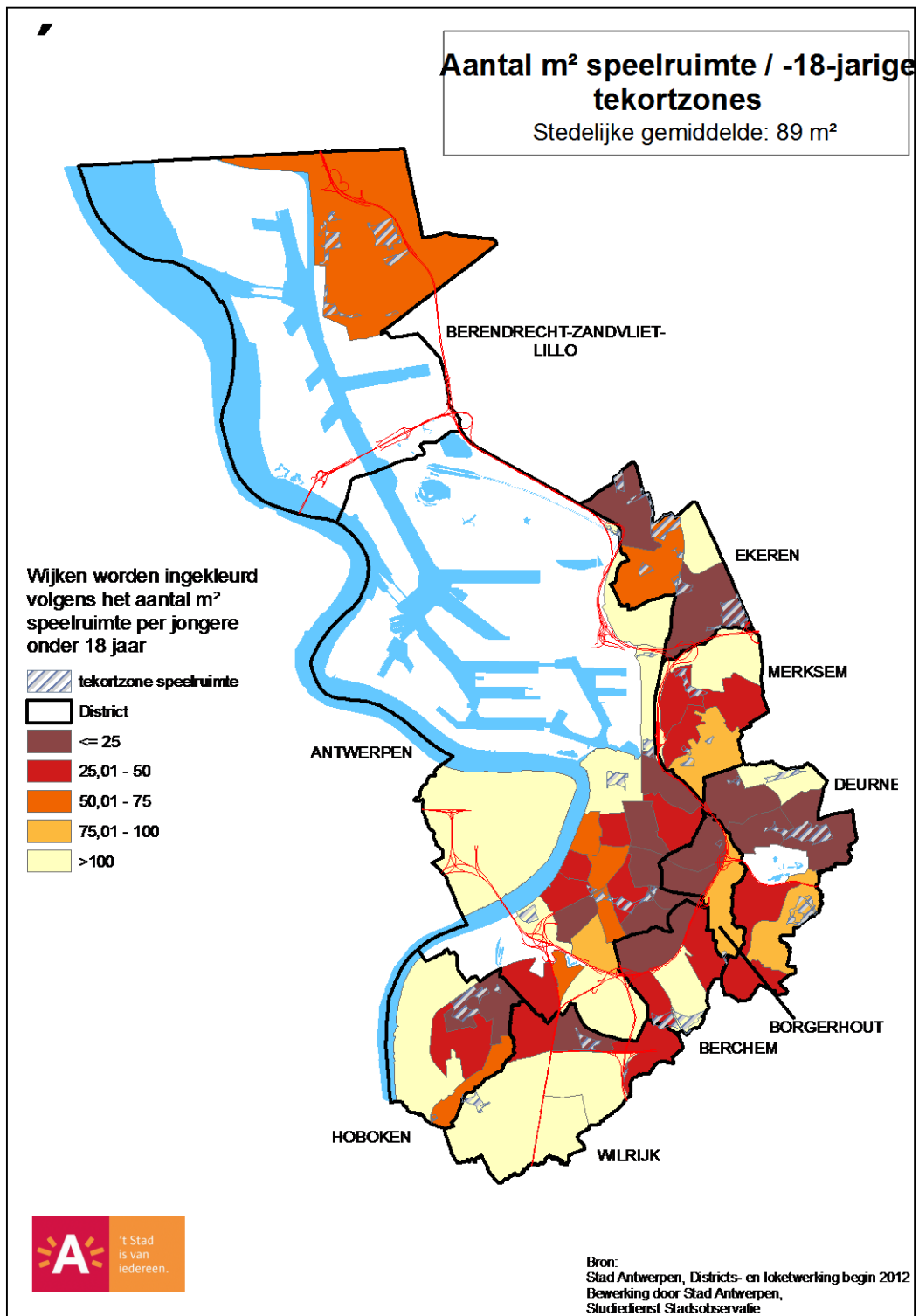
KAART 26: BEREIK SPEELRUIMTE

KAART 27: AANDEEL -18 JARIGEN BINNEN BEREIK VAN SPEELRUIMTE

KAART 28: AANTAL M² SPEELRUIMTE / -18-JARIGE TEKORTZONES

6.7.2 Speelterreinen

Binnen de speelruimte lichten we specifiek de speelterreinen er uit. Dit zijn openluchtterreinen waar speelvoorzieningen op aanwezig zijn. Voor dit type van voorziening is een norm gesteld. Deze norm bepaalt dat er idealiter per kind onder 12 jaar 10m² speelterrein aanwezig is.

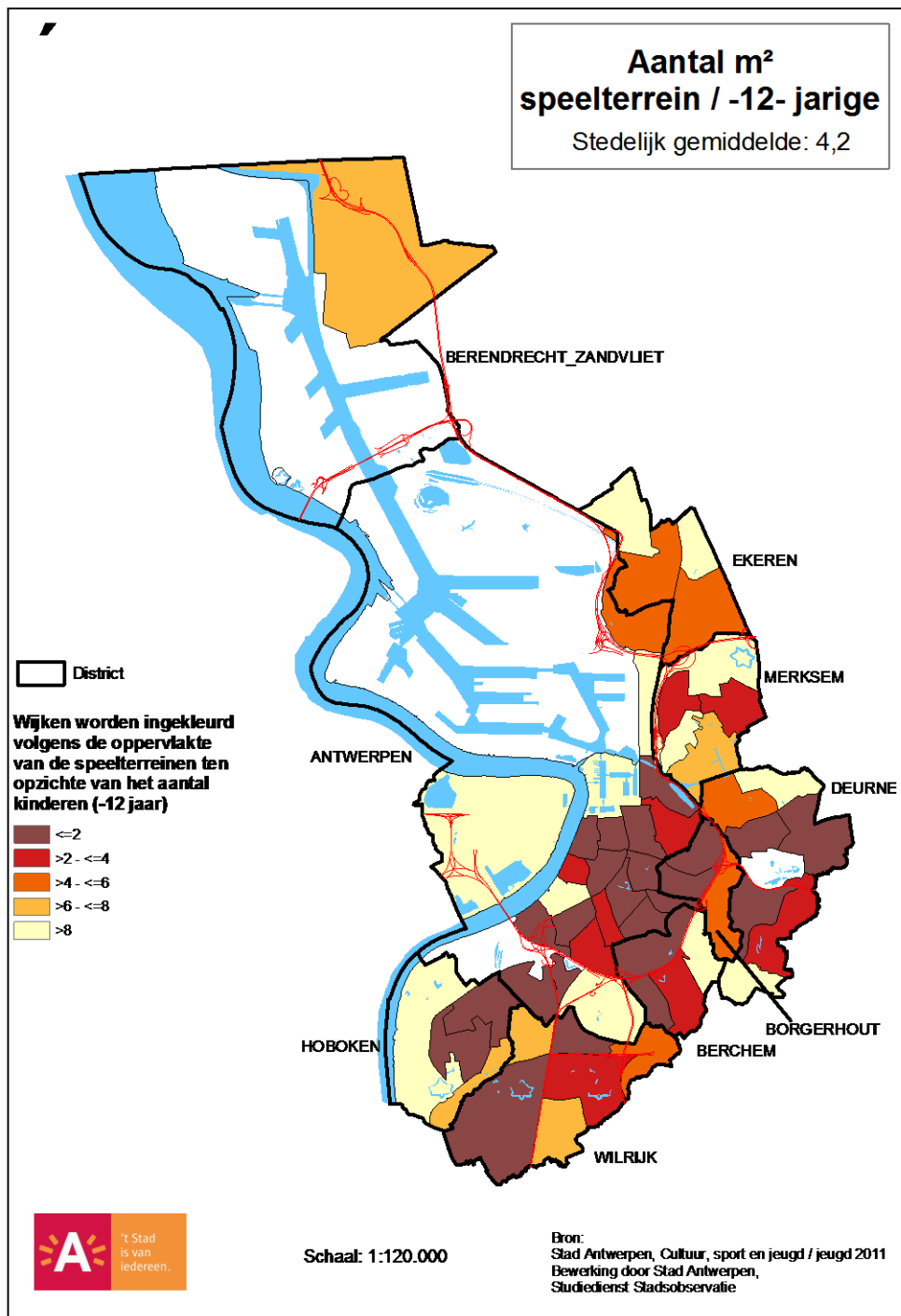
6.7.2.1 Tevredenheid speelterrein

Voor de tevredenheid verwijzen we naar het vorige deel

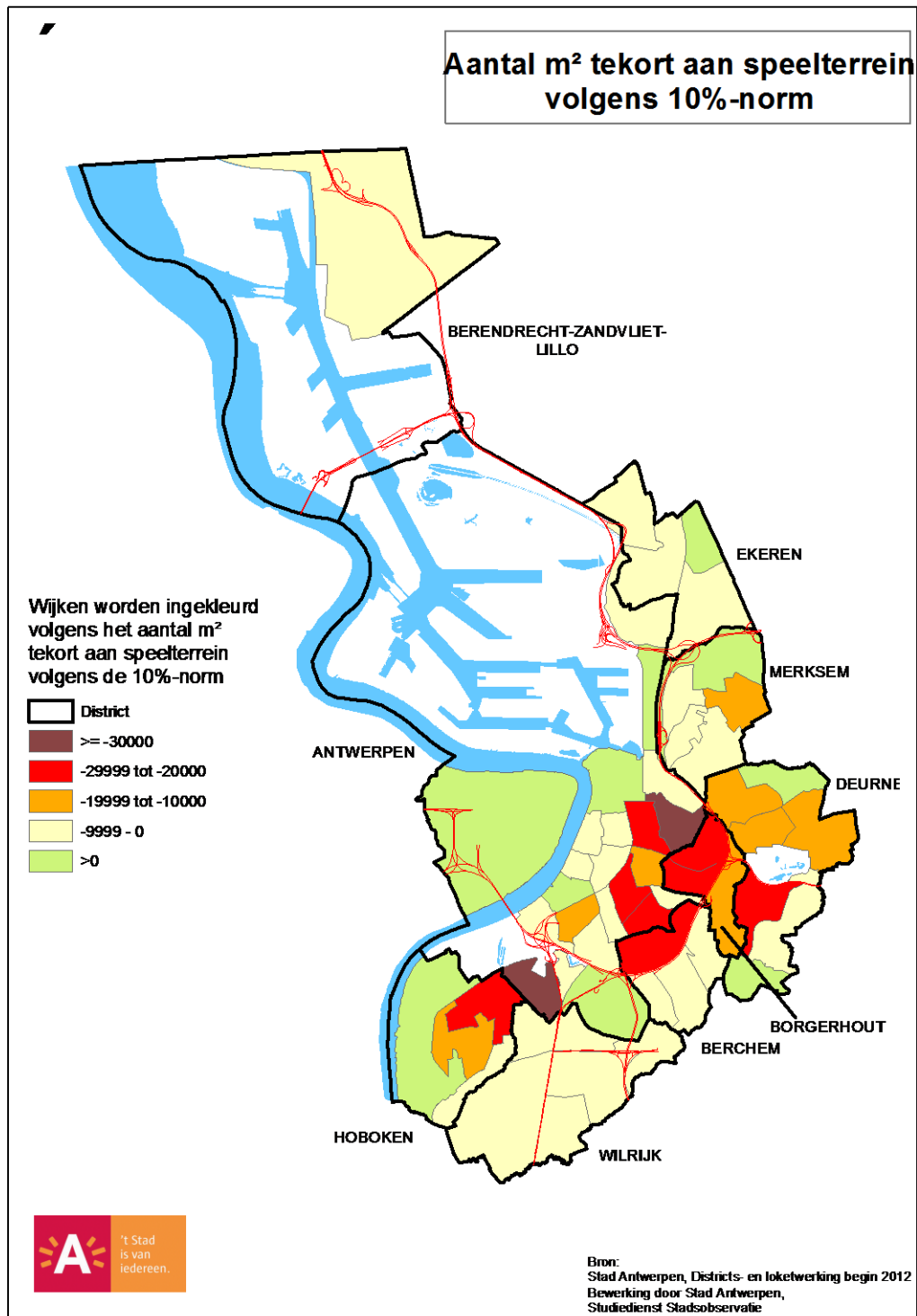
6.7.2.2 Draagkracht speelterreinen

We bekijken eerst de draagkracht. Gemiddeld is er bijna 4 m² speelterrein aanwezig per -18-jarige. Vergeleken met de 10%-norm is dit 6 m² tekort. Vertaald in totale oppervlakte betekent dit een tekort van 455.632 m². Dit is berekend op het huidig aantal jongeren. Gezien het aantal kinderen in de toekomst zal toenemen, zal dit tekort toenemen bij een gelijkblijvend aanbod. Op wijkniveau zien we dat de meeste wijken een tekort kennen. De grootste tekorten vinden we in de 19-eeuwse gordel, met name de wijken van Antwerpen Noord, Borgerhout en Berchem Intra Muros, Haringrode en Stadspark. Ook op het Kiel en Hoboken Noord zien we uitgesproken tekorten.

KAART 29: AANTAL M² SPEELTERREIN / -18 JARIGE

KAART 30: AANTAL M² TEKORT AAN SPEELRUIMTE VOLGENS 10%-NORM

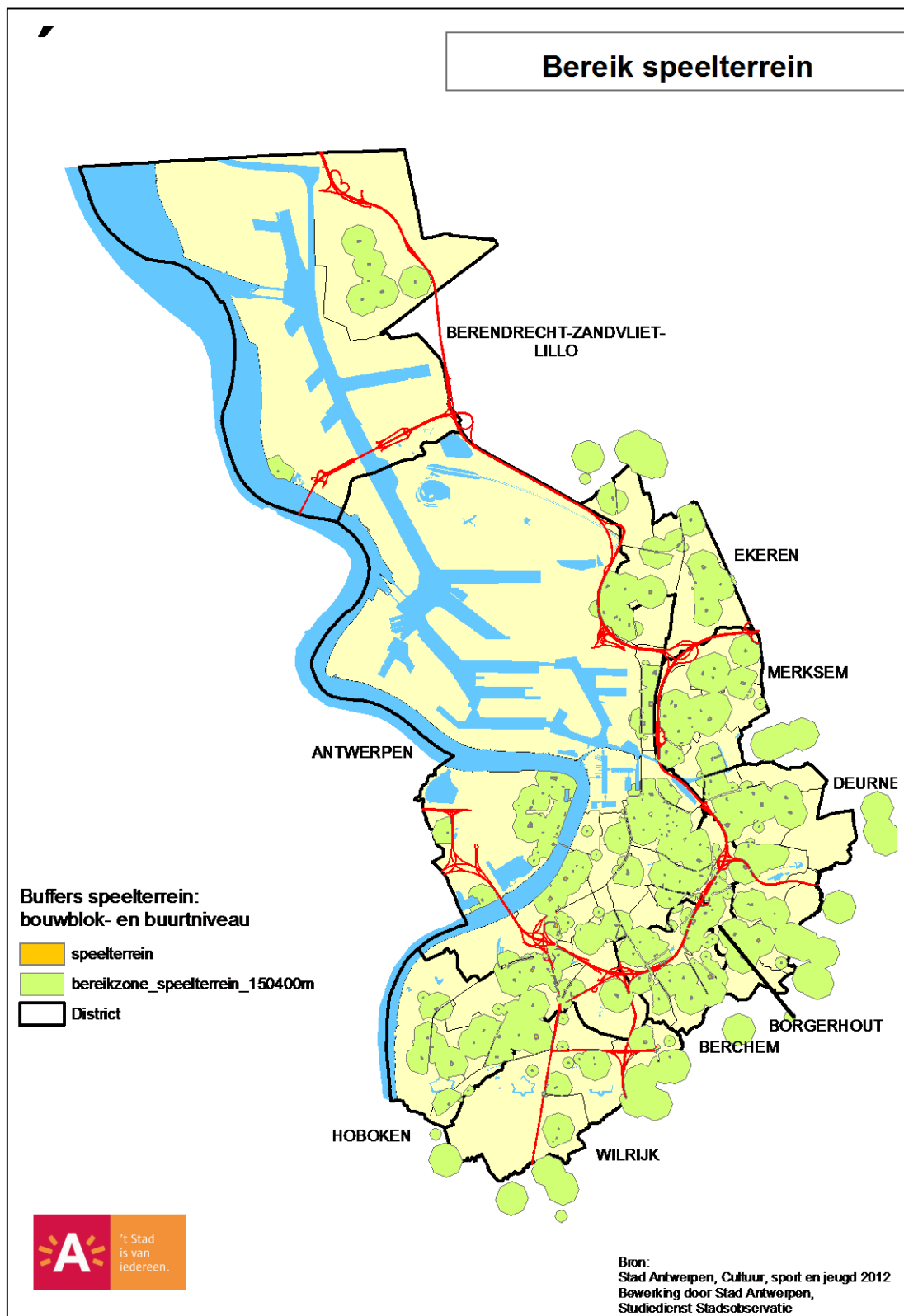

6.7.2.3 Bereik en tekortzones speelterreinen

Alle speelterreinen functioneren op bouwblok- of buurniveau. Voor het berekenen van bereiken gebruiken we dus afstanden van 150 of 400 meter. In de oude binnenstad en de omgeving van Haringrode, Zurenborg en stadspark wonen relatief gezien weinig kinderen binnen het bereik van een speelterrein. Ook in een aantal randdistricten lijkt er een probleem met bereik. De derde kaart combineert de tekortzones met het tekort aan speelruimte volgens de 10%-norm. Deze kaart leert ons dat ondanks het feit dat er wel speelterreinen in de buurt kunnen zijn, de capaciteit niet noodzakelijk voldoende is.

KAART 31: BEREIK SPEELTERREIN

KAART 32: AANDEEL -12 JARIGEN BINNEN BEREIK VAN SPEELTERREIN

